

Ehdotus laiksi ortodoksisesta kirkosta

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:32

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä.

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar.

Ehdotus laiksi ortodoksisesta kirkosta

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:32

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet
Hallintoyksikkö / Förvaltningsenheten
Meritullinkatu / Sjötullsgatan 1
PL /PB 29, 00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/julkaisut/index.html>
Yliopistopaino, Universitetstryckeriet, 2004

ISBN 952-442-823-7 (nid./htf)

ISBN 952-442-824-5 (PDF)

ISSN 1458-8102

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:32
Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2004:32

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä
14.9.2004

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Ortodoksisen lainsäädännön uudistamistoimikunta		Julkaisun laji Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä	
Puheenjohtaja: Markku Linna Sihteerit: Joni Hiitola ja Mirjami Paso		Toimeksiantaja Opetusministeriö	
		Toimielimen asettamispvm 16.10.2002	Dnro 2/041/2002
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Ehdotus laiksi ortodoksisesta kirkosta Förslag till lag om ortodoxa kyrkan			
Julkaisun osat Muistio			
Tiivistelmä <p>Toimikunta on laatinut ehdotuksen laiksi ortodoksisesta kirkosta, jolla korvattaisiin nykyinen ortodoksisesta kirkkoa koskeva lainsäädäntö.</p> <p>Ortodoksisella kirkolla säilyisi perusteiltaan nykyisenkaltainen julkisoikeudellinen erityisasema. Esityksen mukaan ortodoksisessa kirkossa otettaisiin käyttöön kirkkojärjestys, jossa annettaisiin tarkemmat määräykset kirkon toiminnasta ja hallinnosta. Kirkkojärjestyksen antaisi kirkolliskokous. Ortodoksisen kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon asemaa muutettaisiin riippumattommaksi valtiosta siten, että sen toimintamenoja ei enää maksettaisi suoraan valtion varoista. Kirkon taloudelliset toimintaedellytykset turvattaisiin kuitenkin vastaavan suuruisella valtionavulla. Eräät opetusministeriölle nykyisin kuuluvat kirkon sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevat hallintoasiat siirrettäisiin kirkon omille toimielimille.</p> <p>Kirkon ja seurakuntien hallintoa koskeviin säännöksiin ehdotetaan useita muutoksia. Kirkollishallinnon perusrakenne säilyisi kuitenkin pääosin nykyisellään.</p> <p>Ortodoksisessa kirkossa ja seurakunnissa siirryttäisiin yhteen palvelussuhdelajiin siten, että kirkollishallituksen virkamiehet ja seurakuntien viranhaltijat siirtyisivät työsopimussuhteeseen. Henkilöstön palvelussuhteen ehdoista sovittaisiin työehtosopimuksella.</p> <p>Kirkollishallinnossa otettaisiin käyttöön oikaisuvaatimusmenettely, jossa valituksen pakollisena esivaiheena olisi oikaisuvaatimus kirkollishallitukselle. Kirkollishallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen voisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.</p>			
Avainsanat ortodoksinen kirkko, kirkko-oikeus			
Muut tiedot			
Sarjan nimi ja numero Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:32		ISSN 1458-8102	ISBN 952-442-823-7 (nid.) 952-442-824-5 (PDF)
Kokonaissivumäärä 137	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Yliopistopaino		Kustantaja Opetusministeriö	

Presentationsblad

Utgivare
Undervisningsministeriet

Utgivningsdatum
14.9.2004

Författare (uppgifter om organet; organets namn, ordförande sekreterare) Kommissionen för revidering av den ortodoxa lagstiftningen Ordförande: Markku Linna Sekreterare: Joni Hiitola och Mirjami Paso	Typ av publication Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar		
	Uppdragsgivare Undervisningsministeriet		
	Datum för tillsättandet av organet	16.10.2002	Dnr 2/041/2002
Publikation (även den finska titeln) Förslag till lag om ortodoxa kyrkan Ehdotus laiksi ortodoksisesta kirkosta			
Publikationens delar Promemoria			
Sammandrag <p>Kommissionen har utarbetat ett förslag till lag om ortodoxa kyrkan. Lagen skall ersätta den nuvarande lagstiftningen om ortodoxa kyrkan.</p> <p>Ortodoxa kyrkan skall fortfarande i grunden ha en offentligrättslig särställning lik den nuvarande. Enligt förslaget skall ortodoxa kyrkan ta i bruk en kyrkoordning, där det ges närmare bestämmelser om kyrkans verksamhet och förvaltning. Kyrkoordningen skall utfärdas av kyrkomötet. Den ortodoxa kyrkans central- och stiftsförvaltning skall få en mer oberoende ställning i förhållande till staten så att dess omkostnader inte längre betalas direkt av statens medel. Kyrkans ekonomiska verksamhetsbetingelser skall dock tryggas genom statsbidrag av motsvarande storlek. Vissa förvaltningsärenden som gäller kyrkans interna verksamhet och förvaltning och som för närvarande hör till undervisningsministeriet skall överföras på kyrkans egna organ.</p> <p>Flera ändringar föreslås i de bestämmelser som gäller kyrkans och församlingarnas förvaltning. Den kyrkliga förvaltningens basstruktur förblir dock i huvudsak oförändrad.</p> <p>Inom den ortodoxa kyrkan och dess församlingar övergår man till ett enda slag av anställningsförhållande så att kyrkostyrelsens tjänstemän och församlingarnas tjänsteinnehavare övergår till arbetsavtalsförhållande. I fråga om personalens anställningsvillkor avtalas i kollektivavtal.</p> <p>Inom den kyrkliga förvaltningen införs ett förfarande med rättelseyrkande. Rättelseyrkande till kyrkostyrelsen skall utgöra ett obligatoriskt skede innan besvär anförs. Ändring i kyrkostyrelsens beslut med anledning av rättelseyrkande skall kunna sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen.</p>			
Nyckelord ortodoxa kyrkan, kyrkorätt			
Övriga uppgifter			
Seriens namn och nummer Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2004:32		ISSN 1458-8102	ISBN 952-442-823-7 (htf) 952-442-824-5 (PDF)
Sidoantal 137	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Universitetstrycket		Förlag Undervisningsministeriet	

Description

Publisher
Ministry of Education

Date of publication
14 September 2004

Authors (If a committee: name, chair, secretary) Committee amending the Ortodox Church Act Chair: Markku Linna Secretaries: Joni Hiitola and Mirjami Paso	Type of publication Reports of the Ministry of Education, Finland		
	Contracted by Ministry of Education		
	Committee appointed on 16 October 2002	Dno 2/041/2002	
Name of publication Proposal for an Orthodox Church Act			
Parts Pro memoria			
Abstact <p>The committee puts forward a proposal for a new Act concerning the Orthodox Church in Finland.</p> <p>The Orthodox Church would continue to have the special status in public law it now holds. According to the draft Bill, the Church would adopt a church ordinance, which would provide for the activities and administration of the Church. The central and diocesan administration would be made independent of the State in that its operational costs would no longer be paid directly from state funds, but the economic prerequisites of the Church would be ensured by means of a subsidy of the same amount. Some administrative matters, currently belonging to the Ministry of Education, would become the internal activities of the Church, and administrative matters would be transferred to its own administrative organs.</p> <p>The committee proposes a number of amendments to provisions governing ecclesiastical and congregational administration, but the basic structure of the Orthodox Church administration would remain as it now stands.</p> <p>The Orthodox Church and its parishes would adopt a single form of employment relation so that the officials at the Episcopate and parish post-holders would be hired on an employment contract. The terms of employment would be agreed by means of a collective agreement.</p> <p>The Church administration would adopt a procedure for rectification, the first step of which would be a request for rectification submitted to the Episcopate, whose decision could be appealed against at the administrative court.</p>			
Key words			
Other information			
Name and number of series Reports of the Ministry of Education, Finland 2004:32		ISSN 1458-8102	
		ISBN 952-442-823-7 (pbk) 952-442-824-5 (PDF)	
Number of pages 137	Language Finnish	Price	Degree of confidentiality public
Distributed by Helsinki University Press		Published by Ministry of Education	

Opetusministeriölle

Opetusministeriö asetti 16 päivänä lokakuuta 2002 toimikunnan valmistelemaan ortodoksisista kirkkokuntaa koskevan lainsäädännön uudistamista.

Komitean puheenjohtajaksi opetusministeriö kutsui kansliapäällikkö Markku Linnan ja jäseniksi hallintojohtaja Håkan Mattlinin ja vanhempi hallitussihteeri Tuula Lybeckin opetusministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Tuula Majurin oikeusministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Pirjo Staffansin valtiovarainministeriöstä sekä metropoliitta Ambrosiuksen, pastori Heikki Huttusen, kirjastoneuvos Marja-Liisa Jenun ja lainoppinut kirkkoneuvos Paavo Perolan Suomen ortodoksisesta kirkkokunnasta. Vanhempi hallitussihteeri Pirjo Staffansin tilalle opetusministeriö nimesi 19.8.2004 neuvotteleva virkamies Antero Laavakarin valtiovarainministeriöstä. Toimikunnan sihteereinä ovat toimineet ylitarkastaja Joni Hiitola opetusministeriöstä ja oikeustieteen lisensiaatti Mirjami Paso Suomen ortodoksisesta kirkkokunnasta.

Toimikunta otti nimekseen ortodoksisen lainsäädännön uudistamistoimikunta.

Toimikunta on kokoontunut yhteensä 20 kertaa. Lisäksi toimikunta on järjestänyt keskustelutilaisuuden ortodoksisen kirkon ja seurakuntien henkilöstön oikeusaseman järjestämisestä. Toimikunta on kuullut asiantuntijana kirkkoneuvos Matti Halttusta ja kirkkoneuvos Risto Voipiota Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallituksesta, neuvotteleva virkamies Antero Laavakaria valtiovarainministeriöstä, rovasti Rauno Pietarista Ortodoksisten Pappien Liitosta ja kanttori Petri Nykästä Ortodoksisten Kanttorien Liitto ry:stä.

Toimikunta on laatinut ehdotuksen uudeksi ortodoksisista kirkkoa koskeväksi laiksi. Toimikunnan ehdotuksen mukaan ortodoksisen kirkon toiminnasta ja hallinnosta määrättäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jonka antaisi kirkolliskokous. Toimikunnan ehdottamalla lailla ja kirkkojärjestyksellä korvattaisiin nykyinen ortodoksisesta kirkkokunnasta annettu laki (521/1969) ja asetus (179/1970) sekä ortodoksisesta seminaarista annettu asetus (760/1998). Lisäksi kumottaisiin Suomen ortodoksisen kirkkokunnan virka- ja työehtovaliokunnasta annettu laki (158/1984) ja ortodoksisen kirkkokunnan kirkollishallituksen suoritteiden maksullisuudesta annettu opetusministeriön asetus (/2004). Ehdotus on laadittu hallituksen esityksen muotoon.

Saatuana työnsä valmiiksi ortodoksisen lainsäädännön uudistamistoimikunta luovuttaa ehdotuksensa opetusministeriölle.

Helsingissä 14 päivänä syyskuuta 2004

Markku Linna

Metropoliitta Ambrosius

Heikki Huttunen

Marja-Liisa Jenu

Antero Laavakari

Tuula Lybeck

Håkan Mattlin

Tuula Majuri

Paavo Perola

Joni Hiitola

Mirjami Paso

Sisältö

Esityksen pääasiallinen sisältö	9
Yleisperustelut	10
1 Johdanto	10
2 Nykytila	10
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	10
2.2 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	15
2.3 Nykytilan arviointi	21
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	23
3.1 Tavoitteet	23
3.2 Keskeiset ehdotukset	23
4 Esityksen vaikutukset	25
4.1 Taloudelliset vaikutukset	25
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	25
5 Asian valmistelu	26
Yksityiskohtaiset perustelut	27
1 Lakiehdotuksen perustelut	27
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset	78
3 Voimaantulo	78
4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	79
Lakiehdotus	80
Lagförslag	109

Ehdotus hallituksen esitykseksi
eduskunnalle laiksi ortodoksisesta kirkosta

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ortodoksisesta kirkosta, jolla korvattaisiin nykyinen ortodoksisesta kirkosta koskeva lainsäädäntö.

Ortodoksisella kirkolla säilyisi perusteiltaan nykyisenkaltainen julkisoikeudellinen erityisasema. Esityksen mukaan ortodoksisessa kirkossa otettaisiin käyttöön kirkkojärjestys, jossa annettaisiin tarkemmat määräykset kirkon toiminnasta ja hallinnosta. Kirkkojärjestyksen antaisi kirkolliskokous. Ortodoksisen kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon asemaa muutettaisiin riippumattommaksi valtiosta siten, että sen toimintamenoja ei enää maksettaisi suoraan valtion varoista. Kirkon taloudelliset toimintaedellytykset turvattaisiin kuitenkin vastaavan suuruisella valtionavulla. Eräät opetusministeriölle nykyisin kuuluvat kirkon sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevat hallintoasiat siirrettäisiin kirkon omille toimielimille.

Kirkon ja seurakuntien hallintoa koskeviin säännöksiin ehdotetaan useita muutoksia. Kirkollishallinnon perusrakenne säilyisi kuitenkin pääosin nykyisellään.

Ortodoksisessa kirkossa ja seurakunnissa siirryttäisiin yhteen palvelussuhdelajiin siten, että kirkollishallituksen virkamiehet ja seurakuntien viranhaltijat siirtyisivät työsopimussuhteeseen. Henkilöstön palvelussuhteen ehdoista sovittaisiin työehtosopimuksella.

Kirkollishallinnossa otettaisiin käyttöön oikaisuvaatimusmenettely, jossa valituksen pakollisena esivaiheena olisi oikaisuvaatimus kirkollishallitukselle. Kirkollishallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen voisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan _ päivänä _kuuta 200_.

Yleisperustelut

1 Johdanto

Ortodoksisella kirkolla on Suomessa erityinen julkisoikeudellinen asema vastaavasti kuin evankelis-luterilaisella kirkolla. Ortodoksisen kirkon erityinen asema pohjautuu pitkälti historiallisiin syihin. Ortodoksinen uskonto juurtui Suomen itäisiin osiin samoihin aikoihin kuin läntinen kristillisuus eli jo keskiajalla, ja evankelis-luterilaiseen kirkkoon rinnastettava erityisasema ortodoksisella kirkolla on ollut vuodesta 1918 lähtien. Ortodoksisuus ja siihen liittyvä rikas vähemmistökulttuuri muodostaa tärkeän osan suomalaista kulttuuriperintöä. Nykyisin ortodoksisen kirkkoon kuuluu noin 1,1 prosenttia suomalaisista.

Ortodoksista kirkkoa koskeva lainsäädäntö ehdotetaan esityksessä uudistettavaksi kokonaisuudessaan. Voimassa oleva lainsäädäntö on lainsäädäntöteknisesti vanhentunut ja lukuisien muutosten johdosta vaikeasti hahmottuva ja epäjohdonmukainen. Lainsäädännön rakenne on myös joiltakin osin ongelmallinen nykyisessä perustuslaissa säädösten ja asetusten antovaltuussäännöksille asetettujen vaatimusten kannalta.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on edelleen vahvistaa ortodoksisen kirkon itsehallintoa sekä vähentää valtiovallan osuutta kirkon sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevassa päätöksenteossa. Kirkolla säilyisi kuitenkin perusteiltaan nykyisen kaltainen julkisoikeudellinen asema.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä uskonnollisten yhdyskuntien asemasta

Uskonnon- ja omantunnonvapaus on Suomessa turvattu perusoikeutena perustuslain 11 §:ssä. Tarkemmin uskonnonvapauden käyttämisestä säädetään uskonnonvapauslaissa (453/2003). Uskonnollisia yhdyskuntia ovat uskonnonvapauslain mukaan evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkkokunta sekä rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat. Evankelis-luterilaisella kirkolla ja ortodoksisella kirkkokunnalla on erityinen julkisoikeudellinen asema. Mainitut kirkot ja niiden seurakunnat ovat julkisyhteisöjä, joiden asema ja järjestysmuoto perustuvat niitä koskevaan erilliseen lainsäädäntöön. Rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat ovat yksityisoikeudellisia yhteisöjä, joiden rekisteröinnistä säädetään uskonnonvapauslaissa.

Suomalaisista noin 84 prosenttia kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon, 1,1 prosenttia ortodoksiseen kirkkoon ja yhteensä noin 1,1 prosenttia muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin.

Evankelis-luterilainen kirkko

Evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolaisissa (1054/1993), jota koskee erityinen perustuslain 76 §:ssä mainittu säätämisyjärjestys. Kirkolliskokouksella on kirkkolain säätämiseen, muuttamiseen ja kumoamiseen yksinomainen aloiteoikeus. Valtion lainsäädäntöelimet eivät voi muuttaa ehdotusta lukuun ottamatta asiasisältöön vaikuttamattomia lainsäädäntötekniisiä korjauksia, ja näistäkin on ennen oikaisun tekemistä saatava kirkolliskokouksen lausunto. Viime vuosina kirkon ja valtion suhteita on vähitellen kehitetty kirkon itsenäisyyttä lisäävällä tavalla. Vuoden 1994 alussa voimaan tullessa uudessa kirkkolaisissa osa kirkkoa koskevasta normistosta siirrettiin kirkon oman norminantovallan puitteissa syntyvään kirkkojärjestykseen, jonka antaa kirkolliskokous. Kirkkolain uudistuksessa poistettiin myös maininta kirkon ylimmän hallinnon kuulumisesta maan hallitukselle. Vuonna 1997 tuomiokapitulien ylläpito siirtyi valtiolta kirkolle itselleen. Uuden perustuslain yhteydessä vuonna 2000 sekä evankelis-luterilaisen kirkon että ortodoksisen kirkkokunnan piispojen nimitys siirtyi tasavallan presidentiltä kirkkoille itselleen.

Ortodoksisuuden historia Suomessa

Ortodoksinen uskonto levisi itäiseen Suomeen ja Karjalaan toisen vuosituhannen alkupuolella samoihin aikoihin kuin roomalaiskatolisuus läntiseen Suomeen. Pähkinäsaaren rauhassa vuonna 1323 vahvistettiin ensimmäisen kerran Ruotsin ja Novgorodin välinen raja, josta muodostui Karjalassa pitkiksi ajoiksi myös idän ja lännen kirkkojen vaikutuspiirien raja. Ensimmäinen tunnettu toimenpide Karjalan ortodoksien olojen järjestämiseksi omalla ryhmäänään Novgorodin hiippakunnan sisällä oli Korelan (Käkisalmen) ja Pähkinälinnan piispan vihkiminen vuonna 1597. Ratkaisulla ei kuitenkaan ollut merkitystä 1600-luvun levottomissa oloissa. Stolbovan rauhassa vuonna 1617 Käkisalmen lääni ja Inkeri jäivät protestanttisen Ruotsin alaisuuteen. Vaikka Ruotsissa oli lähtökohtaisesti voimassa evankelis-luterilainen uskontopakko, ortodokseille taattiin rauhansopimuksessa rajoitettu uskonnonvapaus. 1700-luvulla Karjalan ortodoksiset alueet siirtyivät pääosin jälleen Venäjän alaisuuteen.

Keisari Pietari Suuri lakkautti Venäjän kirkon itsenäisyyden suhteessa valtioon, asettui itse kirkon päämieheksi ja järjesti sen hallinnon Saksan luterilaisten ruhtinaskuntien mallin mukaan. Vuonna 1743 perustettiin Viipurin hengellinen hallitus hoitamaan alueen seurakuntien hallintoa, ensin Novgorodin ja vuodesta 1764 Pietarin hiippakunnan osana.

Suomen sodan (1808-09) jälkeen Suomi liitettiin autonomisena suuriruhtinaskuntana osaksi Venäjää. Vuonna 1812, jolloin niin sanotun Vanhan Suomen alueet liitettiin Suomen yhteyteen, ortodoksien määrä Suomessa nousi noin 25 000:een. Ruotsin vallan ajalta peräisin oleva lainsäädäntö rajoitti edelleen ortodoksien oikeuksia, mutta ajan myötä ortodoksien asema parani. Autonomian lopulla ortodokseja oli Suomessa 63 000.

Suomeen perustettiin vuonna 1892 oma hiippakunta, jonka esipaimen sai arkkipiispan arvonimen. Suomen hiippakunta oli Venäjän kirkon pyhän synodin ja sen esimiehen, keisaria edustavan yliprokuraattorin, alainen samaan tapaan kuin muutkin hiippakunnat. Suomessa noudatettiin Venäjän kirkon seurakuntahallinnon mallia. 1800-luvun puoliväliin asti tärkeimmistä asioista päätti seurakunnankokous, jolle papisto kirkonisännöitsijän kanssa valmisti asiat. Vuodesta 1864 alkaen tähän järjestelmään lisättiin seurakunnankokouksen valitsema hoitokunta valmistelevalle ja toimeenpanevaksi elimeksi. Hoitokunnan tehtävä oli huolehtia kirkkojen ja papiston ylläpidosta, lasten koulutuksesta ja hyväntekeväisyydestä. Papisto ja kirkonisännöitsijät olivat sen itseoikeutettuja jäseniä, puheenjohtaja ja muut jäsenet valittiin

seurakunnankokouksessa. Papistoon luettiin myös kanttorit. Tämä uudistus toteutui selkeästi vain Suomen hiippakunnassa ja muualla valtakunnassa vaihtelevasti. Venäläisten tutkijoiden mukaan uudistuksen esikuvana oli suuriruhtinaskunnan luterilaisten seurakuntien itsehallinto. Suomen senaatti valvoi omalta osaltaan ortodoksisten seurakuntien hallintoa.

Suomen itsenäistyttyä ortodoksisen kirkon asema järjestettiin uudelleen Suomen kreikkalaiskatolisesta kirkkokunnasta annetulla asetuksella (185/1918). Ortodoksinen kirkko nostettiin evankelis-luterilaisen kirkon rinnalle toiseksi Suomen kansallisista kirkoista. Kirkon ylin hallinto kuului maan hallitukselle, presidentti nimitti piispat ja valtio maksoi kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon ylläpidon. Kirkon ja seurakuntien hallintorakenne seurasi monilta osin evankelis-luterilaisen kirkon ja kunnallishallinnon esimerkkiä. Hallintomalliin vaikuttivat kanonisen perinteen ohella vahvasti myös pohjoismaisen demokratian ihanteet, mikä näkyy esimerkiksi maallikkojen vahvana osuutena kirkon ja seurakuntien hallinnossa. Myös kirkon kanoniset suhteet järjestettiin uudelleen itsenäisyyden alkuvuosina. Vuonna 1921 Suomen ortodoksinen kirkko sai Venäjän kirkolta autonomisen aseman. Vuonna 1923 Suomen kirkko siirtyi autonomisena kirkkona Konstantinopolin ekumeenisen patriarkaatin kanoniseen yhteyteen. Kanoninen suhde määriteltiin ekumeenisen patriarkan antamassa tomos-asia-kirjassa, jonka Suomi ratifioi.

Toisen maailmansodan jälkeisten alueluovutusten johdosta yli 50 000 ortodoksia eli noin kaksi kolmasosaa kirkon jäsenistä joutui muuttamaan kotiseudultaan pääasiassa luterilaisen väestön keskelle. Ortodoksinen kirkko menetti noin 90 prosenttia kirkoistaan, rukoushuoneistaan, metsäomaisuudestaan ja muista kiinteistöistään. Tämä vaikeutti huomattavasti kirkollisen toiminnan järjestämistä, ja kirkon jäsenmäärän kehitys oli toisen maailmansodan jälkeen pitkään laskeva. 1990-luvulla kirkon jäsenmäärä on kuitenkin kääntynyt uudelleen nousuun. Selkeä muutos on ollut ortodoksisen väestön keskittyminen Etelä-Suomeen ja erityisesti pääkaupunkiseudulle. Viime vuosina ortodoksisen kirkon toiminnan piiriin on tullut enenevässä määrin myös maahanmuuttajia.

Ortodoksista kirkkoa koskeva lainsäädäntö

Nykyinen ortodoksisesta kirkkokunnasta annettu laki (521/1969) on vuodelta 1969. Laissa säädetään muun muassa kirkkokunnan järjestysmuodon perusteista, seurakunnan toimielimistä ja taloudenhoidon perusteista, kirkkokunnan toimielimistä ja keskusrahastosta, ojennusmenettelystä, kirkollisesta ylioikeudesta sekä alistuksesta ja valituksesta. Tarkemmat säännökset kirkkokunnan järjestysmuodosta ja toiminnasta sisältyvät ortodoksisesta kirkkokunnasta annettuun asetukseen (179/1970). Ortodoksisen kirkkokunnan virka- ja työehtovaliokunnasta on lisäksi säädetty erillisellä lailla (158/1984).

Ortodoksisen kirkon asema suhteessa valtioon

Suomen ortodoksinen kirkko on evankelis-luterilaisen kirkon ohella toinen maamme kansallisista kirkoista, joiden oikeudellinen asema poikkeaa muista uskonnollisista yhdyskunnista. Kirkko ja sen seurakunnat ovat julkisyhteisöjä, joiden asema ja järjestysmuoto perustuvat niitä koskevaan erilliseen lainsäädäntöön.

Suomen ortodoksinen kirkko on Konstantinopolin ekumeeniseen patriarkaattiin kanonisessa yhteydessä oleva autonominen arkkipiispakunta. Kirkko on siten yhtä aikaa sekä suomalainen julkisyhteisö että osa maailmanlaajuisesta ortodoksista kirkkosta, mikä tekee kirkkokunnan aseman suomalaisessa lainsäädännössä erityislaatuiseksi. Ortodoksisen kirkon kanonien ja muiden hengellisten sääntöjen asema Suomen ortodoksisessa kirkossa on todettu ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 1 §:ssä, jonka mukaan kirkkokunta perustuu "Raamatun, perimätiedon, ortodoksisen itämaisen katolisen ja apostolisen kirkon dogmien, kanonien ja

muiden kirkollisten sääntöjen varaan". Kanoneilla tarkoitetaan kirkollisen lain järjestykseen, etiikkaan ja tapoihin liittyviä sääntöjä, jotka ovat muotoutuneet lähinnä yleisten ja paikallisten kirkolliskokousten päätöksinä. Ortodoksisen kirkon kanoninen oikeus käsittää pyhien apostolien säännöt, seitsemän ekumeenisen kirkolliskokouksen kanonit, kymmenen paikallisen kirkolliskokouksen säädökset, kolmentoista pyhän isän säädökset sekä lisäsäännöksiä eräät muut kanoniset teokset. Kirkon hengellisten asioiden riippuvuus kanoneista käy ilmi myös lain 8 §:stä, jonka mukaan piispainkokous ja kirkolliskokous päättävät kirkkokunnan hengellisistä asioista "1 §:ssä osoitetuissa rajoissa". Lain 1 §:ssä todetaan lisäksi kirkon kanoninen yhteys Konstantinopolin ekumeeniseen patriarkaattiin. Tämän yhteyden osalta viitataan ekumeenisen patriarkan 6 päivänä heinäkuuta 1923 antamaan ns. tomos-asiakirjaan.

Ortodoksisella kirkolla ei ole vastaavaa yksinomaista aloiteoikeutta sen omia asioita koskevaan lainsäädäntöön kuin evankelis-luterilaisella kirkolla, vaan sitä koskevat lait ja asetukset säädetään normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä. Kirkolliskokouksella on kuitenkin oikeus tehdä maan hallitukselle lakeja ja asetuksia koskevia ehdotuksia. Evankelis-luterilaisesta kirkosta poiketen ortodoksista kirkkoa koskevista asioista voidaan säätää myös asetuksella, eikä kirkolla ole evankelis-luterilaisen kirkon kirkkojärjestystä ja kirkon vaalijärjestystä vastaavia kirkon hallintoa ja toimintaa koskevia kirkon oman norminantovallan piirissä annettavia säädöksiä.

Ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 9 §:n mukaan kirkkokunnan ylin hallitus on maan hallituksella. Vastaava säännös jäi evankelis-luterilaisen kirkon osalta pois uuden kirkkolain säätämisen yhteydessä vuoden 1994 alusta lukien. Käytännössä säännöksen itsenäinen merkitys on suhteellisen vähäinen, sillä tasavallan presidentin ja valtioneuvoston rooli kirkkokuntaa koskevassa päätöksenteossa rajoittuu niihin tehtäviin, joista on nimenomaisesti säädetty kirkkoa koskevassa lainsäädännössä tai jotka liittyvät niiden asemaan lainsäädäntömenettelyssä.

Käytännössä valtiovoimien tehtävät sekä evankelis-luterilaisen että ortodoksisen kirkon sisäistä hallintoa ja toimintaa koskevissa asioissa ovat jatkuvasti vähentyneet. Ortodoksisen kirkon hallinnolliset siteet valtiovaltaan ovat kuitenkin joissakin suhteissa jääneet evankelis-luterilaista kirkkoa vahvemmiksi. Merkittävä ero on, että ortodoksisen kirkon osalta säädetään lailla ja asetuksella monista sellaisista kirkon sisäiseen toimintaan ja hallintoon kuuluvista asioista, joista evankelis-luterilaisen kirkon osalta säädetään kirkon sisäisessä menettelyssä annettavalla kirkkojärjestyksellä.

Myös ortodoksisen kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon asema poikkeaa evankelis-luterilaisesta kirkosta. Kirkollishallituksen ja hiippakuntahallinnon menot kustannetaan valtion varoista ja kirkollishallituksen asema rinnastetaan monissa suhteissa valtion virastoihin. Evankelis-luterilaisen kirkon osalta vastaavaa kytkentää ei enää ole, kun tuomiokapitulit siirtyivät vuoden 1997 alusta valtiolta kokonaan kirkon ylläpidettäväksi.

Ortodoksisen kirkon siteet valtioon ilmenevät myös muun muassa siinä, että kirkolliskokoukseen osallistuu valtioneuvoston määräämä edustaja ja että muun muassa seurakuntajaon, valvontapiirien sekä matkapappien ja -kanttorien lukumäärän, asuinpaikan ja toimipiirin vahvistaminen edellyttävät valtion viranomaisten päätöksiä.

Kirkon hallinto

Kirkon keskushallinnon muodostavat kirkolliskokous, piispainkokous sekä kirkollishallitus. Kirkon ylintä hallintoa niissä asioissa, jotka eivät kuulu maan hallitukselle, hoitavat kirkolliskokous ja piispainkokous. Kirkolliskokoukseen kuuluvat virassa olevat piispat, neljätoista pappis- ja kanttorijäsentä sekä kahdeksantoista maallikkojäsentä. Lisäksi valtioneuvosto nimeää kirkolliskokoukseen edustajansa. Piispainkokous, jonka muodostavat kirkkokunnan kaikki

piispat, päättää ensisijaisesti opillisista ja kanonisista kysymyksistä. Myös kirkolliskokouksen ja kirkollishallituksen dogmaattisista tai kanonisista asioista tekemät päätökset on piispainkokouksen vahvistettava. Kirkon keskushallinnon toimeenpanevana hallintoelimenä toimii kirkollishallitus. Kirkollishallituksen kollegioon kuuluvat puheenjohtajana toimiva arkkipiispa, muut hiippakuntien piispat sekä neljä kirkolliskokouksen valitsemaa edustajaa, joista yhden tulee olla pappi ja yhden tuomarinvirkaan oikeuttavan tutkinnon suorittanut henkilö.

Ortodoksinen kirkko jakautuu Karjalan, Helsingin ja Oulun hiippakuntiin, jotka ovat kirkolliselta asemaltaan metropoliittakuntia. Karjalan hiippakunnan piispa on samalla kirkon arkkipiispa. Lisäksi kirkossa on apulaispiispan virka. Ortodoksisessa kirkossa ei ole evankelis-luterilaisen kirkon tuomiokapituleja vastaavia alueellisia hallintoelimiä, vaan päätökset hiippakunnassa tekee piispa.

Seurakunnat

Kirkon hengellinen toiminta tapahtuu pääasiassa seurakunnissa. Seurakunnat ovat kirkon hallintorakenteessa hyvin keskeisessä asemassa. Esimerkiksi kirkon taloudellisista resursseista huomattavin osa käytetään seurakuntahallinnon piirissä. Seurakunnan toimielimiä ovat seurakunnankokous, seurakunnanvaltuusto ja seurakunnanneuvosto. Seurakunnankokouksen ainoat tehtävät ovat seurakunnanvaltuuston jäsenten lukumäärän vahvistaminen sekä papin, diakonin ja kanttorin valinta. Varsinaista päätösvaltaa seurakunnassa käyttää seurakunnanvaltuusto, jonka jäseniä ovat kirkkoherra ja vaaleilla valitut määräaikaikaiset jäsenet. Seurakunnanneuvosto valvoo seurakunnan hengellistä elämää sekä huolehtii erilaisista valmistelu-, täytäntöönpano- ja hallintotehtävistä. Seurakunnanneuvosto muun muassa vastaa seurakunnan talouden hoidosta.

Talous

Ortodoksinen kirkon seurakunnat ovat evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien tavoin veronsaajan asemassa. Seurakuntien tulot muodostuvat pääosin jäseniltä perittävillä kirkollisveroilla kootuista varoista. Lisäksi kirkko saa yhteisöveron tuoton seurakunnille tulevasta osuudesta 0,08 % osuuden. Valtio tukee kirkon taloutta maksamalla keskus- ja hiippakuntahallinnon menot, joihin on vuoden 2004 talousarviossa osoitettu 1,78 miljoonan euron määräraha. Valtio on lisäksi ylläpitänyt eräitä ortodoksisen kirkon ja sen seurakuntien käytössä olleita kiinteistöjä. Nämä kiinteistöt on vuonna 2000 luovutettu valtiolta kirkolle, sen seurakunnille sekä Valamon luostarille. Lisäksi valtio on tukenut avustuksilla eräitä kirkkokunnan seurakuntia ja laitoksia. Näihin avustuksiin on vuoden 2004 talousarviossa osoitettu 152 000 euron määräraha.

Kirkon yhteisenä rahastona toimii kirkollishallituksen hoitama keskusrahasto, jonka varoja käytetään mm. kirkon yleisiin tarpeisiin, heikossa taloudellisessa asemassa olevien seurakuntien ja luostarien avustamiseen sekä papiston ja kanttorien eläkkeisiin.

Henkilöstö

Ortodoksisen seurakuntien palveluksessa olevasta henkilöstöstä ovat virkasuhteisia papit, diakonit ja kanttorit. Seurakuntien muu henkilöstö on työsopimussuhteista. Ortodoksisen seurakuntien viranhaltijoille ei ole olemassa virkaehtosopimusjärjestelmää, vaan heidän palkoistaan ja muista palvelussuhteen ehtoista säädetään asetuksella. Oman virkaehtosopimusjärjestelmän luomista noin seitsemääkymmentä virkamiestä varten ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena, vaan kirkon tarpeita ajatellen liian raskaana ja kalliina. Käytännössä viranhaltijoiden palkkausta ja muita palvelussuhteen ehtoja koskevat säännökset annetaan nykyisin ortodoksisen kirkkokunnan virka- ja työehtovaliokunnan esitysten mukaisesti. Valiokuntaan kuuluu

kolme henkilöstön edustajaa, kolme seurakuntien luottamushenkilöiden edustajaa, opetusministeriön edustaja, joka toimii puheenjohtajana, ja valtiovarainministeriön edustaja, joka toimii varapuheenjohtajana.

Kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnossa työskenteleviin virkamiehiin, joiden palkat maksaa valtio, sovelletaan ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 6 §:ään otetun viittaus säännöksen nojalla valtion virkamieslakia (750/1994) ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Valtion virkamieslain 68 §:n mukaan näihin virkoihin sovelletaan valtion talousarviossa eriteltäviä virkoja koskevia säännöksiä, joten virkoja ei saa perustaa, lakkauttaa eikä niiden nimeä muuttaa, jollei kutakin virkaa ole valtion talousarviossa eritelty. Kyseisiin virkamiehiin sovelletaan myös valtion virkaehtosopimuslakia (664/1970), ja heidän palvelussuhteensa ehdoista sovitaan siten valtion virkaehtosopimuksella.

Kirkkokunnan keskus- ja hiippakuntahallinnossa on tällä hetkellä 36 virkaa ja kahdeksan työsopimussuhteista työntekijää. Seurakuntien palveluksessa työskentelee 72 viranhaltijaa ja 95 työsopimussuhteista työntekijää.

Ojennusmenettely ja muutoksenhaku

Kirkossa on papiston ja kanttoreiden ojennusmenettelyä varten ojennuslautakunta, joka voi määrätä ojennusrangaistuksen papille, diakonille tai kanttorille, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä taikka virantoimituksessa tai sen ulkopuolella käyttäytyy virka-asemaansa sopimattomalla tavalla. Ojennuslautakunnan päätöksistä voi valittaa kirkolliseen ylioikeuteen, jonka päätöksestä puolestaan valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Ojennusmenettelyä koskevat säännökset on samoin kuin pääosa alistus- ja valitusmenettelyä koskevista säännöksistä uudistettu vuonna 1998. Pääsääntönä valitusoikeuden osalta on, että seurakunnankokouksen ja -valtuuston päätöksestä valitetaan ensimmäisessä asteessa kirkollishallitukselle ja kirkollishallituksen ja piispan hallinnollisista päätöksistä valitetaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

2.2 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Ruotsi

Ruotsissa noin 80 % väestöstä kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Muita kristillisiä kirkkoja ovat roomalaiskatolinen kirkko, helluntaikirkko, vapaakirkko, pelastusarmeija sekä ortodoksiset ja orientaaliset kirkot. Muista uskontokunnista ovat edustettuina juutalaisuus, islam ja pieninä yhteisöinä myös buddhalaisuus ja hindulaisuus. Uskonnonvapauslaki tuli voimaan Ruotsissa 1952, ja sen myötä jokaisella Ruotsin kansalaisella on ollut oikeus liittyä haluamaansa kirkkoon tai uskonnolliseen yhteisöön. Uskonnonvapaudesta on säännös myös Ruotsin hallitusmuodossa.

Ruotsi julistettiin evankelis-luterilaiseksi kuningaskunnaksi 1500-luvulla. Tuolloisessa reformissa oli kysymys muun ohella kirkon ja valtion suhteiden uudelleen järjestämisestä. Järjestelystä seurasi vuosisatojen ajaksi kirkon kiinteä yhteys valtioon. Kirkkolaisa, joka tuli voimaan 1686, julistettiin Ruotsi evankelis-luterilaiseksi valtioksi, ja Ruotsin kansalaisten edellytettiin tunnustavan evankelis-luterilaista uskoa. Myös suomalaiset, mukaan lukien Suomen ortodoksit, kuuluivat vuoteen 1809 saakka Ruotsin evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja saman kirkkolain alaisuuteen. Tuolloinen kirkkolaki oli kuninkaan kirkolle säätämä laki, jonka myötä kirkollinen johto siirtyi maalliselle vallalle, ja kirkosta tuli näin valtion laitos. Vuoden 1686 kirkkolaki oli voimassa aina vuoteen 1992 saakka, jonka myötä Ruotsin kirkkoa koskeva lainsäädäntö jaettiin kahteen osaan. Parlamentaarisen lainsäädännön muodosti kirkkolaki, joka

tuli voimaan vuonna 1992 ja korvasi vuoden 1686 kirkkolain. Kyseistä lakia voidaan luonnehtia puitelaksi, joka sisälsi säännökset muun muassa Ruotsin kirkon organisaatorakenteesta ja jäsenyydestä. Kirkon sisäinen toiminta säänneltiin puolestaan kirkollisin säännöksin, jotka hyväksyi kirkolliskokous (kyrkomötet).

Vuoden 2000 valtio-kirkkouudistus lisäsi uskonnollisten yhdyskuntien tasa-arvoisuutta ja Ruotsin evankelis-luterilaisesta kirkosta tuli yksi rekisteröidyistä uskonnollisista yhdyskunnista. Uudistuksen valmistelu kesti kymmeniä vuosia. Jo 1980-luvun puolella hyväksytyjen toimienpiteiden myötä valtionkirkon autonomiaa pyrittiin asteittain lisäämään. Uudessa kirkkolaisessa, joka tuli voimaan vuonna 1992, korostettiin kirkon asemaa monessa suhteessa itsenäisenä uskonnollisena yhdyskuntana, mutta kirkon suhde valtioon jäi yhä välivaiheeseen. Vuonna 1994 käynnistettiin komiteavalmistelu, jonka tarkoituksena oli määrittellä uudelleen kirkon ja valtion oikeudelliset ja taloudelliset suhteet. Komiteaselvityksen mukaan valtiollisesta näkökulmasta pidettiin toisaalta yhä edelleen perusteltuna suhtautua myötävaikuttavasti uskonnolliseen toimintaan ja uudistuksessa haluttiin huomioida kirkkojen tärkeä yhteiskunnallinen rooli. Tämä näkökulma haluttiin kuitenkin yhdistää uskonnonvapausnäkökulmaan: valtion tulee kunnioittaa myös niiden kansalaisten vakaumusta, jotka eivät halua osallistua uskonnolliseen toimintaan. Yhteenvetona selvityksessä todettiin, että modernissa yhteiskunnassa valtiolla ei ole mitään syytä suosia tiettyjä kirkkoja tai uskonnollisia yhdyskuntia, vaan päinvastoin olla neutraali suhteessa uskonnonharjoittamiseen. Esityksen lähtökohtana oli näin ollen yhdenvertaisuusnäkökulman toteuttaminen ja sen myötä esitettiin, että Ruotsin valtionkirkolle myönnetään oikeushenkilöllisyys ja se erotetaan sekä valtiollisesta hallinnosta että paikallishallinnosta. Vuoden 2000 uudistuksen jälkeen evankelis-luterilaista kirkkoa ei ole enää pidetty valtionkirkkona, mutta kylläkin kansankirkkona sillä perusteella, että valtaosa kansasta kuuluu siihen edelleenkin.

Ruotsin kirkkoa koskevat lait kuuluvat valtiopäivien toimivaltaan. Kirkon jäsenyyttä koskevat säännökset edellyttivät ennen uudistusta kirkolliskokouksen hyväksymistä, mutta nykyisellään kirkolla ei ole sitä koskevan lainsäädännön valmistelussa varsinaista toimivaltaa. Kirkolliskokouksella on ollut ja on edelleen mahdollisuus antaa kirkkoa koskeviin lainsäädäntöhankkeisiin lausuntonsa, jotka eivät kuitenkaan ole oikeudellisesti sitovia. Kirkon omaan toimivaltaan kuuluu kirkon sisäisestä toiminnasta määrääminen. Näitä määräyksiä annettaessa ja niiden sisältöä määriteltäessä kirkon on kuitenkin noudatettava yleisiä hallinto-oikeudellisia säännöksiä. Laki Ruotsin kirkosta on suppeahko neljätoista pykälää käsittävä kokonaisuus, joka ei sisällä säännöstä kirkon sisäisestä säännöstöstä. Kirkon sisäisen säännöstön on sisältöltään kuitenkin oltava sopusoinnussa Ruotsin kirkosta annetun lain kanssa.

Toiminnallisesti Ruotsin kirkon itsenäisyys on uudistuksen myötä kasvanut, koska kirkon sisäiset asiat eivät käytännössä juurikaan enää mene valtion lainsäädäntöelinten ja poliittisen päätöksenteko-organisaation käsiteltäväksi. Ruotsin kirkon asioista päätetään pääosin samassa yhteydessä kuin muidenkin uskontokuntien asioista ja kirkolla ei ole näin ollen valtion päätöksentekojärjestelmässä muista uskontokunnista merkittävästi poikkeavaa erityisasemaa.

Kirkon aseman muuttuminen johti muutoksiin myös sen taloudessa. Kirkon toiminta hiippakunta- ja seurakuntatasolla on rahoitettu pääasiallisesti jäseniltä perityllä kirkollisverolla, joka muutettiin uudistuksen myötä kirkollismaksuksi. Veroviranomaiset perivät kuitenkin yhä edelleen maksun kirkolle ja käytännössä kirkkomaksu ei eroa kirkollisverosta. Myös muilla rekisteröityneillä uskonnollisilla yhdyskunnilla on mahdollisuus periä kirkollismaksua.

Vuoden 2000 uudistukseen sisältynyttä lakia uskonnollisesta yhdyskunnasta sovelletaan kaikkiin Ruotsin valtion alueella toimiviin uskonnollisiin yhdyskuntiin, Ruotsin kirkko mukaan lukien. Laki sisältää yleisiä säännöksiä esimerkiksi rekisteröitymisestä uskontokunnaksi. Kyseinen laki säätelee näin ollen myös ortodoksisen kirkon asemaa Ruotsissa.

Tanska

Tanskassa noin 84 % väestöstä kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Lisäksi väestöä kuuluu islamilaisiin ja muihin pienempiin uskontokuntiin. Uskonnonvapaudesta on säädetty perustuslaissa, ja lisäksi esimerkiksi rikoslainsäädännössä ja hallintolainsäädännössä on säännöksiä uskontoon perustuvasta syrjintäkiellosta.

Tanskan perustuslain mukaan evankelis-luterilainen kirkko on Tanskan valtionkirkko. Tanskan evankelis-luterilaisella kirkolla ei ole omaa keskushallintoa eikä se ole itsenäinen oikeushenkilö tai yksityinen yhteisö. Kirkon keskushallinnon orgaaneina toimivat valtiopäivät (folketinget) ja kirkkoministeriö (kirkkeministeriet). Kirkkoa koskevat lait säätää valtiopäivät, eikä kirkolla ole toimivaltaa sitä koskevissa lainsäädäntöasioissa. Kirkko on toiminnassaan hyvin sidottu valtiolliseen päätöksentekoon.

Tanskan kirkon järjestysmuodosta on Tanskan perustuslain mukaan säädettävä lailla. Tarkoituksena oli, että Tanskan kirkolle laadittaisiin laki, joka vahvistaisi sen itsenäisyyden suhteessa valtioon. Kirkon autonomiaa ja demokratiaa onkin viime vuosina pyritty vahvistamaan, mutta kirkolle ei kuitenkaan ole laadittu omaa lakia eikä sillä ole myöskään kirkolliskokousta, joka voisi hallita itsenäistä kirkkoa. Perustuslain sanamuotoa on sittemmin tulkittu siten, että Tanskan valtion yleisellä lainsäädännöllä luodaan puitteet kirkon elämälle. Perustuslain säännöstä on pidetty eräänlaisena kirkon ja valtion suhteita määrittävänä yleislausekkeena, koska se edellyttää evankelis-luterilaisen tunnustuksen huomioonottamista kirkollisia lakeja säädettäessä.

Tanskan kirkon taloutta ylläpidetään pääasiassa kirkollisverolla, jota kirkon jäsenet maksavat. Valtio maksaa myös valtionapua, joka käytetään muun muassa kirkon viranhaltijoiden palkkoihin, eläkkeisiin sekä kirkkojen ja kirkollisten monumenttien ylläpitoon. Lisäksi kirkolla on omaisuutta, jonka tuotto muodostaa yhden kirkon rahoituslähteistä. Muilla uskonnollisilla yhdyskunnilla ei ole Tanskassa verotusoikeutta eikä oikeutta valtionapuun. Niiden rahoituslähteet vaihtelevat uskontokunnittain, mutta pääasiassa jäsenistö maksaa jonkin muotoista lahjoitusta tai jäsenmaksua yhdyskunnalle.

Tanskan muita kirkkoja ja uskonnollisia yhdyskuntia suojaa perustuslain säännös, jonka mukaan kansalaisilla on oikeus perustaa yhteisöjä, joiden tarkoituksena on yhteisön jäsenten vakaumuksen mukainen uskonnonharjoittaminen. Toisin kuin Tanskan evankelis-luterilainen kirkko, muut uskonnolliset yhdyskunnat ovat yksityisiä yhteisöjä, joilla on itsenäinen hallinto. Uskonnollinen yhteisö voi tietysti edellytyksin saada tunnustetun uskonnollisen yhdyskunnan aseman. Vuoteen 1969 asti käytössä oli erillinen tunnustamismenettely, mutta nykyisin tunnustaminen tapahtuu vihkimisoikeuden myöntämisen yhteydessä. Esimerkiksi pieni venäläinen ortodoksinen kirkko on yksi lukuisista tunnustetuista uskonnollisista yhdyskunnista Tanskassa.

Norja

Norjan väestöstä noin 85 % kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Perustuslaissa taataan kansalaisille uskonnonvapaus.

Perustuslaissa on säädetty Norjan valtion viralliseksi uskonnoksi evankelis-luterilainen uskonto. Evankelis-luterilainen kirkko on valtionkirkko, jonka johdossa on kuningas ja ylin lainsäädäntöelin on suurkäräjät (stortinget). Suurkäräjien toimivaltaan kuuluu näin ollen säätää Norjan kirkon organisaatiota koskevista laeista. Norjalaiselle kirkolliselle lainsäädäntömenettelylle on leimallista, että valmisteluprosessiin osallistuvat niin ministeriön virkamiehet kuin kirkon edustajat ja teologian asiantuntijatkin. Kirkon hallinnollinen vastuu on kulttuuri- ja kirkkoministeriöllä. Kirkolla on myös omana ylimpänä hallinnollisena elimenään kirkolliskokous. Norjan kirkko on itsenäinen oikeussubjekti, mutta sillä ei kuitenkaan ole toimi-

valtaa kirkkolakia koskevista asioissa. Kirkkolait ovat näin ollen myös Norjassa puhtaasti valtiollisia lakeja. Norjassa kirkkolain kehitys on kulkenut lukuisten erillisten kirkollisten lakien kautta yhden yleisen evankelis-luterilaista kirkkoa koskevan kirkkolain suuntaan. Ensimmäinen yleinen kirkkolaki (Lov om Den norske kirke) on säädetty kuitenkin vasta niinkin myöhään kuin vuonna 1996. Vaikka kirkolliskokouksella ei olekaan lainsäädännöllistä toimivaltaa, sitä on kuultu lainsäädäntöprosessin aikana ja se on saanut antaa oman lausuntonsa luonnoksista.

Ruotsin esimerkin mukaisesti myös Norjassa kirkkohallitus (kirkerådet) on vuonna 2003 tehnyt aloitteen kirkon ja valtion suhteiden muuttamiseksi. Uudistuksessa näyttäisi painottuvan lähinnä kirkollisen hallinnon demokraattisuuden lisääminen ja monikulttuurisuuden entistä parempi huomioiminen. Kirkon ja valtion tiivistä suhdetta suunnitellaan asteittain purettavaksi, joskin vaikuttaa siltä, että muutos ei olisi niin perusteellinen kuin Ruotsissa.

Norjan kirkon piispat ja papisto ovat valtion virkamiehiä. Kirkon toiminta rahoitetaan julkisista budjettivaroista.

Saksa

Saksan alueella on kaksi pääkirkkoa, katolinen ja evankelis-luterilainen kirkko, jotka ovat jäsenmäärältään lähes samankokoisia. Myös ortodoksien määrä on Saksassa huomattavan suuri. Muina uskonnollisina yhdyskuntina voidaan mainita islaminuskoiset ja juutalaiset. Saksan perustuslaki takaa kaikille uskonnonvapauden, ja mahdollisuus uskonnonharjoittamiseen ilman häirintää on taattu perustuslaissa.

Saksassa reformaatio aiheutti kirkollisen kentän jakautumisen protestanttisten kirkkojen osalta lukuisiin erillisiin kirkkokuntiin. Saksassa ei ole yhtenäistä luterilaista kansankirkkoa, vaan niin kutsutut maakirkot (Landeskirchen) ovat liittyneet kirkkoliitoiksi joko keskenään tai yhdessä toisten evankelisten kirkkojen kanssa. Historiallinen kehitys ja kirkkojen asema luterilaisuuden emämaassa noudatti Pohjoismaihin verrattuna erilaista kaavaa. Saksassa luterilaisuudesta ei tullut yksiselitteisesti ainoaa valtiollista uskontoa. Kirkkoliittojen asema säänneltiin 1900-luvun puolessa välissä lainsäädännöllä (Grundordnung der Evangelischen Kirche in Deutschland), mutta syntyneen kirkkoliittymän luonteesta on esitetty erilaisia tulkintoja. Tärkein yhteistyöelin on kirkolliskokous, johon kuuluu 120 jäsentä, joista jäsenkirkkojen kirkolliskokoukset valitsevat 100. Maakirkoilla on puolestaan omia kirkkokohtaisia kirkkosääntöjä tai -järjestyksiä.

Vaikka luterilaisella ja katolisella yhteisöllä on ollut 1500-luvulta lähtien tunnustetusti tasavertainen asema Saksassa, vain evankelis-luterilaisella kirkolla on ollut tiivis suhde valtioon. Kirkko-valtiosuhde on asteittain löystynyt ja 1900-luvun alkupuolella kirkko ja valtio julistettiin erillisiksi organaaneiksi. Yhteistyötä tehdään siitä huolimatta edelleen koulutuksen, kirkollisverojen ja maanpuolustuksellisten asioiden yhteydessä. Käytännössä Saksassa on valittu jonkinlainen keskitie valtion ja kirkon selkeän erillisyyden ja valtionkirkon välillä. Perustuslaki toisaalta erottaa valtion ja kirkon ja toisaalta samanaikaisesti vahvistaa näiden kahden instituution yhteistyön.

Kirkon toiminta rahoitetaan pääasiassa kirkollisverolla. Kirkollisveroa ovat oikeutettuja perimään kaikki ne uskonnolliset yhdyskunnat, joilla on julkisoikeudellisen yhteisön asema. Lisäksi valtiolta on mahdollista saada valtionapua muun muassa kirkkojen ylläpitoon.

Muut Saksassa toimivat uskonnolliset yhdyskunnat voivat muun muassa jäsenistön määrään ja toiminnan jatkuvuuteen liittyvin määrätyin edellytyksin saada julkisoikeudellisen yhteisön aseman. Hakemukset ratkaisee asianomainen osavaltio. Oikeudellisen toimintakykyysä muut uskonnolliset yhdyskunnat saavuttavat siviilioikeudellisten säännösten kautta. Jokaisella yhdyskunnalla on vähintäänkin yksityisen rekisteröidyn yhdistyksen asema. Jokainen uskon-

nollinen yhdyskunta hoitaa hallintonsa itsenäisesti ja on myös toimivaltainen antamaan toimintaansa liittyviä säännöksiä niiden yleisten lakien puitteissa, joita sovelletaan kaikkiin uskonnollisiin yhteisöihin.

Ranska

Ranskalaiset ovat historialtaan katolisia. Muita Ranskassa olevia uskontokuntia ovat islaminuskoiset, protestantit, juutalaiset, ortodoksit ja buddhalaiset. Ihmis- ja kansalaisyhteiskuntien julistus takaa Ranskassa omantunnonvapauden ja vapauden harjoittaa uskontoa.

Ranskassa kirkon ja valtion suhteita järjestettiin jo 1900-luvun alussa, jolloin hyväksyttiin laki, joka erotti kirkon ja valtion toisistaan. Ranskassa kaikki uskonnolliset yhdyskunnat ovat tasa-arvoisia. Uskonnollista yhdyskuntaa ei ole Ranskan lainsäädännössä määritelty, vaan yhdyskunnan luonne päätetään tarvittaessa tapaus tapaukselta tuomioistuimessa. Maassa ei ole valtionkirkkoa eikä virallista tai vallitsevaa uskontoa tai tunnustettuja kirkkoja. Uskonnollisilla yhdyskunnilla ei myöskään ole julkisoikeudellisen yhteisön statusta. Uskonnonharjoittaminen on korostetusti yksityinen asia, ja uskonnollinen yhdyskunta toimii yksityisoikeudellisten säännösten ja periaatteiden alaisena.

Näistä sinänsä selkeistä lähtökohdista huolimatta valtion ja kirkkojen suhteet eivät ole käytännössä olleet ongelmattomat. Uskonnollisten yhdyskuntien (associations cultuelles) hallintoa ja toimintaa säännellään Ranskassa lailla. Kyseinen laki on aiheuttanut ongelmia valtion ja katolisen kirkon välille, koska katolinen kirkko kieltäytyi tunnustamasta lakia. Kirkon näkemyksen mukaan kirkon yksinomaiseen toimivaltaan kuuluu sen toiminnasta määrääminen. Valtion ja katolisen kirkon suhteet ovat kuitenkin viimeisten vuosikymmenien aikana parantuneet lainsäädännöllisten ja käytännöllisten kompromissien jälkeen. Valtion asemaan liittyvät ongelmat ovat katolisen kirkon ohella liittyneet esimerkiksi uskonnollisten yhdyskuntien ja muiden yksityisten yhdistysten väliseen kohteluun. Valtion tulisi noudattaa objektiivisuusperiaatetta, mutta käytännössä se on osoittautunut vaikeaksi. Valtiolla on esimerkiksi mahdollisuus tukea taloudellisesti yksityisten yhdistysten toimintaa, mutta kirkkojen taloudellinen tukeminen on yksiselitteisesti kielletty. Toisaalta lainsäädännöllä on taattu uskonnollisille yhdyskunnille selviä etuja suhteessa muihin yksityisiin yhdistyksiin. Lisäksi valtio on ajoittain hyväksynyt toimenpiteitä, joilla on suosittu tiettyjä uskonnollisia yhdyskuntia.

Valtion ja kirkon nykyisestä suhteesta johtuen kirkkojen talous on pääasiassa yksityisten rahoituslähteiden varassa. Valtio kuitenkin avustaa kirkkoja vähäisissä määrin epäsuorasti maksamalla esimerkiksi tiettyjen pappien palkat (vankilapapit, sairaalapapit), takaamalla kirkollisia rakennuksia varten otettuja lainoja ja suosimalla vero-oikeudellisesti kirkolle tulevia lahjoituksia. Lisäksi Ranskan valtio ylläpitää omistajana niitä katolisen kirkon kirkkorakennuksia, jotka on rakennettu ennen valtion ja kirkon erottavan lainsäädännön voimaantuloa.

Ortodoksisten paikalliskirkkojen

asema ja organisaatio eräissä maissa

Ortodoksiset paikalliskirkot ovat eri maissa ratkaisseet suhteensa valtioon hyvin eri tavoilla. Taustalla on teologis-historiallisena ihanteena käsitys kirkon ja valtion tasaveroisesta kumppanuudesta Itä-Rooman valtakunnassa. Ortodoksit eivät juuri Bysantin jälkeen ole olleet vapaita omaehtoisesti ratkaisemaan suhdetta valtionaltaan. Turkkilaisvalta Välimeren maissa, sijainti lännen ja idän kirkkojen raja-alueella keskisessä Itä-Euroopassa ja kommunismi Itä-Euroopan maissa ovat asettaneet omat ehtonsa.

Lähi-Idän ja Balkanin kirkot ovat eläneet vuosisatoja islamilaisen yhteiskunnan sisällä, ja Antiokian (Syyria-Libanon), Jerusalemin (Palestiina/Israel-Jordania) ja Aleksandrian (Egypti ja muu Afrikka) patriarkaattien suhde alueittensa keskeisiin valtioon on edelleen ottomaa-

nien luoman järjestelmän pohjalla.

Balkanin kansallisvaltioissa on rakennettu kirkon, kansakunnan ja valtion välistä suhdetta bysanttilaisen ihanteen ja 1800-luvun kansallisaatteen innoittamana. Kommunismin vuosikymmenten jälkeen Itä-Euroopan eri maissa on jossain määrin palattu entisyyppiseen sääntelyyn, mutta ainakaan näillä näkymin kirkon ja valtion välille ei tulla luomaan yhtä läheistä suhdetta kuin Kreikassa tai Pohjoismaissa.

Niin sanotussa diasporassa eli ortodoksisen vähemmistön haja-asutuksessa länsimaissa suhde valtioon on ratkaistu kunkin maan uskonnonvapaus- tai toisuskoislakien perusteella. Maahanmuuttajien keskuudessa erilaisten uskonnollisten ryhmien kasvaessa valtiot ovat eri tavoin tunnustaneet niiden aseman ja tukevat niiden toimintaa, ja tämä koskee myös ortodoksista kirkkoa.

Euroopan unioniin kuuluu maita, joissa ortodoksit ovat enemmistönä (Kreikka, Kypros), tunnustettuna historiallisena vähemmistönä (Puola, Viro, Suomi) tai merkittävänä maahanmuuttajaväestönä (Belgia, Britannia, Ranska, Saksa). Euroopan Unionin tulevassa laajentumisessa ortodoksisen kirkon läsnäolo vahvistuu ja monipuolistuu edelleen. Tämä merkitsee myös sitä, että kirkko-valtio -suhteen ratkaisuisa mukaan tulee koko kirjo valtiokirkkojärjestelmää yhdistysmuotoisesti toimiviin kirkkoihin.

Kysymys kanonisen perinteen ja nykyajan kansanvaltaisten hallintoperiaatteiden suhteesta on kussakin paikalliskirkossa ratkaistu eri tavalla. Kreikan kirkolla ei ole kanonien ohella mitään sisäistä normistoa, mutta kaikilla muilla paikalliskirkkoilla on omia sisäisiä normejaan, joiden sisältämää kanonista perinnettä sovelletaan kunkin maan lakien ja hallintoperinteen mukaan. Seurakuntia, hiippakuntia ja paikalliskirkkoja johdetaan demokraattisesti valittujen luottamuselinten ja kanonisten periaatteiden mukaan toimivan piispallisen hallintorakenteen yhteistyönä. Suomen ortodoksista kirkkoa koskeva säännöstö ei ole näin ollen poikkeuksellinen, joskin se heijastaa enemmän kansallista hallintoperinnettä kuin kanonista traditiota.

Kreikan autokefaalinen kirkko on Euroopan unionin jäsenvaltioiden ortodoksisista kirkkoista merkittävin. Ortodoksisuus on Kreikan perustuslain mukaan "maan vallitseva uskonto", ja sillä on läheinen suhde valtioon. Tilastojen mukaan 96 % maan kansalaisista kuuluu ortodoksiseen kirkkoon, 2 % on muslimeja ja 1 % katolisia ja protestanttisia kristittyjä.

Hellaan niemimaan, Makedonian, Aigeian saarten ja Vähän-Aasian kreikkaa puhuvat ortodoksit ovat Itä-Rooman kirkollisen hallinnon 300-luvulla tapahtuneesta vakiintumisesta lähtien kuuluneet Konstantinopolin ekumeenisen patriarkaatin yhteyteen. Kreikan autokefaalisen kirkon synty liittyy maan vapautumiseen turkkilaisvallasta vuonna 1821 alkaneen valtakumouksen tuloksena. Turkin sulttaanin suojeluksessa toimiva Konstantinopolin patriarkaatti ei voinut antaa siunaustaan kapinallisille, ja vuonna 1833 itsenäisen Kreikan valtion alueen piispat muodostivat autokefaalisen synodin, jonka Ekumeeninen patriarkaatti tunnusti vuonna 1850. Kirkon hallinto järjestettiin synodaaliseksi Venäjän esikuvan mukaan. Kuninkas oli kirkon päämies, ja side valtioon oli monin tavoin tiivis. Nykyisin valtiovallan vaikutus kirkon sisäisiin asioihin on väistynyt. Kirkkoa johtaa pysyvä piispainsynodi, jonka puheenjohtajana on Ateenan arkkipiispa ja jäsenenä 12 muuta piispaa. Kirkossa on 80 hiippakuntaa, joita kukin metropoliitta johtaa varsin itsenäisesti. Seurakunnissa on luottamuselin, johon kuuluu papin lisäksi kirkonisäntä ja muutama valittu jäsen, mutta luottamuselinten asema vaihtelee. Seurakuntia ja hiippakuntia hallinnoidaan ortodoksisen kirkon kanonien perusteella, kunkin piispan oman tulkinnan ja synodin tekemien ratkaisujen mukaan. Demokraattinen kontrolli kuitenkin toimii sitä kautta, että Kreikka on hyvin avoin ja keskusteleva yhteiskunta, jossa kritiikki kohdistuu ankarana usein myös kirkon toimintaan. Valtio maksaa papiston palkat ja kirkon hallinnollisia kuluja. Kirkollisveroa ei ole eikä seurakuntia tue valtion tai kuntien varoista, vaan seurakuntien ja hiippakuntien toiminta ja esimerkiksi

kirkkojen rakentaminen perustuu niiden omaan varainhankintaan. Kirkon toiminnassa, erityisesti lasten ja nuorten opetuksessa ja aikuiskasvatuksessa, on maallistuneessa länsieurooppalaisessa yhteiskunnassa yhä enemmän yhtymäkohtia Suomen ortodoksisen kirkon toimintaan.

Kyproksella ortodoksinen kirkko on maan enemmistön uskonto myös siinä tapauksessa, että mukaan lasketaan islamilainen turkkilaisväestö. Kirkko on autokefaalinen jo ekumeenisten synodien ajalta. Kreikan kirkkoon verrattuna suhde valtioon on etäisempi. Kirkon sisäisessä hallinnossa noudatetaan kansanvallan periaatteiden ja kanonisen perinteen yhdistelmää, muun muassa piispat valitaan vaalilla, johon myös maallikot osallistuvat. Seurakuntien hallinnosta, toiminnasta ja taloudesta on säädetty tarkasti.

Venäjällä ortodoksisen kirkon asema ei ole nykyisin verrattavissa tsaarien aikaan. Valtion lainsäädäntö puhuu tunnustetuista "historiallisista uskonnoista" ja uusista uskonnollisista liikkeistä, joiden leviämistä on haluttu kontrolloida. Venäjän ortodoksisen kirkon lainsäädännöllisen aseman vahvistuminen suhteessa valtioon, esimerkiksi Pohjoismaiden nykytilanteeseen verrattavalla tavalla, on epätodennäköistä. Kirkon sisäisessä hallinnossa on määritelty demokraattisten luottamuselinten ja kanonisen perinteen välistä suhdetta luovalla tavalla, mutta säädöksiä toteutetaan vaihtelevasti.

Viron ortodoksisen kirkon historia on rinnastettavissa Suomen ortodoksisen kirkon historiaan, erityisesti oman kirkkokunnan muodostamisvaiheessa ja sen hallintoa määriteltäessä 1919-23. Viron ortodoksisen kirkon autonomia Ekumeenisen patriarkaatin yhteydessä palautettiin 1996. Se perustuu 6.7.1923 annettuun tomos-asiakirjaan. Näin sen kanoninen asema on vastaavanlainen kuin Suomen ortodoksisella kirkolla. Maassa toimii myös Moskovan patriarkaatin alainen kirkko, jolle on myönnetty autonominen asema taloudellisissa ja juridisissa asioissa.

Virossa on noudatettu valtion uskonnollisen puolueettomuuden periaatetta itsenäisyyden alusta asti. Uskontokuntien sisäisistä asioista ei säädetä lailla. Viron valtio tunnustaa autonomisen Viron ortodoksisen kirkon neuvostomiehitystä edeltäneen kirkon oikeusperilliseksi. Viron ortodoksinen kirkko hyväksyi vuonna 2003 uuden kirkon sisäisen säännösten. Siinä sovelletaan kanonista perintöä kansanvallan ja seurakuntien itsehallinnon rinnalla samaan tapaan kuin Suomen ortodoksisen kirkon hallinnossa. Hiippakunnat ovat selkeästi kirkon perusyksiköitä, joita piispojen kanssa johtaa seurakuntien edustajista valittu luottamuselin.

2.3 Nykytilan arviointi

Nykyinen ortodoksisesta kirkkokunnasta annettu laki on noin 35 vuotta vanha, ja lain voimassaolon aikana suurimpaan osaan sen pykälistä on tehty muutoksia. Lukuisten muutosten johdosta laki on kokonaisuutena vaikeasti hahmotettava ja epäjohdonmukainen. Lainsäädännön soveltamista muuttuvissa olosuhteissa vaikeuttaa myös se, että säännösten yleisyysaste on osittain hyvin alhainen. Lainsäädäntöön sisältyy yhtäältä hyvinkin seikkaperäisiä säännöksiä joistakin yksittäisistä kysymyksistä ja menettelytavoista. Toisaalta yleisempien periaatteiden osalta sääntely on osittain aukollista.

Laki on joiltakin osin ongelmallinen myös uuden perustuslain kannalta. Sääntely ei kaikilta osin vastaa uuden perustuslain vaatimuksia säädöstasosta, vaan asetuksella on säädetty myös sellaisista asioista, joista perustuslain 80 §:n mukaan tulisi säätää lailla. Asetuksella on säädetty muun muassa sellaisista seurakuntien viranhaltijoiden palvelussuhteen ehdoista, joiden voidaan katsoa olevan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteisiin kuuluvia asioita. Lisäksi lainsäädäntöön sisältyvät asetuksenantovaltuutussäännökset täyttävät huonosti valtuutussäännöksille nykyisin asetettavat täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset. Perus-

oikeuskysymysten osalta lainsäädäntöön on pyritty tekemään välttämättömimmät perusoikeusuudistuksesta johtuvat muutokset, mutta esimerkiksi papiston ja kanttorien asumisvelvollisuutta koskevat säännökset ovat vielä perusoikeuksien kannalta ongelmallisia.

Ortodoksisen kirkon asema suhteessa valtioon on perusteiltaan toimiva ja vakiintunut, eikä ortodoksisen kirkon asemaa koskeviin perusratkaisuihin ole tarvetta tehdä muutoksia. Kehityssuuntana on ollut, että valtiovallan osuus kirkkokunnan sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevassa päätöksenteossa on jatkuvasti vähentynyt ja kirkkokunnan asema suhteessa valtioon on muuttunut itsenäisemmäksi. Tästä huolimatta valtion lainsäädäntöelimet ja muut viranomaiset osallistuvat edelleen päätöksentekoon monissa sellaisissa ortodoksisen kirkon sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa, joissa päätösvalta voitaisiin siirtää kirkon omille toimielimille. Ortodoksisen kirkon toiminnasta ja hallinnosta säädetään osin hyvinkin yksityiskohtaisesti lailla ja asetuksella. Lisäksi valtion viranomaisilla on hallinnollinen päätösvalta eräistä yksittäisistä asioista, jotka merkityksensä puolesta sopisivat kirkon omien toimielinten päätettäväksi.

Kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon asemassa suhteessa valtioon on monia erityispiirteitä. Keskus- ja hiippakuntahallinnon ylläpidosta vastaa valtio, ja sitä käsitellään monessa suhteessa kuten valtion virastoa. Myös kirkon virkamiesten asema on siinä suhteessa erityislaatuinen, että valtio maksaa heidän palkkansa, ja heidän palvelussuhteisiinsa sovelletaan valtion virkamiehiä koskevaa lainsäädäntöä. Kirkollishallituksen valtion virastoon rinnastuvaa asemaa voidaan pitää periaatteellisesti ongelmallisena kirkon itsehallinnon kannalta.

Kirkon hallinnollinen perusrakenne, jonka muodostavat keskushallinto, hiippakunnat ja seurakunnat, on pääosin toimiva. Sen sijaan yksityiskohtaisempiin säännöksiin kirkon päätöksenteosta ja hallinnosta liittyy monia ongelmia. Yleisesti sääntelyä voidaan luonnehtia hajanaiseksi ja vaikeasti hahmottuvaksi. Sääntelyyn sisältyy monissa tapauksissa hyvin yksityiskohtaisesti säänneltyjä, tarpeettoman monimutkaisia ja epätarkoituksenmukaisia menettelytapoja. Oman erityispiirteensä sääntelyyn tuo kirkon kanoninen oikeus, joka tuo kirkon hallintoon jatkuvuutta ja pysyvyyttä, ja jonka vaikutus tulee huomioida myös valtiollisessa sääntelyssä.

Kirkolliskokouksen osalta ongelmia on aiheuttanut se, että varsinaisia kirkolliskokouksia pidetään vain joka kolmas vuosi. Tämän johdosta muun muassa kirkon talousarvio on vahvistettu kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Toisaalta kirkolliskokouksen päätöksenteon valmisteluun liittyvä työnjako on jossain määrin epäselvä ja epäjohdonmukainen, erityisesti kirkolliskokouksen valmisteluvaliokunnan aseman osalta.

Ortodoksisen perinteen mukaan hiippakunnalla on hyvin keskeinen asema kirkon toiminnassa ja hallinnossa. Tähän perinteeseen nähden seurakunnat ovat Suomen ortodoksisen kirkon hallintorakenteessa nykyisin hyvin itsenäisiä, ja hiippakunnan piispan hallinnolliset toimivaltuudet seurakuntien toiminnan ohjaamisessa ja valvonnassa suhteellisen vähäiset.

Ortodoksisen kirkon seurakuntarakenne on siinä suhteessa monimuotoinen, että seurakunnat ovat jäsenmäärältään hyvin erisuuruisia. Tässä tilanteessa olisi tarvetta joustaville ratkaisumalleille, joissa seurakunnat voisivat järjestää osan palveluista yhteistyössä tai joissa päätöksenteko suurissa seurakunnissa siirrettäisiin joiltakin osin lähemmäs seurakuntalaisia. Nykyinen lainsäädäntö ei tarjoa riittävästi mahdollisuuksia tällaisiin järjestelyihin. Lainsäädäntö on puutteellinen myös seurakuntajaon muutosten osalta.

Ortodoksisen kirkon ja seurakuntien viranomaisten päätöksiä koskeva muutoksenhakujärjestelmä perustuu hallinnon sisäiseen muutoksenhakuun, jossa valitusviranomaisena toimii kirkollishallitus. Kirkollishallituksen ja piispan päätöksistä valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tällaisia muutoksenhakusäännöksiä on pidetty hallintolainkäytön järjestelmän kannalta epätarkoituksenmukaisina ja niistä on pyritty luopumaan.

Ortodoksisen kirkon henkilöstö jakautuu kolmeen eri ryhmään, joita koskee eri lainsäädäntö. Tämä aiheuttaa ongelmia varsinkin, kun otetaan huomioon henkilöstön pienehkö kokonaismäärä. Seurakuntien viranhaltijoita koskeva virkamiesoikeudellinen sääntely on puutteellista ja epäselvää, ja osittain se on myös liian alhaisella säädöstasolla. Sääntely on vanhanaikaista eikä ole seurannut kehitystä muilla sektoreilla. Palvelussuhteen ehdoista määrääminen asetuksella on menettelynä raskas ja jäykkä, eikä vastaavaa menettelyä ole käytössä muilla sektoreilla. Vaikka henkilöstön edustajilla on mahdollisuus osallistua palvelussuhteen ehtoja koskevan päätöksenteon valmisteluun kirkkokunnan virka- ja työehtovaliokunnan kautta, järjestelmässä ei kuitenkaan aidosti neuvotella ja sovita palvelussuhteen ehdoista. Järjestelmä on myös siinä suhteessa ongelmallinen, että perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista ei voi säätää lakia alemmalla säädöstasolla.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen keskeisimpänä tavoitteena on edelleen vahvistaa ortodoksisen kirkon itsehallintoa ja supistaa valtion osuutta kirkon sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevassa päätöksenteossa. Erityisesti tarkoituksena on siirtää kirkon sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevaa norminantovaltaa kirkon omille toimielimille siltä osin kuin kyseessä eivät ole laintasoista sääntelyä edellyttävät asiat. Lisäksi tavoitteena on uudistaa kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon asemaa suhteessa valtioon nykyistä itsenäisemmäksi. Esityksellä ei kuitenkaan ole tarkoitus muuttaa ortodoksisen kirkon aseman perusteita suhteessa valtioon, vaan ortodoksisella kirkolla olisi edelleen julkisoikeudellinen erityisasema vastaavasti kuin evankelis-luterilaisella kirkolla. Myös kirkon taloudelliset toimintaedellytykset on tarkoitus pitää nykyisellä tasolla.

Kirkon ja seurakuntien hallintoa pyritään tehostamaan selkeyttämällä ja yksinkertaistamalla menettelytapoja koskevaa sääntelyä.

Henkilöstön asemaa koskevan sääntelyn osalta tavoitteena on turvata henkilöstölle nykyistä paremmat osallistumismahdollisuudet ja tasavertaisempi asema suhteessa työnantajaan siirtymällä työehtosopimusjärjestelmän puitteissa tapahtuvaan palvelussuhteen ehdoista neuvotteluun ja sopimiseen. Sääntelytarpeita pyritään keventämään ja henkilöstöhallintoa yksinkertaistamaan siirtymällä koko henkilöstön osalta yhteen palvelussuhdelajiin.

Tavoitteena on myös saattaa ortodoksisesta kirkkoa koskeva lainsäädäntö vastaamaan uuden perustuslain vaatimuksia. Lainsäädäntöteknisesti lakia pyritään uudistamaan nykyistä johdonmukaisemmaksi ja selkeämmäksi.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että ortodoksisen kirkon toimintaa ja hallintoa koskevaa norminantovaltaa siirrettäisiin suhteellisen laajasti valtion lainsäädäntöelimiltä kirkon omille toimielimille. Kirkon toiminnasta ja hallinnosta määrättäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jonka antaisi kirkolliskokous. Lähtökohtana on, että sellaisista asioista, jotka eivät perustuslain mukaan edellytä laintasoista sääntelyä, määrättäisiin pääosin kirkkojärjestyksessä. Evankelis-luterilaisessa kirkossa kirkolliskokouksen antama kirkkojärjestys tuli käyttöön vuoden 1994 alus-

sa voimaan tullessa uudessa kirkkolaisissa.

Ortodoksisen kirkon itsehallintoa sen sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevista asioista vahvistettaisiin myös siirtämällä opetusministeriölle eräissä asioissa kuuluva hallinnollinen päätösvalta kirkon omille toimielimille. Ehdotettuun lakiin ei myöskään enää sisältyisi säännöstä, jonka mukaan kirkon ylin hallinto kuuluu maan hallitukselle. Kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon asemaa muutettaisiin riippumattommaksi valtiosta siirtämällä se kirkon itsensä ylläpidettäväksi. Keskus- ja hiippakuntahallinnon menoja ei siten enää maksettaisi valtion varoista. Kirkon taloudellisten toimintaedellytysten turvaamiseksi se saisi kuitenkin jatkossa vastaavan suuruista valtionapua.

Kirkolliskokouksen toimintaa uudistettaisiin tihentämällä kokoontumisrytmi vuosittaiseksi. Työnjakoa kirkolliskokousasioiden valmistelussa selkeytettäisiin lakkauttamalla erillinen valmisteluvaliokunta. Hiippakuntiin perustettaisiin hiippakuntaneuvostot, jotka toimisivat hiippakunnan ja sen seurakuntien toimintaa suunnittelevina ja koordinoivina yhteistyöeliminä. Seurakuntahallinnossa kirkkoherran valinta tapahtuisi edelleen vaalilla, mutta seurakunnan muut papit ja kanttorit valitsisi seurakunnanvaltuusto. Tällöin äänioikeutettujen seurakuntalaisten muodostama seurakunnankokous voitaisiin erillisenä toimielimenä lakkauttaa. Lakiin lisättäisiin säännös seurakuntien vapaaehtoisesta yhteistoiminnasta tehtäviensä hoitamisessa. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset seurakuntajaon muutoksista ja omaisuuden jaosta seurakuntajaon muuttuessa. Seurakunnasta voitaisiin jatkossakin erottaa alue kappeliseurakunnaksi, jonka hallinnosta vastaavasta kappelineuvostosta on tarkoitus määrätä tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Esityksessä ehdotetaan, että ortodoksisen kirkon ja seurakuntien koko henkilöstö olisi jatkossa työsopimussuhteissa. Seurakuntien palveluksessa olevien pappien, diakonien ja kanttorien sekä kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon virkamiesten virkasuhteet muuttuisivat työsopimussuhteiksi suoraan lain nojalla. Ortodoksisen kirkon ja seurakuntien työntekijöiden oikeudet ja velvollisuudet määräytyisivät uudistuksen jälkeen lähtökohtaisesti yleisen työlainsäädännön perusteella. Palvelussuhteen ehdoista sovittaisiin kirkkoa ja seurakuntia työnantajana edustavan kirkollishallituksen ja työntekijöiden yhdistyksen tai yhdistysten välisellä työehtosopimuksella. Työsopimussuhteeseen siirtymisen johdosta luovutettaisiin seurakuntien viranhaltijoita nykyisin koskevasta ojenusmenettelystä.

Henkilöstön aseman osalta esityksen valmistelussa on ollut esillä myös vaihtoehto, jossa virkasuhde ja työsopimussuhde säilyisivät edelleen rinnakkaisina palvelussuhdelajeina ortodoksisessa kirkossa ja seurakunnissa. Tässä vaihtoehdossa myös ne kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon virkamiehet, joihin nykyisin sovelletaan pääosin valtion virkamiehiä koskevia säännöksiä, siirtyisivät kirkollishallituksen asemaan kaavailtujen muutosten johdosta seurakuntien viranhaltijoiden kanssa saman säännösten piiriin.

Kahden eri palvelussuhdelajin säilyttämistä ei kuitenkaan ole pidetty tarkoituksenmukaisena, kun otetaan huomioon ortodoksisen kirkon ja seurakuntien pieni henkilöstömäärä. Virkasuhteen säilyttäminen edellyttäisi perustuslain 80 § huomioon ottaen omaa virkamiesoikeudellista lainsäädäntöä ortodoksisen kirkon ja seurakuntien viranhaltijoita varten. Yhteen palvelussuhdelajiin siirtyminen on selkeämpää myös valtiovallan näkökulmasta. Ortodoksisesta kirkkokuntaa koskevaan lainsäädäntöön nykyisin sisältyvä virkamiesoikeudellinen sääntely on siinä määrin puutteellista, epäselvää ja muita virkamiesryhmiä koskevassa sääntelyssä tapahtuneeseen kehitykseen nähden vanhentunutta, että kyseinen sääntely olisi uudistettava kokonaisuudessaan. Koska työ- ja virkamiesoikeudellinen sääntely on yleisesti kehittynyt siten, että virkasuhteen ja työsopimussuhteen erot ovat käytännön työelämän kannalta vähäiset, merkitsisi myös tämä vaihtoehto käytännössä viranhaltijan oikeuksien ja velvollisuuksien kannalta huomattavaa lähentymistä työsopimussuhteeseen verrattuna nykyiseen tilanteeseen.

Ongelmana kahden eri palvelussuhdelajin käytössä olisi myös se, että se aiheuttaa henkilöstöhallinnossa päällekkäistä työtä ja tarvetta kaksinkertaisille järjestelmille. Vaikka virkasuhteen ja työsopimussuhteen erot ovat jatkuvasti vähentyneet, kahden eri palvelussuhdelajin käytöstä voi siitä huolimatta aiheutua perusteettomia eroavaisuuksia eri henkilöstöryhmien oikeuksissa ja velvollisuuksissa. Ortodoksisen kirkon ja seurakuntien työntekijöiden tehtäviin ei myöskään sisälly siinä määrin julkisen vallan käyttöä, että virkasuhteen käyttö olisi välttämätöntä niin sanotun virkamieshallintoperiaatteen näkökulmasta.

Muutoksenhakua kirkon ja seurakunnan viranomaisten päätöksistä koskevat säännökset uudistettaisiin kokonaisuudessaan. Valituksen pakolliseksi esivaiheeksi tulisi oikaisuvaatimusmenettely, jossa oikaisuvaatimuksen käsittelisi kirkollishallitus. Valittamalla muutosta voisi hakea vasta kirkollishallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen. Kirkollisten viranomaisten päätöksistä ei enää valitettaisi suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen, vaan ensimmäisenä valitusasteena olisi aina hallinto-oikeus.

Voimassa olevassa lainsäädännössä ortodoksisesta kirkosta käytetty kirkkokunta-termi ehdotetaan korvattavaksi yleiskielen mukaisella sanalla kirkko, jota käytetään myös evankelis-luterilaisen kirkon nimessä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaan kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpito siirtyisi valtiolta kirkon itsensä vastattavaksi. Ylläpidosta aiheutuvat kustannukset korvattaisiin kirkolle vuosittain myönnettävällä valtionavulla, jonka suuruus määräytyisi siirtoa edeltävänä kalenterivuonna valtiolle aiheutuvien kustannusten sekä ortodoksisen kirkon seurakunnille ja laitoksille myönnettyjen valtionavustusten mukaan. Valtionavun määrää tarkistettaisiin vuosittain kustannustason muutoksen perusteella. Kokonaisuutena tarkastellen siirrostä ei aiheutuisi muutoksia valtion menoihin. Vuoden 2004 talousarviossa kirkollishallituksen toimintamenoihin on osoitettu 1,78 miljoonan euroa ja eräisiin avustuksiin ortodoksisen kirkon seurakunnille ja laitoksille 152 000 euroa.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksessä ehdotetaan siirrettäväksi kirkon toimintaa ja hallintoa koskevaa norminantovaltaa sekä eräitä yksittäisiä asioita koskevaa hallinnollista päätösvaltaa valtion viranomaisilta kirkon omille toimielimille. Kirkon keskus- ja hiippakuntahallinto siirrettäisiin valtiolta kirkon itsensä ylläpidettäväksi. Esitys vahvistaisi siten kirkon itsehallintoa sen omaa toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa. Opetusministeriön asema kirkon hallinnon ohjauksessa muuttuisi, kun kirkon keskus- ja hiippakuntahallinto siirtyisi selkeästi kirkon itsehallinnon piiriin, eikä sillä olisi enää valtion viranomaiseen rinnastuvaa asemaa. Muutokset vähentäisivät jonkin verran opetusministeriössä käsiteltävien asioiden määrää, millä ei kuitenkaan asioiden pieni kokonaisuus huomioon ottaen olisi henkilöstövaikutuksia.

Esityksellä muutettaisiin ortodoksisen kirkon ja seurakuntien henkilöstön asemaa siten, että kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon virkamiehet ja seurakuntien viranhaltijat siirtyisivät virkasuhteesta työsopimussuhteeseen. Tämän johdosta myös Suomen ortodoksisen kirkon virka- ja työehtovaliokunta lakkautettaisiin.

5 Asian valmistelu

Esitys perustuu opetusministeriön 16 päivänä lokakuuta 2002 asettaman toimikunnan ehdotukseen, joka valmistui 14 päivänä syyskuuta 2004. Toimikunnassa olivat edustettuina oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, opetusministeriö ja ortodoksinen kirkkokunta. Toimikunnan ehdotuksesta pyydettiin lausunnot...

Yksityiskohtaiset perustelut

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §. *Kirkon perinne ja yhteys ekumeeniseen patriarkaattiin.* Pykälässä todetaan kirkon opin ja toiminnan perusteet sekä Suomen ortodoksisen kirkon asema maailmanlaajuisen ortodoksisen kirkon osana. Säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Ortodoksisen kirkon uskon ja opetuksen perusteet, jotka todetaan 1 momentissa, perustuvat kirkon kaksituhatuotiseen katkeamattomaan perinteeseen. Kirkon usko ja opetus ovat sinänsä kirkon sisäisiä asioita, mutta kirkon olemuksen määrittelemiseksi on katsottu tarpeelliseksi myös laissa ilmaista, mihin kirkko yhteisönä on sitoutunut.

Suomen ortodoksinen kirkko on samalla kertaa suomalainen julkisyhteisö ja maailmanlaajuisen ortodoksisen kirkon osa. Pykälän 2 momentissa todetaan Suomen ortodoksisen kirkon toiminta-alue maailmanlaajuisessa ortodoksisessa kirkossa. Paikalliskirkolla tarkoitetaan kirkkoa, joka on maantieteellisesti tai valtiollisesti selvästi yhtenäiselle alueelle rajoittuva autonominen tai autokefalinen kirkko. Autonomisella kirkolla tarkoitetaan tietyn valtiollisen tai maantieteellisesti yhtenäisen alueen kirkkoa, jolla on oikeus päättää sisäisistä hallinnollisista ja osin myös kanonisista asioistaan. Autokefalinen kirkko puolestaan on paikalliskirkko, joka on hallinnollisesti täysin itsenäinen ja muista kirkoista riippumaton. Autonominen kirkko on aina jollakin tavoin jonkin autokefalisen kirkon hengellisen hallinnon alainen. Suomen autonomista kirkkoa johtaa arkkipiispa, ja kirkko muodostaa arkkipiispakunnan. Suomen autonominen ortodoksinen kirkko ja arkkipiispakunta käsittää tällä hetkellä Karjalan, Helsingin ja Oulun hiippakunnat.

Pykälän 3 momentissa todetaan Suomen ortodoksisen kirkon kanonisen yhteyden peruste. Suomen ortodoksisen kirkon kanoninen yhteys määritellään 6 päivänä heinäkuuta 1923 päivätyssä ekumeenisen patriarkan päätöksessä (tomos-asiakirja), jonka mukaan Suomen ortodoksinen arkkipiispakunta kuuluu autonomisena kirkkona Konstantinopolin ekumeenisen patriarkan kanoniseen yhteyteen.

2 §. *Kirkon tehtävä.* Pykälä sisältää yleisluonteisen säännöksen kirkon keskeisistä tehtävistä. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Suomen ortodoksinen kirkko on julkisoikeudellinen yhteisö ja sillä on oikeus valtionapuun. Kirkon seurakunnilla on lisäksi verotusoikeus. Koska kirkon tehtävät rajaavat myös varojen käyttöä, on asianmukaista luetella laissa ne keskeiset tehtäväalueet, joilla kirkko toimii yhteiskunnassa.

3 §. *Kirkon jäsenet.* Kirkon jäseneksi liittymisestä säädettäisiin ehdotetun pykälän 1 momentissa. Jäseneksi liittyminen tapahtuu kasteen ja mirhalla voitellun kautta. Kirkon jäseneksi liitetään pelkästään mirhalla voitellun sakramentin kautta, jos henkilö on jo kastettu kirkon hyväksymällä tavalla. Toisesta ortodoksisesta kirkosta siirtyvä henkilö, joka on jo kastettu ja voideltu, liitetään Suomen ortodoksiseen kirkkoon ilman kastetta ja mirhalla voitellua.

Uudessa uskonnonvapauslaissa ei enää kielletä henkilöä kuulumasta samanaikaisesti useampaan kuin yhteen uskontokuntaan. Uskonnonvapauslain 3 §:n mukaan ortodoksista kirkkokuntaa koskevassa lainsäädännössä voidaan kuitenkin säätää kirkon jäsenyyden edellytyksistä. Koska samanaikainen kuuluminen muuhun uskonnolliseen yhdyskuntaan ei ole ortodoksisen perinteen mukaista, asiasta on otettu säännös 2 momenttiin.

Pykälän 3 momenttiin on selvyuden vuoksi otettu viittaus uskonnonvapauslakiin, jonka 3 §:ssä säädetään jäsenyydestä uskonnollisessa yhdyskunnassa ja 4 §:ssä liittymis- ja eroamismenettelyistä.

4 §. *Kirkkoa koskeva lainsäädäntö, lausunnot ja esitykset.* Pykälän 1 momentissa todetaan kirkon oikeus tehdä ehdotuksia valtioneuvostolle tämän lain muuttamisesta ja muusta kirkkoa koskevasta lainsäädännöstä. Kirkolla olisi tällainen oikeus ilman nimenomaista säännöstäkin. Toimivalta ehdotusten tekemiseen kuuluu kirkolliskokoukselle. Ortodoksisen kirkon oikeus tehdä lainmuutosehdotuksia poikkeaa evankelis-luterilaisen kirkon kirkkolain säätämisyjärjestyksestä siten, että kyseessä ei ole yksinomainen aloiteoikeus. Evankelis-luterilaisen kirkon kirkkolain erityinen säätämisyjärjestys perustuu perustuslain 76 §:ään. Käytännössä ortodoksisesta kirkosta annetun lain muutokset ovat kuitenkin lähes poikkeuksetta perustuneet kirkolliskokouksen ehdotuksiin.

Valtion viranomaisilla olisi velvollisuus pyytää kirkolta lausuntoa 2 momentin mukaan eräistä kirkkoa koskevista lakimuutoksista. Lausuntoa olisi pyydettävä säädettäessä muutoksia tähän lakiin sekä kirkkolain 2 luvun 2 §:n 3 momenttia vastaavasti säädettäessä asioista, jotka koskevat kirkon suhdetta valtioon tai toisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole vastaavaa säännöstä, mutta käytännössä kirkolta on yleensä pyydetty lausuntoa ainakin ortodoksisesta kirkosta annettuun lakiin ehdotetuista muutoksista sekä merkittävistä kirkon ja valtion suhteita koskevista esityksistä. Lausunnon pyytäminen ei luonnollisestikaan olisi tarpeen, jos lainsäädännön muuttaminen perustuu ortodoksisen kirkon tekemään 1 momentissa tarkoitettuun ehdotukseen.

Kirkon oikeus oma-aloitteisesti tehdä viranomaisille esityksiä ja antaa lausuntoja kirkon opin ja tehtävän kannalta tärkeistä yhteiskunnallisista kysymyksistä todettaisiin 3 momentissa. Säännös vastaa evankelis-luterilaisen kirkon kirkkolain 2 luvun 2 §:n 4 momenttia. Tällaisten esitysten ja lausuntojen antaminen olisi mahdollista ilman nimenomaista säännöstäkin, mutta säännös korostaa kirkon erityistä asemaa yhteiskunnallisessa keskustelussa.

5 §. *Kirkkojärjestys.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että laintasaisen sääntelyn ohella kirkon toiminnasta ja hallinnosta määrättäisiin tarkemmin kirkolliskokouksen antamassa kirkkojärjestyksessä. Nykyisestä asetuksentasoisesta sääntelystä luovuttaisiin.

Uudistuksella laajennettaisiin kirkon itsenäistä päätösvaltaa sen omaa toimintaa ja hallin-

toa koskevilla asioissa. Samalla päätöksenteko tulisi nykyistä joustavammaksi ja nopeammaksi. Tarkoituksena on delegoida kirkon omaa toimintaa ja hallintoa koskeva norminantovalta mahdollisimman laajasti kirkolliskokoukselle niin, että laissa säädettäisiin pääsääntöisesti vain niistä asioista, jotka perustuslain mukaan edellyttävät laintasoista sääntelyä.

Perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettut täsmällisesti rajatut valtuutussäännökset on sijoitettu laissa asianomaisia kysymyksiä koskevien säännösten yhteyteen.

Evankelis-luterilaisessa kirkossa vastaava uudistus toteutettiin vuoden 1994 alusta lukien. Evankelis-luterilaisella kirkolla on kirkkojärjestyksen lisäksi erillinen, kirkolliskokouksen antama kirkon vaalijärjestys, jossa määrätään tarkemmin erilaisista kirkollisista vaaleista.

Koska kirkkojärjestys on merkitykseltään keskeinen osa ortodoksista kirkkoa koskevaa säännöstöä, pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että ortodoksisen kirkon kirkkojärjestys julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa samoin kuin evankelis-luterilaisen kirkon kirkkojärjestys. Suomen säädöskokoelmasta annetun lain (188/2002) 6 §:n mukaan säädöskokoelmassa julkaistaan säädöskokoelmassa julkaistaviksi erikseen säädetyt päätökset ja tiedonannot.

2 luku

Kirkon hallinnollinen jako

6 §. *Hiippakunta.* Pykälä sisältää perussäännökset hiippakunnasta ja hiippakuntajaosta. Pykälän 1 momentissa todettaisiin hiippakunnan kanonisen perinteen mukainen asema kirkon perusyksikkönä. Säännöksellä pyritään ortodoksisen kirkon perinteen mukaisesti korostamaan hiippakunnan itsenäisyyttä ja piispan kanonisen perinteen mukaista asemaa hiippakunnan johdossa. Piispan hallinnolliset toimivaltuudet hiippakuntansa seurakuntien toiminnan suhteen käyvät tarkemmin ilmi lain 5 luvusta ja kirkkojärjestyksestä.

Suomen ortodoksinen kirkko muodostuisi 2 momentin mukaan vähintään kolmesta hiippakunnasta. Tällä hetkellä hiippakuntia on kolme, mutta mahdollisten tulevaisuuden tarpeiden takia säännökseen on jätetty mahdollisuus useamman hiippakunnan perustamiseen. Hiippakuntaa johtaa piispa, joka vastaa hiippakunnan hallinnosta ja toiminnasta. Arkkipiispa toimii sekä oman hiippakuntansa piispana että sen lisäksi koko Suomen ortodoksisen kirkon esipaimenena. Muiden hiippakuntien piispojen arvonimenä on metropoliitta.

Hiippakuntajaosta määrättäisiin 3 momentin sisältämän valtuutussäännöksen nojalla tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Kirkkojärjestyksessä määrättäisiin muun muassa hiippakuntien lukumäärästä, alueesta ja piispanistuimen sijaintipaikasta. Nykyisin hiippakuntajaosta säädetään asetuksella.

7 §. *Seurakunnat ja luostarit.* Pykälä sisältää perussäännöksen seurakunnista ja luostareista sekä seurakuntajaon muutoksista. Kirkon hiippakunnat on jaettu alueperiaatteella seurakuntiin. Seurakuntajaon tulisi 1 momentin mukaan noudattaa kuntajakoa siten, että kukin kunta on kokonaisuudessaan saman seurakunnan alueella. Tämä on tarpeen muun muassa kirkollisverotukseen liittyvistä syistä. Suomen ortodoksinen kirkko on jaettu vuoden 2005 alusta lukien 24 seurakuntaan. Nykyinen jaotus on tehty siten, että saman kunnan alueella ei ole kahta ortodoksista seurakuntaa, mutta saman seurakunnan alueella voi sen sijaan olla useita kuntia.

Toimivalta seurakuntajaon muutosta koskevilla asioissa siirtyisi 2 momentin mukaan opetusministeriöltä kirkollishallitukselle. Myös tällä muutoksella pyritään vahvistamaan kirkon itsenäisyyttä suhteessa valtioon. Seurakuntajaon muutoksia ei ole pidetty merkitykseltään niin yleisinä, että ne edellyttäisivät kirkolliskokouksen päätöstä. Kirkollishallitus tekisi päätök-

sen asianomaisen hiippakunnan piispan esityksestä. Jos seurakuntajaon muutos koskee kahta hiippakuntaa, esityksen tekevät molempien hiippakuntien piispat yhdessä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi perussäännöksen luostareista, jotka kuuluvat kiinteästi ortodoksiseen traditioon. Kukin luostari kuuluu erillisenä yksikkönä siihen hiippakuntaan, jonka alueella se sijaitsee. Suomen ortodoksisessa kirkossa on tällä hetkellä kaksi toiminnassa olevaa luostaria, Valamon ja Lintulan luostarit. Lisäksi kirkossa on Konevitsan ja Petsamon luostarit. Luostarin perustamisesta ja lakkauttamisesta päätettäisiin vastaavanlaisella menettelyllä kuin seurakuntajaoista. Kirkollishallitus tekisi asiasta päätöksen sen hiippakunnan piispan esityksestä, jonka alueella luostari on tai jonka alueelle se on tarkoitus perustaa.

8 §. *Seurakuntien yhteistoiminta.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi nimenomaiset säännökset seurakuntien yhteistoiminnasta. Tavoitteena on edistää ennen kaikkea jäsenmäärältään pienten seurakuntien yhteistoimintaa ja tehostaa seurakuntien toimintaa siten, että kaikille kirkon jäsenille voidaan taata seurakunnalliset peruspalvelut. Yhteistoiminnan avulla pienet seurakunnat voivat tarjota jäsenilleen sellaisiakin palveluita, joiden tuottamiseen niillä ei yksinään olisi mahdollisuutta. Yhteistoiminnan tarvetta korostaa se, että monet ortodoksisen kirkon seurakunnista ovat alueeltaan hyvinkin suuria, mutta jäsenmäärältään pieniä. Pykälässä tarkoitettu yhteistyö perustuisi seurakuntien väliseen sopimukseen. Ehdotuksella on pyritty organisaatioltaan ja hallinnoltaan keveisiin yhteistoimintamuotoihin, eikä se edellytä erillisten hallintoelinten muodostamista.

Seurakuntien yhteistoimintaa voitaisiin toteuttaa joko 1 momentin mukaisena tehtävien yhteisenä hoitamisena tai 2 momentissa tarkoitettuna tehtävän hoitamisena toisen seurakunnan puolesta. Molemmissa tapauksissa yhteistoiminta voi koskea esimerkiksi diakonia- ja nuorisotyötä, sielunhoidon järjestämistä laitoksissa tai opetus- ja koulutustehtäviä.

Silloin kun seurakunta hoitaa tehtävää 2 momentin mukaisesti toisen seurakunnan puolesta, voitaisiin tätä koskevassa sopimuksessa sopia, että sopimuskumppanit saavat valita yhden tai useampia jäseniä tehtävää hoitavan seurakunnan asianomaiseen toimielimeen. Toimielimeen valittavien jäsenien on oltava vaalikelpoisia oman seurakuntansa luottamustoimiin.

9 §. *Kappeliseurakunnat.* Koska ortodoksisen kirkon seurakuntien alueet ovat osin hyvin laajoja, joissakin tapauksissa voi olla tarpeen mahdollisuus antaa tietyllä alueella asuville seurakuntalaisille määrättyä itsenäisyyttä omaa aluettaan koskevissa asioissa. Tämän vuoksi pykälän 1 momentissa ehdotetaan säilytettäväksi mahdollisuus erottaa seurakunnasta alue kappeliseurakunnaksi. Nykyisin kappeliseurakunnan perustamisesta on säännös ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa asetuksessa, mutta yhtään kappeliseurakuntaa ei ole perustettu.

Kappeliseurakuntien kautta on mahdollisuus tehostaa seurakunnallista toimintaa ja tuoda palveluja lähemmäksi seurakunnan jäseniä. Järjestelmällä pyritään myös sitouttamaan seurakunnan jäseniä omaan kirkkoonsa tai rukoushuoneeseensa. Tarvittaessa kappeliseurakuntien perustaminen voi myös edesauttaa seurakuntien yhdistymistä. Kappeliseurakunta voidaan perustaa vain alueellisena yksikkönä, ei esimerkiksi kielellisellä perusteella. Kappeliseurakunnan hallinnosta määrättäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Päätösvalta kappeliseurakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä alueen muuttamisesta siirtyisi 2 momentin mukaan, vastaavasti kuin seurakuntajakoa koskeva päätösvalta, opetusministeriöltä kirkollishallitukselle, joka tekisi päätöksen asianomaisen hiippakunnan piispan esityksestä.

3 luku Kirkon yhteinen hallinto

Ehdotetussa 3 luvussa säädettäisiin kirkon yhteisestä hallinnosta, jonka muodostaisivat nykyiseen tapaan kirkolliskokous, piispainkokous, arkkipiispa sekä kirkollishallitus. Kirkon yhteisen hallinnon toimielinten väliseen toimivallanjakoon ei ehdoteta merkittäviä sisällöllisiä muutoksia.

Kirkolliskokous

10 §. *Kokoonpano.* Pykälässä määritellään kirkolliskokouksen kokoonpano. Kirkolliskokouksen jäseniä ovat hiippakuntien piispat ja apulaispiispat, 11 papiston edustajaa, 3 kanttoreiden edustajaa ja 18 maallikkojen edustajaa. Asemansa puolesta itse oikeutettuja jäseniä ovat vain piispat, muut edustajat valitaan vaaleilla. Valtioneuvostolla ei olisi enää edustajaa kirkolliskokouksessa, mutta valtioneuvoston edustaja voitaisiin edelleen kutsua asiantuntijana kirkolliskokoukseen.

Ehdotus vastaa pääosin nykyisen lain säännöstä. Laskennallisen tasapainon vaatimusta papiston ja maallikkojen edustajien määrän välillä on kuitenkin lievennetty siten, että jos joku piispoista on estynyt tai piispan toimi on avoin, hänen sijaansa ei kutsuta ketään. Lisäksi kirkolliskokouksen valintaan ja kokoonpanoon esitetään muutosta, jonka mukaan papiston edustajiksi olisivat jatkossa vaalikelpoisia vain papit ja diakonit. Muutos papiston vaalikelpoisuuteen perustuu kirkon vuoden 2001 varsinaisessa kirkolliskokouksessa hyväksymään ehdotukseen. Kanttorit valitsisivat kustakin hiippakunnasta yhden edustajan. Kanttorien äänioikeuteen ja vaalikelpoisuuteen esitetty muutos perustuu siihen, että kanttorit eivät ole papiston jäseniä lainsäädännön eivätkä ortodoksisen kanonisen perinteen näkökulmasta. Koska kanttorit kuitenkin toimivat seurakunnissa keskeisenä työntekijäryhmänä, heidän kiintiötään kirkolliskokousedustuksessa pidetään tarpeellisena.

Papiston jäsenten ja kanttorien lisäksi muille ammattiryhmille ei ole pidetty tarpeellisena säätää omaa kiintiötä. Kirkon luonne huomioon ottaen myöskään erilaisille etnisille, kielellisille tai muille vähemmistöryhmille ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena säätää omaa kiintiötä kirkolliskokousedustukseen eikä tämä olisi kirkon kanonisen perinteen mukaistakaan. Jokaisen kirkolliskokousedustajan tehtävänä on lähtökohtaisesti edustaa koko kirkkoa.

11 §. *Edustajien valinta ja toimikausi.* Siitä huolimatta, että kirkolliskokous kokoontuisi vuosittain, kaikkien kirkolliskokousedustajien vaalit toimitettaisiin 1 momentin mukaan edelleen joka kolmas vuosi. Kirkolliskokouksen aikatauluja on muutettu siten, että papiston, kanttoreiden ja maallikkojen vaaleja koskevat aikataulut olisivat niin yhdenmukaisia kuin käytännön toteuttamisen kannalta on mahdollista. Vaalien toimittamisen takarajaksi ehdotetaan maaliskuun viimeistä päivää. Tällä pyritään siihen, että myös kirkolliskokousedustajille jää aikaa tehdä vaalivuonnakin aloitteet muiden aloitteen tekemiseen oikeutettujen kanssa samassa aikataulussa. Tämä aikataulu jättäisi kirkollishallitukselle riittävästi aikaa asioiden valmisteluun.

Papiston ja kanttoreiden kirkolliskokousedustajat on voimassa olevan asetuksen mukaan valittu samalla vaalilla ja maallikkojen edustajat omalla vaalillaan. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että maallikkojen edustajien lisäksi myös papiston ja kanttoreiden edustajat valitaan eri vaaleilla. Erilliset vaalit ovat luonnollinen seuraus muutoksesta papiston ja kanttorien vaalikelpoisuuteen.

Kirkolliskokouksen edustajien toimikaudesta säädettäisiin 2 momentissa.

12 §. *Vaalikelpoisuus ja äänioikeus.* Pykälässä säädettäisiin vaalikelpoisuudesta ja äänioikeudesta kirkolliskokousedustajien vaalissa. Vaalikelpoisuudella tarkoitetaan kelpoisuutta asettua ehdokkaaksi kirkolliskokousedustajien vaalissa ja äänioikeudella oikeutta äänestää kirkolliskokousedustajien vaalissa.

Papiston vaalikelpoisuus ja äänioikeus kirkolliskokouksen edustajien vaalissa on sidottu 1 momentin mukaan pappeuteen eli papiksi tai diakoniksi vihkimiseen. Vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja papiston edustajien vaalissa olisivat kaikki kirkon papit ja diakonit. Kirkon papistoon kuuluvat myös luostarin pappismunkit ja munkkidiakonit.

Papiston jäsen voi toimia myös kanttorin tehtävässä, jolloin hän voi olla 2 momentin mukaisesti vaalikelpoinen ja äänioikeutettu kanttorien edustajien vaalissa. Tällöin henkilö ei voi samanaikaisesti olla vaalikelpoinen ja äänioikeutettu papiston edustajien vaalissa.

Papiston jäsen, joka piispainkokouksen päätöksellä on pidätetty papillisten tehtävien toimittamisesta, ei ole kuitenkaan vaalikelpoinen eikä äänioikeutettu. Koska vaalikelpoisuus ja äänioikeus on sidottu pappeuteen, vaalikelpoisuus ja äänioikeus jatkuvat myös eläkkeelle siirtymisen jälkeen.

Vaalikelpoisuudesta ja äänioikeudesta kanttorien edustajien vaalissa ehdotetaan säädettäväksi 2 momentissa. Voimassa olevan lain säännös on tältä osin ollut tulkinnanvarainen. Säännöstä on tulkittu siten, että lyhytkin viranhoito ja eläkkeen saaminen mainitun viranhoidon perusteella muodostaa vaalikelpoisuuden ja äänioikeuden perusteen. Ehdotuksessa kanttoreiden edustajien äänioikeus ja vaalikelpoisuus on sidottu päätoimiseen työsopimussuhteeseen kirkon tai seurakunnan palveluksessa. Päätoimiseksi palvelussuhde voitaisiin katsoa, jos työaika on vähintään puolet kokoaikaisen työntekijän työajasta. Toisin kuin nykyisin, työsopimussuhteen päättyessä myös äänioikeus ja vaalikelpoisuus kanttorien edustajien vaalissa lakaisivat.

Papit, diakonit ja kanttorit olisivat vaalikelpoisia ja käyttäisivät äänioikeuttaan 3 momentin mukaan siinä hiippakunnassa ja sillä vaalialueella, johon kuuluvat. Pappien, diakoneiden ja kanttoreiden kuulumisesta hiippakuntaan määrättäisiin kirkkojärjestyksessä.

Pykälän 4 momentin mukaan maallikkojen kirkolliskokousedustajat valittaisiin, toisin kuin papiston ja kanttoreiden edustajat, välillisillä vaaleilla. Ehdotettu säännös vastaa pääosiltaan voimassa olevan lain sisältöä.

Vaalikelpoinen maallikkojen edustajaksi ja maallikkojen edustajien valitsijamieheksi olisi seurakunnan toimielimeen vaalikelpoinen jäsen. Seurakunnan toimeen vaalikelpoinen on henkilö, joka on äänioikeutettu seurakunnan jäsen, tunnettu ortodoksisesta kristillisestä vakauksesta ja joka ei ole vajaavaltainen.

Äänioikeus maallikkojen edustajien vaalissa olisi 5 momentin mukaan seurakunnanvaltuustojen valitsemilla valitsijamiehillä. Jos seurakunta on jäsenmäärältään niin suuri, että se muodostaa 15 §:n 2 momentin mukaan oman vaalialueensa, kyseisellä vaalialueella seurakunnanvaltuusto valitsisi maallikkojen edustajat suoraan. Valitsijoiden roolin selkeyttämiseksi ehdokkailla ei olisi äänioikeutta vaalissa. Ehdokas ei näin ollen voi tulla valituksi valitsijamieheksi eikä ehdokkaana oleva seurakunnanvaltuuston jäsen voi osallistua vaaliin.

13 §. *Papiston ja kanttorien edustajien vaalit.* Papiston edustajien vaalit toimitettaisiin 1 momentin mukaan salaisina vaaleina vaalialueittain. Voimassa olevan lain mukaan papiston edustajat valitaan hiippakunnittain. Ehdotuksen mukaan kirkkojärjestyksessä voitaisiin kuitenkin määrätä hiippakunnan jakautumisesta useampaankin vaalialueeseen. Tarkoituksena on, että Helsingin hiippakunta, joka on muita hiippakuntia selvästi suurempi ja jossa yli puolet papistosta kuuluu yhteen seurakuntaan, jaettaisiin kahteen vaalialueeseen.

Papiston edustajien lukumäärän jakautumisesta hiippakuntien ja vaalialueiden kesken sää-

dettäisiin 2 momentissa. Papiston edustajia valittaisiin kustakin hiippakunnasta samassa suhteessa kuin hiippakunnassa on vaalikelpoisia pappeja ja diakoneja. Edustajien vaalialuekohtaisen lukumäärän perusteena oleva papiston lukumäärä määräytyisi vaalivuotta edeltäneen vuoden lopussa olevan tilanteen mukaan. Kirkolliskokouksen alueellisen edustavuuden turvaamiseksi ehdotuksessa on säilytetty voimassa olevan lain mukainen hiippakuntakohtainen kiintiö, jonka mukaan jokaisesta hiippakunnasta valittaisiin aina vähintään yksi edustaja. Myös hiippakunnan sisällä papiston edustajien lukumäärä jakautuisi vaalialueiden kesken papiston lukumäärän suhteessa.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan papiston ja kanttorien edustajat valitaan samalla vaalilla. Pykälän 3 momentin mukaan kanttorien edustajat valittaisiin hiippakunnittain omalla salaisella vaalillaan. Myös kanttorien alueellisen edustuksellisuuden turvaamisen vuoksi ehdotetaan, että jokainen hiippakunta saisi edelleen kanttorien lukumäärästä riippumatta yhden edustajan.

Jokainen äänioikeutettu voisi 4 momentin mukaan äänestää enintään sitä määrää ehdokkaita, kuin vaalialueelta valitaan edustajia. Koska äänioikeutettuja papiston jäseniä ja kanttoireita on suhteellisen vähän, pelkästään yhden ehdokkaan äänestäminen voisi johtaa tilanteeseen, jossa äänen keskittyessä ei saataisi riittävää määrää edustajia. Äänestettäessä valittavaa määrää ehdokkaita, äänestäjien kannatus koko ehdokasluettelon osalta tulee selvimmän esille.

Voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa papiston ja kanttorien edustajien vaalissa äänestämisen ennakkoon. Mahdollisuus ehdotetaan 5 momentin mukaisesti säilytettäväksi. Poissa olevalla äänioikeutetulla olisi ennen vaalitoimitusta oikeus toimittaa suljettu äänestyslippunsa vaalialueensa äänestyspaikan kirkkoherranvirastolle. Tämän on katsottu tarpeelliseksi, koska matkat vaalipaikalle voivat joillakin vaalialueilla muodostua hyvinkin pitkiksi. Jotta vaalialaisuus säilyisi, kirkkojärjestyksessä on tarkoitus määrätä, että kirkollishallitus toimittaa jokaiselle papiston jäsenelle ja kanttorille äänestyslipun.

Pykälän 6 momentin mukaan vaalissa tulisivat valituksi eniten ääniä saaneet. Papiston edustajien vaalissa edustajat valittaisiin kuitenkin siten, että jokaiselta vaalialueelta vähintään puolet valituista on palvelussuhteessa kirkkoon tai seurakuntaan papin tai diakonin tehtävissä. Papiston edustajien vaalissa lopputulos ei siis määräytyisi automaattisesti sen perusteella, kuka on saanut eniten ääniä, vaan kirkon ja seurakunnan papillisissa tehtävissä toimiville varattaisiin oma kiintiö. Esimerkiksi luostariapistoa tai diakonia tai pappia, joka toimii hallinnollisissa tehtävissä, ei laskettaisi kuuluvaksi tähän kiintiöön. Koska harrastuksen nojalla vihityn ja eläkkeellä olevan papiston suhteellinen osuus on selvästi kasvanut, päätoimenaan papillisissa tehtävissä toimivan papiston jäsenten asiantuntemus kirkolliskokouksen edustajistossa halutaan turvata.

14 §. *Ehdokkaiden asettaminen ja valitsijamiesten valinta maallikkojen edustajien vaalissa.* Pykälän 1 momentin mukaan seurakunnilla olisi oikeus ehdokkaiden asettamiseen maallikkojen edustajien vaalissa. Ehdokkaiden lukumäärää ei ole esityksessä rajoitettu, vaan se jätetään seurakuntien omaan harkintaan.

Voimassa olevaan lainsäädäntöön ei sisälly säännöksiä ehdokasasettelusta. Nykyisin seurakunnat eivät yleensä asettaneet ehdokkaita. Joissain tapauksissa valitsijamiehille on sen sijaan annettu suosituksia seurakunnan ehdokkaista. Varsinainen ehdokkaiden asettaminen on tapahtunut valitsijamiesten kesken vaalitoimituksen yhteydessä. Käytäntö on ollut vaihteleva ja se on aiheuttanut epäselvyyksiä. Jotta kirkolliskokouksen edustuksellisuuden periaate toteutuisi johdonmukaisemmin, pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että seurakunnanvaltuustot päättäisivät siitä, ketkä olisivat seurakunnan ehdokkaina kirkolliskokousedustajiksi. Lisäksi

seurakunnanvaltuusto valitsisi valitsijamiehet niin kuin tähänkin saakka. Toimivalta ehdoteaan säädettäväksi seurakunnanvaltuustolle, koska se on välittömästi seurakunnan jäsenten valitsema ja käyttää seurakunnan yleistä päätösvaltaa.

Ehdotuksen mukaan seurakunnanvaltuuston olisi toimitettava ehdokasluettelonsa kirkollishallitukselle, joka vahvistaisi vaalialueen ehdokasluettelon. Valitsijamiehillä olisi näin vaalitoimituksessa kirkollishallituksen vahvistama ehdokasluettelo ja edustajaa ei olisi mahdollista valita vahvistetun vaaliluettelon ulkopuolelta.

Seurakunnat valitsisivat 3 momentin mukaan myös maallikkojen edustajien valitsijamiehet ja heidän varamiehensä. Seurakunnasta valittavien valitsijamiesten lukumäärä määräytyisi kirkkojärjestyksessä tarkemmin määrättyllä tavalla sen mukaan, kuinka seurakunnassa on ollut jäseniä vaalivuotta edeltäneen vuoden alussa. Valitsijamiesten lukumäärän peruste määräytyisi näin ollen noin vuoden takaisten väestörekisteritietojen mukaan. Kirkollishallituksen päättäessä valitsijamiesten seurakuntakohtaisesta lukumäärästä käytettävissä ei ole vielä vaalivuotta edeltäneen vuoden virallisia väestörekisteritietoja. Koska äänioikeus 12 §:n 5 momentin mukaan olisi seurakunnanvaltuuston jäsenillä niissä seurakunnissa, jotka muodostavat 15 §:n 2 momentin mukaan oman vaalialueensa, kyseiset seurakunnanvaltuuston jäsenet eivät valitsisi valitsijamiehiä.

15 §. *Maallikkojen edustajien vaali.* Maallikkojen edustajat valittaisiin 1 momentin mukaan vaalialueittain salaisilla vaaleilla. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Hiippakuntien jakautumisesta vaalialueisiin ja maallikkojen edustajien paikkojen jakautumisesta vaalialueiden kesken säädettäisiin 2 momentissa. Kukin hiippakunta jakaantuisi yhteen tai useampaan vaalialueeseen sen mukaan kuin kirkkojärjestyksessä tarkemmin määrätään. Jos seurakunnan jäsenmäärä ylittää 10 000 henkilöä, se muodostaisi aina oman vaalialueensa. Nykyisen seurakuntajaon mukaan tällainen seurakunta on Helsinki. Tilanteen muuttuessa vaalialuejakoa voitaisiin muuttaa kirkkojärjestystä muuttamalla. Myös maallikkojen edustajien paikkojen jako vaalialueiden kesken määräytyisi siinä suhteessa kuin vaalialueen seurakunnissa on ollut jäseniä vaalivuotta edeltäneen vuoden alussa.

Pykälän 3 momentin mukaan jokainen valitsijamies ja yhden seurakunnan muodostamalla vaalialueella seurakunnanvaltuuston jäsen voisi vastaavasti kuin kanttorien ja papiston edustajien vaalissa äänestää sitä määrää ehdokkaita kuin vaalialueelta valitaan edustajia.

Pykälän 4 momentin mukaan valituksi tulisivat eniten ääniä saaneet ehdokkaat. Äänten mennessä tasan vaali ratkaistaisiin 84 §:n mukaan arvalla.

16 §. *Vaalin tuloksen vahvistaminen.* Kirkolliskokousedustajien vaalit vahvistaisi nykyiseen tapaan kirkollishallitus. Kirkollishallitus vahvistaisi vaalit papiston, kanttoreiden ja maallikkojen edustajien osalta hiippakunnittain ja vaalipiireittäin. Kirkollishallitus tarkistaisi ääntenlaskennan, ilmoittaisi kuinka paljon kukin ehdokas on saanut ääniä ja ketkä ovat tulleet valituksi kirkolliskokouksen edustajiksi.

17 §. *Tehtävät.* Pykälän 1 momentti sisältää yleissäännöksen kirkolliskokouksen tehtävistä. Kirkolliskokoukselle kuuluvat tehtävät on kaikki mainittu joko laissa tai kirkkojärjestyksessä. Jollei asiaa ole nimenomaisesti osoitettu kirkolliskokoukselle, se kuuluu kirkollishallitukselle. Kirkolliskokouksen toimivaltaa määrittää osaltaan myös kirkon kanoninen yhteys ekumeeniseen patriarkaattiin.

Pykälän 2 momenttiin sisältyvä kirkolliskokouksen tehtäväluettelo vastaa pääosin voimassa olevan asetuksen säännöstä kirkolliskokouksen tehtävistä. Merkittävä muutos kirkollisko-

kouksen toimivaltaan olisi 3 kohdan mukainen toimivalta kirkkojärjestyksen muuttamiseen ja hyväksymiseen. Lainsäädännöllisten asioiden osalta kohtaan 4 on tehty lisäys, jonka mukaan lainsäädäntö- ja kirkkojärjestysasioita valmistelevien työryhmien ja toimikuntien perustaminen olisi myös kirkolliskokouksen tehtävä.

Momentin 5 kohdassa ilmaistua kirkon lausuntojen antamiseen liittyvää toimivaltaa on jonkin verran laajennettu. Ehdotuksen mukaan kirkolliskokous antaisi kirkon lausunnon kirkon kannalta periaatteellisesti tärkeissä asioissa. Merkitykseltään ja laajuudeltaan vähäisemmistä asioista lausunnon antamiseen olisi toimivalta kirkollishallituksella. Periaatteellisesti tärkeitä asioita voisivat niiden laadusta ja laajuudesta riippuen olla esimerkiksi ihmisoikeuksia, avioliittoa, perhesuhteita sekä kirkon suhdetta valtioon tai toisiin Suomessa oleviin uskontokuntiin koskevat merkittävät asiat.

Kirkolliskokouksen toimivaltaan on siirretty myös kohdassa 6 tarkoitettu toimivalta hiippakuntien perustamisessa, lakkauttamisessa ja rajojen muuttamisessa. Voimassa olevan lain mukaan tämä toimivalta on opetusministeriöllä.

Momentin 10 kohdan mukaan kirkolliskokous vahvistaisi kirkon talousarvion lisäksi toimintasuunnitelman. Voimassa olevassa laissa tai asetuksessa ei ole säännöksiä toimintasuunnitelmasta. Suunnitelma vahvistettaisiin talousarvion rinnalle varainhoitovuodeksi ja sen sisällöstä määrätään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Selvyden vuoksi kirkon toiminnan, hallinnon ja talouden valvonnasta on otettu 13 kohtaan yleissäännös, jonka perusteella viimesijainen vastuu kirkon hallinnon ja talouden kokonaisuudesta olisi kirkolliskokouksella. Käytännössä tämä tarkoittaisi kirkollishallituksen ja kirkon laitoksien hallinnon ja talouden valvontaa. Sen sijaan kirkolliskokouksen tehtävistä ehdotetaan poistettavaksi nykyisin sillä oleva toimivalta valvoa kirkon piirissä toimivia ja sen jäsenten muodostamia sisälähetys-, nuoriso-, valistus- ja kasvatustyötä suorittavia yhdistyksiä. Nämä yhdistykset ovat itsenäisiä yksityisoikeudellisia yhdistyksiä, joiden toiminnan valvominen ei voi kuulua kirkolliskokouksen toimivaltaan lukuun ottamatta kirkolliskokouksen mahdollisesti niille myöntämien avustusten käytön valvontaa.

Kirkolliskokouksen tehtäviin on momentin 14 kohtaan lisätty nimenomainen maininta kirkon tilintarkastajien valitsemisesta. Kirkolliskokous on tähänkin saakka valinnut kirkon tilintarkastajat, vaikka sitä ei ole mainittu voimassa olevan asetuksen tehtäväluettelossa.

18 §. *Kokoontuminen.* Kirkolliskokous kokoontuisi pykälän 1 momentin mukaan vuosittain. Kokouksen ajankohdasta määrättäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Voimassa olevan lain mukaan kirkolliskokous kokoontuu joka kolmas vuosi. Vuosittainen säännönmukainen kokoontuminen helpottaisi kirkon lainsäädännön, hallinnon ja talouden ohjausta. Muun muassa budjetointia on ollut vaikea ennakoida kolmeksi vuodeksi. Lisäksi kirkolliskokouksen päätettävänä on ollut esimerkiksi tärkeitä lainsäädännöllisiä asioita, joiden vuoksi on jouduttu pitämään ylimääräisiä kokouksia.

Mahdollisuudesta ylimääräisten kirkolliskokousten pitämiseen säädettäisiin 2 momentissa. Ylimääräinen kirkolliskokous voitaisiin kutsua koolle, jos kirkollishallitus katsoo sen tarpeelliseksi tai jos piispainkokous tai kaksi kolmasosaa kirkolliskokouksen edustajista pyytää sitä kirkollishallitukselta. Ylimääräisen kirkolliskokouksen pitämiseen voi olla tarve siitä huolimatta, että kirkolliskokous kokoontuisi joka vuosi. Ylimääräistä kirkolliskokousta voivat edellyttää sellaiset kiireelliset asiat kuten esimerkiksi piispan vaali tai lainsäädännölliset asiat. Ylimääräinen kirkolliskokous voitaisiin kutsua koolle vain jos kirkollishallitus katsoo sen tarpeelliseksi tai kaksi kolmasosaa kirkolliskokouksen edustajista pyytää sitä kirkollishallitukselta.

19 §. *Aloiteoikeus ja esitysten jättäminen.* Pykälän 1 momentin mukaan asioita kirkolliskokouksen käsiteltäväksi voivat esittää kirkon piispat, kirkollishallitus, kirkolliskokouksen

edustajat sekä seurakunnat. Nykyisin aloitteita ovat voineet lisäksi tehdä maan hallitus, kirkon papit ja kanttorit, luostarit sekä kirkkokunnan piirissä toimivat veljeskunnat ja yhdistykset. Maan hallituksen esitykset toimitettaisiin jatkossa kirkolliskokoukselle kirkollishallituksen kautta. Papeille, kanttoreille ja yhdistyksille jäisi vaikuttamismahdollisuus kirkollishallituksen, seurakuntien tai kirkolliskokouksen edustajien kautta.

Kirkolliskokoukselle tulevien esitysten määräpäivää ehdotetaan 2 momentissa yhdenmukaistettavaksi. Esitykset olisi jätettävä kirkollishallitukselle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta. Aloiteoikeuteen liittyvä määräpäivä olisi näin ollen selkeä eikä siihen vaikuttaisi asia, aloitteen tekijä tai vaalivuosi.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi aloiteoikeudesta ja esitysten jättämisestä ylimääräiseen kirkolliskokoukseen. Ehdotetussa säännöksessä aloiteoikeutta rajattaisiin nykyisestä ylimääräisen kirkolliskokouksen poikkeusluonteesta johtuen. Aloiteoikeus ei näin ollen olisi enää yhdenmukainen säännönmukaisten kirkolliskokousten aloiteoikeuden kanssa. Ylimääräiseen kirkolliskokoukseen asioita voisivat esittää vain kirkollishallitus, piispainkokous ja kirkolliskokouksen koolle kutsumista 18 §:n mukaisesti pyytäneet kirkolliskokousedustajat. Kirkolliskokouksen edustajien esitys tulisi liittää kokouskutsupyynnöön. Ylimääräisen kirkolliskokouksen luonteesta johtuen kokouksessa voitaisiin käsitellä ainoastaan niitä asioita, joita varten se on kutsuttu koolle.

20 §. *Asian valmistelu.* Nykyisin kirkolliskokouksen käsiteltäväksi tulevia asioita valmistelevat kirkollishallitus ja valmisteluvaliokunta. Valmisteluvaliokunnan tehtävät ja toimivaltasäännökset ovat voimassa olevassa laissa epäselvät. Valiokunnan alkuperäisenä tarkoituksena on ollut kirkolliskokouksen tekninen valmistelu, mutta ajan mittaan sille on siirtynyt myös aineellista valmisteluvaitta. Valmisteluvaliokunnan jäseninä on ollut henkilöitä, jotka eivät ole olleet valmisteluvaliokunnan asettaneen kirkolliskokouksen edustajia eivätkä myöskään asiaa käsittelevän kirkolliskokouksen edustajia.

Ehdotuksessa esitetään valmisteluvaliokunnasta luopumista ja asioiden valmistelun siirtämistä kokonaan kirkollishallitukselle ja kirkolliskokouksen varsinaisille valiokunnille. Kirkollishallitus on kirkon valmisteleva ja täytäntöönpaneva viranomainen ja vastaa hallinnosta, joten olisi luonnollista, että kirkollishallitus huolehtisi myös kirkolliskokousasioiden valmistelusta.

Silloin kun kyseessä ei ole kirkollishallituksen oma aloite, kirkollishallituksen tulee antaa aloitteesta lausunto. Lausunnon on sisällettävä jokaiseen esitykseen kirkollishallituksen perusteltu kannanotto. Lausunto voi olla esityksen muotoon tehty, jolloin kirkollishallitus joko esittää aloitteen hyväksymistä, hylkäämistä tai lykkäämistä. Viime kädessä lausunnon sisältö riippuu kuitenkin asian luonteesta. Kirkollishallituksen lausunto ei sido kirkolliskokousta.

21 §. *Valiokunnat.* Kirkolliskokouksen päätöksenteko edellyttää asioiden valmistelua valiokunnissa. Kirkolliskokous asettaisi 1 momentin mukaan valmistelua varten vaalikaudekseen valiokunnat. Valiokunnista ja niiden kokoonpanosta määrättäisiin tarkemmin kirkolliskokouksen ohjesäännössä. Valiokuntien tehtävänä on valmistella kirkollishallitukselta tullut esitys kirkolliskokouksen täysistuntokäsittelyyn. Valiokunnat voivat toimia myös niinä aikoina, jolloin kirkolliskokous ei ole koolla.

Kirkolliskokous voisi lisäksi asettaa tilapäisen valiokunnan valmistelemaan tai tutkimaan erityistä asiaa. Tilapäinen valiokunta voi olla tarpeellinen asian laadusta tai laajuudesta johtuen. Esimerkiksi erilaisiin poikkeusoloihin liittyvien, erityistä asiantuntemusta vaativien taikka valmistelun vaatiman työmäärän puolesta erityisen laajojen asioiden valmisteluun voidaan asettaa tilapäinen valiokunta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi yleisesti lähetekeskustelusta ja valiokuntavalmistelusta. Asioiden siirtämistä valiokuntiin edeltäisi kirkolliskokouksen lähetekeskustelu. Lähetekeskustelussa käytäisiin esittelypuheenvuoron jälkeen yleiskeskustelu, jonka pohjalta päätettäisiin, mihin valiokuntaan kukin asia lähetetään. Lähetekeskustelun jälkeen asiat siirretäisiin asianomaisten valiokuntien valmisteltavaksi. Kirkolliskokous voisi kuitenkin jo lähetekeskustelussa ilman valiokuntavalmistelua päättää, että asia jätetään käsittelemättä, jos kirkollishallitus on tätä nimenomaisesti esittänyt. Asian huolellisen selvittämisen varmistamiseksi kirkolliskokous ei voisi ottaa asiaa käsitteilynsä ennen kuin asianomainen valiokunta on sen valmistellut.

Piispainkokous

22 §. *Kokoonpano.* Voimassa olevan lainsäädännön mukaan piispainkokouksen jäseniä ovat kaikki kirkon piispat. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi kanonisen perinteen mukaiseksi siten, että piispainkokouksen jäseniä olisivat vain hiippakuntien piispat. Eläkkeellä olevat piispat ja apulaispiispat eivät olisi enää piispainkokouksen jäseniä, mutta kirkkojärjestyksessä on tarkoitus määrätä, että heillä olisi puheoikeus kokouksessa.

23 §. *Tehtävät.* Pykälässä säädettäisiin piispainkokouksen tehtävistä. Säännös vastaisi sisällöllisesti pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Pykälän 1 momentti sisältäisi yleisen säännöksen piispainkokouksen toimivallasta kirkon hengellisissä asioissa. Piispainkokouksen toimivaltaa määrittää osaltaan myös kirkon kanoninen yhteys ekumeeniseen patriarkaattiin.

Pykälän 2 momentti sisältäisi luettelon piispainkokouksen nimenomaisista toimivaltuuksista. Tehtäväkenttää on pyritty selkiyttämään kokoamalla toimivaltasäännökset yhteen pykälään. Toimivaltaa on täsmennetty 5 ja 6 kohdissa mainituissa asiakokonaisuuksissa. Kanonisen perinteen mukaisesti ehdotetaan säädettäväksi, että kirkon ulkomaansuhteiden hoitaminen olisi piispojen yhteinen asia. Selvyyden vuoksi 6 kohdassa on mainittu piispainkokouksen toimivallasta antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkollishallitukselle.

Pykälän 3 momentin mukaan piispainkokouksen tehtävänä olisi kanonisen perinteen mukaisesti valvoa, että kirkolliskokouksen päätökset ovat kirkon dogmien ja kanonien mukaisia. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan valvonta on järjestetty siten, että kirkolliskokouksen ja kirkollishallituksen dogmaattisissa ja kanonisissa asioissa tekemät päätökset on alistettava piispainkokouksen vahvistettavaksi. Menettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että alistamisvelvollisuudesta luovutaan, mutta piispainkokouksen tulisi oma-aloitteisesti viipymättä saattaa asia päätöksen tehneen toimielimen uudelleen käsiteltäväksi, jos päätös on ristiriidassa kirkon dogmien tai kanonien kanssa. Varsinaista alistusmenettelyä ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena, koska alistusviranomaisen tehtävänä on normaalisti tutkia myös päätöksen lainmukaisuus ja käsitellä alistetusta päätöksestä tehdyt valitukset, mitkä tehtävät soveltuisivat huonosti piispainkokouksen hengelliseen luonteeseen.

24 §. *Päätösvaltaisuus.* Piispainkokouksen toimivaltaan kuuluu asioita, jotka ovat luonteeltaan kirkon hengelliseen elämään niin merkittävästi vaikuttavia, että niistä päättäminen edellyttää vähintään kolmen piispan läsnäoloa. Piispainkokouksen päätösvaltaisuus edellyttäisi 1 momentin pääsäännön mukaan nykyisen hiippakuntajaon mukaisessa tilanteessa kaikkien hiippakuntien piispojen läsnäoloa, kun apulaispiispa ja eläkkeellä olevat piispat eivät enää olisi piispainkokouksen äänivaltaisia jäseniä. Päätösvaltaisuuden saavuttamiseksi voi siten olla tarpeen kutsua lisäjäseniä. Pykälän 2 momentin mukaan lisäjäseneksi kutsuttaisiin ensisijaisesti apulaispiispa. Jos apulaispiispa ei ole tai tämä on estynyt taikka jos päätösvaltaisuuden saa-

vuttamiseksi tarvitaan useampia lisäjäseniä, kutsuttaisiin lisäjäseneksi eläkkeellä oleva piispa. Jos päätösvaltaisuutta ei saavuteta apulaispiispan ja eläkkeellä olevan piispan kutsumisella, piispainkokouksen puheenjohtaja pyytäisi 3 momentin mukaan ekumeeniselta patriarkalta toisen ortodoksisen kirkon piispan määräämistä kokouksen lisäjäseneksi.

Arkkipiispa

25 §. *Arkkipiispa.* Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin arkkipiispan tehtävät kirkon esipaimenena. Arkkipiispa johtaa kirkkoa yhdessä kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen kanssa toimien näiden molempien toimielimien puheenjohtajana. Arkkipiispa toimii yksittäisviranomaisena koko kirkkoa koskevissa asioissa, muut piispat sen sijaan toimivat koko kirkkoa koskevissa asioissa kollegion jäseninä. Arkkipiispa on samalla myös oman hiippakuntansa hiippakuntapiispa. Hiippakunnan piispan tehtävistä säädetään 34 §:ssä.

Arkkipiispan sijaisuuden hoitamisesta säädetäisiin 2 momentissa. Jos arkkipiispa on estynyt hoitamasta tehtäviään tai jos arkkipiispan tehtävä on avoinna, hänen sijaisenaan arkkipiispan tehtäviä hoitaisi virkaiältään vanhin hiippakuntapiispa. Hiippakunnan piispan tehtävien tilapäisestä hoitamisesta on tarkoitus määrätä kirkkojärjestyksessä.

Kirkollishallitus

26 §. *Kokoonpano.* Kirkollishallituksen kokoonpanoon ei ehdoteta muutoksia. Asemansa puolesta itseoikeutettuina jäseninä kirkollishallitukseen kuuluisivat arkkipiispa ja hiippakunnan piispat. Kirkolliskokous valitsisi lisäksi kirkollishallitukseen toimikaudekseen eli kolmeksi vuodeksi neljä kirkollishallinnon asiantuntijajäsentä, joille valittaisiin myös henkilökohtaiset varajäsenet. Kirkkojärjestyksessä on tarkoitus määrätä, että apulaispiispalla ja lainoppiineella kirkkoneuvoksella olisi puheoikeus kirkollishallituksen kokouksissa.

27 §. *Asiantuntijajäsenten vaalikelpoisuus.* Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenen vaalikelpoisuus vastaisi seurakunnan luottamustoimiin vaadittavaa kelpoisuutta. Asiantuntijajäsenen tulisi 1 momentin mukaan olla täysivaltainen, ortodoksisesta kristillisestä vakaumuksesta tunnettu kirkon jäsen.

Asiantuntijajäseniltä vaadittavasta hengellisestä ja juridisesta asiantuntemuksesta säädetäisiin 2 momentissa. Yhden kirkollishallituksen asiantuntijajäsenen tulisi olla papin toimeen kelpoinen pappi. Papilta vaalikelpoisuus edellyttäisi näin ollen sekä papiksi vihkimistä että kelpoisuutta papin toimeen. Kirkon hengellisiin asioihin liittyvien asioiden lisäksi kirkollishallitus käsittelee hallintomenettelyssä asioita, jotka edellyttävät juridista asiantuntemusta. Tästä johtuen yhden asiantuntijajäsenen tulisi ehdotuksen mukaan olla tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut.

28 §. *Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenten vaali.* Kirkolliskokous valitsisi kirkollishallituksen asiantuntijajäsenet toimikaudekseen eli kolmeksi vuodeksi. Asiantuntijajäsenet valittaisiin salaisella vaalilla kukin erikseen, pappi omalla vaalillaan, tuomarin virkaan kelpoinen omalla vaalillaan ja kaksi muuta jäsentä kumpikin omalla vaalillaan. Jokainen jäsen voisi äänestää yhtä ehdokasta. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan vaali on kolmivaiheinen. Menettelyn yksinkertaistamiseksi tästä on luovuttu ja vaalimenettely on ehdotuksessa kaksivaiheinen. Jos kukaan ehdokkaista ei saa äänestyksessä enemmistöä annetuista äänistä, toimitetaan uusi äänestys kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä ja valituksi tulee se, joka saa eniten ääniä. Jos toisella kierroksella kumpikin ehdokas saisi yhtä paljon ääniä, vaali ratkais-

taisiin 84 §:n mukaisesti arvalla. Kun kannatus mitataan kaksivaiheisesti, valituksi tulee henkilö, jonka takana on enemmistö kirkolliskokousedustajista. Kullekin jäsenelle valitaan erikseen samanlaista menettelyä noudattaen henkilökohtainen varajäsen.

29 §. *Tehtävät.* Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole yksityiskohtaista luetteloa kirkollishallituksen tehtävistä. Ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun asetuksen mukaan kirkollishallitus on kirkon toimeenpaneva hallinnollinen elin.

Pykälän 1 momentissa määritelty toimenkuva säilyisi sinänsä entisellään. Kirkollishallitus olisi hallinnollinen yleisviranomainen. Kirkollishallitus olisi itseoikeutetuista jäsenistä ja kirkolliskokouksen valitsemista asiantuntijoista koostuva kollegio, joka hoitaa kirkon yleistä hallintoa, taloutta ja toimintaa. Tehtäviin kuuluisi esimerkiksi kirkon talousarviota ja toimintasuunnitelmaa koskevien ehdotusten laatiminen kirkolliskokoukselle.

Momentin 2 kohtaan on selvyuden vuoksi otettu tarkennus kirkolliskokouksen ja kirkollishallituksen välisestä toimivallasta lausunnon antajana. Kirkolliskokous antaisi kirkon lausunnon periaatteellisesti tärkeissä asioissa ja kirkollishallitus muissa asioissa. Epäselvissä tapauksissa kirkollishallituksen tulisi arvioida, kuuluuko lausunnon antaminen kirkolliskokoukselle vai kirkollishallitukselle.

Momentin 6 kohtaan on henkilöstön asemaan liittyvän uudistuksen vuoksi otettu säännös, jonka mukaan kirkollishallituksen tehtävänä on ortodoksisen kirkon ja seurakuntien puolesta neuvotella ja sopia työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista.

Momentin 7 kohtaan on havainnollisuuden vuoksi otettu viittaus kirkollishallitukselle 69, 70 ja 72 §:n mukaan kuuluviin, kirkonkirjojen pitoon liittyviin tehtäviin. Kirkkohallituksen tehtävänä olisi huolehtia luostarien ja kirkon keskusarkiston kirkonkirjatiedoista. Kirkollishallitukselle voitaisiin siirtää kirkonkirjojen pitoon liittyviä tehtäviä myös seurakunnilta. Lisäksi kirkollishallituksella olisi toimivalta antaa tarkempia määräyksiä eräistä kirkonkirjojen pitoon liittyvistä asioista.

Momentin 8 kohdan mukaan kolehdeista määrääminen siirtyisi kirkolliskokoukselta kirkollishallituksen tehtäväksi. Tämä on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, kun otetaan huomioon asian yleinen merkitys sekä kirkolliskokouksen ja kirkollishallituksen työnjaon yleiset lähtökohdat.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkollishallitus valvoo kirkon etua, edustaa kirkkoa ja käyttää sen puhevaltaa, jollei tässä laissa toisin säädetä. Kirkollishallitus toimisi näin ollen kirkon edustajana ja puhevallan käyttäjänä esimerkiksi tuomioistuimessa ja muissa viranomaisissa sekä tekisi kirkon puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet.

30 §. *Päätösvaltaisuus.* Pykälässä säädettäisiin kirkollishallituksen päätösvaltaisuudesta. Säännös vastaa sisällöltään nykyistä lainsäädäntöä.

31 §. *Toimivallan käyttäminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi toimivallanjaosta kirkollishallituksen sisällä sekä kirkollishallituksen ja piispainkokouksen välillä. Kirkollishallituksen työjärjestyksessä määrättäisiin tarkemmin, millaiset asiat kirkollishallitus ratkaisisi täysistunnossaan ja jaostossaan sekä millaiset asiat ratkaisisi piispa tai kirkollishallituksen työntekijä. Kirkollishallituksen toiminnan tarkoituksenmukaiseksi järjestelemiseksi ja asioiden käsitteilyn nopeuttamiseksi kirkollishallituksen työjärjestyksessä on määrätty kollegion ratkaistavaksi vain tärkeimmät asiat.

Kirkollishallituksen työjärjestyksessä määrättäisiin 2 momentin mukaan myös kirkollishallituksen jaostojen kokoonpanosta ja päätösvaltaisuudesta. Jaostot eivät olisi pakollisia, vaan niitä perustettaisiin tarvittaessa.

4 luku Kirkon talous

32 §. *Kirkon keskusrahasto.* Pykälässä säädetään kirkon keskusrahastosta ja sen tulojen käytöstä. Ortodoksisen kirkon talous jakautuu nykyisin kahteen osaan, valtion toimintamäärärahaan ortodoksiselle kirkollishallitukselle ja kirkon keskusrahastoon, jota on kartutettu muun muassa seurakuntien ja luostareiden maksamilla keskusrahastomaksuilla. Kun kirkollishallituksen ylläpito esityksen mukaan siirtyisi kirkolle itselleen, kirkon yhteinen talous muodostuisi jatkossa yksinomaan kirkon keskusrahastosta.

Kirkon keskusrahaston tuloja käytettäisiin kirkolliskokouksen vahvistaman talousarvion rajoissa kirkon yhteisen hallinnon ja hiippakuntahallinnon menoihin sekä muiden kirkon yhteisten tehtävien hoitamiseen. Lisäksi keskusrahastosta maksettaisiin ennen vuotta 1994 voimassa olleen eläkejärjestelmän piiriin siirtymäsäännöksen nojalla jääneiden henkilöiden eläkkeet ja perhe-eläkkeet. Keskusrahaston varoista voitaisiin myös tukea seurakuntia, luostareita ja kirkon tehtävää edistäviä yhteisöjä joko suorina avustuksina taikka erityisistä syistä myös korollisen tai korottoman lainan muodossa. Päätettäessä 5 kohdan mukaisesta avustuksesta huomioon tulee ottaa 2 §:n mukaiset kirkon ja 38 §:n mukaiset seurakunnan tehtävät.

33 §. *Seurakuntien ja luostareiden keskusrahastomaksut.* Kirkon toiminta käsittää alueellisesti koko maan, ja toiminnan kokonaisrahoituksen turvaamiseksi ja tasaamiseksi seurakunnat ja luostarit osallistuisivat edelleen kirkon yhteisiin menoihin. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan lain säännöstä kirkon keskusrahastolle tulevista maksuista. Sitä on kuitenkin selkeytetty ja täsmennetty.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan jokainen seurakunta maksaisi keskusrahastomaksua tuloverolakiin perustuvan verotusoikeutensa perusteella seurakunnan jäsenten verotettavan tulon mukaan. Kunkin seurakunnanvaltuuston määräämän kirkollisveroprosentin suuruus ei näin ollen vaikuttaisi seurakunnan keskusrahastomaksun suuruuteen. Verotettavasta tulosta maksettava keskusrahastomaksu olisi kirkolliskokouksen määräämä prosenttiosuus.

Seurakunnat ja luostarit maksaisivat lisäksi 1 momentin 2 kohdan mukaan keskusrahastomaksua pääomatuloistaan. Maksun määräytymisen perusteena olisi esityksen mukaan tuloverolaissa tarkoitettu puhdas pääomatulo. Myös voimassa olevan lain mukaan seurakunnat ja luostarit maksavat keskusrahastomaksua pääosasta pääomatulojaan. Keskusrahastomaksun perusteena ovat pääomatulon lajit ja niistä tehtävät vähennykset on voimassa olevassa laissa lueteltu keskusrahastomaksua koskevassa säännöksessä. Kytkemällä keskusrahastomaksu tuloverolain mukaiseen puhtaan pääomatulon käsitteeseen pyritään tulkintaongelmien vähentämiseen ja kaikkien pääomatulojen yhdenmukaiseen käsittelyyn keskusrahastomaksun määräytymisessä. Voimassa olevan lain mukaan seurakunnat ovat saaneet vähentää pääomatulojen puhtaasta tuotosta valtion verotuksessa hyväksytyjen vähennysten lisäksi lainaehtoisiin sidottu kuoletukset. Ehdotuksessa puhtaan pääomatulon laskeminen on sidottu suoraan tuloverolain mukaisiin perusteisiin, joissa lainaan kohdistuvia lyhennyksiä ei hyväksytä vähennykseksi. Pääomatulon hankkimiseen otettu vieras pääoma ei ole tulon hankkimisesta johtuvaa kuluja. Lainan lyhennysten hyväksyminen vähennykseksi asettaisi myös eri asemaan ne seurakunnat, jotka hankkivat pääomatuloa omalla pääomallaan.

Eläkemaksujen perusteista ehdotetaan säädettäväksi 2 pykälän momentissa. Ortodoksisen seurakuntien papiston ja kanttorien eläkejärjestelmä uudistettiin vuoden 1994 alusta lukien niin, että uudistuksen voimaantulon jälkeen virkaan nimitetyt papit, diakonit ja kanttorit kuuluvat TEL-järjestelmän piiriin. Ennen 1 päivää tammikuuta 1994 virkaan nimitetyille papeille, diakoneille ja kanttoreille, joiden palvelussuhde on jatkunut yhdenjaksoisesti, eläk-

keet maksetaan kuitenkin edelleen kirkon keskusrahastosta. Säännöksessä tarkoitettulla eläkemaksulla kerätään varoja näiden viranhaltijoiden eläkkeitä ja heidän omaisilleen maksettavia perhe-eläkkeitä varten.

Voimassa olevassa järjestelmässä eläkkeisiin tarkoitettuja varoja ei ole rahastoitu ja myös ehdotus lähtee siitä, että eläkemaksuja perittäisiin seurakunnilta vuosittain tarvittava määrä. Seurakuntien eläkemaksuja määriteltäessä lasketaan kunkin seurakunnan osalta yhteen 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu verotettava tulo, jonka perusteella on edellisenä vuonna maksumpantu tai ollut oikeus maksumpanna kirkollisveroa, ja 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu puhdas pääomatulo ja eläkemaksu jaetaan seurakuntien kesken saatujen summien suhteessa.

Pykälän 3 momentin tarkoituksena on estää keskusrahastomaksujen kiertäminen antamalla jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle sellainen muoto, joka ei vastaa asian todellista luonnetta ja tarkoitusta. Vastaava säännös on sekä voimassa olevassa ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa että verotusmenettelylaissa. Momentissa tarkoitettujen olosuhteiden ja toimenpiteiden tulkintaan ei ole mahdollista muotoilla yleisiä sääntöjä, vaan tulkinta ja arviointi edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa. Säännös voisi tulla sovellettavaksi esimerkiksi sellaisissa yhtiöittämisjärjestelyissä, jotka eivät vastaa asian varsinaista tarkoitusta ja luonnetta. Verotusmenettelylain vastaavan säännöksen tulkinnasta on runsaasti oikeuskäytäntöä.

Pykälän 4 momentin mukaan seurakunnan tai luostarin olisi suorituksen viivästyessä maksettava nykyiseen tapaan viivästyskorkoa, joka olisi kuusi prosenttiyksikköä suurempi kuin kulloinkin voimassa oleva peruskorko. Kirkollishallituksella olisi toimivalta vapauttaa seurakunta tai luostari viivästyskoron maksamisesta kokonaan tai osittain. Viivästyskoron maksusta vapauttaminen edellyttää aina erityistä syytä, joka voi olla esimerkiksi seurakunnan tai luostarin huono taloudellinen tilanne.

5 luku Hiippakuntahallinto

34 §. *Hiippakunnan piispa.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hiippakunnan piispan tehtävästä hiippakuntansa esipaimenena. Säännöksen mukaan piispan hallinnollinen vastuualue on hiippakunta, jota hänen tulee johtaa pykälän 1 momentin mukaisesti ortodoksisen kirkon tradition ja muiden sääntöjen sekä tämän lain ja kirkkojärjestyksen mukaan.

Hiippakunnan piispan tehtävistä hiippakuntansa seurakuntien ja papiston toiminnan ohjaajana ja valvojana säädettäisiin 2 momentissa. Ehdotuksen mukaan piispan hengellisestä ja taloudellisesta valvontavelvollisuudesta määrättäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

35 §. *Apulaispiispa.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös apulaispiispasta, josta voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole lainkaan säännöksiä. Pykälän 1 momentin mukaan kirkossa voisi olla yksi tai useampi apulaispiispa.

Apulaispiispan tehtävänä olisi 2 momentin mukaan avustaa tiettyä hiippakunnan piispaa. Apulaispiispalla ei näin ollen olisi omaa hiippakuntaa, vaan hän avustaisi hiippakunnan piispaa hallinnollisessa ja hengellisessä toiminnassa siinä hiippakunnassa, johon hänet on määrätty. Piispainkokous voi tarvittaessa päättää myös, että apulaispiispa avustaa muitakin piispoja tai hoitaa tiettyä tehtävää usean hiippakunnan alueella.

Apulaispiispan valinta kuuluisi 37 §:n mukaisesti kirkolliskokoukselle. Apulaispiispan tehtävien ja sijoituspaikan määrittelemineen kuuluisi kuitenkin piispainkokoukselle. Apulaispiispan hallinnolliset ja hengelliset tehtävät voisivat vaihdella henkilön, sijoituspaikan ja kokonaisuutensa mukaan ja niistä päätettäisiin tapauskohtaisesti.

36 §. *Hiippakuntaneuvosto.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hiippakuntahallinnon uudesta toimielimestä hiippakuntaneuvostosta. Hiippakuntaneuvosto toimisi hiippakunnassa toimielimenä, jonka tehtävänä on edistää kirkon ja seurakuntien tehtävän toteutumista hiippakunnassa ja sen seurakunnissa.

Hiippakuntaneuvostolle ei ehdotuksen mukaan säädettäisi sitovaa päätösvaltaa, vaan se olisi 1 momentin mukaisesti luonteeltaan suunnitteleva ja koordinoiva toimielin. Hiippakuntaneuvoston tehtävänä olisi suunnitella ja koordinoida kirkon toimintaa toisaalta hiippakuntatasolla ja toisaalta seurakunnissa. Hiippakuntaneuvosto voisi käsitellä esimerkiksi seurakuntien yhteistoimintaa, kappeliseurakuntatoimintaa, henkilöstön koulutusta ja hiippakunnan jumalanpalveluselämän, kasvatuksen ja diakonian järjestämistä.

Hiippakuntaneuvostoon kuuluisivat jäseninä 2 momentin mukaan piispa, kyseisen hiippakunnan seurakuntien kirkkoherrat, seurakuntien luottamushenkilöiden edustajat ja luostarien johtajat. Luottamushenkilöiden edustajista ja heidän valinnastaan määrättäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä

37 §. *Piispan vaali.* Pykälässä tarkoitettulla vaalilla valittaisiin arkkipiispa, hiippakunnan piispa ja apulaispiispa. Piispan valitsisi 1 momentin mukaan nykyisen, Suomen ortodoksisen kirkon perinteeksi muodostuneen käytännön mukaan kirkolliskokous.

Pykälän 2 momentin mukaan oikeus esittää ehdokkaita piispan vaaliin olisi kirkolliskokouksen jäsenillä. Tehtävän luonteesta johtuen ehdokkaaksi esittäminen edellyttäisi myös asianomaisen suostumusta. Piispainkokous asettaisi ehdokkaat ja vahvistaisi ehdokaslistan tehtyjen ehdotusten pohjalta. Piispainkokouksen tehtävänä olisi tutkia sekä ehdokkaiden ansiot että sopivuus kyseiseen tehtävään. Sen jälkeen kun piispainkokous on vahvistanut ehdokasluettelon, vaaliin ei voida enää esittää uusia ehdokkaita.

Kirkolliskokous valitsisi piispan 3 momentin mukaisesti salaisella vaalilla ja jokainen kirkolliskokouksen jäsen äänestäisi yhtä ehdokasta. Vaali olisi kaksivaiheinen. Jos ensimmäiselle kierroksella kukaan ei saisi enemmistöä annetuista äänistä, toimitettaisiin toinen äänestys kahden eniten ääniä saaneen kesken. Valituksi tulisi se, joka saa enemmistön annetuista äänistä. Jos toisella kierroksella kumpikin ehdokas saisi yhtä paljon ääniä, vaali ratkaistaisiin 84 §:n mukaisesti arvalla.

6 luku

Seurakunnan hallinto

Yleiset säännökset

38 §. *Seurakunnan tehtävät.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yleisesti seurakunnan tehtävistä. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole määritelty seurakunnan tehtäviä. Seurakunnan tehtävien määrittely perustuu 2 §:n säännökseen kirkon tehtävästä. Seurakunnan tehtävät määrittävät lisäksi 75 §:n mukaisesti seurakunnan varojen käyttöä. Seurakunnan varoja voidaan käyttää vain seurakunnan tehtävien toteuttamiseen.

39 §. *Seurakunnan jäsenet.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi seurakunnan jäsenyydestä. Seurakuntajako on tarkoituksenmukaista toteuttaa kuntajakoa noudattaen, koska kunta muodostaa perusyksikön myös kirkollisverotuksessa ja väestökirjanpidossa. Pykälän 1 momentin mukaan myös seurakunnan jäsenyys määrittäisi näin ollen kotikuntalain mukaisen kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan mukaan. Kirkkoon kuuluva henkilö olisi lähtökohtaisesti sen

paikallisseurakunnan jäsen, jonka alueella hän asuu. Myös seurakuntien palvelujen rahoituksen kannalta on tarkoituksenmukaista, että henkilö maksaa kirkollisveronsa sille seurakunnalle, jonka alueella hän asuu.

Luostarit ovat ortodoksisissa kirkossa itsenäisiä, monissa suhteissa seurakuntiin rinnastuvia yksiköitä. Luostarin veljestyön tai sisaristoon kuuluvat ja noviisit olisivat näin ollen 2 momentin mukaan luostarin jäseniä, eivätkä sen seurakunnan jäseniä, jonka alueella luostari sijaitsee.

Hiippakunnan piispalla olisi 3 momentin mukaan toimivalta määrätä seurakunnan jäsenyydestä 1 ja 2 momentin mukaisista pääsäännöistä poiketen. Tämä edellyttäisi kuitenkin aina erityistä syytä, ja määräykset voisivat koskea vain yksittäisiä tapauksia. Erityinen syy voisi olla esimerkiksi silloin, jos seurakunnan kirkkoherran kotikunta on toisen seurakunnan alueella. Tällaisessa tapauksessa piispa voisi määrätä, että kirkkoherra on sen seurakunnan jäsen, jonka kirkkoherra hän on.

40 §. *Oikeuskelpoisuus.* Pykälässä todetaan seurakunnan oikeuskelpoisuus. Oikeuskelpoisuuteen sisältyy, että seurakunta voi omiin nimiinsä hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia. Seurakunta voi esimerkiksi omistaa irtainta ja kiinteää omaisuutta, tehdä kauppoja ja muita sopimuksia ja ottaa vastaan lahjoituksia. Niin ikään seurakunta voi olla asianosaisena ja käyttää puhevaltaa tuomioistuimissa ja muussa viranomaisessa.

41 §. *Nimenkirjoitusoikeus.* Seurakunnan lakimääräisenä edustajana toimii 54 §:n mukaan seurakunnan neuvosto. Seurakunnan neuvoston kollektiivinen edustus ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa tule kysymykseen, minkä vuoksi pykälään on otettu säännös nimenkirjoitusoikeudesta. Nimenkirjoitusoikeus olisi nykyiseen tapaan kirkkoherralla ja nimenkirjoitusoikeudella tarkoitetaan oikeutta kirjoittaa seurakunnan nimi seurakuntaa sitovasti. Nimenkirjoittajan edustus oikeus ei kuitenkaan merkitse oikeutta tehdä päätöksiä niissä asioissa, joissa vaaditaan esimerkiksi seurakunnan neuvoston tai seurakunnanvaltuuston päätöstä.

Seurakunnan edustaminen voi perustua myös valtuutukseen. Valtuutuksen voi antaa seurakunnan neuvosto osana edustamisoikeuttaan tai kirkkoherra nimenkirjoittajana.

42 §. *Äänioikeus ja äänioikeutettujen luettelo.* Nykyisin äänioikeus seurakunnanvaltuuston vaalissa on jokaisella äänivaltaisten luetteloon merkityllä seurakunnan jäsenellä, joka viimeistään ensimmäisenä vaalipäivänä täyttää 18 vuotta. Kirkkoherran, papin ja kanttorin valitsee voimassa olevan lain mukaan seurakunnankokous, jossa äänioikeus on niin ikään jokaisella äänivaltaisten luetteloon merkityllä seurakunnan jäsenellä, joka viimeistään ensimmäisenä kokouspäivänä täyttää 18 vuotta. Äänivaltaisten luettelo vahvistetaan seurakunnanvaltuuston toisessa sääntömääräisessä kokouksessa seuraavaa kalenterivuotta varten. Äänivaltaisten luetteloa päivitetään sen jälkeen siten, että siihen lisätään muista seurakunnista äänioikeutettuna muuttaneet ja siitä poistetaan ne, jotka ovat seurakunnasta eronneet tai muuttaneet. Äänioikeuden käyttämisessä on näin ollen lähdetty siitä, että seurakunnan jäsen äänestää siinä seurakunnassa, jonka jäsen hän äänestysahetkellä on. Luettelon päivittäminen on tarkoittanut sitä, että se ei ole päivitysten osalta ollut nähtävänä eikä vahvistettavana eikä siitä ole myöskään ollut mahdollista valittaa ennen kuin vaalin vahvistamisen jälkeen.

Ehdotuksen mukaan seurakunnan jäsenet valitsisivat seurakunnanvaltuuston jäsenet ja kirkkoherran, mutta muut papit ja kanttorit valitsisi seurakunnanvaltuusto. Pykälä koskisi näin ollen seurakunnanvaltuuston jäsenten vaalia ja kirkkoherran vaalia.

Pykälän 1 momentin mukaan kaikilla 18 vuotta täyttäneillä kirkon jäsenillä olisi vaaleissa yhtäläinen äänioikeus. Seurakunnanvaltuuston vaaleissa äänestävän on täytettävä 18 vuot-

ta viimeistään ensimmäisenä vaalipäivänä ja kirkkoherran vaaleissa äänestävän viimeistään hakuajan päättymispäivänä. Säännöksen sisältö vastaisi periaatteeltaan voimassa olevan lain säännöksiä äänioikeudesta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi äänioikeuden käyttämisestä. Äänioikeuden käyttämisellä tarkoitetaan tietyn vaalialueen ehdokkaiden äänestämistä, ei äänestyspaikkaa. Ehdotus vastaa evankelis-luterilaisen kirkon kirkkolain säännöksiä äänioikeuden käyttämisestä seurakuntavaaleissa ja papinvaalissa. Äänioikeutta käytettäisiin seurakunnanvaltuuston jäsenten vaalissa siinä seurakunnassa, jossa äänioikeutettu on merkitty seurakunnan jäseneksi viimeistään elokuun 31 päivänä. Kirkkoherran vaalissa äänioikeutta voitaisiin käyttää, jos äänioikeutettu on merkitty seurakunnan jäseneksi viimeistään hakuajan päättymispäivänä. Vahvistuksen jälkeisiä muutoksia seurakunnan jäsenyydessä ei näin ollen otettaisi huomioon ja vaalissa olisi käytettävissä äänioikeutettujen luettelo, joka on kokonaisuudessaan pidetty nähtävänä ja vahvistettu. Vastaavasti myös vaalialue, jossa henkilö käyttää äänioikeuttaan, määräytyisi edellä mainittujen ajankohtien kotikunnan mukaan.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi äänioikeudesta ja äänioikeuden käyttämisestä niissä tapauksissa, joissa kirkollishallitus on määrännyt vaalit valituksen johdosta toimitettavaksi uudelleen. Säännös koskisi lisäksi ylimääräisiä seurakunnanvaltuuston vaaleja, jotka voidaan joutua toimittamaan seurakuntajakomuutoksen vuoksi tai sen vuoksi, että seurakunnanvaltuuston jäsenmäärä jää säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi. Äänioikeuteen vaadittavan 18 vuoden iän tulisi seurakunnanvaltuuston vaaleissa täytyttyä viimeistään uudelleen toimitettavien vaalien ensimmäisenä vaalipäivänä ja kirkkoherran vaaleissa viimeistään hakuajan päättymispäivänä. Äänioikeutta puolestaan käytettäisiin kaikissa tässä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa siinä seurakunnassa, jossa äänioikeutettu on merkitty seurakunnan jäseneksi viimeistään 60 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää.

Äänioikeutettujen luettelon vahvistamisesta, vaalien toimittamisesta ja vaalien tuloksen laskemisesta määrättäisiin 4 momentin mukaan tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

43 §. *Vaalikelpoisuus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kelpoisuudesta tulla valituksi seurakunnan luottamustoimiin. Vaalikelpoinen olisi 1 momentin mukaan 42 §:n mukaisesti äänioikeutettu seurakunnan jäsen, joka on tunnettu ortodoksisesta kristillisestä vakaumuksesta ja joka ei ole vajaavaltainen. Vaalikelpoisuuden määrittelyllä luottamustoimiin pyritään saamaan henkilöitä, joilla olisi edellytys hoitaa hengellisen yhteisön luottamustehtävää.

Koska seurakunnanvaltuuston ja seurakunnanneuvoston osalta on kysymys nimenomaan luottamuselimistä, joissa käsitellään runsaasti esimerkiksi työntekijöihin liittyviä asioita, pykälän 2 momentin mukaan seurakunnan päätoimiset työntekijät eivät olisi vaalikelpoisia kyseisiin luottamustoimiin. Poikkeuksen tähän säännökseen muodostaisi kirkkoherra, joka asemansa puolesta on seurakunnanvaltuuston ja seurakunnanneuvoston jäsen. Vaalikelpoisuuden puuttuminen koskisi kaikkia seurakunnan työntekijöitä eikä vain johtavassa asemassa olevia. Muihin luottamuselimiin kuten esimerkiksi vaalilautakuntaan tai nuorisolautakuntaan seurakunnan työntekijätkin olisivat vaalikelpoisia.

44 §. *Vaalilautakunta.* Vaalilautakunnan tehtävänä olisi vahvistaa äänioikeutettujen luettelo seurakunnanvaltuuston ja kirkkoherran vaalia varten sekä toimittaa ja vahvistaa molemmat vaalit.

Vaalilautakuntaan kuuluisi 1 momentin mukaan seurakunnan kirkkoherran lisäksi kolme muuta jäsentä, joiden tulee olla 43 §:ssä määritellyllä tavalla vaalikelpoisia seurakunnan toimielimiin. Vaalilautakunnan jäsenten täytyy olla vaalikelpoisuuden lisäksi esteettömiä käsittelemään ehdokkaisiin liittyviä asioita. Vaalilautakuntaa valitessa ehdokkaat eivät ole tiedos-

sa, tästä johtuen valtuuston tulisi mahdollisuuksien mukaan ennakoida mahdollinen esteellisyys eli esimerkiksi se, aikooko vaalilautakunnan jäseneksi suunniteltu henkilö olla ehdokkaana valtuuston vaalissa. Jos kirkkoherran vaalissa on hakijana kirkkoherran tehtävää hoitava henkilö, vaalilautakunnan puheenjohtajana toimii varapuheenjohtaja.

Vaalilautakunnan jäsenet valitsisi 2 momentin mukaan seurakunnanvaltuusto. Ehdotetun säännöksen mukaan jäsenten toimikausi vastaisi seurakunnanvaltuuston toimikautta ja kestäisi neljä vuotta, aina siihen sakka, kunnes uudet jäsenet on valittu. Näin seurakunnassa olisi koko seurakunnanvaltuuston toimikauden ajan toimivaltainen vaalilautakunta mahdollisten täydennyksien tai seurakuntajaon muutoksesta johtuvien vaalien varalta.

Pykälän 3 momentin mukaan vaalilautakunnan tehtävänä olisi vahvistaa äänioikeutettujen luettelo seurakunnanvaltuuston ja kirkkoherran vaalia varten sekä toimittaa ja vahvistaa molemmat vaalit. Vaalien toimittamisesta määrättäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

45 §. *Kieltäytyminen ja ero luottamustoimesta.* Yleensä voidaan pitää suositeltavana, että luottamustoimet täytettäisiin vapaaehtoisuuden pohjalta, mutta julkisoikeudellisessa yhteisössä luottamustoimien hoitaminen on katsottu kuitenkin myös velvollisuudeksi. Oikeus kieltäytyä seurakunnan luottamustoimesta olisi 1 momentin mukaan aina henkilöllä, joka on täyttänyt 60 vuotta. Kieltäytyminen olisi mahdollista myös sillä perusteella, että henkilö on ollut samassa tai samaan toimielimeen kuuluvassa luottamustoimessa neljä lähinnä edellistä vuotta. Kolmanneksi kieltäytyminen olisi mahdollista, jos henkilö olisi ollut seurakunnan luottamustoimissa yhteensä kahdeksan vuotta.

Luottamustoimesta kieltäytymiseen voisi olla 2 momentin mukaan myös muu pätevä syy, jonka hyväksyttävyydestä päättäisi asianomainen toimielin. Pätevä syy voisi olla esimerkiksi sairaus, joka estää luottamustoimen hoitamisen.

Luottamustoimesta voisi 3 momentin mukaan erota pätevistä syistä. Pätevänä syynä voisivat tulla kysymykseen samantyyppiset perusteet kuin 1 ja 2 momentin mukaisissa kieltäytymistapauksissa. Eron myöntämisestä päättäisi se toimielin, joka on valinnut luottamushenkilön. Koska seurakunnan äänioikeutetut jäsenet valitsevat seurakunnanvaltuuston, käytännöllisistä syistä eron seurakunnanvaltuuston jäsenelle myöntäisi seurakunnanvaltuusto.

46 §. *Päätösvaltaisuus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kaikkien seurakunnan toimielimien päätösvaltaisuudesta. Toimielin olisi päätösvaltainen, kun läsnä on enemmän kuin puolet kaikista jäsenistä.

Seurakunnanvaltuusto

47 §. *Kokoonpano.* Seurakunnanvaltuuston jäsenenä olisivat 1 momentin mukaan asemansa puolesta kirkkoherra ja hänen lisäksi neljäksi kalenterivuodeksi vaaleilla valitut jäsenet, joiden tulee olla seurakunnan toimielimeen vaalikelpoisia. Säännös vastaisi muutoin voimassa olevan lain sisältöä, mutta vaaleilla valittujen jäsenten toimikausi piteneisi kolmesta vuodesta neljään vuoteen ja vastaisi näin ollen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkovaltuuston ja myös kunnanvaltuuston toimikautta.

Valtuustossa olisi 2 momentin mukaan jäseniä vähintään 9 ja enintään 18. Jäsenten lukumäärä määräytyisi seurakunnan jäsenmäärän mukaan kirkkojärjestyksessä määrättyllä tavalla. Nykyisin valtuuston enimmäisjäsenmäärä on 21. Valtuuston edustajien lukumäärää ei ole tarpeen kasvattaa nykyisestä ja suuressakin seurakunnassa edustuksellisuus voidaan katsoa olevan turvattu 18 jäsenellä. Suurten seurakuntien alueellista edustuksellisuutta voidaan lisätä myös kappelineuvostolla. Seurakunnan jäsenen vaikutusmahdollisuutta on tarkoitus lisätä

kirkkojärjestyksessä määrättävällä aloite- ja tiedonsaantioikeudella.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi varajäsenyydestä. Edustajan paikan tullessa kesken toimikauden pysyvästi avoimeksi, puheenjohtajan on kutsuttava hänen tilalleen lähinnä eniten ääniä saanut vaalikelpoinen henkilö. Jäsenen paikka voi tulla toimikauden aikana pysyvästi auki esimerkiksi kuoleman tai vaalikelpoisuuden menettämisen kautta, jos jäsen esimerkiksi muuttaa toiseen seurakuntaan. Tilapäisesti estyneen tai esteellisen jäsenen tilalle ei kutsuta varajäsentä.

Pysyvästi avoinna olevalle jäsenen paikalle valtuuston puheenjohtajan on kutsuttava lähinnä eniten ääniä saanut vaalikelpoinen henkilö. Vaalikelpoisuus arvioidaan vaalien yhteydessä, mutta toimikauden aikana tapahtuvien muutosten johdosta viime kädessä puheenjohtajan on arvioitava henkilön vaalikelpoisuus. Uusi jäsen on kutsuttava kyseessä olevan vaalialueen ehdokkaista. Jos vaalialueella ei ole jäljellä muita ehdokkaita, uutta jäsentä ei kuitenkaan voida kutsua. Jos valtuuston jäsenmäärä tällöin jää alle kolmen neljäsosan säädetyistä vähimmäismäärästä, on 49 §:n mukaan toimitettava ylimääräiset vaalit.

48 §. *Seurakunnanvaltuuston vaali.* Seurakunnan äänioikeutetut jäsenet valitsisivat pykälän 1 momentin mukaan seurakunnanvaltuuston jäsenet salaisella vaalilla.

Seurakunnanvaltuusto voisi jakaa 2 momentin mukaisesti seurakunnan useampaan vaalialueeseen siten, että seurakunnan eri alueet tulevat valtuustossa suhteellisesti edustetuiksi. Jotta suhteellinen edustus toteutuisi, vaalialuejaossa tulee ottaa huomioon seurakunnan jäsenien jakautuminen kuntien kesken. Nykyisin vaalialueet eivät ole valtuuston vaalissa pakollisia. Ehdotuksessa esitetään vaalialueita pakollisiksi, jos seurakunnan jäsenluku on yli 5000. Seurakunnanvaltuuston harkintaan jäisi se, kuinka moneen vaalialueeseen seurakunta on tarpeen jakaa.

Oikeudesta esittää ehdokkaita valtuuston vaaliin säädettäisiin 3 momentissa. Kahdella seurakunnan äänioikeutetulla jäsenellä olisi oikeus ehdokkaiden esittämiseen vaalialueellaan. Esitys olisi aina tehtävä kirjallisesti ja kussakin esityksessä voitaisiin esittää niin monta ehdokasta kuin vaalialueelta valitaan yhteensä jäseniä valtuustoon. Esittäjän ja ehdokkaiden tulee näin ollen olla samalta vaalialueelta.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan jokainen äänioikeutettu on voinut äänestää ehdokkaita jokaiselta seurakuntansa vaalialueella. Pykälän 4 momentin mukaan jokainen äänioikeutettu voisi äänestää vain oman vaalialueensa ehdokkaita ja enintään niin monta ehdokasta kuin vaalialueelta valitaan valtuustoon jäseniä. Näin edustus tulisi selvimmin nimenomaan alueelliseksi. Valituksi tulisi niin monta eniten ääniä saanutta kuin kyseiseltä vaalialueelta valitaan valtuustoon jäseniä. Jos äänät menevät tasan, vaali ratkaistaan 84 §:n mukaan arvalla.

49 §. *Ylimääräiset vaalit.* Ylimääräisillä vaaleilla tarkoitetaan 1 momentin mukaisia täydennysvaaleja ja 2 momentin mukaisia uusia vaaleja. Ylimääräisten vaalien määräämiseen ehdotetaan toimivaltaa hiippakunnan piispalle. Säännös vastaa pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Hiippakunnan piispan olisi 1 momentin mukaan määrättävä täydennysvaalit toimitettavaksi siinä tapauksessa, että seurakunnanvaltuuston jäsenmäärä jää vaaleissa tai vaalikauden aikana alle kolmen neljäsosan säädetyistä lukumäärästä. Vaaleissa voi olla vaadittua vähimmäismäärää vähemmän ehdokkaita tai ääniä saaneita voi olla vähimmäismäärää vähemmän. Täydennysvaalit voidaan määrätä pidettäväksi myös, jos jäsenen paikka tulee kesken toimikauden pysyvästi avoimeksi, eikä vähimmäismäärää saada täydennettyä 47 §:n 3 momentin mukaan kutsumalla kyseiseltä vaalialueelta lähinnä eniten ääniä saanut vaalikelpoinen henkilö jäseneksi.

Täydennysvaaleilla valtuustoon valitaan ainoastaan puuttuva tai puuttuvat jäsenet.

Pykälän 2 momentin mukaan hiippakunnan piispa voisi määrätä toimitettavaksi uudet vaalit myös seurakuntajaon muutoksen yhteydessä. Seurakuntien aluejakoa koskevista mahdollisista muutoksista säädetään 7 §:n 2 momentissa. Ylimääräiset vaalit tulisi toimittaa vain niissä tapauksissa, joissa aluejakoihin tulee olennaisia muutoksia. Tällainen tapaus on esimerkiksi uuden seurakunnan perustaminen. Uusien vaalien toimittaminen ei olisi näin ollen seurakuntajaon muutoksen yhteydessä pakollista, vaan piispa voi määrätä vaalit toimitettavaksi, jos muodostetun seurakunnan tai seurakuntien demokraattinen päätöksenteko sitä edellyttää. Jos seurakuntajaon muutos sitä vaatii, piispa voisi määrätä vaalit toimitettavaksi uutta seurakuntajakoa noudattaen jo ennen seurakuntajaon muutoksen voimaantuloa. Tämä on tarpeen esimerkiksi tilanteissa, joissa perustetaan uusi seurakunta. Uudet vaalit toimitettaisiin seurakuntajaon muutoksen yhteydessä niissä seurakunnissa, joita muutos koskee.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi piispalle toimivalta määrätä tarvittaessa ylimääräisiä vaaleja varten 48 §:n 2 momentin mukaan vaalialueet. Koska seurakunnissa on aina 44 §:n 2 momentin mukaan toimivaltainen vaalilautakunta, vaalilautakuntaa ei tarvitse määrätä ylimääräisien vaalien vuoksi.

Pykälän 3 momentin mukaan ylimääräisissä seurakunnanvaltuuston vaaleissa valittujen toimikausi kestäisi kulumassa olevan neljävuotisen vaalikauden loppuun. Momentissa ehdotettu säännös koskisi sekä 1 momentin että 2 momentin mukaan valittuja jäseniä. Poikkeuksena olisivat ne 2 momentin mukaiset vaalit, jotka toimitetaan seurakunnanvaltuuston vaalikauden viimeisenä vuonna, valittujen toimikausi kestäisi tällöin seuraavan neljävuotisen vaalikauden loppuun. Näin vältettäisiin useammat peräkkäiset valtuuston vaalit.

50 §. *Tehtävät.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yleisesti seurakunnanvaltuuston tehtävistä. Säännös vastaa nykyisin asetuksessa olevaa säännöstä valtuuston tehtävistä. Seurakunnanvaltuusto on seurakunnan päättävä toimielin. Seurakunnanvaltuuston päätösvallasta määrätään yksityiskohtaisemmin kirkkojärjestyksessä. Seurakunnanvaltuusto ei voi käyttää muulle seurakunnan toimielimelle nimenomaisesti määrättyä toimivaltaa.

51 §. *Asian valmistelu ja kokouskutsu.* Seurakunnanvaltuustolle tulevat asiat valmistelisi 1 momentin mukaan pääsääntöisesti seurakunnanneuvosto. Valtuusto voi kuitenkin yksittäisissä tapauksissa määrätä asian valmisteluun myös erityisen toimikunnan. Valtuusto ei voi kuitenkaan määrätä toimikuntaa valmistelemaan sellaista asiaa, joka kirkkojärjestyksen mukaan kuuluu seurakunnanneuvoston toimivaltaan.

Pykälän 2 momentin mukaan seurakunnanvaltuusto voi ottaa asian käsittelyynsä ilman valmistelua vain jos päätös käsittelystä tehdään yksimielisesti. Asian valmistelu on pääsääntö ja asian käsittelyä valtuustossa ilman valmistelua tulisi pitää poikkeustapauksena.

Kaikki käsittelyyn tulevat asiat olisi 3 momentin mukaan aina mainittava kokouskutsussa. Seurakunnanvaltuusto ei voi ottaa päätettäväksi asiaa, jos sitä ei ole kokouskutsussa mainittu. Valmistelu voidaan 2 momentin mukaisin edellytyksin ohittaa, mutta siinäkin tapauksessa asia on mainittava kokouskutsussa.

Seurakunnanneuvosto

52 §. *Kokoonpano.* Seurakunnanneuvoston kokoonpano vastaisi pääosin voimassa olevan lain säännöstä. Asemansa puolesta seurakunnanneuvoston jäseniä olisivat 1 momentin mukaan kirkkoherra ja pääkirkon isännöitsijä. Kirkkojärjestykseen on tarkoitus ottaa määräys, jonka mukaan kirkkoherra toimisi neuvoston puheenjohtajana. Pääkirkon isännöitsijän kautta

jumalanpalveluksissa ilmenevät asiat ja pyhäkköjä koskevat asiat tulisivat neuvoston tietoon. Muut jäsenet valitsisi seurakunnanvaltuusto toimikaudekseen eli neljäksi kalenterivuodeksi. Jäsenten tulisi olla seurakunnan toimielimeen vaalikelpoisia. Pykälässä säädettäisiin vain neuvoston jäsenten vähimmäismäärästä, ja tarkempi lukumäärä jäisi seurakunnanvaltuuston päättäväksi. Jotta neuvosto toimeenpanevana elimenä saataisiin tarvittaessa nopeastikin koolle, sen vähimmäisjäsenmäärää ei ole tarpeen kasvattaa nykyisestään.

Edustajan paikan tullessa kesken toimikauden pysyvästi avoimeksi, seurakunnanvaltuuston on 2 momentin mukaan valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi neuvostoon uusi jäsen. Jäsenen paikka voi tulla toimikauden aikana pysyvästi auki esimerkiksi kuoleman tai vaalikelpoisuuden menettämisen kautta, jos jäsen esimerkiksi muuttaa toiseen seurakuntaan.

Nykyisin seurakunnanneuvoston jäseninä ovat virkansa puolesta myös seurakunnan vakinaiset papit. Ehdotuksen mukaan he eivät olisi enää neuvoston jäseniä, vaan seurakunnan päätömisessä työsopimussuhteessa olevat papit, diakonit ja kanttorit voisivat valita keskuudestaan edustajan, jolla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa seurakunnanneuvoston kokouksessa. Seurakunnanneuvosto on luottamuselin, jonka käsittelemät asiat liittyvät usein myös seurakunnan työntekijöiden etuihin. Seurakuntahallinnon uskottavuuden kannalta on tämän vuoksi tarkoituksenmukaista, ettei neuvostossa ole seurakunnan työntekijöitä jäseninä.

53 §. *Seurakunnanneuvoston vaali.* Seurakunnanvaltuusto valitsisi seurakunnanneuvoston jäsenet toimikaudekseen. Neuvoston jäsenten vaalissa ei olisi vaalialueita eikä kiintiöitä. Äänen mennessä tasan vaali ratkaistaisiin 84 §:n mukaan arvalla. Pääkirkon isännöitsijän valitsee myös seurakunnanvaltuusto, mutta hänen toimikautensa ei ole sidottu neuvoston määräaikaisten jäsenten toimikauteen.

54 §. *Tehtävät.* Seurakunnanneuvoston tehtäviin ei ehdoteta muutoksia. Tehtävät on kuitenkin ehdotetussa säännöksessä määritelty yleisemmällä tasolla kuin voimassa olevassa lainsäädännössä. Neuvoston tehtävänä on 1 momentin mukaan edistää seurakunnan hengellistä elämää, vastata seurakunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä huolehtia seurakunnanvaltuuston päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Säännökseen on myös lisätty nimenomainen maininta seurakunnanvaltuuston päätösten laillisuusvalvonnasta.

Seurakunnanneuvosto valvoisi myös seurakunnan etua, edustaisi seurakuntaa ja käyttäisi sen puhevaltaa, jolei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä. Seurakunnanneuvosto toimisi näin ollen seurakunnan edustajana ja puhevallan käyttäjänä esimerkiksi tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä tekisi seurakunnan puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet. Seurakunnanvaltuusto voisi kuitenkin yksittäisessä asiassa päättää edustamisesta toisin.

Seurakunnanneuvoston tehtävistä määrättäisiin 2 momentin mukaan tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

55 §. *Seurakunnanvaltuuston päätösten laillisuusvalvonta.* Seurakunnanvaltuuston päätösten laillisuusvalvonnasta ei ole nykyisin nimenomaista säännöstä, mutta käytännössä laillisuusvalvonta on kuulunut neuvoston tehtäviin täytäntöönpanosta yleisesti huolehdittaessa.

Pykälän 1 momentin mukaan seurakunnanneuvoston on ennen seurakunnanvaltuuston päätöksen täytäntöönpanoa tutkittava menettelyn lainmukaisuus, valtuuston toimivalta ja päätöksen yleinen lainmukaisuus. Jos päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, valtuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muutoin lainvastainen, neuvosto ei saa panna sitä täytäntöön. Asia on tässä tapauksessa saatettava valtuuston uudelleen käsiteltäväksi. Sitä vastaan sillä perusteella, että valtuuston päätös on neuvoston mielestä epätarkoituksenmukainen,

se ei voi kieltäytyä panemasta sitä täytäntöön.

Pykälän 2 momentin mukaisesti seurakunnanvaltuuston ja seurakunnanneuvoston välinen ristiriita valtuuston päätöksen laillisuudesta on seurakunnanneuvoston saatettava kirkollishallituksen ratkaistavaksi. Kirkollishallituksen on odotettava, että valitusaika valtuuston päätöksestä kuluu umpeen ja käsiteltävä sen jälkeen mahdollinen valitus ja laillisuusksymys yhdessä.

Papisto ja kanttorit

56 §. *Kirkkoherra.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kirkkoherran asemasta ja tehtävistä. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevaa lainsäädäntöä. Jokaisella seurakunnalla olisi 1 momentin mukaan kirkkoherra, joka toimii seurakuntansa esimiehenä. Kirkkoherran tehtäviin seurakunnan esimiehenä kuuluu seurakunnan toiminnan johtamisen lisäksi seurakunnan työntekijöiden johtaminen ja työyhteisöstä huolehtiminen.

Kirkkoherra vastaisi 2 momentin mukaan siitä, että jumalanpalvelukset ja pyhät toimitukset toimitetaan kirkon perinteen, kirkkojärjestyksen ja kirkon muiden sääntöjen mukaan. Lisäksi hän vastaa seurakunnan jäsenten uskonnollisesta kasvatuksesta ja sielunhoidosta. Kirkkoherran on huolehdittava esimerkiksi kristinoppikoulun pitämisestä ja muusta seurakunnan tarjoamasta lasten ja nuorten kristillisestä opetuksesta. Kirkkoherran on vastuussa siitä, että seurakuntalaisilla on mahdollisuus saada henkilökohtaista sielunhoitoa katumuksen sakramentin kautta tai muulla tavoin.

Seurakunnan hengelliseen elämään liittyvän toiminnan lisäksi kirkkoherran on johdettava pykälän 3 momentin mukaan seurakunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa tämän lain, kirkkojärjestyksen ja seurakunnan toimielinten päätösten mukaan. Kirkkoherra on näin ollen vastuussa esimerkiksi kirjanpidon, vuokrasopimusten ja kiinteistöjen isännöinnin asianmukaisesta järjestämisestä.

57 §. *Kirkkoherran vaali.* Kirkkoherran valitsisivat 1 momentin mukaan seurakunnan äänioikeutetut jäsenet. Nykyisin kirkkoherran valitsee seurakunnankokous. Ehdotuksessa seurakunnankokouksesta on toimielimenä luovuttu, mutta koska seurakunnan äänioikeutetut jäsenet muodostavat seurakunnan kokouksen, äänioikeus kirkkoherran vaalissa säilyy sisällöllisesti samana. Papin ja kanttorin valinta on ehdotettu säädettäväksi seurakunnanvaltuustolle, seurakunnan esimiehen valinta sen sijaan ehdotetaan jätettäväksi seurakuntalaisille.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdokasasettelun kirkkoherran vaalissa suorittaisi hiippakunnan piispa. Piispa voisi asettaa ehdolle etusijajärjestykseen enintään kolme ansiokkainta ja tehtävään sopivinta ehdokasta. Arvioitaessa pätevyyttä ja sopivuutta tehtävään huomioon tulee ottaa tehtävän vaatimukset ja tarpeet.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi nykyistä lainsäädäntöä vastaavasti seurakuntalaisten mahdollisuudesta lisäehdokkaan esittämiseen. Vähintään kymmenellä seurakunnan äänioikeutetulla jäsenellä olisi oikeus esittää lisäehdokasta. Lisäehdokkaan tulisi olla voimassa olevan asetuksen säännöksestä poiketen henkilö, joka on hakuajan kuluessa asianmukaisesti hakenut tehtävään. Lisäksi lisäehdokkaalta vaaditaan kirjallinen suostumus ehdokkuuteen. Esitys lisäehdokkaasta tulisi tehdä kirjallisesti hiippakunnan piispalle vähintään kymmenen päivää ennen vaalia. Piispan on kirkkojärjestyksen mukaan ilmoitettava päätöksestään vaalitoimitsijoille ja seurakunnanneuvostolle vähintään kaksi päivää ennen vaalia. Kun esitys ja piispan päätös lisäehdokkaasta tehdään ennen vaalia, äänestäjät tietävät kokonaisuudessaan etukäteen ketä vaalissa on ehdokkaana. Piispalla on oikeus hyväksyä tai hylätä lisäehdokas. Sekä ehdokasasettelu että oman ehdokkaan hyväksyminen korostaa piispan kanonista

asemaa ja vastuuta hiippakuntansa alueen seurakuntien johdossa ja kirkkoherraksi ei näin ollen voisi tulla valituksi sellainen henkilö, jota piispa ei katso kyseiseen tehtävään ansioituneeksi ja sopivaksi. Jos piispa hylkää lisäehdokkaan, päätöksessä on esitettävä perustelut hylkäämiselle. Myönteistä päätöstä ei tarvitsisi perustella.

Jokainen äänioikeutettu voisi 4 momentin mukaan äänestää yhtä piispan asettamaa ehdokasta tai lisäehdokasta, jos sellainen vaalissa on. Lisäehdokasta äänestänyt voisi äänestää myös piispan ehdolle asettamaa ehdokasta. Vaalissa laskettaisiin ensin lisäehdokkaan saamat äänet. Jotta lisäehdokas tulisi valituksi tehtävään, häntä tulee kannattaa yli puolet äänestäjistä. Jos hän ei saa taakseen yli puolta äänestäjistä, lasketaan muiden ehdokkaiden äänet siten, että otetaan huomioon myös ne äänet, jotka lisäehdokasta äänestäneet mahdollisesti ovat muille ehdokkaille antaneet. Jos lisäehdokas ei tule valituksi, valituksi tulee se, joka saa eniten ääniä. Jos äänet menevät tasan, vaalia ei ratkaista 84 §:n mukaan arvalla, vaan valituksi tulee ylempällä vaalisijalla oleva ehdokas.

58 §. *Papin, diakonin ja kanttorin valinta.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi seurakunnan muun papin kuin kirkkoherran sekä diakonin ja kanttorin valinta seurakunnanvaltuustolle. Nykyisin kaikki papit, diakonit ja kanttorit valitsee seurakunnankokous. Valintamenettelyä saadaan ehdotuksen myötä yksinkertaistettua. Koska valtuuston jäsenillä on tiedossaan avoinna olevan tehtävän vaatimukset ja odotukset, he voivat myös paremmin arvioida kunkin hakijan ansioituneisuutta ja sopivuutta nimenomaiseen tehtävään. Pappien, diakonien ja kanttorien vaalin säilyttämistä nykyisellään ei puolla myöskään nykyinen äänestysaktiivisuus.

Samoin kuin kirkkoherran vaalissa, hiippakunnan piispa suorittaisi 2 momentin mukaisesti ehdokasasettelun. Piispan tulisi asettaa ehdolle enintään kolme ansiokkainta ja tehtävään sopivinta ehdokasta. Arvioitaessa pätevyyttä ja sopivuutta tehtävään huomioon tulee ottaa tehtävän vaatimukset ja seurakunnan tarpeet. Piispan tulisi asettaa ehdokkaat etusijajärjestykseen. Toisin kuin kirkkoherran vaalissa, seurakunnan jäsenillä ei olisi lisäehdokkaan esittämismahdollisuutta.

Jokainen seurakunnanvaltuuston jäsen äänestäisi 3 momentin mukaan yhtä ehdokasta ja valituksi tulisi se, joka saa eniten ääniä. Poikkeuksena 84 §:n pääsäännöstä vaalia ei ratkaista arvalla äänten mennessä tasan, vaan valituksi tulisi ylempällä vaalisijalla oleva ehdokas.

Seurakuntajaon muuttaminen

59 §. *Aloiteoikeus.* Voimassa olevassa lainsäädännössä on säädetty aloiteoikeudesta sekä päätöksentekoa koskevasta toimivallasta seurakuntajaon muutosta koskevissa asioissa. Säännökset ovat kuitenkin epätäsmälliset, eikä nykyisessä lainsäädännössä ole muita seurakuntajaon muutoksia koskevia säännöksiä. Seurakuntajaon muutoksia koskevat ehdotetut säännökset ovat kaikki näin ollen pääosin uusia. Toimivallasta päättää seurakuntajaon muutoksesta ehdotetaan säädettäväksi 7 §:n 2 momentissa, jossa luetellaan myös mahdolliset muutokset seurakuntien aluejakoihin.

Aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voisi tehdä hiippakunnan piispa tai seurakunta. Seurakunnassa toimivalta olisi seurakunnanvaltuustolla. Kirkollishallitus päättää 7 §:n mukaan seurakuntajaon muutoksesta hiippakunnan piispan esityksestä. Koska seurakuntajaon tulee noudattaa kuntajakoja 7 §:n 1 momentissa määrättyllä tavalla, kuntarajoihin tehdyt pienetkin tarkistukset tai muutokset voivat aiheuttaa muutoksia myös seurakuntajakoon. Koska samassa kunnassa ei voi olla kahta ortodoksista seurakuntaa, mutta samassa seurakunnassa voi olla

useita kuntia, ortodoksisissa seurakunnissa tällaiset muutokset koskevat vain niitä tilanteita, joissa seurakunnan rajalla olevia kuntarajoja muutetaan. Koska päätökset seurakuntajaon muutoksesta tehdään hiippakunnan piispan esityksestä, piispan on tehtävä seurakuntajaon muutosta koskeva esitys, jos kuntajakoa muutetaan siten, että se vaikuttaa seurakuntajakoon.

60 §. *Seurakunnan työntekijät.* Ehdotetulla säännöksellä pyritään turvaamaan seurakunnan pysyväisluonteisessa työsopimussuhteessa olevien työntekijöiden asema seurakuntajaon muutosten yhteydessä. Pykälän 1 momentin mukaan lähtökohtana olisi, että tilanteissa, joissa seurakuntajaon muutos merkitsee seurakunnan lakkaamista, lakkaavan seurakunnan pysyväisluonteisessa työsopimussuhteessa olevat työntekijät siirrettäisiin laajentuvan tai uuden seurakunnan vastaaviin työsopimussuhteisiin. Siirto tapahtuisi asianomaiselle sopivaan tehtävään ja siitä sovittaisiin asianomaisten seurakuntien kesken. Pysyväisluonteisia työsopimussuhteita olisivat ainakin toistaiseksi voimassa olevat työsopimussuhteet. Määräaikaisissa työsopimussuhteissa pysyväisluonteisuuden harkinta jäisi ratkaistavaksi erikseen kussakin yksittäistapauksessa. Mikään ei myöskään estäisi seurakuntia järjestämästä säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävän henkilöstön asemaa seurakuntajaon muuttuessa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi toimivallasta niissä tapauksissa, joissa sopimusta ei saada aikaan. Viime kädessä kirkollishallituksen tulisi päättää työntekijän siirtämisestä. Asianomaisen seurakunnan tai työntekijän olisi tehtävä esitys asiasta kirkollishallitukselle.

Pykälän 3 momentin mukaista työntekijän siirtoa koskevaa säännöstä sovellettaisiin tilanteissa, joissa seurakunta ei seurakuntajakoa muutettaessa lakkaa itsenäisenä seurakuntana. Mikäli työntekijä ei seurakuntajaon muututtua olisi enää seurakunnassa tarpeen, olisi hänen siirtymisestään laajentuvan tai uuden seurakunnan palvelukseen sovittava 1 momentissa säädetyllä tavalla. Jos työntekijän siirtämisestä ei päästä sopimukseen, kirkollishallitus määräisi siirtämisestä 2 momentissa säädetyllä tavalla.

61 §. *Omaisuuuden jako.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi omaisuuden jaosta seurakuntajaon muutosten yhteydessä. Pykälän 1 momentin mukaan omaisuudesta tulisi tehdä sopimus aina kun seurakuntajakoihin tehdään muutoksia. Sopimuksessa tulisi sopia siitä, että omaisuus jaetaan tai että sitä ei jaeta. Lisäksi siinä tulisi sopia, millä tavalla jako toteutetaan. Sopimus olisi tehtävä kaikkien niiden seurakuntien kesken, joita muutos koskee tai jotka perustetaan muutoksen yhteydessä. Asianomaiset seurakunnat voivat näin ollen aina keskenään sopia omaisuuden jaosta joko 62 ja 63 §:n jakoperusteita noudattaen tai niitä noudattamatta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi viimesijaisesta toimivallasta, jos asianomaiset seurakunnat eivät saa sovittua omaisuudesta jaosta. Erimielisyys voi koskea jaon tarpeellisuutta tai sopimuksen sisältöä. Tällöin asian ratkaisisi 62 ja 63 §:ssä säädetyt perusteita noudattaen kirkollishallitus.

Pykälän 3 momentin mukaan kirkollishallitus joko vahvistaisi seurakuntien sopimuksen tai päättäisi omaisuuden jaosta seurakuntajaon muuttamispäätöksen yhteydessä. Jos sopimusta ei ole vielä tehty, kun jaosta tehdään päätös, kirkollishallitus voi jättää sopimuksen vahvistamisen myöhempään ajankohtaan. Kirkollishallitus voisi päättää omaisuuden jaosta myöhemmin myös niissä tilanteissa, joissa on selvää, että sopimusta ei saada aikaan, mutta joissa asia vaatii lisäselvitystä tai siitä on muuten liian aikaista päättää. Seurakuntajakoa koskevan päätöksen yhteydessä voi kuitenkin olla tarpeen, että kirkollishallitus päättää omaisuuden väliaikaisesta käytöstä.

Saantokirjasta seurakuntajakomuutosten yhteydessä ehdotetaan säädettäväksi 4 momen-

tissa. Kirkollishallituksen vahvistama sopimus tai kirkollishallituksen päätöksessä oleva määräys omaisuuden jakamisesta on omaisuuden saantokirja.

62 §. *Yleinen jakoperuste.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi omaisuuden ja velkojen ja vastaavien sitoumuksien jaon yleisestä jakoperusteesta erilaisten seurakuntajaon muutosten yhteydessä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin omaisuuden jaon kannalta selvimmästä tapauksesta eli seurakunnan lakkauttamisesta ja yhdistämisestä toiseen seurakuntaan. Jos seurakunta kokonaisuudessaan yhdistetään toiseen seurakuntaan tai perustettavaan uuteen seurakuntaan, seurakunnan varat ja velat siirtyisivät lakkauttamispäätöksen seurauksena automaattisesti näin muodostuvalle seurakunnalle.

Muissa seurakuntien aluejakoja koskevissa muutoksissa omaisuuden jaon pääperusteena olisi asianomaisten seurakuntien väkiluku sinä päivänä, jona uusi seurakuntajako astuu voimaan. Jos seurakunta jaetaan alueellisesti kahdeksi tai useammaksi seurakunnaksi, kukin muodostuvista seurakunnista saisi 2 momentissa säädetyllä tavalla varoja väkilukunsa osoittamassa suhteessa seurakuntajaon voimaantumispäivänä vallitsevan tilanteen mukaan.

Jos osa seurakunnan alueesta taas liitetään toiseen seurakuntaan, tulee sen seurakunnan johon alue liitetään, saada ensiksi mainitun seurakunnan varoista sellainen osuus, joka vastaa seurakunnasta siirretyn alueen väkiluvun suhdetta seurakuntaan jääneen alueen väkilukuun, jolleivät olosuhteet ole sellaiset, että ne edellyttävät 63 §:n mukaisia poikkeuksia omaisuuden jakoon. Omaisuus jaetaan samalla tavalla, jos osasta seurakunnan aluetta muodostetaan kokonaan uusi seurakunta. Jos uusi seurakunta muodostetaan eri seurakunnista erotetuista alueista, kunkin alueita luovuttavan seurakunnan omaisuus jaetaan erikseen.

Velkojen ja muiden vastaavien sitoumuksien jakamisesta seurakuntien kesken säädettäisiin 4 momentissa. Velat ja muut sitoumukset jaettaisiin sen mukaan, kuinka kukin seurakunta saa varoja. Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei kuitenkaan saa siirtää ilman oikeudenhaltijan suostumusta. Velat voidaan sinänsä jakaa, vaikka velkoja ei suostuisi velallisen vaihtumiseen, mutta se seurakunta, jonka veloista on alun perin ollut kysymys, ei vapaudu velkavastuusta velkojaan nähden.

63 §. *Poikkeukset jakoperusteesta.* Omaisuuden jako ei aina johda kohtuulliseen lopputulokseen, jos noudatetaan pelkästään yleisiä jakoperusteita. Tästä johtuen pykälässä ehdotetaan säädettäväksi poikkeukset 62 §:n mukaisista jakoperusteista.

Yleisistä jakoperusteista poiketen kirkot, rukoushuoneet, muut kirkon käyttöä palvelevat rakennukset irtaimistoinen sekä kirkon yhteydessä mahdollisesti oleva hautausmaa on jätettävä 1 momentin mukaan sille seurakunnalle, jonka alueella ne tulevat sijaitsemaan. Säännös koskee niitä tapauksia, joissa seurakunnan alueesta osa erotetaan ja liitetään toiseen seurakuntaan tai muodostetaan uusi seurakunta. Tällöin seurakunta saa pitää pääkirkkonsa siihen kuuluvine muine rakennuksineen ja hautausmaineen eikä sen arvoa oteta huomioon omaisuuden jaossa. Tarkoituksenmukaisuusyyt puoltavat tämän poikkeuksen huomioimista omaisuuden jaossa.

Pykälän 2 momentissa säädetään käyttöoikeudesta tapauksissa, joissa on kysymys 1 momentissa tarkoitettua omaisuudesta. Ehdotetun säännöksen mukaan seurakunnalle, jota seurakuntajaon muutos koskee, voidaan kuitenkin antaa määrääjäksi oikeus käyttää 1 momentissa tarkoitettua omaisuutta, jollei siitä aiheudu huomattavaa haittaa sille seurakunnalle, jolle omaisuus kuuluu. Jakopäätöksessä on määrättävä tällöin tarkemmin käyttöoikeuden ehdoista. Käyttöoikeuden arvoa ei oteta huomioon omaisuuden jaossa.

Pykälän 3 momentti sisältäisi yleisen kohtuullisuusperusteisen harkintavallan poiketa ja-

koperusteista joko seurakunnan talouden ilmeisen heikentymisen tai muun olennaisen haitan perusteella.

Luostarit

Suomen ortodoksisessa kirkossa on tällä hetkellä kaksi toimivaa luostaria Valamon ja Lintulan, luostarit. Lisäksi kirkossa on Konevitsan ja Petsamon luostarit, joissa varsinainen luostaritoiminta on lakannut. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole omaa kokonaisuuttansa luostaria koskevista säännöksistä, vaan luostareista on säännelty hajanaisesti seurakuntaa koskevien säännösten yhteydessä. Säännökset koskevat muun muassa luostarin jäsenyyttä, keskusrahastomaksuja, avustuksia, alistusta ja muutoksenhakua. Luostarin sisäisestä hallinnosta ja toiminnasta ei ole säännöksiä. Luostarin hallintoa ja toimintaa hoidetaan yleisen, luostareita varten vahvistetun ohjesäännön mukaan.

Luostarilaitoksen poikkeuksellisesta luonteesta johtuen hallinnosta ja toiminnasta ei ole tarpeen säätää laajasti ja yksityiskohtaisesti lailla. Ehdotuksessa on säännökset luostarin johtajasta, johtokunnasta sekä ohje- ja taloussäännöstä ja säännösten sisältö vastaisivat nykyistä ohjesääntöä ja käytäntöä. Lähtökohtana on luostarin hallinnon ja toiminnan säilyttäminen mahdollisimman itsenäisenä.

64 §. *Johtaja*. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi luostarin johtajan valinnasta. Sekä miesluostarin johtajan, igumenin, että naisluostarin johtajan, igumenian, valitsisivat luostarin jäsenet. Koska luostarit muodostavat oman itsenäisen yhteisönsä, on tarkoituksenmukaista, että he valitsevat ortodoksisen perinteen mukaisesti myös johtajansa. Vaalin vahvistaisi ehdotuksen mukaan sen hiippakunnan piispa, jonka alueella luostari sijaitsee. Luostarin johtaja valittaisiin nykyisestä poiketen aina enintään viiden vuoden määräajaksi. Määräaikaisuus korostaa luostarin johtamisen luonnetta luottamustehtävänä ja antaa luostarin jäsenille mahdollisuuden aika ajoin arvioida edellytyksiä toimikauden jatkamiselle.

65 §. *Johtokunta*. Pykälän 1 momentin mukaan luostarissa on asioiden hoitamista varten johtokunta. Luostarin jäsenet valitsisivat myös luostarin johtokunnan. Johtokunnan toimenkuvaan on kuulunut hallinnon ja toiminnan hoitaminen ja suunnittelu. Luostarin johtokuntaan on tavallisesti kuulunut luostarin johtajan lisäksi varajohtaja, taloudenhoitaja, kalustonhoitaja ja sihteeri. Johtokuntaan voidaan valita myös luostarin ulkopuolisia jäseniä. Tämä voi olla tarpeen esimerkiksi tietyn alan erityisasiantuntemuksen saamiseksi luostarin hallintoon. Myös johtokunta valittaisiin enintään viiden vuoden määräajaksi.

Johtokunnan puheenjohtajana toimisi 2 momentin mukaan luostarin johtaja.

66 §. *Ohjesääntö*. Luostarien tehtävistä, toiminnasta ja hallinnosta ei olisi lainsäädännössä yksityiskohtaisia säännöksiä, vaan näistä kysymyksistä määrättäisiin kunkin luostarin omassa ohjesäännössä. Tarkoituksena on, että luostarit voisivat suhteellisen väljissä puitteissa päättää itse oman toimintansa ja hallintonsa järjestämisen yksityiskohdista. Hiippakunnan piispan valvontamahdollisuuksien turvaamiseksi ohjesäännön vahvistaisi kuitenkin hiippakunnan piispa luostarin johtokunnan esityksestä. Ortodoksisen kirkon perinteen mukaan luostaritoiminnan tulee pohjautua Basileios Suuren luostariperiaatteisiin.

67 §. *Taloussääntö*. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi luostarin taloussäännöstä. Luostareilla ei ole ollut erillisiä taloussääntöjä, vaan taloutta koskevat määräykset ovat sisältyneet ohjesääntöön. Luostareiden taloudellinen sidos kirkkokuntaan on ollut muodollisesti löyhem-

pi kuin seurakuntien. Talouden suunnittelemisen ja seurannan hoitamiseksi luostareiden tulisi ehdotetun säännöksen mukaan laatia taloussääntö. Sisällön määrittelemineen kuuluisi luostarin johtokunnan toimivaltaan. Taloussäännön hyväksymistä tai muuttamista koskeva päätös olisi alistettava 92 §:n mukaan kirkollishallituksen vahvistettavaksi.

Kirkonkirjat ja seurakunnan arkisto

68 §. *Kirkonkirjat.* Pykälässä määriteltäisiin "kirkonkirjat"-käsitteen sisältö. Säännös vastaisi sisällöllisesti pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Kirkonkirja-käsitteen määrittelemisessä on kuitenkin pidetty lähtökohtana sitä, että kysymyksessä on nimenomaan jäsenistöön liittyvä rekisteri. Kirkonkirjoiksi ei näin ollen määriteltäisi enää seurakunnan ja luostarin irtaimesta tai kiinteästä omaisuudesta pidettäviä luetteloita. Lisäksi kirkonkirja-määritelmän ulkopuolelle jätettäisiin seurakunnan ja luostarin hautausmaahan haudattavista vainajista pidettävä rekisteri, joka vastaa hautaustoimilain (457/2003) 12 §:n mukaista hautarekisteriä.

Kirkonkirjoihin kuuluisi pykälän 1 kohdan mukaan uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) mukainen jäsenrekisteri. Kyseinen laki määrittelee rekisterin sisällön. Kaikkien uskontokuntien jäsenrekisterissä tulee olla ainakin jäsentä koskevat tunnistetiedot, osoitetiedot sekä uskontokuntaan liittymistä ja siitä eroamista koskevat tiedot. Rekisteriin voidaan tallettaa lisäksi eräitä muita tietoja, jos ne ovat uskontokunnan toiminnan ja hallinnon kannalta tarpeellisia. Ortodoksisen kirkon jäsenrekisteri muodostuisi seurakuntien jäsenrekistereistä sekä luostarin sisaristoon ja veljestöön kuuluvista ja luostarissa noviisina olevista pidettävistä luetteloista.

Kirkonkirjoja olisivat 2 kohdan mukaan myös ne kirkolliset väestörekisterit asiakirjoineen, joita on ylläpidetty ennen uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain voimaantuloa.

Kirkonkirjoja olisivat 3 kohdan mukaan myös luettelot, jotka sisältävät tiedot kastetuista, henkilöistä, joiden avioliiton esteistä on toimitettu avioliittolain (234/1929) mukainen tutkinta, avioliittoon vihityistä, kuolleista, muuttaneista, kirkosta eronneista ja kirkkoon liittyneistä.

69 §. *Kirkonkirjojen pitäminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kirkonkirjojen pitämiseen liittyvästä vastuunjaosta kirkon organisaatiossa ja tietojen luovuttamisesta kirkonkirjoista. Nykyisin kirkonkirjoja pitävät seurakunnat, luostarit ja osin kirkollishallitus. Ehdotuksen mukaan kirkonkirjojen ylläpitoa olisi jatkossa mahdollista myös keskittää.

Seurakunnat ja luostarit pitäisivät 1 momentin mukaan jäsenistään kirkonkirjoja ja vastaisivat niistä tiedoista, jotka kirkonkirjoihin tulee tämän lain ja esimerkiksi uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain ja hautaustoimilain mukaan merkitä. Kirkkokunnan keskusarkiston kirkonkirjatiedoista ja niiden ylläpidosta vastaisi kuitenkin kirkollishallitus. Keskusarkiston kirkonkirjoja pidetään niistä Suomen kansalaisista, joilla oli kotikunta niin sanotun Pariisin rauhansopimuksen (SopS 19/1947) nojalla Venäjälle luovutetulla alueella.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta pitää kirkonkirjoja keskitetysti. Kirkonkirjojen ylläpidon keskittämisestä päättäisi kirkollishallitus asianomaista seurakuntaa kuultuaan. Kirkonkirjoja voitaisiin ehdotuksen mukaan pitää kirkollishallituksessa tai useampi seurakunta voisi huolehtia kirkonkirjojen pitämisestä yhdessä. Kirkollishallituksen tulisi päätöksen yhteydessä määrätä ylläpitotehtävään rekisterinhoitaja.

Pykälän 3 momentti sisältäisi säännökset vastuunjaosta kirkonkirjojen pitämisessä. Seurakunnissa päätöksenteko kirkonkirjojen pitämisestä koskevissa asioissa kuuluisi kirkkoherralle. Luostareiden ja kirkollishallituksen kirkonkirjoja sekä 2 momentin mukaisia keskitettyjä kirkonkirjoja koskeva päätöksenteko kuuluisi tehtävään määrätylle rekisterinhoitajalle. Kirkol-

lishallitukselle ehdotetaan lisäksi säädettäväksi toimivalta antaa tarkempia määräyksiä kirkonkirjojen pitämisestä. Kirkollishallituksen toimivalta rajoittuu määräysten antamiseen niistä seikoista, joista ei ole laissa tai asetuksessa yksityiskohtaisesti säädetty. Näin ollen esimerkiksi vaatimuksia jäsenrekisteriin merkittävistä tiedoista ei olisi mahdollista laajentaa uskontokuntien jäsenrekisteristä annetun lain mukaisista vaatimuksista poikkeavaksi.

70 §. *Tietojen luovuttaminen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaussäännös, jonka mukaan kirkonkirjoista tapahtuvien tietojen luovuttamisesta on voimassa mitä niistä erikseen säädetään. Tietoja luovutettaessa joudutaan soveltamaan väestötietolakia (507/1993), henkilötietolakia (523/1999) ja lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999). Kirkonkirjoista luovutettavista tiedoista perittävistä maksuista määräisi 2 momentin mukaan kirkollishallitus

71 §. *Ilmoitusvelvollisuus.* Pykälän 1 momentin mukaan papin olisi ilmoitettava viipymättä asianomaiselle seurakunnalle tai uskonnolliselle yhdyskunnalle kastamisesta tai hautaan siunaamisesta, jonka hän toimittaa henkilöille, joka ei kuulu hänen seurakuntaansa. Asiasta olisi ilmoitettava sille seurakunnalle tai uskonnolliselle yhdyskunnalle, jonka jäseneksi kyseinen henkilö tulee tai jonka jäsen hän oli. Papille säädetyllä ilmoitusvelvollisuudella halutaan turvata seurakuntien ja uskonnollisten yhdyskuntien välinen tiedonkulku. Velvollisuudesta ilmoittaa kirkollisesta vihkimisestä on säädetty avioliittoasetuksessa (820/1987).

Ilmoituksen sisällöstä säädettäisiin 2 momentissa. Ilmoituksen tulisi sisältää ainakin nimi ja henkilötunnus tai syntymäaika, tieto alaikäisen lapsen huoltajista, sekä tieto toimituksesta ja sen ajankohdasta.

72 §. *Asiakirjojen säilyttäminen ja tallettaminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi seurakunnan kirkonkirjojen ja muiden asiakirjojen säilyttämisestä ja tallettamisesta. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että kirkollishallitus voisi antaa tarkempia määräyksiä seurakunnan arkistojen järjestämisestä, säilyttämisestä ja hävittämisen edellytyksistä.

Pykälän 2 momentin mukaan vanhojen kirkonkirjojen ja seurakunnan arkistoon kuuluvien muiden asiakirjojen tallettamisesta on voimassa mitä siitä on erikseen säädetty ja määrätty. Tällöin noudatetaan mitä arkistolaisissa (831/1994) säädetään. Arkistolain mukaan lakia sovelletaan ortodoksisen kirkkokunnan ja sen seurakuntien arkistojen muodostamisessa. Talletetut asiakirjat pysyisivät edelleen seurakunnan omaisuutena.

7 luku

Seurakunnan talous

73 §. *Kirkollisvero.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kirkon jäsenten velvollisuudesta suorittaa kirkollisveroa. Voimassa olevan lain mukaan seurakunnalla on kirkon jäsenten verotusoikeuden lisäksi sellainen verotusoikeus kuin muussa laissa siitä säädetään. Kirkollisveron lisäksi seurakunnat ovat yhteisöveron veronsaajia. Vuonna 2004 seurakuntien osuus yhteisöverosta on 1,80 %. Ortodoksisen seurakuntien osuus seurakuntien yhteisöverosta on 0,08 %. Käytännössä ortodoksisen seurakuntien osuus maksetaan kirkkokunnan keskusrahastolle.

Pykälän 1 momentin mukaan seurakunnan jäsenet ovat velvollisia osallistumaan niiden seurakunnan varojen hankkimiseen, joita tarvitaan 75 §:ssä mainittuihin menoihin.

Seurakunnan ensisijaisena tulolähteenä olisivat oman toiminnan kautta saadut tulot, sijoitukset ja lahjoitukset. Kirkollisverona kerättäisiin 2 momentin mukaan se määrä varoja, joka tarvitaan muiden tulojen lisäksi seurakunnan verojen suorittamiseen. Kirkollisveron määrä

määräytyisi näin ollen vuosittaisen talousarvion mukaan ja kirkollisvero koottaisiin varainhoitovuonna. Seurakunnan veroprosentti määräytyisi lähtökohtaisesti talousarviosta ilmenevän tarpeen perusteella ja verotuloilla olisi näin ollen eräänlainen tasapainotustehtävä. Voimassa olevan lain mukaan seurakunnilla on verontasausrahastot, joilla on tarvittaessa tasapainotettu seurakunnan taloutta. Ehdotuksen mukaan verontasausrahastoista luovuttaisiin.

Seurakunnanvaltuusto vahvistaisi 3 momentin mukaan seurakunnan tuloveroprosentin seuraavaa varainhoitovuotta varten ja se vahvistettaisiin lähimpään 0,05 prosenttiyksikköön. Seurakunnanvaltuuston on kirkkojärjestyksessä määrättyllä tavalla vahvistettava tuloveroprosentti toisessa sääntömääräisessä kokouksessaan talousarvion vahvistamisen yhteydessä.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kirkollisveron perusteesta. Kirkollisveron maksamiseen osallistuisivat kaikki seurakunnan alueen kunnissa verovuonna asuvat kirkon jäsenet. Seurakunta määräisi pelkästään veroprosentista ja ansiotulosta suoritettava kirkollisvero määräytyisi kunnallisverotuksessa määrätyn verotettavan tulon mukaan.

74 §. *Vapautus kirkollisverosta.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kunnallisveroa koskevasta päätöksestä seuraavasta automaattisesta verovelvollisuudesta vapauttamisesta. Verotusmenettelylaissa on kohtuullistamisperusteita, jotka huomioiden kunnan viranomaisen voi myöntää osittaisen tai täydellisen vapautuksen kunnallisverosta. Verotusmenettelylaissa säädetyn perusteiden perusteella vapautus kunnallisverosta johtaa automaattisesti vapautukseen kirkollisverosta eikä vapautusta kirkollisverosta tarvitse näin ollen erikseen hakea. Vapautus kirkollisverosta tai sen osasta taikka sen viivästyminen seuraamuksista tehdään seurakuntaa kuulematta.

Voimassa olevan lain mukaan verovelvolliselle on voitu myöntää veronmaksuun myös lykkäystä. Lykkäys on ehdotuksesta jätetty pois, koska nykyisin kaikki veronmaksua koskevat lykkäykset myöntää verotusmenettelylain (1558/1995) 90 § mukaan verovirasto tai verohallitus.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi seurakunnanvaltuustolle valtuus muulloinkin itsenäisesti myöntää osittainen tai täydellinen vapautus kirkollisverosta samoilla perusteilla, joilla valtion- tai kunnan viranomaiset voivat myöntää vapautuksen valtion- ja kunnallisveron osalta. Pykälän 2 momentissa säädettyä huojennusta voitaisiin hakea vasta sen jälkeen, kun kunnan viranomaisen on evännyt huojennuksen. Seurakunnanvaltuuston harkintavaltaa rajaa säännöksessä edellytetyt erityiset syyt. Nykyisin vapautuksen tai lykkäyksen myöntää seurakunnanvaltuusto. Toimivalta ehdotetaan tarkoituksenmukaisuussyistä siirrettäväksi seurakunnanvaltuustolle.

75 §. *Seurakunnan tulojen käyttäminen.* Pykälä sisältäisi yleisen säännöksen seurakunnan tulojen käyttämisestä. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaava säännöstä. Seurakunnan varoja voitaisiin ehdotuksen mukaan käyttää ainoastaan seurakunnan tehtävien toteuttamiseen. Seurakunnan tehtävät on määritelty 38 §:ssä. Seurakunnan tehtävää koskevan säännöksen tulkinta tapahtuu aina tapauskohtaisesti ja viime kädessä valitusviranomaisen ratkaisee varojen käytön asianmukaisuuden. Evankelis-luterilaisen kirkon kirkkolaissa on vastaava säännös seurakunnan tulojen käyttämisestä ja säännöksen tulkinnasta on olemassa myös laaja oikeuskäytäntö. Ortodoksisen kirkon seurakuntien tulojen ja varojen käyttöä suurimpien investointien osalta valvoisi 92 §:ssä tarkoitettun alistusmenettelyn kautta lisäksi kirkollishallitus.

Sen lisäksi, että seurakunta käyttää tulojansa seurakunnan tehtävän toteuttamiseen, sen on osallistuttava kirkon yhteisen hallinnon menoihin kirkon keskusrahastolle maksettavien maksujen muodossa, joista ehdotetaan säädettäväksi 33 §:ssä.

8 luku Hautaustoimi

Vuoden 2004 alussa on tullut voimaan uusi hautaustoimilaki, johon on koottu yleislain ominaisuudessa hautaamista ja hautaustointa koskevia säännöksiä. Hautaustoimilain soveltamis säännösten mukaan lakia sovelletaan ihmisen ruumiin hautaamiseen ja tuhkaamiseen, tuhkan käsittelyyn sekä hautausmaan ja yksityisen haudan perustamiseen, ylläpitoon, hoitamiseen ja lakkauttamiseen sekä krematorion perustamiseen. Hautaustoimilain mukaan hautaustoimesta ortodoksisen kirkkokunnan hautausmaalla on lisäksi voimassa, mitä ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa säädetään.

Ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain säännökset hautaustoimesta ovat hajanaiset ja puutteelliset. Esityksessä ehdotetaan muutoksia ja täydennyksiä hautaustointa koskeviin säännöksiin siltä osin, kuin niissä on hautaustoimilakiin nähden epä johdonmukaisuuksia ja puutteellisuuksia.

76 §. *Hautausmaan perustaminen.* Nykyisin hautausmaan perustamista koskeva seurakunnanvaltuuston päätös on toimitettava kirkollishallituksen tutkittavaksi. Jos kirkollishallitus hyväksyy päätöksen, asia on alistettava opetusministeriön vahvistettavaksi. Alistusmenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että päätöstä ei enää alistettaisi opetusministeriölle, vaan alistusviranomaisena toimisi 92 §:n mukaisesti kirkollishallitus. Vastaava muutos on tehty hautaustoimilain voimaantulon yhteydessä myös evankelis-luterilaisen seurakunnan hautausmaita koskevaan alistusmenettelyyn. Alistusmenettelyssä arvioidaan hankkeen laillisuus ja tarkoituksenmukaisuus. Alistusviranomaisen muun muassa tarkistaa, että hankkeelle on maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön mukaisesti mahdollisesti tarvittavat luvat ja että hankkeesta on tarvittaessa tehty terveydensuojelulain (763/1994) mukainen ilmoitus.

Lisäksi säännös laajennettaisiin koskemaan hautausmaan perustamisen lisäksi myös hautausmaan laajentamista ja lakkauttamista. Samalla säännökseen lisättäisiin nimenomainen maininta siitä, että luostarissa asiasta päättäisi luostarin johtokunta.

77 §. *Hautaoikeus ja hautaoikeuden haltija.* Hautaustoimilain 11 §:n mukaan ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnan hautausmaalla on hautaoikeudesta voimassa mitä ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa säädetään ja sen nojalla säädetään tai määrätään sekä hautausmaan ylläpitäjän ja hautaoikeuden haltijan kesken sovitaan. Hautaoikeudella tarkoitetaan haudan hallintaoikeutta, johon yleensä liittyy myös velvollisuus haudan hoitoon.

Voimassa olevassa ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa on säännös ainoastaan hautapaikkaoikeuden lakkaamisen seurauksista. Muita säännöksiä hautaoikeudesta ei ole. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hautaoikeudesta, jonka mukaan oikeus hautaan luovutetaan määrääjäksi, ja jonka oikeuden hautaoikeuden haltija voi luovuttaa vain seurakunnalle.

Sekä hautaoikeuden haltijasta että siitä, keitä hautaan voidaan haudata, tulisi sopia 2 momentin mukaan hautaa luovutettaessa. Niissä tapauksissa, joissa sopimusta ei ole tehty vuoden kuluessa haudan luovutuspäivästä tai joissa tehtyä sopimusta ei voida noudattaa, hautaoikeuden haltija määräytyisi tämän momentin mukaan. Ensisijaisesti näissä tapauksissa hautaoikeuden haltijaksi tulisi vainajan leski. Jos vainajalla ei ole ollut puolisoa tai jos hänkin on kuollut, hautaoikeuden haltijaksi tulisivat sen vainajan lähimmät perilliset, joka on haudattu hautaan ensimmäisenä. Jos lähimpiä perillisiä on useita, heidän tulisi valita keskuudestaan hautaoikeuden haltija, joka edustaisi heitä kaikkia hautaa koskevissa asioissa. Hautaoikeuden

uudesta haltijasta tulee aina ilmoittaa hautaustoimesta vastaavalle seurakunnan viranomaiselle.

Niissä tapauksissa, joissa ensimmäiseksi haetaan haudatun vainajan lähimmät perilliset eivät ole voineet sopia hautaoikeuden uudesta hautaoikeuden haltijasta seurakunnanneuvosto voisi 3 momentin mukaan määrätä hautaoikeuden haltijan ja antaa etusijan paikkakunnalla asuvalle tai sille joka on huolehtinut haudan hoidosta. Hautaoikeuden haltijasta määrätään aina ensisijaisesti sopimuksella, joten seurakunnanneuvoston toimivalta olisi aina viimesijaisista. Hautaoikeuden haltijasta määrättäessä voitaisiin näissä tilanteissa ottaa huomioon käytännölliset näkökohdat ja valita haltijaksi henkilö, jolle haudan hoito asuinpaikkansa vuoksi on helpointa tai henkilö, joka on käytännössä jo hoitanut hautaoikeuden haltijan tehtäviä.

Hautaaoikeuden haltijan tehtävänä on edustaa vainajan oikeudenomistajia ja niitä, joita haetaan voidaan haudata. Hautaoikeuden haltija vastaa myös haudan hoidosta. Hautaoikeuden haltijasta voidaan hautaustoimilain mukaan merkitä tieto hautarekisteriin. Hautarekisteriä on velvollinen pitämään hautaustoimilain 12 §:n mukaan hautausmaan ylläpitäjä. Hautarekisteriin voidaan hautaustoimilain mukaan merkitä välttämättömien perustietojen lisäksi tiedot hautaoikeuden haltijasta, hautaoikeuden voimassaolosta ja siitä, keitä haetaan voidaan haudata.

78 §. *Hautaamisjärjestys.* Sekä hautaoikeuden haltijasta että siitä, keitä haetaan voidaan haudata, tulisi sopia 77 §:n 2 momentin mukaisesti. Niissä tapauksissa, joissa sopimusta ei ole tehty vuoden kuluessa haudan luovutuspäivästä tai joissa tehtyä sopimusta ei voida noudattaa, hautaamisjärjestyksestä päätettäisiin ehdotetun pykälän mukaan.

Ensisijaisesti haetaan olisi haudattava vainaja, jota varten hauta on luovutettu. Seuraavan sijan saa tämän henkilön leski. Lesken osalta merkitystä ei olisi kuolemantapausten järjestyksellä, joten haetaan olisi aina varattava puolisolle hautasija.

Kolmanteen ryhmään kuuluisivat kuolemantapausten mukaisessa järjestyksessä vainajan etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen tai tämän puoliso. Etenevään polveen kuuluvat vainajan rintaperillisinä lapset, lastenlapset sekä heidän jälkeläisensä ja takenevaan polveen vanhemmat, isovanhemmat ja heidän edeltäjänsä. Jos näitä sukulaisia tai heidän puolisoitaan ei ole tai jos hautaoikeuden siihen suostuu, neljäntenä ryhmänä haetaan voitaisiin haudata vainajan sisar ja veli sekä heidän lapsensa, sanottujen henkilöiden otto- ja kasvattilapset sekä näiden kaikkien puoliset. Perimysjärjestys ei kuitenkaan ratkaise järjestystä, vaan sen ratkaisee kuolemantapausten järjestys. Jos kolmanteen ryhmään kuuluvia on ainakin sama määrä kuin vielä käytettävissä olevia hautasijoja, neljättä ryhmää ei otettaisi lainkaan huomioon. Lisäksi neljänteen ryhmään kuuluvien henkilöiden hautaaminen edellyttäisi aina hautaoikeuden haltijan suostumusta.

Haetaan voitaisiin haudata muukin henkilö kuin edellä mainitut. Tästä voidaan sopia joko haataa luovutettaessa tai myöhemmin. Myöhemmin hautaoikeuteen tehtävä poikkeus edellyttää hautaoikeuden haltijan suostumusta ja siihen antaa luvan hautaustoimesta vastaava seurakunnan viranomainen. Hautaoikeuden myöntäminen muulle henkilölle edellyttää erityistä syytä ja sitä, ettei poikkeusluvalla loukata alun perin haudatuksi sovittujen tai muiden hautasijaan oikeutettujen asemaa.

79 §. *Hautojen hoito.* Voimassa olevassa laissa säädetään hautojen hoidosta, haudalla olevista muistomerkeistä sekä toimivallasta, jos haataa ei pidetä tyydyttävässä kunnossa tai haudan hoito olennaisesti laiminlyödään. Säännökset ovat kuitenkin epätarkat ja puutteelliset.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että hauta on pidettävä hautausmaan arvoa vastaavassa kunnossa ja että haudan hoidosta vastaa pääsääntöisesti hautaoikeuden haltija.

ja. Seurakunnanneuvosto voisi poikkeustapauksissa päättää asiasta toisin. Seurakunnanneuvosto voi päättää esimerkiksi, että kulttuurihistoriallisesti tai muuten merkittävä hauta hoidetaan seurakunnan varoilla.

Haudan sopimuksenvaraisesta hoidosta ehdotetaan säädettäväksi 2 momentissa. Seurakunta voi sopia hautaoikeuden haltijan kanssa, että seurakunta ottaa korvauksesta määräajaksi vastatakseen haudanhoitovelvollisuudesta.

Voimassa olevan lain erottelua haudan hoidon olennaisesta laiminlyönnistä ja tyydyttävää kunnossapidosta ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Haudan hoidon laiminlyöntien osalta ehdotuksessa on lähdetty siitä, että yhdentasoinen toimivaltasäännös riittää. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin seuraamuksista tapauksissa, joissa haudan hoito on olennaisesti laiminlyöty. Seurakunnanneuvosto voisi velvoittaa hautaoikeuden haltijan laittamaan haudan kuntoon sillä uhalla, että oikeus hautapaikkaan muutoin julistetaan menetetyksi. Hauta tulisi saattaa kuntoon vuoden määräajassa siitä, kun seurakunnanneuvoston päätös on annettu hautaoikeuden haltijalle tiedoksi. Jotta neuvosto voisi helpommin puuttua haudan hoidon laiminlyöntiin, sen tulisi olla oleellinen.

Voimassa olevan lain säännöstä vastaava säännös haudalla olevista muistomerkeistä ei ole enää tarpeellinen, koska hautaustoimilaki sisältää hautamuistomerkkejä koskevan 14 §:n, jossa kyseisistä asioista on säädetty.

80 §. *Erimielisyyksien ratkaiseminen.* Voimassa oleva laki ei sisällä yleistä säännöstä erimielisyyksien ratkaisemisesta hautaustoimiasioissa.

Hautaustoimilain 7 §:n mukaan evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnan tai seurakuntayhtymän päätökseen, joka koskee hautasijan osoittamista tai hautaustoimesta perittäviä maksuja, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hautaustoimilakiin ei sisälly säännöstä muutoksenhausta ortodoksisen kirkon seurakunnan päätökseen. Hautajärjestelyistä sen sijaan on säännös hautaustoimilain 23 §:n 4 momentissa, jonka mukaan vainajan omaisten välinen erimielisyys hautaamisen tavasta, paikasta tai hautaustoimituksesta käsitellään käräjäoikeudessa.

Hautaamiseen liittyy seurakunnan ja vainajan omaisten välisiä asioita, jotka eivät kuulu edellä mainittuun asiaryhmään. Tällaisia voivat olla esimerkiksi haudan hoitoa, hautaoikeutta ja hautamuistomerkkejä koskevat asiat. Jotta lainsäädäntö olisi hautaustoimen erimielisyyksien osalta kattava, pykälässä esitetään säädettäväksi erimielisyyksien ratkaisemisesta. Sitä sovellettaisiin niihin asioihin, joista ei ole toisin säädetty. Hautaoikeutta, hautaoikeuden haltijaa, haudan haltijan velvollisuuksia tai muuta hautaa koskevaa asiaa koskevan erimielisyyden ratkaisisi seurakunnan hautausmaiden osalta seurakunnanneuvosto ja luostarin hautausmaiden osalta luostarin johtokunta.

81 §. *Hautaustoimilain soveltaminen.* Hautaustoimilakiin on koottu yleislain ominaisuudessa hautaamista ja hautaustointa koskevat yleiset säännökset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hautaustoimilain soveltamisesta hautaustoimeen tässä laissa olevien säännöksien lisäksi.

Hautaustoimilain soveltamisäännösten mukaan lakia sovelletaan ihmisen ruumiin hautaamiseen ja tuhkaamiseen, tuhkan käsittelyyn sekä hautausmaan ja yksityisen haudan perustamiseen, ylläpitoon, hoitamiseen ja lakkauttamiseen sekä krematorion perustamiseen. Hautaustoimilain mukaan hautaustoimesta ortodoksisen kirkkokunnan ylläpitämällä hautausmaalla on lisäksi voimassa, mitä ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa säädetään sekä niiden nojalla säädetään tai määrätään. Ehdotettu pykälä on näin ollen luonteeltaan informatiivinen.

9 luku Hallintomenettely

Hallintoasian käsittelyssä noudatettavasta menettelystä on perussäännös perustuslain 21 §:ssä. Oikeus saada asiansa käsitellyksi viranomaisessa asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä on turvattu perustuslailla. Hyvän hallinnon periaatteet on perustuslain mukaan puolestaan turvattava lailla. Hallintoasian käsittelystä viranomaisessa säädetään yleislain ominaisuudessa hallintolaissa (434/2003). Hallintolain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Lain tarkoituksena on myös edistää hallinnon palvelujen laatua ja tuloksellisuutta.

Tähän lukuun on koottu keskeisimmät hallintomenettelyä koskevat säännökset, jotka tulevat sovellettavaksi perustuslain ja hallintolain säännösten ohella ortodoksisen kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisen hallintomenettelyssä. Lähtökohtana on, että tähän lakiin otetaan säännöksiä vain sellaisista asioista, joissa on tarvetta joiltakin osin säätää hallintolaista poikkeavasti tai täydentää hallintolain sääntelyä. Ehdotetut säännökset noudattavat sisällöltään evankelis-luterilaisen kirkon ja seurakunnan sekä kunnan hallintomenettelyssä omaksuttuja pääperiaatteita. Nykyisessä ortodoksisesta kirkosta annetussa laissa ja asetuksessa ei ole kootusti säännöksiä kirkon ja seurakunnan hallintoasian käsittelyssä noudatettavasta menettelystä. Nykyisessä laissa viitataan hallintoasian käsittelyn osalta hallintolakia edeltäneeseen hallintomenettelylakiin (598/1982) ja asetuksessa on joitakin toimielinkohtaisia hajanaisia ja puutteellisia säännöksiä, jotka liittyvät esimerkiksi äänestämiseen.

82 §. *Esteellisyys*. Esteellisyydellä tarkoitetaan sellaista sidonnaisuutta asiaan tai asianosaisiin, joka saattaa vaarantaa henkilön puolueettomuuden. Esteellisyys arvioidaan kussakin tilanteessa aina tapauskohtaisesti eli esteellisyystilannetta ei voi syntyä pelkästään yleisen sidonnaisuuden perusteella. Ehdotetut esteellisyysäännökset on osittain kytketty hallintolain esteellisyysäännöksiin. Kirkon ja seurakunnan hallintomenettelyssä on kuitenkin tiettyjä erityispiirteitä, jotka ehdotetuissa säännöksissä on otettu huomioon.

Kirkolliskokouksen jäsenen esteellisyydestä säädetäisiin pykälän 1 momentissa. Jäsen olisi esteellinen vain häntä henkilökohtaisesti koskevan päätöksen käsittelyssä. Esteellisyyttä ei ole tarpeen laajentaa, koska asiakokonaisuudet, joista päättäminen kuuluu kirkolliskokouksen toimivaltaan, ovat luonteeltaan hyvin yleisiä. Lisäksi kirkolliskokouksen jäsenen esteellisyyttä koskeva säännös noudattaisi kirkkolaisissa ja kuntalaisissa omaksuttua yleistä linjaa valtuutettujen esteellisyydestä. Valtuutettujen esteellisyysperusteet ovat perinteisesti olleet rajoitetummat kuin muihin luottamushenkilöihin sovelletut esteellisyysperusteet.

Seurakunnanvaltuuston jäsenen esteellisyydestä ehdotetaan säädettäväksi 2 momentissa. Seurakunnanvaltuuston jäsenen esteellisyys olisi laadultaan yhteneväinen kirkolliskokouksen jäsenen esteellisyyden kanssa. Valtuuston jäsen olisi esteellinen osallistumaan sellaisen päätöksen tekemiseen, joka koskee henkilökohtaisesti häntä. Seurakunnanvaltuuston jäsen olisi, toisin kuin kirkolliskokouksen jäsen, esteellinen lisäksi myös silloin, kun asia koskee hänen hallintolain 28 §:ssä tarkoitettua läheistään. Seurakunnanvaltuuston tehtävät ovat luonteeltaan konkreettisempia kuin kirkolliskokouksen tehtävät, jolloin on tarkoituksenmukaista rajata myös jäsenten lähipiiri esteellisyysperusteeksi. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi myös seurakunnanvaltuuston puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan esteellisyydestä, joka olisi laajempi silloin, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja osallistuu seurakunnanvaltuuston puheenjohtajan ominaisuudessa itseoikeutettuna jäsenenä seurakunnan muun toimielimen, esimerkiksi seurakunnanneuvoston, kokoukseen. Esteellisyydestä olisi silloin voimassa mitä 3 momentissa säädetään normaalista seurakunnan luottamushenkilöiden ja työntekijöiden

esteellisyydestä kyseisissä toimitelmissä.

Kirkon ja seurakunnan muiden luottamushenkilöiden ja työntekijöiden esteellisyydestä säädetäisiin 3 momentissa. Kirkon ja seurakunnan muiden luottamushenkilöiden ja työntekijöiden esteellisyydestä olisi pääsääntöisesti voimassa hallintolain 28 §:n esteellisyyssäännös. Hallintolain esteellisyyssäännös sisältää kuusi esteellisyysperustetta sekä niitä täydentävän esteellisyyttä koskevan yleislausekkeen, jonka mukaan virkamies on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu. Yleislausekkeella pyritään korostamaan yleistä luottamusta hallintomenettelyn puolueettomuuteen.

Hallintolain esteellisyyssäännöksistä ehdotetaan kuitenkin poikettavaksi siten, että palvelussuhde seurakuntaan ei kuitenkaan tekisi henkilöä esteelliseksi hallintoasiassa, jossa seurakunta on asianosainen, jollei hän ole palvelussuhteensa perusteella esitelty tai muutoin vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa.

Hallintolain mukaan esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä kun asiaa käsitellään. Käsittely on ymmärrettävä laajasti, sillä tarkoitetaan myös ratkaisuun välittömästi liittyvää valmistelua ja esittelyä. Hallintolain mukaan jokaisen tulee itse ratkaista kysymys esteellisyydestään, mutta monijäsenisen toimielimen jäsenen ja esittelijän esteellisyydestä päättää kuitenkin toimielin. Tällöinkin asianomaisen henkilön on itse tuotava esiin mahdollinen esteellisyytensä.

83 §. *Vaalikelpoisuuden menettäminen.* Jos kirkolliskokouksen edustaja, kirkollishallituksen jäsen tai muu kirkon luottamuselimen jäsen taikka seurakunnan luottamuselimen jäsen menettää kelpoisuutensa kesken toimikauden, asianomainen toimielin vapauttaisi hänet tehtävästään.

Kirkolliskokousedustajista papiston, kanttoreiden ja maallikkojen edustajien vaalikelpoisuus määräytyisi 12 §:n mukaisesti. Papiston edustajan vaalikelpoisuus on sidottu pappeuteen. Jos papiston jäsen menettää pappeutensa, hän menettää myös vaalikelpoisuutensa. Jos piispainkokous asettaa papin toimituskieltoon, hän ei olisi sinä aikana vaalikelpoinen. Jos papiston jäsen nimitetään kanttoriksi 12 §:n 2 momentissa edellytettynä työsopimussuhteeseen, hän menettäisi vaalikelpoisuutensa. Kanttorin vaalikelpoisuus lakkaisi, jos hänen työsopimuksensa päättyy tai hän jää eläkkeelle. Myös työsopimussuhteen muuttaminen siten, että se ei enää täytä 12 §:n 2 momentin mukaisia edellytyksiä, lakkauttaisi vaalikelpoisuuden. Kanttorin vihkiminen papiksi tai diakoniksi ei vaikuttaisi vaalikelpoisuuteen, jos hän pysyy kanttorin toimessaan.

Maallikkojen edustajan tulee olla ortodoksisesta kristillisestä vakaumuksesta tunnettu äänioikeutettu kirkon jäsen, joka ei ole vajaavaltainen. Täysivaltaisuutta ja kirkon jäsenyyttä lukuun ottamatta maallikkojen edustajien vaalikelpoisuuden kriteerit poikkeavat papiston ja kanttoreiden muodollisiin seikkoihin liittyvistä vaalikelpoisuuden kriteereistä. Maallikkojen edustajien kelpoisuuden arvioiminen edellyttäisi yksittäistapauksellista harkintaa ja siitä päätäisi viimesijaisesti kirkolliskokous. Kirkosta eroaminen tai vajaavaltaiseksi julistaminen lakkauttaisi vaalikelpoisuuden. Maallikkojen edustajan vihkiminen papiksi tai diakoniksi lakkauttaisi vaalikelpoisuuden, samoin 12 §:n 2 momentissa edellytettynä kanttorin työsopimussuhteeseen nimittäminen.

Vaalikelpoisuutta ei ole rajoitettu siten, että henkilö olisi vaalikelpoinen vain sillä vaalialueella, johon hän kuuluu. Esimerkiksi asuinpaikan muuttamisesta taikka papin tai kanttorin kohdalla työpaikan vaihdoksesta johtuva vaalialueen vaihtuminen ei siten vaikuta henkilön vaalikelpoisuuteen.

Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenten vaalikelpoisuudesta ehdotetaan säädetäväksi 27 §:ssä. Jäsenen tulee olla ortodoksisesta kristillisestä vakaumuksesta tunnettu kirkon jäsen, joka

ei ole vajaavaltainen. Lisäksi yhden jäsenistä tulee olla papin toimeen kelpoinen pappi ja yhden tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut. Kirkosta eroaminen johtaa kelpoisuuden menettämiseen. Ortodoksisen kristillisen vakaumuksen harkinta kelpoisuusvaatimuksena edellyttää yksittäistapauksellista harkintaa. Viimesijaisesti asiasta päättää asianomainen toimielin, tässä tapauksessa kirkollishallitus. Jos henkilö julistetaan kesken toimikautensa vajaavaltaiseksi, hän menettää kelpoisuutensa. Jos kirkollishallituksen pappisjäsen menettää pappeutensa, hän menettää kelpoisuutensa kirkollishallituksen asiantuntijajäseneksi.

Piispojen jäsenyyksien kirkon toimielimissä ei perustu vaalikelpoisuuteen, vaan asemaan. Näin ollen piispan toimesta eroaminen tai erottaminen johtaa jäsenyyden lakkaamiseen toimielimessä.

Seurakunnan toimielimiin vaadittava vaalikelpoisuus määräytyisi 43 §:n mukaan. Se noudattaisi samaa periaatetta kuin kirkolliskokouksen maallikkojäseneltä ja kirkollishallituksen asiantuntijajäsenyyteen edellytetty vaalikelpoisuus. Seurakunnan toimielimessä luottamus henkilön pitäisi kuitenkin olla nimenomaan kyseisen seurakunnan jäsen, joten henkilön siirtyminen toisen ortodoksisen seurakunnan jäseneksi lakkauttaisi vaalikelpoisuuden.

Luottamuselimen jäsenen tulee itse ilmoittaa vaalikelpoisuuden lakkauttavista seikoista, mutta asiaan voidaan puuttua myös ehdokaslistoja ja vaalin tulosta vahvistettaessa, valtakirjaa annettaessa tai kun tieto tällaisesta seikasta saadaan.

84 §. *Päätöksenteko monijäsenisessä toimielimessä.* Hallintoasiasta päättää joko yksittäinen virkamies tai työntekijä taikka monijäseninen toimielin. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi päätöksenteosta monijäsenisessä toimielimessä. Jos toimielin on asiasta yksimielinen tai vastaehdotusta ei ole kannatettu, äänestystä ei tarvita, vaan puheenjohtaja toteaa päätöksen. Jos näin ei tapahdu, pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niin kutsutusta parlamentaarista äänestystavasta, jossa asetetaan äänestettäväksi aina kaksi ehdotusta kerrallaan siten, että voittanut ehdotus asetetaan jälleen seuraavaa ehdotusta vastaan. Puheenjohtajan tehtävänä on todeta, mitä ehdotuksia on kannatettu ja mitä ei, ja vain kannatetuista ehdotuksista äänestetään. Puheenjohtajan tehtävänä on sen lisäksi myös päättää äänestystavasta, äänestysjärjestyksestä ja äänestysesityksestä. Jos ehdotuksia on useita, niistä on äänestettävä erikseen. Äänestystavalla tarkoitetaan sitä, missä muodossa ja millä tavalla äänestys toimitetaan. Äänestysjärjestyksellä tarkoitetaan sitä järjestystä, jossa ehdotuksista äänestetään. Äänestysesityksellä tarkoitetaan esitystä hyväksyvän ja kieltävän kannanoton ilmaisemisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan äänestykset toimitettaisiin pääsääntöisesti avoimesti. Vaalissa äänestys voitaisiin kuitenkin toimittaa suljettuna lippuäänestyksenä, jos joku jäsenistä sitä vaatii. Vaalilla tarkoitetaan lopullista ratkaisua henkilön valitsemisesta toimeen tai luottamustoimeen. Vaalia koskevia menettelytapasäännöksiä ei näin ollen voida soveltaa muulloin. Jos äännet menevät tasan, päätöksen ratkaisisi puheenjohtajan ääni. Jos äännet menevät tasan suljettussa lippuäänestyksessä, päätös ratkaistaisiin arvalla.

Niin kutsutusta kollegisesta äänestystavasta säädettäisiin 3 momentissa. Piispainkokouksen ja kirkollishallituksen päätöksenteossa ehdotetaan noudatettavaksi samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa. Kollegisessa äänestystavassa kukin jäsen esittää oman perustellun mielipiteensä virkaikäjärjestyksessä nuorimmasta jäsenestä alkaen ja toimielimen jäsen ei voi kieltäytyä perustellun mielipiteensä esittämisestä. Kolleginen päätöksenteko on aina avointa, joten myöskään vaaleissa ei voida näin ollen äänestää suljetuin lipuin. Äänten mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee päätöksen.

Pykälän 4 momentin ehdotuksen mukaan jokaisella kokoukseen osallistuvalla jäsenellä on äänestyksessä yksi ääni. Päätökset olisivat 5 momentissa esitettyä poikkeusta lukuun ottamatta enemmistöpäätöksiä.

Julkishallinnossa on pyritty lähes kokonaan luopumaan määräenemmistöä vaativista päätöksistä. Koska lainsäädännön muutoksissa ja kirkkojärjestyksen hyväksymisessä on kuitenkin kysymys kirkon kannalta erittäin merkittävistä päätöksistä, 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi määräenemmistövaatimuksesta. Tämän lain muuttamista koskevan esityksen tai sitä koskevan puoltavan lausunnon antaminen taikka kirkkojärjestyksen hyväksyminen ja muuttaminen edellyttäisivät kirkolliskokouksessa kahden kolmasosan enemmistöä annettua äänistä.

85 §. *Eriävä mielipide.* Tehtyyn päätökseen voi liittyä eriäviä mielipiteitä. Sekä päätöksentekoon osallistuneella jäsenellä että esittelijällä on 1 momentin mukaan oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipiteensä. Jäsenellä on oikeus eriävään mielipiteeseen silloin, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan. Esittelijällä tämä oikeus on puolestaan silloin, jos päätös poikkeaa hänen tekemästään päätösehdotuksesta. Ilmoitus on tehtävä heti päätöksenteon jälkeen, mutta eriävän mielipiteen jättäminen on toimitettava myöhemmin myös kirjalliset perustelunsa mielipiteensä tueksi. Kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan ennen sen tarkastamista.

Esittelijä vastaa sekä esittelynsä että sen perusteella tehdyn päätöksen lainmukaisuudesta, vaikka se poikkeaisikin esittelijän ehdottamasta kannasta. Myös päätöksentekoon osallistuneet jäsenet vastaavat tehdyn päätöksen lainmukaisuudesta. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi oikeudellisesta vastuusta vapautumisesta. Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen jättänyt jäsen eivät ole vastuussa päätöksestä. Eriävän mielipiteen jättäminen vapauttaisi esittelijän päätöstä koskevasta vastuusta.

86 §. *Tiedoksianto.* Julkishallinnossa tehdyt päätökset on hallintolain mukaan annettava tiedoksi asianosaisille. Jos päätöstä ei anneta asianmukaisesti tiedoksi, sillä ei ole tarkoitettuja oikeusvaikutuksia. Esimerkiksi muutoksenhakuaika alkaa kulua päätöksen tiedoksisaamisesta. Tiedoksianto voi hallintolain mukaan tapahtua niin kutsuttuna tavallisena tiedoksiantona, todisteellisena tiedoksiantona, sijaistiedoksiantona ja yleistiedoksiantona. Pykälän 1 momentin mukaan ortodoksisen kirkon ja seurakunnan viranomaisen päätöksen ja muun asiakirjan tiedoksiantoon sovellettaisiin pääsääntöisesti hallintolain säännöksiä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan kuitenkin otettavaksi hallintolaista poikkeava säännös, joka koskee tiedoksiantoa seurakunnan jäsenille. Tämä on tarpeen sen vuoksi, että seurakunnan jäsenillä on jäsenyyteen perustuva oikaisuvaatimusoikeus seurakunnan viranomaisen päätöksestä ja valitusoikeus kirkollishallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä. Päätökset, joista seurakunnan jäsenillä on oikaisuvaatimus- ja tai valitusoikeus tulisi näin ollen antaa tiedoksi kaikille seurakunnan jäsenille. Tiedoksianto tapahtuisi tällöin asettamalla asiakirja yleisesti nähtäväksi seurakunnan ilmoitustaululle siten kuin siitä on ennakolta ilmoitettu. Tiedoksisaannista laskettavat määräajat kuten oikaisuvaatimus- ja valitusaika alkaisivat kulua siitä päivästä, jona asiakirja on asetettu nähtäväksi. Tiedoksiannon asianosaiselle tulisi kuitenkin tapahtua erikseen hallintolain mukaisessa järjestyksessä silloinkin, kun tämä on seurakunnan jäsen.

87 §. *Tiedoksianto hautaa koskevissa asioissa.* Tiedoksiannossa noudatettaisiin osittain hallintolaista poikkeavia säännöksiä myös silloin, kun kyse on hautaa koskevista asioista. Tiedoksiantotapa riippuisi siitä, onko hautaoikeuden haltija tiedossa vai ei ja toisaalta siitä, onko hänen olinpaikkansa tiedossa. Pykälän 1 momentin pääsäännön mukaan hautaa koskevat päätökset annettaisiin tiedoksi hautaoikeuden haltijalle, jos hän on tiedossa ja jos hänen osoitteen sa tiedetään. Tiedoksianto tapahtuu hallintolain mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tiedoksiannoista tapauksissa, joissa hautaoikeuden haltijasta tai hänen olinpaikastaan ei ole tietoa. Näissä tapauksissa hautaa koskeva tiedoksianto tulisi laittaa tiedoksi haudalle. Päätöksestä olisi lisäksi kuulutettava paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Tiedoksiannon katsottaisiin tapahtuneen sinä päivänä, jona kuulutus on julkaistu lehdessä.

88 §. *Hallintolain soveltaminen.* Hallintolain soveltamisalasäännösten mukaan lakia sovelletaan viranomaisessa ja viranomaisella tarkoitetaan hallintolain mukaan muun muassa valtion viranomaisia ja itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia. Lain soveltamisalasäännöksissä ei ole erikseen mainintaa hallintolain soveltamisesta tai soveltamatta jättämisestä ortodoksisessa kirkossa. Sen sijaan evankelis-luterilaisessa kirkossa hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä säädetään hallintolain mukaan kirkkolaissa.

Ehdotetun säännöksen mukaan hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä kirkon ja seurakunnan viranomaisessa on tämän luvun säännösten lisäksi voimassa hallintolain säännökset hallintoasian käsittelystä viranomaisessa. Hallintolain soveltamisalasäännösten mukaan muiden lakien poikkeavat säännökset tulevat sovellettavaksi hallintolain säännösten asemasta. Hallintolaki on näin ollen yleislaki ja siten myös tässä luvussa esitetyt säännökset tulevat sovellettavaksi hallintolain säännösten sijaan.

89 §. *Julkisuuslain soveltaminen.* Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) on koottu yleislain ominaisuudessa viranomaisten toiminnan julkisuutta koskevat säännökset. Ortodoksisesta kirkkokunnasta annettu laki on puolestaan erityislaki, johon ehdotetaan lisättäväksi säännös julkisuudesta ja salassapidosta ortodoksisen kirkon viranomaistoiminnassa.

Julkisuuslain soveltamisesta kirkon, seurakunnan ja luostarin hallinnossa säädettäisiin 1 momentissa. Julkisuuslaki sisältää säännökset julkisuudesta ja salassapidosta kirkon viranomaistoiminnassa. Julkisuuslain tarkoittama viranomainen määritellään lain 1 luvun 4 §:ssä. Säännöksessä ei nimenomaisesti mainita ortodoksisista kirkkokuntaa, sen seurakuntia tai luostareita. Julkisuuslain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan viranomaisilla tarkoitetaan valtion hallintoviranomaisia sekä muita valtion virastoja ja laitoksia. Lisäksi julkisuuslain 1 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan mitä viranomaisesta säädetään, koskee myös lain tai asetuksen taikka lain ja asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden käyttäessä julkista valtaa.

Ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa ja asetuksessa ei ole viittausta julkisuuslakiin, eikä niissä ole säännöksiä asiakirjojen julkisuudesta tai virkamiehen vaitiolovelvollisuudesta. Nykyisessä laissa on säännös papin vaitiolovelvollisuudesta, joka koskee soveltuvin osin myös diakoniaa.

Kirkollishallitusta ja hiippakuntakanslia voidaan nykyisin pitää julkisuuslain 4 §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoitamina valtion virastoina, joihin näin ollen sovelletaan julkisuuslakia. Kirkkokunnan seurakuntien toiminta on säännelty tässä laissa ja ne ovat näin ollen tietyissä tilanteissa julkisuuslain soveltamisen piiriin kuuluvia julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä. Seurakunnilla on siis lakiin perustuvaa toimintaa, mutta julkisen vallan käyttö on vähäistä. Julkisen vallan käsitettä ei ole määritelty julkisuuslaissa. Käsitteen keskeiseen sisältöön on katsottu kuuluvan puuttuminen hallintopäätöksellä tai tosiasiallisella toimella yksityisen oikeusasemaan. Ortodoksisissa seurakunnissa julkisen vallan käyttö on hyvin vähäistä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan selvyiden vuoksi säädettäväksi julkisuuslain noudattamisesta, jolloin se tulisi nimenomaisesti sovellettavaksi kirkkokunnan, seurakunnan ja luos-

tarin kaikessa hallintotoiminnassa. Tämä erityislain säännös julkisuuslain soveltamisalasta tulisi sovellettavaksi julkisuuslain 4 §:n sijasta kirkon, seurakunnan ja luostarin toiminnassa. Julkisuuslain mukaisiin pääperiaatteisiin muodostaisi selkeimmän poikkeuksen 104 §:n mukainen papiston vaihtovelvollisuus.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi poikkeus julkisuuslain salassapitosäännösten soveltamisesta. Tilintarkastajalla olisi salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita hän pitää tarpeellisena tarkastustehävän hoitamiseksi. Tilintarkastajalla olisi laaja oikeus saada asiakirjoja nähtäväkseen, sillä perusteella, että tarkastustehävän hoitaminen sitä edellyttää.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kirkollishallitukselle toimivalta antaa tarkempia määräyksiä maksuista, joita peritään asiakirjan jäljennöksistä sekä tietojen antamisesta tulosteena tai teknisen käyttöyhteyden avulla taikka muutoin sähköisesti tai siihen verrattavalla tavalla samoin kuin viranomaisen tietopalveluna.

90 §. *Istuntojen julkisuus.* Hallintoasian käsittelyssä julkishallinnossa ei ole tavoiteltu laajinta mahdollista julkisuutta. Lähtökohtana on, että viranomaisen toiminta ei ole yleisesti julkista, kun käsitellään yksittäistä hallintoasiaa. Hallintoasioiden käsittely perustuu viranomaisessa yleensä asiakirjamateriaaliin ja asianosaiset eivät ole läsnä asiaa käsiteltäessä. Hallintoasian käsittelyn osalta julkisuus perustuu aina lain tasoisiin erityissäännöksiin.

Julkisuusperiaatteen mukaisesti pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kirkon ja seurakunnan pääluottamuselinten, kirkolliskokouksen ja seurakunnanvaltuuston istunnot ovat pääsääntöisesti julkisia. Jos kokouksessa käsitellään asiakirjaa, joka lain nojalla on pidettävä salassa, kirkolliskokouksen ja seurakunnanvaltuuston kokoukset ovat suljettuja siltä osin kuin kyseistä asiaa käsitellään. Toimielin voi lisäksi yksinkertaisella enemmistöllä päättää, että tietyn asian käsitteleminen vaatii suljettua kokousta. Tällainen päätös voidaan tehdä ainoastaan silloin kuin siihen on painava syy. Painavan syyn tulee olla verrattavissa asiakirjan salassapitoperusteeseen, näin ollen esimerkiksi pelkästään käsittelyn nopeuttaminen tai mahdollinen epätoivottava julkisuus ei ole riittävän painava syy. Suljetussa istunnossa esitetyt ja käytyistä keskusteluista laaditut asiakirjat eivät ole automaattisesti salaisia, vaan niiden salassapitotarve on arvioitava tapauskohtaisesti julkisuuslain salassapitosäännösten nojalla.

Muiden toimielinten kokoukset ovat 2 momentin mukaan julkisia vain, jos toimielin niin päättää. Julkinen kokous on tässäkin tapauksessa aina niiltä osin salainen kuin siellä käsitellään asiaa tai asiakirjaa, joka on julkisuuslaissa säädetty salaiseksi. Muilla toimielimillä tarkoitetaan muita kuin 1 momentissa mainittuja kirkon ja seurakunnan toimielimiä, esimerkiksi piispainkokousta, kirkollishallitusta ja seurakunnanneuvostoa. Julkiseen kokoukseen voi olla tarve esimerkiksi silloin, kun käsitellään asioita, joilla on laajempia vaikutuksia kirkon tai seurakunnan hallintoon tai toimintaan.

91 §. *Kielellisiä oikeuksia koskevien säännösten soveltaminen ja seurakunnan kieli.* Perustuslain mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Lisäksi perustuslaissa säädetään, että jokaisen oikeus käyttää viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä oikeus saada toimituskirjansa tällä kielellä tulee turvata lailla.

Kielilain (423/2003) tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetty oikeus käyttää viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia. Kielilain soveltamissäännösten mukaan lakia ei sovelleta ortodoksiseen kirkkokuntaan, jollei asianomaisessa laissa toisin säädetä.

Koska ortodoksinen kirkkokunta on julkishallinnollinen yhteisö, jonka hallinnossa tulee noudattaa perustuslain takaamia oikeuksia, ehdotettavaan lakiin esitetään säännöstä kielilain soveltamisesta ortodoksisessa kirkossa. Kirkollishallinnossa tulisi 1 momentin mukaan nou-

dattaa soveltuvin osin kielilakia. Kirkollishallinnolla tarkoitetaan sekä kirkon että seurakunnan kaikkea hallintotoimintaa. Kielilaissa viranomaiset on jaoteltu valtion viranomaisiin ja kunnallisiin viranomaisiin. Ehdotetun säännöksen mukaan kielilaissa valtion viranomaisista säädetty koskisi soveltuvin osin kirkon viranomaisia ja kunnallisista viranomaisista säädetty vastaavasti soveltuvin osin seurakunnan viranomaisia.

Pykälän 2 momentin mukaan se, onko seurakunta suomenkielinen, ruotsinkielinen vai kaksikielinen, määräytyisi samojen perusteiden mukaan kuin kunnan kieli kielilain säännösten mukaan. Säännöksen merkitys on lähinnä periaatteellinen, koska ruotsinkielisen jäsenistön määrä ei ole yhdessäkään seurakunnassa niin suuri, että seurakunta olisi säännöksen mukaan kaksikielinen. Kielellisen jaotuksen vahvistaisi kirkollishallitus joka viides vuosi seurakunnan jäsenten kielellisen jakauman perusteella.

Pykälän 3 momenttiin on selvyuden vuoksi otettu viittaussäännös saamen kielilakiin (1086/2003). Lain 30 §:n mukaan lakia sovelletaan ortodoksisessa kirkkokunnassa Oulun hiippakunnan kansliassa sekä Lapin seurakunnassa.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan luonteeltaan informatiivista säännöstä toiminnan järjestämisestä muulla kuin seurakunnan omalla kielellä. Seurakunnan hengellinen palvelutehtävä edellyttää, että seurakunta pyrkii mahdollisuuksien mukaan palvelemaan myös alueensa kielellisiä vähemmistöjä.

10 luku

Alistus ja muutoksenhaku

92 §. *Päätöksen alistaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan eräitä erityisen merkittäviä asioita koskevat seurakunnanvaltuuston tai luostarin johtokunnan päätökset olisi alistettava kirkollishallituksen vahvistettavaksi. Alistusmenettely antaa kirkollishallitukselle tilaisuuden valvoa ja ohjata seurakuntien ja luostarien toimintaa, mutta jättää kuitenkin varsinaisen päätösvallan seurakunnille ja luostareille itselleen. Alistusasian käsittely on hallintomenettelyä.

Kaikki alistusvelvollisuutta koskevat säännökset on ehdotuksessa koottu yhteen pykälään. Samalla säännöksiä on yhtenäistetty niin, että alistusviranomaisena toimii aina kirkollishallitus ja että menettelysäännökset ovat eri asioiden osalta yhtenäiset. Kirkon ja seurakunnan viranomaisen päätöksiä ei enää alistettaisi opetusministeriölle.

Siihen, mitkä asiat kuuluvat alistusvelvollisuuden piiriin, ehdotetaan eräitä muutoksia. Kiinteää omaisuutta koskevien päätösten alistamisvelvoite koskisi jatkossa myymisen, vaihtamisen, muun luovuttamisen ja panttaamisen lisäksi myös vuokraamista yli kymmenen vuoden määräajaksi. Pitkäaikaiseen vuokrasopimukseen sitoutumisen on katsottu lähenevän merkitykseltään kiinteistön luovuttamista. Alistettavaksi ehdotetaan myös kirkollisiin toimituksiin välittömästi liittyvän irtaimen tavaran myymistä tai muuta luovuttamista. Irtaimen tavaran luovuttamista koskeva valvontamenettely muuttuisi lupamenettelystä alistusmenettelyksi, ja se rajattaisiin nykyistä selkeämmin koskemaan nimenomaan kirkollisiin toimituksiin käytettävää esineistöä.

Kokonaan uutena kohtana luetteloon ehdotetaan lisättäväksi taloudellinen sitoumus tai hanke, jonka arvo tai josta viiden vuoden aikana aiheutuvat menot ylittävät seurakunnan vuositulon. Vuositulon määrä ilmenee seurakunnan viimeksi vahvistetusta tilinpäätöksestä. Tarkoituksena on varmistaa, että seurakunnan kokonaistalouden kannalta erityisen merkittävät päätökset ovat taloudellisesti tarkoituksenmukaisia eivätkä sisällä seurakunnan kannalta kohtuuttoman suuria taloudellisia riskejä. Säännöksessä tarkoitettuja taloudellisia sitoumuksia voisivat olla lähtökohtaisesti mitkä tahansa sopimukset tai muut oikeustoimet, joiden arvo

ylittää säädetyn rajan, esimerkiksi lainanotto.

Päätöstä lainan ottamisesta yli kymmeneksi vuodeksi ei enää alistettaisi. Lainan ottaminen voisi kuitenkin tulla alistettavaksi 3 kohdan nojalla, jos lainan määrä ylittäisi seurakunnan vuositulon määrän. Hautausmaata koskevista päätöksistä alistettaisiin ehdotuksen mukaan perustamispäätöksen lisäksi myös laajentamis- ja lakkauttamispäätökset.

Nykyisestä laista poiketen myös kirkon tai rukoushuoneen purkamista koskevat suunnitelmat tulisi 5 kohdan mukaan alistaa kirkkohallituksen vahvistettavaksi. Jos kirkollishallituksen vahvistamaan suunnitelmaan tehdään olennaisia muutoksia, on seurakunnan suunnitelma alistettava uudelleen kirkollishallitukselle.

Alistaminen tulisi 2 momentin mukaan toimittaa vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä tai päätös raukeaksi. Seurakunnan tulisi oma-aloitteisesti toimittaa alistettava päätös ennen määräajan päättymistä kirkollishallituksen tutkittavaksi. Päätöstä ei saisi panna täytäntöön ennen kuin se on vahvistettu.

Pykälän 3 momentin mukaan kirkollishallitus alistusviranomaisena tutkisi sekä päätöksen laillisuuden että sen tarkoituksenmukaisuuden. Vahvistamatta jättäminen tarkoituksenmukaisuusperusteella on mahdollista vain, jos päätös todetaan nimenomaisesti epätarkoituksenmukaiseksi. Päätöstä ei toisin sanoen voi jättää vahvistamatta pelkästään sillä perusteella, että jokin toinen ratkaisu olisi kirkollishallituksen käsityksen mukaan vielä tarkoituksenmukaisempi. Kirkollishallitus ei voi muuttaa alistettua päätöstä lukuun ottamatta asiasältöön vaikuttavia oikaisuluonteisia korjauksia.

Jos alistettavasta asiasta tehdään oikaisuvaatimus, se käsitellään 4 momentin mukaan alistusasian yhteydessä. Jotta mahdolliset oikaisuvaatimukset voidaan käsitellä alistusasian yhteydessä, alistettua päätöstä ei saisi vahvistaa ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.

93 §. *Oikaisuvaatimus ja valitus.* Nykyisin seurakunnankokouksen ja seurakunnanvaltuuston päätöksiin haetaan muutosta valittamalla kirkollishallitukseen. Kirkollishallituksen ja piispan hallinnollisista päätöksistä valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutoksenhakujärjestelmä rakentuu siten pitkälti hallinnon sisäisen muutoksenhaun varaan, jossa alemman hallintoviranomaisen päätöksestä valitetaan ylempään hallintoviranomaiseen, ja ylemmän hallintoviranomaisen päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muualla hallinnossa hallinnon sisäiseen muutoksenhakuun perustuvasta järjestelmästä on pääasiassa luovuttu, ja muutosta haetaan yleensä valittamalla hallintotuomioistuimiin. Lisäksi tavoitteena on ollut, ettei muutoksenhakua hallintoviranomaisen päätöksistä pääsääntöisesti ohjattaisi suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Myös evankelis-luterilaisessa kirkossa valitusten käsittely on vuoden 2004 alusta lukien siirretty pääsääntöisesti tuomiokapituleilta hallinto-oikeuksille, ja ensimmäiseksi muutoksenhakuasteeksi myös tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen päätösten osalta on tullut hallinto-oikeus.

Toisaalta hallinnossa on yleistynyt oikaisuvaatimusmenettely, jossa varsinaisen muutoksenhaun pakollisena esivaiheena on hallintomenettelynä käsiteltävä oikaisuvaatimus. Oikaisuvaatimusmenettely on laajasti käytössä muun muassa kunnallishallinnossa, ja vuoden 2004 alussa voimaan tullessa evankelis-luterilaisen kirkon muutoksenhakujärjestelmän uudistuksessa oikaisuvaatimusmenettelyn käyttöä on laajennettu myös kirkollishallinnossa.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että oikaisuvaatimusmenettely tulisi valituksen pakolliseksi esivaiheeksi kaikkien kirkon ja seurakunnan viranomaisen hallintopäätösten osalta. Oikaisuvaatimusmenettelyn käyttöönotolla pyritään mahdollistamaan päätöksenteossa tapahtuneiden virheiden oikaiseminen valitusmenettelyä kevyemmässä, kirkollishallinnon sisäisessä menettelyssä. Kun selkeästi lainvastaiset päätökset voitaisiin oikaista kirkollishallinnon sisäisessä menettelyssä, tarve raskaamman valitusmenettelyn käyttöön vähenisi. Oikaisuvaati-

muksen käsittely on hallintomenettelyä, joten käsittelyssä noudatettaisiin hallintolakia ja muita hallintomenettelyä koskevia säännöksiä.

Oikaisuvaatimus tehtäisiin kaikista kirkon ja seurakunnan viranomaisten päätöksistä kirkollishallitukselle. Oikaisuvaatimuksen luonne poikkeaisi siten ortodoksisessa kirkossa tältä osin kunnallishallinnon ja evankelis-luterilaisten seurakuntien oikaisuvaatimusmenettelyistä, joissa oikaisuvaatimus tehdään kunnan tai seurakunnan omalle toimielimelle. Erona on myös se, että ortodoksisessa kirkossa oikaisuvaatimus voitaisiin tehdä vain laillisuusperusteella.

Oikaisuvaatimusoikeus liittyisi vain hallintoasioissa tehtyihin päätöksiin. Oikaisuvaatimus- ja valitusmenettelyn ulkopuolelle jäisivät muun muassa yksityisoikeudelliset asiat, joissa ei ole kysymys julkisen vallan käytöstä. Tällaisia ovat esimerkiksi työsuhteisiin liittyvät riitaisuudet. Kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen päätökset sekä eräät piispan päätökset on 100 §:ssä ehdotettu rajattavaksi oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden ulkopuolelle.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkollishallituksen alistusasiassa antamasta päätöksestä ei voisi tehdä oikaisuvaatimusta, vaan alistettavissa asioissa oikaisuvaatimus tehtäisiin seurakunnanvaltuuston tai luostarin johtokunnan alistettavasta päätöksestä, ja oikaisuvaatimus käsiteltäisiin alustusasian yhteydessä.

Valittamalla muutosta voisi 3 momentin mukaan hakea vasta kirkollishallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen. Kun tämän lain mukaisten valitusten määrän voidaan arvioida jäävän hyvin pieneksi, valitukset on katsottu tarkoituksenmukaiseksi keskitää yhteen hallinto-oikeuteen, joka olisi tässä tapauksessa kirkollishallituksen sijaintipaikan mukaan Kuopion hallinto-oikeus.

94 §. *Oikaisuvaatimus- ja valitusperusteet.* Oikaisuvaatimus ja valitus kirkon tai seurakunnan viranomaisen päätöksestä voitaisiin 1 momentin mukaan tehdä vain laillisuusperusteella. Peruste voi olla joko asian käsittelyssä tapahtunut muotovirhe, viranomaisen toimivallan ylitys tai muu lainvastaisuus. Viranomaisen toimivallan ylitykseksi luetaan myös seurakunnan toimialan ylittäminen, esimerkiksi päätös seurakunnan varojen käytöstä tarkoitukseen, joka ei kuulu seurakunnan 38 §:n mukaisiin tehtäviin. Valitusperusteiden sääntely vastaa kuntalain (365/1995) 90 §:ää, joten säännöksen tulkinnassa voidaan soveltuvin osin hyödyntää kuntalakia koskevaa oikeuskäytäntöä ja kirjallisuutta.

Jos päätös on alistettava kirkollishallitukselle, kirkollishallitus voi jättää päätöksen vahvistamatta myös sillä perusteella, että päätös on epätarkoituksenmukainen. Myös oikaisuvaatimus alistettavasta päätöksestä voitaisiin siten 2 momentin mukaan tehdä tarkoituksenmukaisuusperusteella. Sen sijaan valitus oikaisuvaatimuksen johdosta annetusta päätöksestä voitaisiin myös alistettavissa asioissa tehdä vain laillisuusperusteella.

95 §. *Oikaisuvaatimus- ja valituskelpoisuus.* Pykälässä säädetään siitä, millaiset päätökset olisivat oikaisuvaatimus- ja valituskelpoisia. Oikaisuvaatimusta tai valitusta ei voitaisi tehdä asian valmistelua tai täytäntöönpanoa koskevista päätöksistä, vaan ainoastaan lopullisesta asiaratkaisusta. Oikaisuvaatimus- ja valituskelpoisia olisivat siten päätökset, joilla asia ratkaistaan joko myönteisesti tai kielteisesti taikka jätetään tutkittavaksi ottamatta.

96 §. *Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus.* Pykälässä säädetään siitä, kenellä on oikeus tehdä oikaisuvaatimus ja valitus. Oikaisuvaatimuksen saisi 1 momentin mukaan tehdä ensinnäkin asianosainen eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Asianosaisen käsite on säännöksessä määritelty samalla tavoin kuin esimerkiksi hallintolainkäyttölaissa ja kuntalaissa, joten säännöksen soveltamisessa voidaan nojautua näitä koskevaan runsaaseen oikeuskäytäntöön.

Lisäksi seurakunnan jäsenellä olisi oikeus tehdä oikaisuvaatimus seurakunnan viranomaisen päätöksestä, vaikka hän ei olisikaan asiassa asianosainen. Vastaava järjestelmä on käytössä myös kunnallishallinnossa ja evankelis-luterilaisissa seurakunnissa. Seurakunnan jäsenten oikeus oikaisuvaatimuksen ja valituksen tekemiseen on keino valvoa seurakuntahallinnon lainmukaisuutta.

Pykälän 2 momentin mukaan museovirastolla olisi lisäksi oikaisuvaatimusoikeus eräistä kirkollisten rakennusten suojeluun liittyvistä päätöksistä. Oikaisuvaatimusoikeus koskisi päätöstä 109 §:n nojalla suojellun kirkon tai rukoushuoneen purkamista tai sitä olennaisesti muuttavaa korjaamista koskevan suunnitelman hyväksymisestä, 109 §:n 1 momentin mukaisesti päätöstä, jolla kirkko tai rukoushuone määrätään suojeltavaksi, sekä 109 §:n 4 momentin mukaisesti päätöstä siitä, ettei rakennusta enää ole pidettävä suojelunalaisena.

Ehdotetussa muutoksenhakujärjestelmässä peruslähtökohtana on, että muutoksenhakua valittamalla edeltää aina oikaisuvaatimusmenettely. Pykälän 3 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen voisi näin ollen hakea muutosta valittamalla vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen, jollei päätös ole oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut. Sen sijaan silloin, kun kirkollishallitus on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttanut päätöstä, myös 1 momentissa tarkoitettulla asianosaisella ja seurakunnan viranomaisen päätöstä koskevassa asiassa seurakunnan jäsenellä ja päätöksen tehneellä seurakunnalla olisi valitusoikeus. Sen sijaan kirkon viranomaisella ei olisi valitusoikeutta silloin, kun kirkollishallitus oikaisuvaatimuksen johdosta muuttaa kyseisen viranomaisen tekemää päätöstä.

97 §. *Oikaisuvaatimus- ja valitusaika.* Pykälässä säädetään määräajoista, joiden kuluessa oikaisuvaatimus ja valitus olisi tehtävä. Valitus- ja oikaisuvaatimusaika laskettaisiin päätöksen tiedoksisaannista. Se, milloin tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen, määräytyisi hallintolain ja tämän lain 6 luvun säännösten mukaan. Oikaisuvaatimus olisi tehtävä 14 päivän ja valitus 30 päivän kuluessa tiedoksisaannista. Säädettyjen määräaikojen laskemisesta annetun lain (150/1930) 2 §:n mukaisesti tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun määräaikaa laskettaessa.

98 §. *Jatkovalitus.* Pykälässä mainittaisiin selvyuden vuoksi hallintolainkäyttölain (586/1996) 9 §:n mukainen mahdollisuus tehdä hallinto-oikeuden päätöksestä jatkovalitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

99 §. *Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus.* Pykälässä säädettäisiin oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutuksesta päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen. Hallintolainkäyttölain 31 §:n mukaan lähtökohtana on, että päätös saadaan panna täytäntöön vasta lainvoimaisena eli kun siihen ei enää voi hakea muutosta valittamalla. Tästä pääsäännöstä on kuitenkin erityislainsäädännössä monia poikkeuksia, ja esimerkiksi kunnallishallinnossa ja evankelis-luterilaisissa seurakunnissa lähtökohtana on välitön täytäntöönpanokelpoisuus. Ortodoksisen kirkon ja seurakunnan viranomaisten päätösten osalta täytäntöönpanokelpoisuudesta ei nykyisin ole erityissäännöksiä, joten täytäntöönpanokelpoisuus määräytyy hallintolainkäyttölain mukaisesti.

Päätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että se vastaisi muun muassa kunnallishallintoa ja evankelis-luterilaisia seurakuntia koskevia säännöksiä. Pääsääntönä olisi näin ollen, että päätös voitaisiin panna välittömästi täytäntöön jo ennen sen tuleamista lainvoimaiseksi. Tästä peruslähtökohdasta olisi pykälässä kaksi poikkeusta. Ensinnäkin päätöstä ei saisi panna täytäntöön, jos oikaisuvaatimus tai valitus kävisi täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi. Tämä poikkeus koskisi lähinnä sellaisia päätöksiä, joissa täytäntöönpanon vaikutuksia ei olisi jälkikäteen mahdollista poistaa, jos päätös oikai-

suvaatimuksen tai valituksen johdosta kumotaan. Toiseksi oikaisuvaatimuksen tai valituksen käsittelevä viranomaisena voisi tarvittaessa antaa väliaikais määräyksen, jolla täytäntöönpano kielletään.

Poikkeuksen välittömän täytäntöönpanokelpoisuuden lähtökohdasta muodostaisivat myös kirkollishallituksen vahvistettavaksi alistettavat päätökset, joita ei saisi 92 §:n mukaan panna täytäntöön ennen alistamisen toimittamista.

100 §. *Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittaminen.* Pykälään ehdotetaan koottavaksi kirkon ja seurakuntien viranomaisten päätöksiä koskevat muutoksenhakukiellot. Pykälän 1 momentin mukaan muutosta ei saisi hakea kirkolliskokouksen eikä piispainkokouksen päätökseen. Kirkolliskokous on kirkon ylin päättävä elin, joka käsittelee pääasiassa kirkkoa koskevaan lainsäädäntöön sekä kirkon talouteen ja hallintoon liittyviä yleisiä asioita. Piispainkokouksen toimivalta puolestaan liittyy kirkon hengellisiin asioihin. Kirkolliskokouksessa ja piispainkokouksessa käsiteltävät asiat ovat luonteeltaan sellaisia, ettei muutoksenhakuoikeus ole tarpeen. Piispainkokous päättää muun ohella myös pappeuden menettämisestä ja palauttamisesta sekä yli kuuden kuukauden toimituskiellosta. Kysymys on näissäkin asioissa ortodoksisen kirkon kanoneihin perustuvista päätöksistä. Lisäksi on huomattava, ettei pappeuden menettämisestä automaattisesti seuraa palvelussuhteen päätyminen, vaan työsuhteen irtisanomisesta tai purkamisesta päätetään erikseen. Jos työntekijä katsoo työsuhteen päättämisen perusteettomaksi, hänellä on mahdollisuus nostaa vahingonkorvauskanne työsopimuslain 12 luvun 2 §:n perusteella.

Oikaisuvaatimusta tai valitusta ei saisi tehdä myöskään piispan päätöksestä, joka koskee ehdokasasettelua kirkkoherran, papin, diakonin tai kanttorin vaalissa taikka lisäehdokkaan hyväksymistä tai hylkäämistä kirkkoherran vaalissa. Näistä päätöksistä on nykyisinkin voimassa valituskielto. Muutoksenhaku mahdollisuus ei ole tarpeen siitäkään syystä, että kenelläkään ei ole subjektiivista oikeutta tiettyyn tehtävään. Lisäksi muutoksenhakukielto koskisi piispan päätöstä papin määräämisestä toimituskieltoon enintään kuudeksi kuukaudeksi. Tämä on johdonmukaista, koska myöskään piispainkokouksen määräämään pidempään toimituskieltoon ei voisi hakea muutosta.

Ortodoksinen kirkko ja sen seurakunnat ovat julkisista hankinnoista annetussa laissa (1505/1992) tarkoitettuja hankintayksikköjä. Lakia säädettäessä on ollut tarkoituksena oikeusturvakeinojen keskittäminen hallinto-oikeudelle, ja kuntalakiin ja hallintolainkäyttölakiin perustuvaa valitusoikeutta on tästä syystä rajoitettu julkisista hankinnoista annetun lain 9 a §:n 3 momentissa. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jolla rajattaisiin julkisista hankinnoista annettuun lakiin perustuvat, markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvat asiat tämän lain mukaisen oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden ulkopuolelle.

101 §. *Hallintolainkäyttölaki.* Pykälään ehdotetaan selvyuden vuoksi viittaussäännöstä hallintolainkäyttölakiin, joka sisältää keskeiset säännökset valituksesta ja eräistä muista hallinto-oikeudellisista oikeusturvakeinoista sekä niiden käsittelyssä noudatettavasta menettelystä. Hallintolainkäyttölakia ei sovellettaisi oikaisuvaatimuksen ja alustusasian käsittelyssä, jotka ovat luonteeltaan hallintomenettelyä.

11 luku Erinäiset säännökset

102 §. *Työntekijän jäsenyyksivaatimus.* Pykälän mukaan tietyissä työtehtävissä ortodoksisessa kirkossa ja seurakunnissa työskentelevien työntekijöiden edellytettäisiin aina olevan ortodoksisen kirkon jäseniä. Jäsenyyksivaatimus koskisi jumalanpalvelusten ja kirkollisten toimitusten suorittamiseen sekä diakoniaan tai opetukseen liittyviä tehtäviä. Lisäksi kirkollishallituksen lainoppineen kirkkoneuvoksen tulisi olla kirkon jäsen. Työtehtävien luonteen huomioon ottaen näissä tehtävissä työskenteleviltä on perusteltua edellyttää sitoutumista kirkon tunnustukseen. Kirkko tai seurakunta ei saisi palkata pykälässä tarkoitettuun tehtävään ortodoksisen kirkkoon kuulumatonta henkilöä, ja työntekijän erotessa kirkosta työnantajan tulisi irtisanoa tai purkaa työsopimus.

103 §. *Papiston ja kanttoreiden yleiset velvollisuudet.* Hengellisen toimen haltijalta voidaan edellyttää tehtävässään kirkon tunnustukseen ja kanoniseen perinteeseen sitoutumista. Papistoon kuuluvat piispat, papit ja diakonit. Papiston jäsenet ja kanttorit eivät saisi opettaa, liittää saarnaansa tai levittää sellaisia mielipiteitä, jotka eivät vastaa kirkon tunnustusta tai kanonista rakennetta. Lisäksi papiston jäseneltä ja kanttorilta edellytettäisiin asemansa mukaista käytöstä sekä työtehtäviä hoitaessaan että niiden ulkopuolella. Tehtävien hengellinen luonne huomioon ottaen on perusteltua, että papiston ja kanttorien tulee käyttäytyä kirkon kanonisen perinteen edellyttämällä tavalla myös yksityiselämässään.

Papiston ja kanttorin tehtävistä määrättäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Lisäksi työsopimussuhteessa olevan työntekijän velvollisuuksista on yleisiä säännöksi työsopimuslain (55/2001) 3 luvussa.

Tämän pykälän mukaiset laiminlyönnit ja niiden seuraukset tulevat kanttorien osalta arvioitavaksi suoraan työsopimuslain perusteella. Papiston osalta mahdollisissa laiminlyönneissä joudutaan arvioimaan myös edellytyksiä pappeteen kanoniseen perinteeseen liittyvien määräysten pohjalta. Toimituskiellosta ja pappeteen menettämisestä ehdotetaan säädettäväksi 105 §:ssä.

104 §. *Vaitiolovelvollisuus.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi nykyisin ortodoksisesta kirkosta annetun lain 16 b §:ään sisältyvä säännös papin vaitiolovelvollisuudesta. Säännöstä on täsmennetty siten, että siinä todetaan säännöksen koskevan soveltuvin osin myös piispaa.

Pappi ei saa vaitiolovelvollisuudestaan johtuen 1 momentin ehdotuksen mukaan ilmaista todistajana eikä muutenkaan mitään, mitä hänelle on synnintunnustuksessa tai muuten sielunhoidossa uskottu. Pappi ei saa myöskään ilmaista henkilöä, joka hänelle on uskoutunut.

Synnintunnustuksella tarkoitetaan katumuksen sakramenttia. Muu sielunhoito on kysymyksessä silloin, kun asiayhteydestä tai muutoin papin ja asianosaisen välisestä kanssakäymisestä ja keskusteluista on pääteltävissä, että se on tarkoitettu nimenomaan luottamukselliseksi sielunhoidolliseksi keskusteluksi.

Papin vaitiolovelvollisuus on yleinen ja ehdoton. Vaitiolovelvollisuuden sisältöä ja laajuutta tarkasteltaessa merkityksellisiä ovat ne seikat, jotka pappi on saanut tietää pappeteensa perusteella. Vaitiolovelvollisuus säilyy, vaikka henkilö ei enää olisikaan siinä asemassa, jossa hän on saanut tiedon vaitiolovelvollisuuden alaisesta seikasta. Synnintunnustuksessa tai sielunhoidollisissa keskusteluissa olleen henkilön suostumus ei myöskään kumoa papin vaitiolovelvollisuutta. Koska papin katsotaan toimivan todistajana Jumalan ja ihmisten välillä, asioita uskotaan hänelle nimenomaan pappeteen tuoman aseman perusteella. Vaitiolovelvollisuus ei ole näin ollen vain papin ja hänelle uskoutuneen henkilön keskinäinen sopimus keskustelun

luottamuksellisuudesta.

Papin vaitiolovelvollisuus koskee 1 momentin mukaan myös todistamista oikeudenkäynnissä. Papin velvollisuus todistaa oikeudenkäynnissä eroaa todistajan yleisestä velvollisuudesta. Oikeudenkäymiskaaren mukaan jokainen voidaan kutsua oikeudenkäyntiin todistajaksi. Oikeudenkäymiskaaressa on kuitenkin poikkeussäännöksiä sen suhteen, kuka voi kieltäytyä todistamasta, kuka ei saa todistaa ja toisaalta siitä, millaisiin kysymyksiin ei tarvitse vastata. Papin asemasta todistajana ja vaitiolovelvollisuudesta ei ole säädetty oikeudenkäymiskaaressa, vaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23 §:n 2 momentissa säädetään, että papin vaitiolovelvollisuudesta on erikseen säädetty. Tämän vuoksi tähän lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös todistamiskiellosta. Pappia koskeva todistamiskielto on oikeudenkäymiskaaressa lueteltuihin kieltoihin verrattuna ehdottomin, sitä ei ole mahdollista murtaa edes törkeiden rikosten kohdalla.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 25 §:n mukaan papin on kerrottava kieltäytymisensä peruste ja tuettava oikeudenkäynnissä kieltäytymistään todennäköisin syin. Tällä on tarkoitettu sitä, että papin on osoitettava olevansa pappi ja kuulleensa asiasta joko katumuksen sakramentin tai muun sielunhoidollisen keskustelun yhteydessä. Todistajan on yleensä helppoa osoittaa luotettavasti olevansa pappi. Sen sijaan vaikeampaa on vaitiolovelvollisuutta rikkomatta osoittaa, että on kuullut asiasta nimenomaan papin asemassa ja synnintunnustuksessa tai sielunhoidollisissa keskusteluissa. Käytännössä riittänee, että pappi ilmoittaa, että kyse on vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvista seikoista. Koska pappi ei näissä yhteyksissä saa ilmaista välillisestikään henkilöä, jonka kanssa hän on käynyt sielunhoidollisia keskusteluja, hän ei saa myöskään vastata siihen kysymykseen onko tietty henkilö käynyt hänen luonaan.

Jos pappi kutsutaan todistajaksi asiassa, jossa hänellä on vaitiolovelvollisuus, hänen on kuitenkin mentävä oikeudenkäyntiin ja myös annettava todistajan vala tai vakuutus. Hän saa kertoa sen, mitä muutoin asiasta tietää, mutta kielto ilmaista mitään siitä, mitä hänelle on uskottu ja kuka hänelle on uskoutunut synnintunnustuksessa tai muussa sielunhoidollisessa keskustelussa on ehdoton. Vaitiolovelvollisuus koskee kaikkia prosessilajeja, siviili-, rikos- ja hallintoprosessia sekä hallintomenettelyä. Vaitiolovelvollisuus koskee myös kaikkia kuulemisen vaiheita, siten esimerkiksi esitutkintaa.

Julkisuuslain 22 §:n 1 momentin mukaan asiakirja on pidettävä salassa, jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Näin ollen kaikki sielunhoitoa koskevat papiston todistukset ja muut asiakirjat ovat julkisuuslain nojalla salaisia. Todistuksen tai asiakirjan salassapidon laadusta ja laajuudesta säädetään julkisuuslaissa. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 12 §:n mukaan vaitiolovelvollisuus estää myös sellaisten asiakirjojen käytön todistena, jotka sisältävät vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädetäväksi vaitiolovelvollisuudesta suunnitellun rikoksen yhteydessä. Jos synnintunnustuksessa tai sielunhoidollisissa keskusteluissa ilmenee, että on suunnitteilla rikos, joka on yleisen lain mukaan ilmiannettava, papin on ensi sijassa kehoitettava ilmoittamaan asiasta viranomaisille tai niille, jotka ovat suunnitellun rikoksen johdosta vaarassa. Yleisellä lailla, johon momentissa viitataan, tarkoitetaan rikoslain 15 luvun 10 §:ää. Kyseisen säännöksen mukaan tietyistä rikoshankkeista tietävän on ilmoitettava tietonsa viranomaisille. Kyseisen lainkohdan mukaisten törkeiden, hankkeilla olevien rikosten ilmoittamatta jättäminen täyttää siten itsessään rikoksen tunnusmerkistön. Edellä mainittu lainkohta koskee siis myös pappia, mutta ehdotetun säännöksen 2 momentti rajoittaisi sitä siten, että papin on ensisijaisesti kehoitettava henkilöä itseään ilmoittamaan asiasta viranomaisille tai sille, jota vaara uhkaa. Vasta jos kyseessä oleva henkilö ei siihen suostu, papin on annettava asiasta tieto viranomaisille ja niille, joita vaara uhkaa. Pappi voi antaa tietoa kuitenkin vain sen verran, ettei asianomainen tule ilmoituksesta edes välillisesti ilmi. Jos rikos on jo tapahtunut, il-

miantovelvollisuutta ei rikoslain 15 luvun 10 §:ssä lueteltujen rikostenkaan osalta ole.

Pykälän 3 momentin ehdotuksen mukaan 1 ja 2 momentissa säädetty vaitiolovelvollisuus koskee soveltuvin osin myös piispaa ja diakonia, jotka kuuluvat papistoon. Piispan vaitiolovelvollisuus on identtinen papin vaitiolovelvollisuuden kanssa. Koska diakonit eivät ota vastaan synnintunnustuksia, vaitiolovelvollisuus koskee heidän osaltaan muita sielunhoidollisia keskusteluita.

105 §. *Toimituskielto ja pappeuden menettäminen.* Nykyisen lain mukaan pappi, diakoni ja kanttorit ovat virkamiehiä, joiden virkavelvollisuuksien laiminlyönnit käsitellään ojenusrangaistusmenettelyssä. Ojennuslautakunta voi määrätä ojenusrangaistuksen papille, diakonille ja kanttorille, jos he toimivat virkavelvollisuuksiensa vastaisesti tai laiminlyövät niitä. Ojennusrangaistuksina voimassa oleva laki tuntee kirjallisen varoituksen, virantoimituksesta erottamisen 1-6 kuukaudeksi sekä viraltapanon. Hiippakunnan piispa on nykyisen lain mukaan toimivaltainen nuhtelemaan niitä, jotka ovat hänen valvontavaltansa alaisuudessa. Siirryttäessä virkasuhteesta työsopimussuhteeseen erillisestä ojennumenettelystä luovutettiin, ja lakiin otettiin sen sijaan säännökset papille tai diakonille määrättävästä toimituskiellosta ja pappeuden menettämisestä. Lievemmissä tapauksissa hiippakunnan piispa voisi hiippakuntansa papistoon kohdistuvan valvontatehtävänsä nojalla nuhdella velvollisuuksiensa vastaisesti toiminutta pappia tai diakonia.

Pykälän 1 momentin mukaan hiippakunnan piispa voisi määrätä papin tai diakonin toimituskieltoon enintään kuudeksi kuukaudeksi. Pitemmästä toimituskiellosta tulisi aina päättää piispainkokouksessa. Toimituskieltoon pappi tai diakoni voitaisiin määrätä jos hän toimii vastoin 103 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia tai laiminlyö niitä. Toimituskieltoon määrätty pappi ei saa suorittaa papillisia toimituksia.

Jos 1 momentin mukainen toiminta tai velvollisuuksien vastainen käyttäytyminen on vakava ja osoittaa, että pappi tai diakoni on kanonien mukaan sopimaton pappeuteen, piispainkokous voisi määrätä pappeuden menetetyksi. Pappeuden menettäminen ei automaattisesti merkitsisi työsopimussuhteen päättymistä, mutta käytännössä tällaisessa tilanteessa lienee pääsääntöisesti olemassa myös työsopimuslain 7 luvun 2 §:ssä tarkoitettu työsopimuksen irtisanomisperuste tai 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettu purkamisperuste.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan piispaa koskevat ojennumenettelyasiat käsittelee piispainkokous, joka voi määrätä piispalle ojenusrangaistuksen. Piispainkokouksen päätöksestä ei ole valitusmahdollisuutta. Esitykseen ei sisälly säännöksiä piispuuden menettämisestä, vaan tämä jäisi ortodoksisen kirkon kanonisten sääntöjen varaan.

106 §. *Naisten ja miesten edustus toimielimissä.* Perustuslaki edellyttää, että sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä sen mukaan kuin asiasta lailla tarkemmin säädetään. Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, jäljempänä tasa-arvolaki) tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuvaa syrjintää ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. Tasa-arvolain soveltamissäännösten mukaan lakia ei sovelleta evankelis-luterilaisen kirkon, ortodoksisen kirkkokunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan uskonnonharjoittamiseen liittyvään toimintaan. Lakia sovelletaan näin ollen muilta osin ortodoksisen kirkon ja seurakunnan hallintoon ja toimintaan.

Tasa-arvolain 4 §:n mukaan viranomaisien tulee edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti erityisesti muuttamalla niitä olosuhteita, jotka estävät tasa-arvon toteutumista. Tavoitteen toteuttamiseksi samassa pykälässä säädetään, että valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä sekä kunnallisissa toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustojen tulee olla sekä naisia että miehiä kumpia-

kin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Säännöksessä ei ole säädetty kirkollishallinnon toimielimien kokoonpanosta.

Ehdotettu säännös kiintiöperiaatteesta ortodoksisen kirkon kirkollisissa toimielimissä vastaisi sisällöltään tasa-arvolain 4 §:n 2 momenttia. Toimielintä ei tarkemmin määritellä tasa-arvolain 4 §:n 2 momentissa eikä myöskään ehdotetussa säännöksessä. Kunnallisasioita koskevassa oikeuskäytännössä toimielimiksi, joihin kyseistä tasa-arvolaissa säädettyä kiintiöperiaatetta on sovellettava, on katsottu muun muassa seutuyhteistyön neuvottelukunta, kaupunkisuunnittelutyöryhmä, kehittämistoimikunta ja rakennustoimikunta. Tasa-arvolain tavoitteet huomioon ottaen ehdotetun kiintiövelvoitteen on siten katsottava tarkoittavan kattaa kirkollishallinnon luottamushenkilöistä ja/tai viran- tai toimenhaltijoista muodostuvat monijäseniset elimet, joita ei ehdotetussa säännöksessä rajata soveltamisalan ulkopuolelle. Kirkollishallinnolla tarkoitetaan sekä kirkon että seurakunnan hallintoa.

Säännöksen 40 prosentin vähimmäisvaatimuksesta ei voitaisi poiketa pyöristämällä alaspäin, jollei erityisestä syystä muuta johdu. Tasa-arvolakia valmisteltaessa erityisenä syynä pidettiin muun muassa sitä, että niissä virka- tai työtehtävissä, joista toimielinten jäsenet valitaan, on yksinomaan miehiä tai naisia. Samoin oikeuskäytännössä on erityisenä syynä poiketa kiintiöperiaatteesta hyväksytty toimielimen jäsenyyden perustuminen virka-asemaan. Erityisenä syynä ei kuitenkaan ole pidetty jäsenten asemaa luottamushenkilöinä, poliittisten ryhmien tai eri järjestöjen edustusta, jäsenyyttä aikaisemmin samoja tehtäviä hoitaneessa toimielimessä tai toimielimen arvovaltaisuutta.

Ehdotetussa säännöksessä on sen soveltamisalan ulkopuolelle rajattu kirkolliskokous, kirkollishallitus, hiippakuntaneuvosto, piispainkokous ja seurakunnanvaltuusto. Kirkolliskokous ja seurakunnanvaltuusto ovat kirkollisia toimielimiä, joiden jäsenet valitaan vaalilla, joissa ovat äänioikeutettuja kaikki kirkon ja seurakunnan jäsenet. Kiintiöperiaatteen toteuttaminen ei ole siten ole valinnassa mahdollista. Piispainkokouksessa, kirkollishallituksessa ja hiippakuntaneuvostossa kiintiöperiaatetta ei voi noudattaa siitä syystä, että säännösten mukaan niiden jäsenistö on joko kokonaan tai suurelta osin piispoja tai pappeja.

107 §. *Työehtosopimuksen tekeminen.* Esityksen mukaan ortodoksisen kirkon ja seurakuntien koko henkilöstö olisi jatkossa työsopimussuhteista ja työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista sovittaisiin työehtosopimuslain (436/1946) mukaisesti. Tämän vuoksi on tarpeen ottaa lakiin säännös siitä, miten työnantajan edustus työehtosopimusta tehtäessä järjestettäisiin. Sopimusvaltuuskuntaa tai muuta vastaavaa erillistä toimielintä tätä tehtävää varten ei ole katsottu välttämättömäksi, vaan työehtosopimukset kirkon ja seurakuntien puolesta tekisi kirkollishallitus. Kirkollishallitus voisi järjestää tarvittavan yhteydenpidon seurakuntiin epävirallisessa muodossa. Kirkollishallitukseen sovellettaisiin, mitä työehtosopimuslaissa säädetään työnantajasta tai rekisteröidystä työnantajain yhdistyksestä.

108 §. *Kirkolliset arvonimet.* Nykyisin hiippakunnan piispa voi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun asetuksen mukaan myöntää julkisen tunnustuksen papiston jäsenille, kantto-reille ja kirkon toimihenkilöille. Henkilölle, joka ei ole kirkon jäsen, julkisen tunnustuksen myöntää arkkipiispa ja asiassa tulee pyytää lausunto kirkollishallitukselta. Asetuksessa tarkoitettuja julkisia tunnustuksia ovat rovestin arvonimet, director cantus ja director musices -arvonimet sekä siunauskirjat. Lisäksi kirkko myöntää erilaisia kirkon sisäisiä huomionosoituksia ja arvonimiä kuten esimerkiksi arkkimandriitan ja ylidiaakonin arvonimiä.

Suomen ortodoksisella kirkolla on myös Pyhän Karitsan ritarikunta, jonka kunniamerkkejä jaetaan ritarikunnan ohjesääntöjen mukaan sekä kirkon jäsenille että kirkon ulkopuolisille henkilöille kirkon hyväksi tehdystä työstä.

Yleiset julkiset arvonannon osoitukset ja arvonimikäytäntö perustui Suomessa aiemmin pitkään perinteeseen. Perustuslain uudistuksen myötä oli tarpeen säätää laki julkisen arvonannon osoituksista (1215/1999). Sen nojalla annetussa tarkempia menettelytapasäännöksiä sisältävässä arvonimistä annetussa tasavallan presidentin asetuksessa (381/2000) on mainittu valtioneuvoston kansliasta esiteltävinä arvoniminä myös kirkolliset arvonimet. Lailla ja sen nojalla annetulla asetuksella ei kuitenkaan ollut tarkoitus muuttaa kirkollista arvonimikäytäntöä, vaan sillä pyrittiin lähinnä saattamaan arvonimiin liittyvä sääntely uuden perustuslain edellyttämälle säädöstasolle. Kirkon viranomaisten myöntämistä arvonimistä tulee säätää lain tasolla ja sen vuoksi ehdotettuun säännökseen on otettu piispoille rinnakkainen toimivalta tasavallan presidentin ohella myöntää kirkollisia arvonimiä. Piispa voisi myöntää hiippakuntansa ansiotuneelle papille rovastin arvonimen. Lisäksi piispa voisi myöntää hiippakuntansa ansiokkaasti palvelleelle kanttorille *director cantus* tai *director musices* -arvonimen.

Muista kirkollisista arvonimistä, kunniamerkeistä ja huomionosoituksista määrättäisiin kirkkojärjestyksessä.

Aikaisemmin myönnettyistä arvonimistä suoritettiin valtiolle leimaveroa. Leimaverolaki (662/1943) on kumottu vuoden 2002 alussa voimaan tulleella arvonimistä suoritettavasta verosta annetulla lailla (1388/2001), joka ei koske piispojen ja tuomiokapitulien myöntämiä arvonimiä.

109 §. *Kirkon tai rukoushuoneen suojeleminen.* Kirkkojen ja rukoushuoneiden suojeleminen ehdotetaan säädettäväksi ortodoksisesta kirkosta annetussa laissa. Ortodoksisen kirkkokunnan rakennussuojeleminen on tähän saakka säädetty rakennussuojelemlaissa (60/1985). Kirkkorakennusten suojeleminen poikkeavat muiden rakennusten suojeleminen. Kirkollinen rakennus on aina kokonaisuus, jossa suojeleminen tulee kohdistua rakennuksen lisäksi esimerkiksi myös kiinteään sisustukseen. Myös evankelis-luterilaisella kirkolla on kirkollisten rakennusten suojeleminen omat säännökset kirkkolaissa.

Pykälän 1 momentin mukaan ennen vuotta 1917 rakennetut kirkot ja rukoushuoneet suojeleminen lailla, nuorempien rakennusten suojeleminen päättää kirkollishallitus museovirastoa kuultuaan. Suojeleminen päätöksen perusteena ovat rakennussuojelemlain säännökset. Kirkollishallituksen lisäksi suojeleminen voi laittaa vireille kyseinen seurakunta ja museovirasto. Rakennuksen suojeleminen kohdistuu myös sen kiinteään sisustukseen, siihen liittyviin maalauksiin ja taide-teoksiin sekä piha-alueeseen.

Pykälän 2 momentin mukaan suojeleminen kirkkoa tai rukoushuonetta ei saa purkaa eikä siihen saa tehdä sellaisia muutoksia, jotka vaarantavat rakennuksen kulttuurihistoriallisen arvon.

Pykälän 3 momentissa säädetään museoviraston oikeudesta antaa lausunto suojeleminen kirkkoa tai rukoushuonetta olennaisesti muuttavasta korjaamisesta.

Pykälän 4 momentin mukaan suojeleminen alaisen rakennuksen vahingoittumisen johdosta kirkollishallitus voi päättää, ettei sitä enää ole pidettävä suojeleminen alaisena. Erityisestä syystä muutenkin kirkollishallitus voi tehdä päätöksen suojeleminen lopettamisesta. Kirkollishallituksen on varattava museovirastolle tilaisuus lausunnon antamiseen.

110 §. *Rakennussuojeleminen valvonta.* Pykälässä säädetään rakennussuojeleminen valvonnasta. Pykälän 1 momentin mukaan kirkollishallituksen tai museoviraston määräämällä tarkastajalla on oikeus päästä kirkkoon tai rukoushuoneeseen suojeleminen koskevissa asioissa.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkollishallitus voi kieltää työn tai määrätä sen keskeytettäväksi, jos on ilmeistä, että kirkon tai rukoushuoneen rakentamista, purkamista tai korjaamista koskeva alistaminen on laiminlyöty.

12 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

111 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan ... Pykälän 1 momenttiin on otettu tavanomainen voimaantulosäännös.

Pykälän 2 momentin mukaan lailla kumottaisiin ortodoksisesta kirkkokunnasta annettu laki, Suomen ortodoksisen kirkkokunnan virka- ja työehtovaliokunnasta annettu laki sekä ortodoksisen kirkkokunnan kirkollishallituksen suoritteiden maksullisuudesta annettu opetusministeriön asetus. Samalla kumoutuisivat myös ensiksi mainitun lain nojalla annetut asetukset, joita ovat ortodoksisesta kirkkokunnasta annettu asetus ja ortodoksisesta seminaarista annettu asetus.

Pykälän 3 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Tällaisia toimenpiteitä olisivat esimerkiksi kirkkojärjestyksen hyväksyminen sekä kirkon ja seurakuntien henkilöstöä koskevan työehtosopimuksen tekeminen.

112 §. *Kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpidon siirtyminen kirkolle.*

Kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpito ehdotetaan siirrettäväksi valtiolta ortodoksisen kirkon itsensä vastattavaksi, ja siirrosta aiheutuvat kustannukset korvattaisiin kirkolle vuosittain myönnettävällä valtionavulla. Kirkollishallitus on tässä yhteydessä käsitetty laajassa merkityksessä siten, että siihen on luettu kuuluvaksi kirkon keskushallinto kokonaisuudessaan. Kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon ja seminaarin virkamiesten palkkoja ja matkakorvauksia sekä muita kirkollishallinnon toimintamenoja ei enää maksettaisi valtion varoista, vaan kirkko vastaisi menoista itse. Kirkollishallituksesta tulisi näin ollen myös budjettiteknisesti selkeästi kirkon oma virasto. Muutoksen tarkoituksena on selkeyttää kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon asemaa sekä vahvistaa kirkon itsehallintoa.

Kirkolle korvauksena siirrosta myönnettävän valtionavun suuruus määräytyisi siirtoa edeltävänä kalenterivuonna valtiolle kirkollishallituksen ja seminaarin ylläpidosta aiheutuneiden kustannusten mukaan. Kirkollishallituksen ja seminaarin menot on maksettu valtion talousarvion momentilta 29.05.21. Vuoden 2004 talousarviossa määrärahan suuruus oli 1,78 miljoonaa euroa.

Lisäksi valtio on vakiintuneesti myöntänyt avustuksia ortodoksisen kirkon seurakunnille ja laitoksille. Vuoden 2004 talousarviossa tarkoitukseen on myönnetty 152 000 euroa. Nämä avustukset on tarkoituksenmukaista yhdistää kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon siirron perusteella maksettavaan valtionapuun. Näin ollen mainitut avustukset siirtoa edeltävältä kalenterivuodelta otettaisiin huomioon lisäyksenä valtionavun suuruuden määrittelyssä.

Valtionavun määrää tarkistettaisiin vuosittain kustannustason arvioitua muutosta vastaavalla määrällä. Kirkollishallinnon kustannusrakenne huomioon ottaen kustannustason muutosten arviointiin soveltuisivat vastaavat periaatteet kuin kuntien valtionosuuksien kohdalla, jossa kaksi kolmasosaa muutoksesta lasketaan ansiotason ja palkkasidonnaisten maksujen muutoksesta ja yksi kolmasosa yleisen hintatason muutoksesta.

113 §. *Virkasuhteen muuttuminen työsopimussuhteeksi.* Pykälässä säädettäisiin ortodoksisen kirkon ja seurakuntien virkasuhteiden muuttumisesta työsopimussuhteiksi. Virkasuhteet muuttuisivat työsopimussuhteiksi ja virat lakkaisivat suoraan lain nojalla ilman eri toimenpiteitä. Työsopimussuhteisiin sovellettaisiin jatkossa pääasiassa yleistä työlainsäädäntöä, muun muassa työsopimuslakia ja työehtosopimuslakia.

Työsopimussuhteessa noudatettavista ehdoista on tarkoitus sopia työehtosopimuksilla ja työsopimuksilla.

Siirtymävaiheessa on tarkoituksena, että jo ennen esityksen antamista eduskunnalle kirkollishallitus ja työntekijöiden yhdistys tekevät esisopimuksen lain voimaantulon jälkeen tehtävän työehtosopimuksen sisällöstä.

114 §. *Koeaika.* Voimassa olevan lainsäädännön mukaan papin, diakonin tai kanttorin virkaan valittu, joka ei ole aiemmin ollut vakinaisena vastaavassa virassa, otetaan nimittämisen sijasta virkaan kahden vuoden koeajaksi. Sen sijaan työsopimuslain mukaan työnantaja ja työntekijä voivat sopia pääsääntöisesti enintään neljän kuukauden koeajasta. Virassa koeajalla tämän lain voimaan tullessa olevien viranhaltijoiden aseman turvaamiseksi lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan näiden viranhaltijoiden koeaika päättyisi viimeistään neljän kuukauden lain voimaantulosta, jollei koeaika nyt voimassa olevan lainsäädännön mukaan pääty tätä aikaisemmin. Muilta osin koeaikaan sovellettaisiin tämän lain voimaan tultua työsopimuslain 1 luvun 4 §:n säännöksiä.

115 §. *Eläkeoikeus.* Ortodoksisen kirkon ja seurakuntien henkilöstö kuuluu nykyisin kolmen eri eläkejärjestelmän piiriin. Työsopimussuhteinen henkilöstö ja seurakuntien viranhaltijoista ne, joiden palvelussuhde on alkanut vuoden 1994 alussa tai myöhemmin, kuuluvat työntekijäin eläkelain (395/1961, jäljempänä TEL) piiriin. Ne seurakuntien viranhaltijat, joiden palvelussuhde oli alkanut ennen vuotta 1994, jäivät ortodoksisen kirkon oman eläkejärjestelmän piiriin. Heidän eläkkeensä ja heidän omaisilleen maksettavat perhe-eläkkeet maksetaan kirkon keskusrahastosta noudattaen soveltuvin osin valtion virkamiehiä koskevia säännöksiä. Kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon virkamiehet kuuluvat valtion eläkelain (280/1966) piiriin ja heidän eläkkeensä maksetaan valtion varoista.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännökset, joilla ortodoksisen kirkon ja seurakuntien palveluksessa olevalle henkilöstölle turvataan nykyisen tasoiset eläke-etuudet. Nykyisin TEL-järjestelmän piiriin kuuluva henkilöstön eläketurva säilyisi ennallaan. Valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvista kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon virkamiehistä ne, joiden palvelussuhde on alkanut 1 päivänä tammikuuta 1993 tai myöhemmin, siirtyisivät TEL-järjestelmän piiriin. Tällä ryhmällä eläke-etuuksien taso ja eläkeikä ovat TEL-järjestelmässä samat kuin valtion eläkejärjestelmässä.

Sen sijaan niillä kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon virkamiehillä, joiden palvelussuhde on alkanut ennen vuotta 1993, TEL-järjestelmään siirtyminen laskisi eläkkeen määrää ja myös eläkeikä nousisi 65 vuoteen. Eläketurvan säilyttämiseksi nykyisellä tasollaan 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan nämä virkamiehet säilyisivät työsopimussuhteeseen siirtyessään edelleen valtion eläkejärjestelmän piirissä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan vastaavasti otettavaksi säännös, jonka mukaan kumotun ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 21 §:n mukaan kirkon oman eläkejärjestelmän piiriin kuuluvat seurakunnan viranhaltijat jäisivät siihen edelleen. Säännös koskee vakinaiseen virkaan nimitettyä ja päätoimisessa virkasuhteessa olevaa ylimääräistä tai koeajaksi määrättyä pappia, diakonia ja kanttoria, jonka palvelussuhde on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 1994 ja jatkunut yhdenjaksoisesti. Palvelussuhteen katsotaan jatkuvan yhdenjaksoisesti, jos sitä edeltävän palvelussuhteen päättymisestä on kulunut enintään yksi kuukausi, milloin uusi palvelussuhde alkaa ennen 1 päivää tammikuuta 1999. Eläkkeet ja perhe-eläkkeet maksetaan kirkon keskusrahastosta soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virkasuhteessa valtioon olevalla henkilöllä.

Pykälän 3 momentin mukaan pykälässä tarkoitettut työntekijät osallistuisivat eläketurvan

kustantamiseen maksamalla eläkemaksuja samojen perusteiden mukaan kuin virkasuhteessa valtioon olevat henkilöt.

116 §. *Vireillä olevat hallintoasiat.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi tavanomainen siirtymäsäännös lain voimaan tullessa vireillä olevien hallintoasioiden käsittelyssä noudatettavista säännöksistä.

117 §. *Toimielimet ja luottamushenkilöt.* Esityksen mukaan ortodoksisen kirkon toimielimistä lakkautettaisiin virka- ja työehtovaliokunta, ojennuslautakunta, kirkollinen ylioikeus sekä kirkolliskokouksen valmisteluvaliokunta. Koska ojennusmenettelystä luovuttaisiin, ojennuslautakunnassa ja kirkollisessa ylioikeudessa mahdollisesti vireillä olevat asiat voitaisiin katsoa rauenneiksi. Koska kirkolliskokouksessa käsiteltävät asiat valmistelisi jatkossa kirkollishallitus, kirkolliskokouksen valmisteluvaliokunnassa valmisteltavina olevat asiat siirtyisivät kirkollishallituksen valmisteltaviksi. Samoin kirkollishallitukselle siirtyisivät virka- ja työehtovaliokunnassa vireillä olevat asiat.

Luostarien johtajat ja johtokunnat voitaisiin esityksen mukaan valita enintään viiden vuoden määräajaksi. Koska luostarien johtajat ja johtokunnat on nykyisin valittu toistaiseksi, ehdotetaan pykälään otettavaksi siirtymäsäännös nykyisten johtajien ja johtokuntien toimikaudesta.

Muut ortodoksisen kirkon ja seurakuntien toimielimet jatkaisivat voimassa olevan lain-säädännön mukaisessa kokoonpanossa toimikautensa loppuun. Ennen lain voimaantuloa valettujen luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen sovellettaisiin aiemman lain säännöksiä.

118 §. *Ohje- ja johtosäännöt sekä työjärjestykset.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännös lain voimaan tullessa voimassa olevien ohje- ja johtosääntöjen sekä työjärjestyksen jäämisestä voimaan. Mahdollisessa ristiriitatilanteessa lain säännökset ja kirkkojärjestyksen määräykset kuitenkin syrjäyttävät ohje- ja johtosääntöjen sekä työjärjestyksen määräykset.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Kirkon toiminnasta ja hallinnosta määrättäisiin 5 §:n mukaan tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jonka antaa kirkolliskokous. Lakiin sisältyisi lisäksi useita yksilöidympiä kirkkojärjestyksestä koskevia valtuutuslainsäädännöksiä.

3 Voimaantulo

Ennen lain voimaantuloa on tarpeen varata riittävästi aikaa muun muassa kirkkojärjestyksen antamista ja työehtosopimuksen tekemistä varten sekä tiedottamiseen ja koulutukseen ortodoksisen kirkon piirissä. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan ... Lain täytäntöönpanon vaatimien toimien vuoksi laki voi kuitenkin tulla voimaan aikaisintaan n kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksen yhtenä tavoitteena on saattaa ortodoksisesta kirkkosta koskeva lainsäädäntö vastaamaan paremmin uuden perustuslain vaatimuksia.

Nykyisessä lainsäädännössä säännösten säädöstaso ei kaikilta osin vastaa perustuslain 80 §:n vaatimuksia. Muun muassa seurakuntien henkilöstön palvelussuhteen ehtojen osalta on asetuksella säädetty asioista, joiden voidaan katsoa kuuluvan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteisiin. Lisäksi nykyisen lain asetuksenantovaltuussäännökset vastaavat huonosti nykyisiä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia. Esityksen mukaan palvelussuhteen ehdoista ei enää säädettäisi tai määrättäisi yksipuolisesti, vaan kirkon ja seurakuntien henkilöstö olisi työsopimussuhteessa, ja palvelussuhteen ehdoista sovittaisiin työehtosopimuslain ja työsopimuslain mukaisesti.

Esityksen mukaan kirkon ja seurakuntien koko henkilöstö olisi jatkossa työsopimussuhteista. Uudistusta on paikallaan arvioida valtiosääntöoikeudellisen virkamieshallintoperiaatteen kannalta. Kirkon ja seurakuntien henkilöstön tehtävistä julkisen vallan käyttöä voidaan arvioida sisältyvän lähinnä avioliittoon vihkimiseen ja avioliiton esteiden tutkintaan. Koska julkisen vallan käyttöä sisältyy tehtäviin vain vähäisessä määrin, työsopimussuhteeseen siirtymiselle ei liene esteitä virkamieshallintoperiaatteen kannalta.

Esityksessä on poistettu sellaiset nykyiseen lainsäädäntöön sisältyvät rajoitukset, joita voidaan pitää ongelmallisina perusoikeuksien kannalta, muun muassa ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 16 a §:ssä säädetty papiston ja kanttorien velvollisuus asua seurakunnan alueella.

Esityksessä ehdotetaan, että kirkon toiminnasta ja hallinnosta määrättäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jonka antaisi kirkolliskokous. Koska kirkkojärjestykseen voisi sisältyä oikeussääntöjä ja sen antaisi muu viranomainen kuin tasavallan presidentti, valtioneuvosto tai ministeriö, kirkkojärjestyksestä koskevia säännöksiä on aiheellista tarkastella perustuslain 80 §:n 2 momentin kannalta.

Kirkkojärjestyksessä voitaisiin antaa määräyksiä lähinnä kirkon sisäisen toiminnan ja hallinnon yksityiskohdista, eikä sääntelyn asiallinen merkitys siten edellytä lain tai asetuksen tasoista sääntelyä. Sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä arvioitaessa on lisäksi otettava huomioon ortodoksisen kirkon erityislaatuinen itsehallinnollinen asema. Esitykseen on pyritty sisällyttämään soveltamisalaltaan täsmällisesti rajatut valtuutussäännökset siltä osin kuin kirkkojärjestyksessä on tarkoitus antaa oikeussääntöjä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki ortodoksisesta kirkosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään

1 luku Yleisiä säännöksiä

1 §

Kirkon perinne ja yhteys ekumeeniseen patriarkaattiin

Suomen ortodoksinen kirkko perustuu Raamatun, perimätiedon, ortodoksisen kirkon dogmien, kanonien ja muiden kirkollisten sääntöjen varaan.

Suomen ortodoksinen kirkko muodostaa Suomen valtakunnan alueella paikalliskirkkona toimivan arkkipiispakunnan.

Kirkko on kanonisessa yhteydessä Konstantinopolin apostoliseen ja patriarkaaliseen ekumeeniseen istuimeen sillä tavalla kuin ekumeenisen patriarkan 6 päivänä heinäkuuta 1923 tekemässä päätöksessä on ilmaistu.

2 §

Kirkon tehtävä

Suomen ortodoksinen kirkko palvelee ihmisiä jumalanpalvelusten, pyhien toimitusten, ortodoksisen kasvatuksen ja opetuksen, diakonia- ja hyväntekeväisyystyön sekä ortodoksisen kirkon perinteeseen perustuvan muun toiminnan kautta.

3 §

Kirkon jäsenet

Kirkon jäseniä ovat ne, jotka on otettu kasteen ja mirhalla voitelun sakramenttien kautta kirkon yhteyteen.

Kirkon jäsen ei samanaikaisesti voi kuulua muuhun uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Kirkkoon liittymisestä ja kirkosta eroamisesta on lisäksi voimassa, mitä uskonnonvapauslaissa (453/2003) säädetään.

4 §

Kirkkoa koskeva lainsäädäntö, lausunnot ja esitykset

Kirkolla on oikeus tehdä ehdotuksia tämän lain muuttamisesta ja muusta kirkkoa koskevasta lainsäädännöstä.

Kirkolle on varattava tilaisuus antaa lausunto säädettäessä muutoksia tähän lakiin sekä säädettäessä asioista, jotka koskevat kirkon suhdetta valtioon tai toisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin.

Kirkolla on oikeus tehdä valtion viranomaisille esityksiä tai antaa lausuntoja kirkon opin ja tehtävän kannalta tärkeistä yhteiskunnallisista kysymyksistä.

5 §

Kirkkojärjestys

Kirkon toiminnasta ja hallinnosta määrätään tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jonka antaa kirkolliskokous.

Kirkkojärjestys julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa.

2 luku

Kirkon hallinnollinen jako

6 §

Hiippakunta

Kirkon perusyksikkö on hiippakunta.

Kirkko muodostuu kolmesta tai useammasta hiippakunnasta, joita kutakin johtaa hiippakunnan piispa. Yksi piispoista on arkkipiispa.

Hiippakuntajaosta määrätään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

7 §

Seurakunnat ja luostarit

Hiippakunnat jakaantuvat seurakuntiin. Seurakuntajaon tulee noudattaa kuntajakoa siten, että kukin kunta on kokonaisuudessaan saman seurakunnan alueella.

Seurakunnan alueen muuttamisesta, seurakunnan jakamisesta alueellisesti, seurakunnan lakkauttamisesta sekä uuden seurakunnan perustamisesta päättää hiippakunnan piispan esityksestä kirkollishallitus.

Hiippakuntiin voi kuulua seurakuntien lisäksi luostareita. Luostarin perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää hiippakunnan piispan esityksestä kirkollishallitus.

8 §

Seurakuntien yhteistoiminta

Seurakunnat voivat tehdä sopimuksia tehtäviensä hoitamisesta yhteisesti.

Seurakunta voi sopimuksen perusteella hoitaa tehtävän myös toisen seurakunnan puolesta. Sopimuksessa voidaan määrätä, että viimeksi mainittu seurakunta saa valita sen luottamustoimeen vaalikelpoisia jäseniä tehtävää hoitavan seurakunnan asianomaiseen toimielimeen.

9 §
Kappeliseurakunnat

Seurakunnasta voidaan erottaa alue kappeliseurakunnaksi. Kappeliseurakunnan toimielimistä määrätään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Kappeliseurakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä alueen muuttamisesta päättää hiippakunnan piispan esityksestä kirkollishallitus.

3 luku
Kirkon yhteinen hallinto

Kirkolliskokous

10 §
Kokoonpano

Kirkolliskokouksen jäseniä ovat

- 1) hiippakuntien piispat ja apulaispiispat;
- 2) yksitoista papiston edustajaa;
- 3) kolme kanttorien edustajaa; sekä
- 4) kahdeksantoista maallikkojen edustajaa.

11 §
Edustajien valinta ja toimikausi

Kirkolliskokouksen edustajien vaalit toimitetaan joka kolmas vuosi viimeistään 31 päivänä maaliskuuta. Papiston, kanttoreiden ja maallikkojen edustajat valitaan eri vaalilla.

Edustajien toimikausi alkaa vaalia seuraavan kesäkuun 1 päivänä ja kestää kolme vuotta.

12 §
Vaalikelpoisuus ja äänioikeus

Papiston edustajien vaalissa vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja ovat kirkon papit ja diakonit, jotka eivät ole vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja kanttorien edustajien vaalissa. Papiston jäsen, joka on piispainkokouksen päätöksellä pidätetty papillisten tehtävien toimittamisesta, ei kuitenkaan ole vaalikelpoinen eikä äänioikeutettu.

Kanttorien edustajien vaalissa vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja ovat kanttorit, jotka työskentelevät päätoimisesti kanttorin tehtävissä kirkon tai seurakunnan palveluksessa.

Papiston jäsenet ja kanttorit ovat vaalikelpoisia ja käyttävät äänioikeuttaan siinä hiippakunnassa ja sillä vaalialueella, johon kuuluvat. Papiston ja kanttorien kuulumisesta hiippakuntaan ja vaalialueeseen määrätään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Vaalikelpoinen maallikkojen edustajaksi ja maallikkojen edustajien valitsijamieheksi on ortodoksisesta kristillisestä vakaumuksesta tunnettu kirkon jäsen, joka ei ole vajaavaltainen.

Äänioikeus maallikkojen edustajien vaalissa on seurakuntien valitsemilla valitsijamiehillä ja niissä seurakunnissa, jotka muodostavat 15 §:n 2 momentin mukaan oman vaalialueensa, seurakunnanvaltuuston jäsenillä. Vaalissa ehdokkaina olevilla ei ole äänioikeutta.

13 §

Papiston ja kanttorien edustajien vaalit

Papiston edustajat valitaan vaalialueittain salaisilla vaaleilla. Kukin hiippakunta jakautuu yhteen tai useampaan vaalialueeseen sen mukaan kuin kirkkojärjestyksessä määrätään.

Papiston edustajia valitaan kustakin hiippakunnasta samassa suhteessa kuin hiippakunnassa on vaalivuotta edeltäneen vuoden lopussa vaalikelpoisia pappeja ja diakoneja, kuitenkin jokaisesta hiippakunnasta vähintään yksi edustaja. Jos hiippakunnassa on useampi kuin yksi vaalialue, edustajien lukumäärä jakautuu näiden kesken papiston lukumäärän suhteessa.

Kanttorien edustajat valitaan hiippakunnittain salaisilla vaaleilla. Kustakin hiippakunnasta valitaan yksi kanttorien edustaja.

Jokainen äänioikeutettu voi äänestää enintään sitä määrää ehdokkaita, kuin vaalialueelta valitaan edustajia.

Poissa olevalla äänioikeutetulla on oikeus ennen vaalitoimitusta toimittaa suljettu äänestyslippunsa sen seurakunnan kirkkoherranvirastolle, jossa vaalit pidetään.

Vaalissa valituksi tulevat eniten ääniä saaneet, papiston edustajien vaalissa kuitenkin siten, että jokaiselta vaalialueelta vähintään puolet valituista on päätoimisessa palvelussuhteessa kirkkoon tai seurakuntaan papin tai diakonin tehtävässä.

14 §

Ehdokkaiden asettaminen ja valitsijamiesten valinta maallikkojen edustajien vaalissa

Seurakunnilla on oikeus ehdokkaiden asettamiseen maallikkojen edustajien vaalissa.

Seurakunnanvaltuusto päättää ehdokkaiden asettamisesta. Seurakunnanvaltuuston on toimitettava ehdokasluettelonsa kirkollishallitukselle, joka vahvistaa vaalialueen ehdokasluettelon.

Seurakunnanvaltuustot valitsevat maallikkojen edustajien valitsijamiehet ja heidän varamiensä. Seurakunnasta valittavien valitsijamiesten lukumäärä määräytyy kirkkojärjestyksessä tarkemmin määrättyllä tavalla sen mukaan, kuin seurakunnassa on ollut jäseniä vaalivuotta edeltäneen vuoden alussa.

15 §

Maallikkojen edustajien vaali

Maallikkojen edustajat valitaan vaalialueittain salaisilla vaaleilla.

Kukin hiippakunta jakautuu yhteen tai useampaan vaalialueeseen sen mukaan kuin kirkkojärjestyksessä tarkemmin määrätään. Jos seurakunnan jäsenmäärä ylittää 10 000 henkilöä, se muodostaa oman vaalialueensa.

Maallikkojen edustajien paikkojen jako vaalialueiden kesken määräytyy siinä suhteessa, kuin vaalialueen seurakunnissa on ollut jäseniä vaalivuotta edeltäneen vuoden alussa.

Jokainen valitsijamies ja yhden seurakunnan muodostaman vaalialueen seurakunnanvaltuuston jäsen voi äänestää sitä määrää ehdokkaita kuin vaalialueelta valitaan edustajia.

Vaalissa tulevat valituksi eniten ääniä saaneet.

16 §

Vaalin tuloksen vahvistaminen

Kirkollishallitus vahvistaa kirkolliskokouksen edustajien vaalin tuloksen.

17 § *Tehtävät*

Kirkolliskokous hoitaa lainsäädäntöä, hallintoa ja taloutta koskevia asioita sekä kirkon hengellisiä asioita tämän lain 1 §:ssä osoitetuissa rajoissa.

Kirkolliskokouksen tehtävänä on:

- 1) käsitellä kanonisia suhteita koskevat asiat;
- 2) päättää tämän lain muuttamista ja kirkkoa koskevan muun lainsäädännön ehdotusten antamisesta;
- 3) kirkkojärjestyksen hyväksyminen ja muuttaminen;
- 4) päättää 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja asioita valmistelevien työryhmien ja toimikuntien perustamisesta;
- 5) antaa kirkon lausunto kirkon kannalta periaatteellisesti tärkeissä asioissa;
- 6) päättää hiippakunnan perustamisesta, lakkauttamisesta ja hiippakunnan rajojen muuttamisesta;
- 7) piispojen valitseminen;
- 8) hyväksyä tilinpäätös ja päättää vastuuvapaudesta;
- 9) määrätä kirkon keskusrahastoon suoritettavista maksuista;
- 10) kirkon talousarvion ja toimintasuunnitelman vahvistaminen;
- 11) päättää seurakuntien, luostareiden ja kirkon tehtävää edistävien yhteisöjen avustamisesta;
- 12) kirkollishallituksen jäsenten ja varajäsenten valitseminen;
- 13) kirkon toiminnan, hallinnon ja talouden yleinen valvonta;
- 14) kirkon tilintarkastajien valitseminen; sekä
- 15) päättää muista kirkolliskokouksen päätettäväksi säädetyistä ja määrätyistä asioista.

18 § *Kokoontuminen*

Kirkolliskokous kokoontuu vuosittain.

Ylimääräinen kirkolliskokous voidaan kutsua koolle, jos kirkollishallitus katsoo sen tarpeelliseksi tai jos piispainkokous tai kaksi kolmasosaa kirkolliskokouksen edustajista pyytää sitä kirkollishallitukselta.

19 § *Aloiteoikeus ja esitysten jättäminen*

Kirkon piispat, kirkollishallitus, kirkolliskokouksen edustajat, seurakunnat sekä luostarit voivat esittää asioita kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Kirkolliskokoukselle tulevat esitykset on jätettävä kirkollishallitukselle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta.

Ylimääräiseen kirkolliskokoukseen voivat esittää asioita käsiteltäväksi piispainkokous, kirkollishallitus ja kirkolliskokouksen koolle kutsumista koskevan pyynnön yhteydessä kirkolliskokouksen edustajat. Ylimääräisessä kokouksessa käsitellään ainoastaan niitä asioita, joita varten se on kutsuttu koolle.

20 §
Asian valmistelu

Kirkolliskokouksen käsiteltäväksi tulevat asiat valmistelee kirkollishallitus.

21 §
Valiokunnat

Kirkolliskokous asettaa vaalikaudekseen valiokunnat. Kirkolliskokous voi lisäksi asettaa tilapäisen valiokunnan valmistelemaan tai tutkimaan erityistä asiaa.

Kirkolliskokouksen lähetekeskustelun jälkeen asiat siirretään asianomaisten valiokuntien valmisteltavaksi, jollei kirkolliskokous lähetekeskustelussa päätä kirkollishallituksen esityksestä, että asia jätetään käsittelemättä. Kirkolliskokous ei voi ottaa asiaa käsittelyynsä ennen kuin asianomainen valiokunta on sen valmistellut.

Piispainkokous

22 §
Kokoonpano

Piispainkokouksen jäseniä ovat hiippakuntien piispat.

23 §
Tehtävät

Piispainkokous käsittelee kirkon hengellisiä asioita tämän lain 1 §:ssä osoitetuissa rajoissa.

Piispainkokouksen tehtävänä on

- 1) vahvistaa hiippakunnan piispan ja apulaispiispan vaali;
- 2) kanonisesti asettaa virkaan ja vihkiä piispat;
- 4) hyväksyä kirkollisissa toimituksissa käytettävät kirjat;
- 5) vastata kirkon ulkomaansuhteista;
- 6) antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkollishallitukselle;
- 8) päättää hiippakunnan piispan esityksestä toimituskieltoon määräämisestä yli kuudeksi kuukaudeksi sekä pappeuden menettämisestä ja palauttamisesta; sekä
- 9) päättää niistä muista asioista, jotka kirkon kanonien sekä tämän lain ja kirkkojärjestyksen mukaan kuuluvat sen toimivaltaan.

Piispainkokous valvoo, että kirkolliskokouksen ja kirkollishallituksen päätökset ovat kirkon dogmien ja kanonien mukaisia. Jos piispainkokous katsoo päätöksen olevan ristiriidassa kirkon dogmien tai kanonien kanssa, asia on viipymättä saatettava asianomaisen toimielimen uudelleen käsiteltäväksi.

24 §
Päätösvaltaisuus

Piispainkokous on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja ja kaksi jäsentä.

Jos piispainkokouksen päätösvaltaisuuden saavuttamiseksi on tarpeen, puheenjohtaja kut-

suu lisäjäseneksi apulaispiispan ja tarvittaessa eläkkeellä olevan piispan.

Jos päätösvaltaisuutta ei saavuteta 2 momentin mukaisella menettelyllä, puheenjohtaja pyytää ekumeenista patriarkkaa määräämään toisen ortodoksisen kirkon piispan tai piispat lisäjäseneiksi.

Arkkipiispa

25 §

Arkkipiispa

Arkkipiispa on kirkon esipaimen, jonka tehtävänä on johtaa arkkipiispakuntaa yhdessä kirkolliskokouksen, piispainkokouksen ja kirkollishallituksen kanssa kirkon tradition ja ortodoksisen kirkon muiden sääntöjen sekä tämän lain ja kirkkojärjestyksen mukaan.

Arkkipiispan ollessa estynyt tai tehtävän ollessa avoinna sijaisena toimii virkaiältään vanhin hiippakunnan piispa.

Kirkollishallitus

26 §

Kokoonpano

Kirkollishallituksen jäseniä ovat:

- 1) arkkipiispa;
- 2) muut hiippakuntien piispat; sekä
- 3) kirkolliskokouksen kolmeksi kalenterivuodeksi valitsemat neljä kirkollishallinnon asiantuntijaa.

27 §

Asiantuntijajäsenten vaalikelpoisuus

Kirkollishallituksen asiantuntijajäseneksi voidaan valita ortodoksisesta kristillisestä vakauksesta tunnettu kirkon jäsen, joka ei ole vajaavaltainen.

Asiantuntijajäsenistä yhden tulee olla papin toimeen kelpoinen pappi ja yhden tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut.

28 §

Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenten vaali

Kirkolliskokous valitsee kirkollishallituksen asiantuntijajäsenet toimikaudekseen kunkin erikseen salaisella vaalilla. Jokainen jäsen voi äänestää yhtä ehdokasta. Jos ensimmäisessä äänestyksessä joku ehdokas saa enemmän kuin puolet annetuista äänistä, hän tulee valituksi. Muussa tapauksessa toimitetaan toinen äänestys kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä. Valituksi tulee tällöin enemmän ääniä toisessa äänestyksessä saanut ehdokas.

Kullekin jäsenelle valitaan erikseen samanlaista menettelyä noudattaen henkilökohtainen varajäsen.

29 § *Tehtävät*

Kirkollishallituksen tehtävänä on, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä tai määrätä

- 1) hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa;
 - 2) antaa kirkolta pyydetty lausunnot, jollei lausunnon antaminen ole säädetty kirkolliskokouksen tehtäväksi;
 - 3) valmistella asiat kirkolliskokoukselle;
 - 4) huolehtia kirkolliskokouksen päätösten täytäntöönpanosta;
 - 5) ohjata ja valvoa kirkolliskokouksen sen yhteyteen perustamien toimielinten työtä;
 - 6) ortodoksisen kirkon ja seurakuntien puolesta neuvotella ja sopia niiden työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista työehtosopimuslaissa (436/1946) säädettyssä järjestyksessä;
 - 7) huolehtia kirkollishallitukselle 69, 70 ja 72 §:n mukaan kuuluvista kirkonkirjojen pitämiseen liittyvistä tehtävistä;
 - 8) määrätä kirkon yhteisistä kolehdeista;
 - 9) hoitaa ne tehtävät, jotka eivät kuulu kirkon muulle viranomaiselle;
- Kirkollishallitus valvoo kirkon etua, edustaa kirkkoa ja käyttää sen puhevaltaa, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä tai määrätä.

30 § *Päätösvaltaisuus*

Kirkollishallitus on päätösvaltainen, kun läsnä on enemmän kuin puolet jäsenistä.

31 § *Toimivallan käyttäminen*

Kirkollishallitukselle kuuluvat asiat ratkaisee sen mukaan kuin kirkollishallituksen työjärjestyksessä määrätään

- 1) kirkollishallitus istunnossaan;
- 2) kirkollishallituksen jaosto;
- 3) piispa; tai
- 4) kirkollishallituksen työntekijä, jonka ratkaistavaksi sellainen asia on määrätty.

Kirkollishallituksen jaostojen kokoonpanosta ja päätösvaltaisuudesta määrätään työjärjestyksessä.

4 luku **Kirkon talous**

32 § *Kirkon keskusrahasto*

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka tuloja käytetään kirkolliskokouksen vahvistaman talousarvion rajoissa

- 1) kirkon yhteisen hallinnon menoihin;
- 2) hiippakunnan menoihin;

- 3) muiden kirkon yhteisten tehtävien hoitamiseen;
- 4) eläkkeisiin ja perhe-eläkkeisiin;
- 5) seurakuntien, luostareiden ja kirkon tehtävää edistävien yhteisöjen tukemiseen; sekä
- 6) muiden lakiin ja sitoumuksiin perustuvien kirkon menojen suorittamiseen.

33 §

Seurakuntien ja luostareiden keskusrahastomaksut

Kirkon keskusrahastoon suoritetaan vuosittain maksuja seuraavasti:

1) jokainen seurakunta siitä verotettavasta tulosta, jonka perusteella on edellisenä vuonna maksuunpantu tai ollut oikeus maksuunpanna kirkollisveroa kirkolliskokouksen vahvistaman osuuden;

2) jokainen seurakunta ja luostari tuloverolain (1535/1992) mukaisesta puhtaasta pääomatulostaan kirkolliskokouksen vahvistaman osuuden.

Jokainen seurakunta suorittaa lisäksi keskusrahastoon maksun papiston ja kanttoreiden eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden maksamista varten. Eläke- ja perhe-eläkemaksut jaetaan vuosittain seurakuntien kesken 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisten tulojen suhteessa.

Jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta, on maksua määrättäessä meneteltävä niin kuin asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa.

Seurakunnan tai luostarin on suoritusten viivästyessä maksettava viivästyskorkoa, joka on kuusi prosenttiyksikköä suurempi kuin kulloinkin voimassa oleva peruskorko. Kirkollishallitus voi erityisestä syystä hakemuksesta vapauttaa seurakunnan suorittamasta viivästyskorkoa.

5 luku

Hiippakuntahallinto

34 §

Hiippakunnan piispa

Hiippakunnan piispa on hiippakuntansa esipaimen, joka johtaa hiippakuntaa kirkon tradition ja ortodoksisen kirkon muiden sääntöjen sekä tämän lain ja kirkkojärjestyksen mukaan.

Piispan tehtävänä on ohjata ja valvoa hiippakuntansa seurakuntien ja pappien toimintaa siten kuin kirkkojärjestyksessä tarkemmin määrätään.

35 §

Apulaispiispa

Kirkossa voi olla yksi tai useampi apulaispiispa.

Apulaispiispan tehtävänä on avustaa sen hiippakunnan piispaa, jonka avustajaksi hänet määrätään. Apulaispiispan tehtävistä ja sijoituspaikasta määrää piispainkokous.

36 §

Hiippakuntaneuvosto

Hiippakuntaneuvoston tehtävänä on hiippakunnan piispan apuna suunnitella ja koordinoita hiippakunnan ja sen seurakuntien hallintoa ja toimintaa.

Hiippakuntaneuvoston jäseniä ovat piispa, hiippakunnan seurakuntien kirkkoherrat, seurakuntien luottamushenkilöiden edustajat ja luostarien johtajat. Seurakunnan luottamushenkilöiden edustajan valinnasta määrätään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

37 §

Piispan vaali

Piispan valitsee kirkolliskokous.

Kirkolliskokouksen jäsenillä on oikeus esittää ehdokkaita piispan vaaliin. Ehdokkaaksi esittäminen edellyttää asianomaisen suostumusta.

Piispainkokous asettaa esitetyistä henkilöistä ehdokkaiksi ansiokkaimmat ja tehtävään sopivimmat.

Piispa valitaan salaisella vaalilla. Jokainen jäsen voi äänestää yhtä ehdokasta. Jos ensimmäisessä äänestyksessä joku ehdokas saa enemmän kuin puolet annetuista äänistä, hän tulee valituksi. Muussa tapauksessa toimitetaan toinen äänestys kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä. Valituksi tulee tällöin enemmän ääniä toisessa äänestyksessä saanut ehdokas.

6 luku

Seurakunnan hallinto

Yleiset säännökset

38 §

Seurakunnan tehtävät

Toteuttaakseen kirkon tehtävää seurakunta huolehtii jumalanpalvelusten ja pyhien toimittusten toimittamisesta, ortodoksisesta kasvatuksesta ja opetuksesta, diakonia- ja hyväntekeväisyystyöstä sekä muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä.

39 §

Seurakunnan jäsenet

Kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hänellä on kotikuntalaisa (201/1994) tarkoitettu kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka.

Luostarin veljestöön tai sisaristoon kuuluvat tai luostarissa noviisina olevat henkilöt ovat kuitenkin kyseisen luostarin jäseniä.

Hiippakunnan piispa voi erityisestä syystä päättää, että kirkon jäsen kuuluu muuhun kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun seurakuntaan tai luostariin.

40 §
Oikeuskelpoisuus

Seurakunta voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä käyttää puhevaltaa tuomioistuimessa ja muun viranomaisen luona.

41 §
Nimenkirjoitusoikeus

Seurakunnan nimenkirjoitusoikeus on kirkkoherralla.

42 §
Äänioikeus ja äänioikeutettujen luettelo

Kaikilla 18 vuotta täyttäneillä kirkon jäsenillä on vaaleissa yhtäläinen äänioikeus. Seurakunnanvaltuuston vaaleissa äänestävän on täytettävä 18 vuotta viimeistään ensimmäisenä vaalipäivänä ja kirkkoherran vaaleissa äänestävän viimeistään hakuajan päättymispäivänä.

Äänioikeutta käytetään seurakunnanvaltuuston vaaleissa siinä seurakunnassa, jossa äänioikeutettu on merkitty seurakunnan jäseneksi viimeistään elokuun 31 päivänä, ja kirkkoherran vaaleissa siinä seurakunnassa, jossa vastaava merkintä on tehty viimeistään hakuajan päättymispäivänä. Jos seurakunta jakaantuu useampaan vaalialueeseen, äänioikeutta käytetään sillä vaalialueella, jonka alueella äänioikeutetulla on kotikunta edellä tarkoitettuna päivänä.

Jos vaalit on valituksen johdosta tai 49 §:n mukaan määrätty toimitettavaksi uudelleen, 18 vuoden iän on seurakunnanvaltuuston vaaleissa täytettävä viimeistään uudelleen toimitettavien vaalien ensimmäisenä vaalipäivänä ja kirkkoherran vaaleissa viimeistään hakuajan päättymispäivänä. Äänioikeutta käytetään uusissa vaaleissa siinä seurakunnassa, jossa äänioikeutettu on merkitty seurakunnan jäseneksi viimeistään 60 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää.

Äänioikeutettujen luettelosta, vaalien toimittamisesta ja vaalien tuloksen laskemisesta määrätään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

43 §
Vaalikelpoisuus

Vaalikelpoinen seurakunnan luottamustoimiin on ortodoksisesta kristillisestä vakaumuksesta tunnettu äänioikeutettu seurakunnan jäsen, joka ei ole vajaavaltainen.

Vaalikelpoisia seurakunnanvaltuuston ja seurakunnanneuvoston luottamustoimiin eivät ole kuitenkaan kyseisen seurakunnan päätoimiset työntekijät.

44 §
Vaalilautakunta

Vaalilautakuntaan kuuluu seurakunnan kirkkoherra sekä kolme muuta jäsentä, joiden tulee olla 43 §:n mukaisesti vaalikelpoisia seurakunnan toimielimiin.

Vaalilautakunnan jäsenet valitsee seurakunnanvaltuusto neljäksi vuodeksi ja heidän toimikautensa kestää siihen saakka, kunnes uudet jäsenet on valittu.

Vaalilautakunta vahvistaa seurakunnanvaltuuston jäsenten ja kirkkoherran vaalia varten äänioikeutettujen luettelon sekä toimittaa ja vahvistaa seurakunnanvaltuuston jäsenten ja kirkkoherran vaalin.

45 §

Kieltäytyminen ja ero luottamustoimesta

Oikeus kieltäytyä seurakunnan luottamustoimesta on henkilöllä, joka on täyttänyt 60 vuotta tai on ollut samassa tai samaan toimielimeen kuuluvassa luottamustoimessa neljä lähinnä edellistä vuotta taikka ollut seurakunnan luottamustoimessa yhteensä kahdeksan vuotta.

Luottamustoimesta voi kieltäytyä myös muusta pätevästä syystä. Kieltäytymisen hyväksymisestä päättää asianomainen toimielin.

Luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää se toimielin, joka on valinnut luottamushenkilön. Seurakunnanvaltuusto myöntää eron seurakunnanvaltuuston jäsenelle.

46 §

Päätösvaltaisuus

Seurakunnan toimielin on päätösvaltainen kun läsnä on enemmän kuin puolet kaikista jäsenistä.

Seurakunnanvaltuusto

47 §

Kokoonpano

Seurakunnanvaltuuston jäseniä ovat

- 1) kirkkoherra ja
- 2) neljäksi kalenterivuodeksi valitut jäsenet.

Seurakunnanvaltuustossa on jäseniä vähintään 9 ja enintään 18. Jäsenten lukumäärä määräytyy seurakunnan jäsenmäärän mukaan kirkkojärjestyksessä tarkemmin määrättyllä tavalla.

Jos jäsenen paikka tulee pysyvästi avoimeksi kesken toimikauden, puheenjohtajan on kutsuttava hänen tilalleen kyseessä olevalla vaalialueella lähinnä eniten ääniä saanut vaalikelpoinen henkilö.

48 §

Seurakunnanvaltuuston vaali

Seurakunnanvaltuuston jäsenet valitsee seurakunnan äänioikeutetut jäsenet salaisella vaalilla.

Seurakunnanvaltuusto voi jakaa seurakunnan useampaan vaalialueeseen siten, että seurakunnan eri alueet tulevat suhteellisesti edustetuiksi. Jos seurakunnan jäsenmäärä on yli 5000, seurakunta on jaettava vaalialueisiin.

Kahdella seurakunnan äänioikeutetulla jäsenellä on oikeus asettaa vaalialueellaan ehdokkaita seurakunnanvaltuustoon. Esitys on tehtävä kirjallisesti ja kussakin esityksessä voidaan esittää enintään niin monta ehdokasta kuin kyseiseltä vaalialueelta valitaan valtuustoon jäseniä.

Jokainen äänioikeutettu voi äänestää enintään niin montaa vaalialueensa ehdokasta kuin kyseiseltä vaalialueelta valitaan valtuustoon jäseniä. Valituksi tulee niin monta eniten ääniä saanutta kuin kyseiseltä vaalialueelta valitaan valtuustoon jäseniä.

49 §
Ylimääräiset vaalit

Hiippakunnan piispa määrää toimitettavaksi täydennysvaalit, jos seurakunnanvaltuuston jäsenten lukumäärä vaaleissa tai vaalikauden aikana jää alle kolmen neljäsosan säädetyistä lukumäärästä.

Hiippakunnan piispa voi määrätä toimitettavaksi uudet vaalit myös seurakuntajaon olennaisen muutoksen johdosta. Jos seurakuntajaon muutos sitä vaatii, piispa voi määrätä vaalit toimitettavaksi uutta seurakuntajakoa noudattaen ennen seurakuntajaon muutoksen voimaantuloa.

Piispa määrää tarvittaessa ylimääräisiä vaaleja varten 48 §:n 2 momentin mukaan vaalialueet.

Ylimääräisissä vaaleissa valittujen jäsenten toimikausi kestää kulumassa olevan vaalikauden loppuun. Jos 2 momentissa tarkoitettut vaalit toimitetaan vaalikauden viimeisenä vuonna, toimikausi kestää kuitenkin seuraavan vaalikauden loppuun.

50 §
Tehtävät

Seurakunnanvaltuusto käyttää seurakunnan päätösvaltaa. Seurakunnanvaltuuston tehtäviä määrätään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

51 §
Asian valmistelu ja kokouskutsu

Seurakunnanvaltuustolle tulevat asiat valmistelee seurakunnanneuvosto tai yksittäistapauksessa toimikunta, jonka valtuusto on tehtävään määrännyt.

Seurakunnanvaltuusto voi ottaa asian päätettäväksi ilman valmistelua vain jos päätös siitä tehdään yksimielisesti.

Seurakunnanvaltuusto ei voi ottaa päätettäväksi asiaa, jos sitä ei ole kokouskutsussa mainittu.

Seurakunnanneuvosto

52 §
Kokoonpano

Seurakunnanneuvoston jäseniä ovat

- 1) kirkkoherra;
- 2) pääkirkon isännöitsijä; sekä
- 3) vähintään neljä seurakunnanvaltuuston toimikaudekseen valitsemaa henkilöä.

Jos jäsenen paikka tulee pysyvästi avoimeksi kesken toimikauden, seurakunnanvaltuuston on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi jäsen.

Seurakunnan päätoimisessa työsopimussuhteessa olevat papit, diakonit ja kanttorit voivat valita keskuudestaan edustajan, jolla on puheoikeus seurakunnanneuvoston kokouksessa.

53 §
Seurakunnanneuvoston vaali

Seurakunnanneuvoston 52 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut jäsenet valitsee seurakunnanvaltuusto.

54 §
Tehtävät

Seurakunnanneuvoston tehtävänä on edistää seurakunnan hengellistä elämää, vastata seurakunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä seurakunnanvaltuuston päätösten valmistelusta, laillisuuden valvonnasta ja täytäntöönpanosta. Seurakunnanneuvosto valvoo seurakunnan etua, edustaa seurakuntaa ja käyttää sen puhevaltaa, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä tai määrätä.

Seurakunnanneuvoston tehtävistä määrätään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

55 §
Seurakunnanvaltuuston päätösten laillisuusvalvonta

Jos seurakunnanneuvosto katsoo, että seurakunnanvaltuuston päätös on tehty virheellisessä järjestyksessä tai että valtuusto on ylittänyt toimivaltansa taikka jos päätös on muuten lainvastainen, seurakunnanneuvoston on jätettävä päätös täytäntöön panematta. Asia on viipymättä saatettava valtuuston uudelleen käsiteltäväksi.

Jos seurakunnanvaltuusto pysyy päätöksessään, seurakunnanneuvoston on saatettava kirkollishallituksen ratkaistavaksi, onko täytäntöön panemiselle laillisia esteitä. Kirkollishallitus ei saa ratkaista asiaa, ennen kuin oikaisuvaatimusaika valtuuston päätöksestä on kulunut.

Papisto ja kanttorit

56 §
Kirkkoherra

Jokaisen seurakunnan esimiehenä on kirkkoherra.

Kirkkoherra vastaa siitä, että jumalanpalvelukset ja pyhät toimitukset toimitetaan kirkon perinteen, kirkkojärjestyksen ja muiden kirkollisten säännösten mukaan. Kirkkoherran on huolehdittava seurakuntansa uskonnollisesta kasvattamisesta ja seurakunnan jäsenten sielunhoidosta.

Kirkkoherra johtaa seurakunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa tämän lain, kirkkojärjestyksen ja seurakunnan toimielinten päätösten mukaan.

57 §
Kirkkoherran vaali

Kirkkoherran valitsevat salaisella vaalilla seurakunnan äänioikeutetut jäsenet.

Hiippakunnan piispa suorittaa ehdokasasettelun hakuajan päätyttyä. Piispan on asetettava ehdolle enintään kolme ansiokkainta ja tehtävään sopivinta ehdokasta.

Vähintään kymmenellä seurakunnan äänioikeutetulla jäsenellä on oikeus esittää lisäehdo-

kasta, joka on hakenut tehtävään ja antanut lisäehdokkauteensa kirjallisen suostumuksensa. Esitys on tehtävä kirjallisesti hiippakunnan piispalle vähintään kymmenen päivää ennen vaalia. Piispalla on oikeus hyväksyä tai hylätä lisäehdokas. Jos piispa hylkää lisäehdokkaan, päätöksessä on esitettävä perustelut hylkäämiselle.

Jokainen äänioikeutettu voi äänestää yhtä ehdolle asetettua tai lisäehdokasta. Lisäehdokasta äänestänyt voi lisäksi äänestää yhtä ehdolle asetettua. Jos lisäehdokasta kannattaa yli puolet äänestäjistä, hän tulee valituksi tehtävään. Muussa tapauksessa valituksi tulee se, joka saa enemmistön annetuista äänistä. Jos äännet menevät tasan, valituksi tulee ylemmällä vaalisijalla oleva ehdokas.

58 §

Papin, diakonin ja kanttorin valinta

Seurakunnan muun papin kuin kirkkoherran, diakonin ja kanttorin valitsee seurakunnanvaltuusto.

Hiippakunnan piispa suorittaa ehdokasasettelun hakuajan päätyttyä. Piispan on asetettava ehdolle enintään kolme ansiokkainta ja tehtävään sopivinta ehdokasta.

Jokainen seurakunnanvaltuuston jäsen voi äänestää yhtä ehdokasta. Valituksi tulee se, joka saa eniten ääniä. Jos äännet menevät tasan, valituksi tulee ylemmällä vaalisijalla oleva ehdokas.

Seurakuntajaon muuttaminen

59 §

Aloiteoikeus

Aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakunta tai hiippakunnan piispa.

60 §

Seurakunnan työntekijät

Jos seurakuntajaon muutos merkitsee seurakunnan lakkaamista, lakkaavan seurakunnan pysyväisluonteisessa työsopimussuhteessa olevat työntekijät siirretään laajentuvan tai uuden seurakunnan vastaaviin työsopimussuhteisiin heille soveltuviin tehtäviin sen mukaan kuin asianomaisten seurakuntien kesken sovitaan.

Jos sopimusta ei saada aikaan, kirkollishallituksen on asianomaisen seurakunnan tai työntekijän esityksestä päätettävä siirtämisestä.

Jos seurakuntajaon muutos merkitsee seurakunnan alueen supistumista siten, ettei 1 momentissa tarkoitettu työntekijä ole seurakunnassa tarpeen eikä hänen siirtämisestään laajentuvan tai uuden seurakunnan palvelukseen voida sopia, määrää siirtämisestä kirkollishallitus sen mukaan kuin 2 momentissa säädetään.

61 §

Omaisuuksien jako

Jos seurakuntajakoon tehdään muutos, seurakuntien on sovittava omaisuuden jakamisesta. Sopimus on tehtävä niiden seurakuntien kesken, joita muutos koskee tai jotka perustetaan muutoksen yhteydessä.

Jos seurakunnat ovat eri mieltä omaisuuden jaosta, asian ratkaisee kirkollishallitus.

Kirkollishallitus vahvistaa seurakuntien sopimuksen tai päättää omaisuuden jaosta seurakuntajaon muuttamispäätöksen yhteydessä. Kirkollishallitus voi jättää sopimuksen vahvistamisen tai omaisuuden jaosta päättämisen myöhemmin tapahtuvaksi ja päättää tarvittaessa vain omaisuuden väliaikaisesta käytöstä.

Kun sopimus tai omaisuuden jako on vahvistettu, päätöksessä oleva määräys omaisuuden osoittamisesta seurakunnalle on omaisuuden saantokirja.

62 §

Yleinen jakoperuste

Jos seurakunta kokonaisuudessaan yhdistetään toiseen seurakuntaan tai perustettavaan uuteen seurakuntaan, seurakunnan omaisuus siirtyy tälle seurakunnalle.

Jos seurakunta jaetaan alueellisesti kahdeksi tai useammaksi seurakunnaksi, omaisuus jaetaan seurakuntien kesken väkiluvun osoittamassa suhteessa seurakuntajaon voimaantulopäivänä vallitsevan tilanteen mukaan.

Jos osa seurakunnan alueesta liitetään toiseen seurakuntaan tai siitä muodostetaan uusi seurakunta, tulee sen seurakunnan johon alue liitetään tai joka muodostetaan alueesta, saada ensiksi mainitun seurakunnan varoista sellainen osuus, joka vastaa seurakunnasta siirretyn alueen väkiluvun suhdetta seurakuntaan jääneen alueen väkilukuun, jollei 63 §:stä muuta johdu.

Velat ja muut vastaavat sitoumukset jaetaan seurakuntien kesken sen mukaan kuin ne saavat varoja. Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei kuitenkaan saa siirtää ilman oikeudenhaltijan suostumusta.

63 §

Poikkeukset jakoperusteesta

Omaisuuden jaossa on jakoperusteista poiketen jätettävä kirkot, rukoushuoneet, muut kirkon käyttöä palvelevat rakennukset irtaimistoiheen sekä kirkon yhteydessä mahdollisesti oleva hautausmaa sille seurakunnalle, jonka alueella ne tulevat sijaitsemaan.

Seurakunnalle, jota seurakuntajaon muutos koskee, voidaan kuitenkin antaa määräajaksi oikeus käyttää 1 momentissa tarkoitettua omaisuutta jakopäätöksessä tarkemmin määrätyn ehdoin, jollei siitä aiheudu huomattavaa haittaa sille seurakunnalle, jolle omaisuus kuuluu.

Jos seurakuntajaon muutoksesta, omaisuuden jaosta tai 1 momentissa tarkoitettua järjestystä aiheutuisi jonkin seurakunnan toiminnan ja talouden ilmeinen heikentyminen tai muu olennainen haitta, voidaan jakoperusteesta poiketa.

Luostarit

64 §

Johtaja

Luostarin jäsenet valitsevat luostarin johtajan enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan. Vaalin vahvistaa hiippakunnan piispa.

65 §
Johtokunta

Luostarissa on sen asioiden hoitamista varten johtokunta, jonka jäsenet luostarin jäsenet valitsevat enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan.

Luostarin johtaja toimii johtokunnan puheenjohtajana.

66 §
Ohjesääntö

Luostarin tehtävistä, hallinnosta ja toiminnasta määrätään luostarin ohjesäännössä. Ohjesäännön vahvistaa luostarin johtokunnan esityksestä hiippakunnan piispa.

67 §
Taloussääntö

Luostarin taloussäännöstä päättää luostarin johtokunta. Taloussääntö on alistettava kirkollishallituksen vahvistettavaksi.

Kirkonkirjat ja seurakunnan arkisto

68 §
Kirkonkirjat

Kirkonkirjoja ovat

- 1) uskontokuntien jäsenrekistereistä annetussa laissa (614/1998) tarkoitettu jäsenrekisteri;
- 2) ennen 1 kohdassa mainitun lain voimaantuloa pidetyt kirkolliset väestörekisterit ja niihin kuuluvat asiakirjat;
- 3) luettelot kastetuista sekä henkilöistä, joiden avioliiton esteistä on toimitettu tutkinta, avioliittoon vihityistä, kuolleista ja haudatuista, muuttaneista sekä kirkosta eronneista ja kirkkoon liittyneistä.

69 §
Kirkonkirjojen pitäminen

Seurakunnat ja luostarit pitävät kirkonkirjoja noudattaen, mitä niistä tässä tai muussa laissa säädetään taikka niiden nojalla säädetään tai määrätään. Kirkon keskusarkiston kirkonkirjatiedoista ja niiden ylläpidosta vastaa kuitenkin kirkollishallitus.

Kirkollishallitus voi asianomaista seurakuntaa kuultuaan päättää, että seurakunnan kirkonkirjoja pidetään kirkollishallituksessa tai että useampi seurakunta huolehtii kirkonkirjojen pitämisestä yhdessä. Kirkollishallituksen on samalla määrättävä tehtävään rekisterinhoitaja.

Päätöksenteko kirkonkirjojen pitämisestä koskevilla asioilla kuuluu kirkkoherralle tai tehtävään määrätylle rekisterinhoitajalle. Kirkollishallitus antaa tarkempia määräyksiä kirkonkirjojen pitämisestä.

70 §

Tietojen luovuttaminen

Kirkonkirjoista tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta on voimassa mitä siitä erikseen säädetään.

Kirkollishallitus määrää kirkonkirjoista luovutettavista tiedoista perittävät maksut.

71 §

Ilmoitusvelvollisuus

Jos pappi kastaa tai siunaa hautaan henkilön, joka ei kuulu hänen seurakuntaansa, on hänen viipymättä toimituksen suoritettuaan ilmoitettava siitä sille seurakunnalle tai uskonnolliselle yhdyskunnalle, jonka jäseneksi kyseinen henkilö tulee tai jonka jäsen hän oli.

Ilmoituksen tulee sisältää ainakin nimi ja henkilötunnus tai syntymäaika, tieto alaikäisen lapsen huoltajista, sekä tieto toimituksesta ja sen ajankohdasta.

72 §

Asiakirjojen säilyttäminen ja tallettaminen

Kirkollishallitus antaa tarkempia määräyksiä kirkonkirjojen ja seurakunnan arkistoon kuuluvien muiden asiakirjojen järjestämisestä, säilyttämisestä sekä hävittämisen edellytyksistä.

Vanhoja kirkonkirjoja ja seurakunnan arkistoon kuuluvia muita asiakirjoja voidaan tallettaa yleisarkistoon, niin kuin siitä on erikseen säädetty tai määrätty.

7 luku

Seurakunnan talous

73 §

Kirkollisvero

Seurakunnan jäsenten tulee osallistua niiden tulojen hankkimiseen, joita tarvitaan 75 §:ssä mainittuihin menoihin.

Se määrä, joka tarvitaan seurakunnanvaltuuston vuosittain hyväksymän talousarvion mukaan muiden tulojen lisäksi menojen suorittamiseen, kootaan varainhoitovuonna kirkollisverona. Seurakunnanvaltuusto vahvistaa tuloveroprosentin. Tuloveroprosentti vahvistetaan lähimpään 0,05 prosenttiyksikköön.

Kirkollisveron suorittamiseen osallistuvat kunnallisverotuksessa verotettujen tulojen mukaan kaikki seurakunnan alueen kunnissa verovuonna asuvat kirkkoon kuuluvat henkilöt.

74 §

Vapautus kirkollisverosta

Jos verovelvollinen on saanut säädettyjen kohtuullistamisperusteiden mukaisesti osittaisen tai täydellisen vapautuksen kunnalle tulosta maksettavasta verosta tai sen suorittamisen viivästyttämisestä johtuvista seuraamuksista, hän saa vastaavan vapautuksen samasta tulosta maksettavasta kirkollisverosta ja sen suorittamisen viivästyttämisestä johtuvista seuraamuksista.

Jos verovelvollinen ei ole saanut 1 momentin mukaista vapautusta, seurakunnanneuvosto voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää osittaisen tai täydellisen vapautuksen kirkollisverosta tai sen viivästyttämisestä johtuvista seuraamuksista samoilla perusteilla, joilla valtion ja kunnan viranomaiset voivat myöntää vapautuksen valtion- ja kunnallisveron osalta.

75 §

Seurakunnan tulojen käyttäminen

Seurakunnan tuloja saa käyttää ainoastaan seurakunnan tehtävien toteuttamiseen.

8 luku

Hautaustoimi

76 §

Hautausmaan perustaminen

Hautausmaan perustamisesta, laajentamisesta ja lakkauttamisesta päättää seurakunnanvaltuusto tai luostarin johtokunta.

77 §

Hautaoikeus ja hautaoikeuden haltija

Oikeus hautaan luovutetaan määrääjäksi. Hautaoikeuden haltija voi luovuttaa tämän oikeuden vain seurakunnalle.

Hautaoikeuden haltijasta ja siitä, keitä hautaan voidaan haudata, sovitaan hautaa luovutettaessa. Jos sopimusta ei ole tehty vuoden kuluessa haudan luovutuspäivästä tai jos tehtyä sopimusta ei voida noudattaa, hautaoikeuden haltijaksi tulee vainajan leski tai, milloin leskeä ei ole taikka hänkin on kuollut, ensimmäiseksi hautaan haudatun vainajan lähimmät perilliset. Jos heitä on useita, heidän on valittava hautaoikeuden haltija edustamaan heitä hautaa koskevissa asioissa. Hautaoikeuden uudesta haltijasta on ilmoitettava hautaustoimesta vastaavalle seurakunnan viranomaiselle.

Jos ensimmäiseksi hautaan haudatun vainajan lähimmät perilliset eivät ole voineet sopia hautaoikeuden uudesta haltijasta seurakunnanneuvosto voi määrätä hautaoikeuden haltijan ja antaa etusijan paikkakunnalla asuvalle tai sille joka on huolehtinut haudan hoidosta.

78 §

Hautaamisjärjestys

Jollei siitä, keitä hautaan voidaan haudata, ole sovittu 77 §:n 2 momentin mukaisesti, hautaan saadaan ensisijaisesti haudata vainaja, jota varten hauta on luovutettu, ja tämän puoliso sekä lisäksi sattuneiden kuolemantapausten mukaisessa järjestyksessä suoraan etenevässä tai takenevässä polvessa oleva sukulainen tai tämän puoliso. Jollei tällaista sukulaista ole tai jos hautaoikeuden haltija siihen suostuu, hautaan saadaan haudata vainajan sisar ja veli sekä heidän lapsensa, sanottujen henkilöiden otto- ja kasvattilapset sekä näiden kaikkien puoliset. Hautaoikeuden haltijan suostumuksella voi hautaustoimesta vastaava seurakunnan viranomainen antaa luvan haudata hautaan muunkin henkilön, milloin siihen on erityinen syy.

79 §
Hautojen hoito

Hauta on pidettävä hautausmaan arvoa vastaavassa kunnossa. Haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija, jollei seurakunnanneuvosto toisin päättä tai siitä ei ole sovittu 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Seurakunta voi sopia hautaoikeuden haltijan kanssa, että seurakunta ottaa korvauksesta määrääjäksi vastatakseen haudanhoitovelvollisuudesta.

Jos haudan hoito on olennaisesti laiminlyöty, voi seurakunnanneuvosto velvoittaa hautaoikeuden haltijan vuoden määräajassa siitä, kun seurakunnanneuvoston päätös on annettu hänelle tiedoksi, laittamaan haudan kuntoon uhalla, että oikeus hautapaikkaan muutoin julistetaan menetetyksi.

80 §
Erimielisyyksien ratkaiseminen

Seurakunnanneuvosto tai luostarin johtokunta ratkaisee erimielisyyden hautaoikeudesta, hautaoikeuden haltijasta, haudan haltijan velvollisuuksista tai muusta hautaa koskevasta asiasta, jollei toisin ole säädetty.

81 §
Hautaustoimilain soveltaminen

Hautaustoimesta on lisäksi voimassa, mitä siitä hautaustoimilaissa (457/2003) säädetään.

9 luku
Hallintomenettely

82 §
Esteellisyys

Kirkolliskokouksen jäsen on esteellinen osallistumaan häntä henkilökohtaisesti koskevan päätöksen tekemiseen.

Seurakunnanvaltuuston jäsen on esteellinen osallistumaan sellaisen päätöksen tekemiseen, joka koskee henkilökohtaisesti häntä tai hänen hallintolain 28 §:ssä tarkoitettua läheistään. Puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan osallistuessa itseoikeutettuna seurakunnan muun toimielimen kokoukseen häneen sovelletaan, mitä 3 momentissa säädetään.

Kirkon ja seurakunnan muiden luottamushenkilöiden ja työntekijöiden esteellisyydestä on voimassa mitä hallintolain 28 §:ssä säädetään. Palvelussuhde seurakuntaan ei kuitenkaan tee henkilöä esteelliseksi hallintoasiassa, jossa seurakunta on asianosainen, jollei hän palvelussuhteensa perusteella ole esitelty tai muutoin vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa.

83 §
Vaalikelpoisuuden menettäminen

Kirkon tai seurakunnan luottamuselimen jäsenen menettäessä kelpoisuutensa kesken toimikauden asianomainen toimielin vapauttaa hänet tehtävästään.

84 §

Päätöksenteko monijäsenisessä toimituksessa

Jos toimitus on asiasta yksimielinen tai vastaehdotusta ei ole kannatettu, puheenjohtaja toteaa päätöksen. Muussa tapauksessa puheenjohtaja toteaa ehdotukset, joita ei kannatuksen puuttuessa oteta äänestettäväksi, ja ehdotukset, joista äänestetään. Puheenjohtaja esittää toimituksen hyväksyttäväksi äänestystavan ja jos äänestyksiä on toimitettava useampia, äänestysjärjestyksen sekä tekee äänestysesityksen siten, että vastaus "jaa" tai "ei" ilmaisee kannanoton ehdotukseen.

Äänestykset toimitetaan avoimesti. Vaali on kuitenkin vaadittaessa toimitettava suljetuin lipuin. Äänen mennessä tasan päätöksen ratkaisee istunnon puheenjohtajan ääni. Suljetussa lippuäänestyksessä äänen mennessä tasan päätös ratkaistaan arvalla.

Piispainkokouksessa sekä kirkollishallituksen istunnossa tai jaostossa äänestettäessä noudatetaan kuitenkin samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Jokaisella kokouksen jäsenellä on äänestyksessä yksi ääni. Päätökseksi tulee jäljempänä mainituin poikkeuksin se, jota enemmistö kannattaa.

Tämän lain muuttamista koskevan esityksen tai sitä koskevan puoltavan lausunnon antaminen taikka kirkkojärjestyksen antaminen ja muuttaminen edellyttävät kirkolliskokouksessa kahden kolmasosan enemmistöä annetuista äänistä.

85 §

Eriävä mielipide

Päätöksentekoon osallistuneella, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan, sekä asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta, on oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipide. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Ennen pöytäkirjan tarkastamista esitetyt kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan.

Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut ei ole vastuussa päätöksestä. Esittelijä on vastuussa hänen esittelystään tehdystä päätöksestä, jollei hän ole ilmoittanut eriävää mielipidettä.

86 §

Tiedoksianto

Kirkon ja seurakunnan viranomaisen päätöksen ja muun asiakirjan tiedoksiannosta on voimassa, mitä hallintolaissa säädetään.

Asiakirja annetaan tiedoksi seurakunnan jäsenille asettamalla asiakirja yleisesti nähtäväksi seurakunnan ilmoitustaululle siten kuin siitä on ennakolta ilmoitettu. Tiedoksisääntöä katsotaan tapahtuneen, kun asiakirja on asetettu nähtäväksi. Asianosaiselle päätös annetaan kuitenkin erikseen tiedoksi siten kuin hallintolaissa säädetään.

87 §

Tiedoksianto hautaa koskevilla asioilla

Hautaa koskevat päätökset annetaan tiedoksi hautaoikeuden haltijalle.

Jos hautaoikeuden haltijasta tai hänen olinpaikastaan ei saada tietoa, ilmoitus hautaa koskevasta päätöksestä on pantava tiedoksi haudalle. Päätöksestä on lisäksi kuulutettava paikka-

kunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen sinä päivänä, jona kuulutus on julkaistu lehdessä.

88 §

Hallintolain soveltaminen

Hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä kirkon ja seurakunnan viranomaisessa on lisäksi voimassa, mitä siitä hallintolaissa säädetään.

89 §

Julkisuuslain soveltaminen

Kirkon, seurakunnan ja luostarin hallinnossa sovelletaan mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita tilintarkastaja pitää tarpeellisenä tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Kirkollishallitus antaa tarkempia määräyksiä maksuista, joita peritään asiakirjan jäljennöksistä sekä tietojen antamisesta tulosteena tai teknisen käyttöyhteyden avulla taikka muutoin sähköisesti tai siihen verrattavalla tavalla samoin kuin viranomaisen tietopalveluna.

90 §

Istuntojen julkisuus

Kirkolliskokouksen ja seurakunnanvaltuuston istunnot ovat julkisia, jollei kokouksessa käsitellä asiaa tai asiakirjaa, joka on lailla säädetty salassa pidettäväksi tai jollei toimitella muuten painavan syyn vuoksi jossakin asiassa toisin päätä. Suljetussa istunnossa esitetyt ja siinä käydyistä keskusteluista laaditut asiakirjat ovat salassa pidettäviä, jos niin laissa säädetään.

Muiden toimitelinten kokoukset ovat julkisia vain, jos toimitella niin päätetään, eikä käsiteltävänä ole asia tai asiakirja, joka on lailla säädetty salassa pidettäväksi.

91 §

Kielellisiä oikeuksia koskevien säännösten soveltaminen ja seurakunnan kieli

Kirkollishallinnossa noudatetaan soveltuvin osin mitä kielilaissa (423/2003) säädetään. Mitä kielilaissa säädetään valtion viranomaisista, koskee soveltuvin osin kirkon viranomaisia, ja mitä kunnallisista viranomaisista, koskee vastaavasti soveltuvin osin seurakunnan viranomaisia.

Kirkollishallitus määrää joka viides vuosi edellisen kalenterivuoden lopussa seurakunnan jäseniksi merkittyjen kielellisen jakauman perusteella, mitkä seurakunnat ovat suomenkielisiä tai ruotsinkielisiä ja mitkä kaksikielisiä. Seurakunta on kaksikielinen, kun suomen- tai ruotsinkielinen vähemmistö on niin suuri, että kunta vastaavasti kielilain säännösten mukaan olisi kaksikielinen.

Oikeudesta käyttää saamen kieltä säädetään saamen kielilaissa (1086/2003).

Jumalanpalveluksia ja muuta toimintaa järjestetään tarpeen mukaan myös muulla kuin seurakunnan kielellä.

10 luku Alistaminen ja muutoksenhaku

92 §

Päätöksen alistaminen

Seurakunnanvaltuuston tai luostarin johtokunnan päätös on alistettava kirkollishallituksen vahvistettavaksi, ennen kuin päätös saadaan panna täytäntöön, jos päätös koskee

1) kiinteän omaisuuden myymistä, vaihtamista, muuta luovuttamista, vuokraamista yli kymmenen vuoden määräajaksi tai panttaamista;

2) sellaisen irtaimen tavarain myymistä tai muuta luovuttamista, joka välittömästi liittyy kirkollisiin toimituksiin;

3) taloudellista sitoumusta tai hanketta, jonka arvo tai josta viiden vuoden aikana aiheutuvat menot ylittävät seurakunnan vuositulon määrän;

4) hautausmaan perustamista, laajentamista tai lakkauttamista;

5) kirkon tai rukoushuoneen rakentamista ja purkamista koskevan suunnitelman hyväksymistä sekä sitä olennaisesti muuttavaa korjaamista koskevan suunnitelman hyväksymistä; tai

6) luostarin taloussäännön hyväksymistä tai muuttamista.

Jos alistamista ei ole toimitettu vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä, päätös on rauennut.

Jollei alistettu päätös ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä taikka mene viranomaisen toimivaltaa ulommaksi tai ole muuten lainvastainen ja jollei se myöskään ole epätarkoituksenmukainen, se on vahvistettava. Päätökseen voidaan vahvistettaessa tehdä asiasisältöön vaikuttamattomia oikaisuluonteisia korjauksia.

Alistetusta päätöksestä tehty oikaisuvaatimus on ratkaistava alistusasian yhteydessä. Alistetua päätöstä ei saa vahvistaa ennen kuin oikaisuvaatimusaika on päättynyt

93 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Kirkon ja seurakunnan viranomaisen hallintoasiassa tekemään päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen kirkollishallitukselle.

Kirkollishallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta tai alistusasiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Kuopion hallinto-oikeuteen.

94 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusperusteet

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen saa tehdä sillä perusteella, että

1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;

2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa; tai

3) päätös on muuten lainvastainen.

Oikaisuvaatimuksen seurakunnanvaltuuston tai luostarin johtokunnan alistettavasta päätöksestä saa tehdä myös sillä perusteella, ettei päätös ole tarkoituksenmukainen. Alistusviranomaisen päätöksestä voi valittaa vain 1 momentissa tarkoitettulla perusteella.

95 §

Oikaisuvaatimus- ja valituskelpoisuus

Päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä valitusta.

96 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen). Oikaisuvaatimuksen seurakunnan viranomaisen päätöksestä saa lisäksi tehdä seurakunnan jäsen.

Museovirasto saa tehdä oikaisuvaatimuksen seurakunnan päätöksestä, joka koskee 109 §:n nojalla suojeltuun kirkkoon tai rukoushuoneeseen kohdistuvia 92 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä sekä kirkollishallituksen 109 §:n 1 ja 4 momentin nojalla tekemästä päätöksestä.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea valittamalla muutosta se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Jos päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea valittamalla muutosta myös se, jolla on 1 momentin mukaan oikeus tehdä oikaisuvaatimus, ja päätöksen koskiessa seurakunnan viranomaisen päätöstä myös päätöksen tehnyt seurakunta.

97 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän ja valitus 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

98 §

Jatkovalitus

Hallinto-oikeuden päätöksestä valitetaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

99 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Kirkon ja seurakunnan viranomaisen päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei saa kuitenkaan ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos oikaisuvaatimuksen tai valituksen käsittelevä viranomainen kieltää täytäntöönpanon.

100 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittaminen

Kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen päätöksestä sekä piispan päätöksestä 57 §:n 2 ja 3 momentissa, 58 §:n 2 momentissa ja 105 §:n 1 momentissa tarkoitettussa asiassa ei saa tehdä oikaisuvaatimusta tai valitusta.

Kirkon tai seurakunnan viranomaisen hankintaa koskevasta päätöksestä ei saa tehdä oikai-

suvaatimusta tai valitusta sillä perusteella, että päätös on julkisista hankinnoista annetun lain (1505/1992) vastainen, jos asian tutkiminen kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan.

101 §

Hallintolainkäyttölaki

Jollei tässä laissa toisin säädetä, muutosta haettaessa ja siitä päätettäessä on noudatettava mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1999) säädetään.

11 luku

Erinäiset säännökset

102 §

Työntekijän jäsenyyksivaatimus

Jumalanpalvelusten ja kirkollisten toimitusten suorittamiseen sekä diakoniaan tai opetukseen liittyvissä tehtävissä työskentelevän työntekijän sekä kirkollishallituksen lainoppineen kirkkoneuvoksen on oltava ortodoksisen kirkon jäseniä.

103 §

Papin, diakonin ja kanttorin yleiset velvollisuudet

Pappi, diakoni ja kanttori eivät saa opettaa, liittää saarnaansa tai levittää mielipiteitä, jotka ovat vastoin kirkon tunnustusta tai kanonista rakennetta. Heidän on käyttäydyttävä työtehtäviä hoitaessaan ja niiden ulkopuolella asemansa edellyttämällä tavalla.

104 §

Vaitiolovelvollisuus

Pappi ei saa todistajana eikä muuten ilmaista, mitä hänelle on synnintunnustuksessa tai muuten sielunhoidossa uskottu, eikä henkilöä, joka on hänelle siinä uskoutunut.

Jos joku synnintunnustuksessa tai muuten sielunhoidossa ilmaisee yleisen lain mukaan ilmiannettavan rikoksen olevan hankkeessa, papin on kehotettava häntä ilmoittamaan asiasta viranomaisille tai sille, jota vaara uhkaa. Jollei hän suostu siihen, papin on annettava asiasta viranomaisille tietoa sen verran kuin on mahdollista asianomaisen suoraan tai välillisesti tulematta ilmi.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvien osin myös piispaa ja diakonia.

105 §

Toimituskielto ja pappeuden menettäminen

Jos pappi tai diakoni toimii vastoin 103 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia, piispa voi määrätä hänet enintään kuuden kuukauden mittaiseen toimituskieltoon. Kuutta kuukautta pitemmästä toimituskiellosta päättää piispainkokous.

Jos pappi ja diakoni 1 momentin mukainen toiminta tai velvollisuuksien vastainen käyttäytyminen osoittaa hänet kanonisesti sopimattomaksi pappeuteen, piispainkokous voi määrätä pappeuden menetetyksi.

106 §

Naisten ja miesten edustus toimielimissä.

Kirkollisissa toimielimissä lukuun ottamatta kirkolliskokousta, kirkollishallitusta, hiippakuntaneuvostoa, piispainkokousta ja seurakunnanvaltuustoa tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

107 §

Työehtosopimuksen tekeminen

Työehtosopimuksen kirkon ja seurakuntien puolesta tekee kirkollishallitus, johon sovelletaan, mitä työehtosopimuslaissa (436/1946) säädetään työnantajasta tai rekisteröidystä työnantajain yhdistyksestä.

108 §

Kirkolliset arvonimet

Piispa voi myöntää hiippakuntansa papille rovastin arvonimen sekä kanttorille director cantus ja director musices -arvonimen. Muista kirkollisista arvonimista, kunniamerkeistä ja huomionosoituksista määrätään kirkkojärjestyksessä.

109 §

Kirkon tai rukoushuoneen suojele

Ennen vuotta 1917 rakennettu kirkko on suojelunalainen. Kirkollishallitus voi määrätä sitä nuoremman kirkon tai rukoushuoneen suojeltavaksi, jos suojeleluun on sellainen syy, jonka johdosta vastaavan rakennuksen suojelusta voitaisiin päättää rakennussuojelulain (60/1985) mukaan. Kirkollishallitus voi tehdä suojelua koskevan päätöksen myös seurakunnan tai Museoviraston aloitteesta. Ennen suojelupäätöksen tekemistä Museovirastolle on varattava tilaisuus antaa asiasta lausunto. Rakennuksen suojelelu kohdistuu myös sen kiinteään sisustukseen, siihen liittyviin maalauksiin ja taideteoksiin sekä piha-alueeseen.

Suojeltua kirkkoa tai rukoushuonetta ei saa purkaa eikä siihen saa tehdä sellaisia muutoksia, jotka vaarantavat rakennuksen kulttuurihistoriallisen arvon.

Ennen suojeltua kirkkoa tai rukoushuonetta olennaisesti muuttavaa korjaamista koskevan suunnitelman hyväksymistä on seurakunnan varattava Museovirastolle tilaisuus antaa suunnitelmasta lausunto.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu rakennus on sillä tavoin vahingoittunut, ettei sitä voida saattaa ennalleen, tai jos rakennuksen suojeleminen muusta erityisestä syystä ei enää ole perusteltua, kirkollishallitus voi, varattuaan museovirastolle tilaisuuden antaa asiasta lausunnon, päättää, ettei sitä enää ole pidettävä suojelunalaisena.

110 §

Rakennussuojelun valvonta

Kirkollishallituksen tai Museoviraston määräämällä tarkastajalla on oikeus päästä kirkkoon tai rukoushuoneeseen sen suojelelu koskevan asian vireille panemisen tai suojelelun noudattamisen ja soveltamisen kannalta tarpeellisten tarkastusten ja tutkimusten suorittamiseksi.

Jos on ilmeistä, että rakennuksessa tehdään 92 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja muutoksia tai korjauksia, vaikka alustusviranomaisen ei ole vahvistanut niitä koskevaa päätöstä, kirkollishallitus voi kieltää työn tai määrätä sen keskeytettäväksi.

12 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

111 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan:

1) ortodoksisesta kirkkokunnasta 8 päivänä elokuuta 1969 annettu laki (521/1969) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen

2) Suomen ortodoksisen kirkkokunnan virka- ja työehtovaliokunnasta 10 päivänä helmikuuta 1984 annettu laki (158/1984); sekä

3) ortodoksisen kirkkokunnan kirkollishallituksen suoritteiden maksullisuudesta _ päivänä _ kuuta 2004 annettu opetusministeriön asetus (/).

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

112 §

Kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpidon siirtyminen kirkolle

Ortodoksisen kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpito siirretään valtiolta ortodoksiselle kirkolle. Kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja seminaarin virkamiesten palkkauksesta ja matkakorvauksista aiheutuvat kustannukset sekä muut toimintamenot siirtyvät ortodoksisen kirkon vastattaviksi.

Valtio korvaa kirkolle ylläpidosta aiheutuvat kustannukset vuosittain myönnettävällä valtionavulla. Valtionavun suuruus määritellään siirtoa edeltävänä kalenterivuonna valtiolle kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja seminaarin ylläpidosta aiheutuneiden kustannusten mukaan. Lisäksi valtionavun määrässä otetaan huomioon siirtoa edeltävänä kalenterivuonna ortodoksisen kirkon seurakunnille ja laitoksille myönnettyjen valtionavustusten määrä. Valtionavun määrää tarkistetaan vuosittain kustannustason arvioitua muutosta vastaavalla määrällä. Kustannustason muutos lasketaan siten, että kaksi kolmasosaa siitä aiheutuu ansiotason ja palkkasidonnaisten maksujen muutoksesta ja yksi kolmasosa yleisen hintatason muutoksesta.

113 §

Virkasuhteen muuttuminen työsopimussuhteeksi

Kirkon ja seurakuntien virkasuhteet muuttuvat tämän lain tullessa voimaan työsopimussuhteiksi ja virat lakkaavat ilman eri toimenpiteitä. Työntekijöihin ja palvelussuhteen ehtoihin sovelletaan, mitä laissa säädetään tai sen nojalla säädetään tai määrätään ja mitä työehtosopimuksessa ja työsopimuksessa sovitaan.

114 §
Koeaika

Tämän lain voimaan tullessa virassa koeajalla olevan papin, diakonin tai kanttorin koeaika päättyy neljän kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta tai, jos koeaika tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan päättyisi tätä aikaisemmin, viimeksi mainittuna ajankohtana.

115 §
Eläkeoikeus

Kirkon virkasuhteesta työsopimussuhteeseen 113 §:n nojalla siirtyvän työntekijän, jonka palvelussuhde on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 1993, eläkeoikeudesta on voimassa, mitä virkasuhteessa valtioon olevan henkilön oikeudesta eläkkeeseen säädetään.

Kumotun ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 21 §:ssä tarkoitettu seurakunnan virkasuhteesta työsopimussuhteeseen siirtyvällä työntekijällä on oikeus kirkon keskusrahastosta maksettavaan vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeeseen sekä hänen omaisillaan perhe-eläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virkasuhteessa valtioon olevalla henkilöllä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettut työntekijät ovat velvollisia osallistumaan eläketurvan kustantamiseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virkasuhteessa valtioon oleva henkilö.

116 §
Vireillä olevat hallintoasiat

Ennen tämän lain voimaantuloa kirkon tai seurakunnan viranomaisessa vireille tullessiin hallintoasioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Uuteen käsittelyyn palautettuihin asioihin sovelletaan kuitenkin tämän lain säännöksiä.

117 §
Toimielimet ja luottamushenkilöt

Ojennuslautakunnan ja kirkollisen ylioikeuden toimikausi päättyy tämän lain tullessa voimaan ja niissä vireillä olevat asiat raukeavat. Suomen ortodoksisen kirkkokunnan virka- ja työehtovaliokunnan ja kirkolliskokouksen valmisteluvaliokunnan valmisteltavana olevat asiat siirtyvät kirkollishallitukselle. Ennen tämän lain voimaantuloa toistaiseksi valittujen luostarin johtajien ja johtokuntien toimikausi päättyy viiden vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Muut ennen tämän lain voimaantuloa valitut kirkon ja seurakuntien toimielimet jatkavat tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisen toimikautensa loppuun. Ennen tämän lain voimaantuloa valittujen luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ohje- ja johtosäännöt sekä työjärjestykset

Kirkossa ja seurakunnissa tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat ohje- ja johtosäännöt jäävät voimaan. Jos ohje- tai johtosäännön taikka työjärjestyksen määräys on ristiriidassa tämän lain tai kirkkojärjestyksen kanssa, noudatetaan tätä lakia tai kirkkojärjestystä.

Lag om ortodoxa kyrkan

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §

Kyrkans tradition och förbindelse med det ekumeniska patriarkatet

Den ortodoxa kyrkan i Finland grundar sig på Bibeln, traditionen, den ortodoxa kyrkans dogmer, kanoniska och andra kyrkliga regler.

Den ortodoxa kyrkan i Finland bildar ett ärkebiskopsdöme i Finland som verkar som en lokalkyrka.

Kyrkan står i kanonisk förbindelse med apostoliska och patriarkaliska ekumeniska stolen i Konstantinopel på det sätt som uttrycks i ekumeniska patriarkens beslut av den 6 juli 1923.

2 §

Kyrkans uppgift

Den ortodoxa kyrkan i Finland tjänar människorna genom gudstjänster, heliga förrättningar, ortodox fostran och undervisning, diakoni- och välgörenhetsarbete samt annan verksamhet som grundar sig på den ortodoxa kyrkans tradition.

3 §

Kyrkans medlemmar

Medlemmar i kyrkan är de som har upptagits i kyrkans gemenskap genom dopets och myrrasmörjelsens sakrament.

En medlem i kyrkan kan inte samtidigt höra till något annat religionssamfund.

I fråga om inträde i och utträde ur kyrkan gäller dessutom religionsfrihetslagen (453/2003).

4 §

Lagstiftning om kyrkan, utlåtanden och framställningar

Kyrkan har rätt att lämna förslag till ändring av denna lag och av annan lagstiftning som gäller kyrkan.

Kyrkan skall beredas tillfälle att yttra sig när denna lag skall ändras och när det utfärdas

bestämmelser i frågor som gäller kyrkans förhållande till staten eller andra religionssamfund.

Kyrkan har rätt att göra framställningar till statliga myndigheter eller att avge utlåtanden till dessa i samhälleliga frågor som är av vikt med tanke på kyrkans lära och uppgift.

5 §

Kyrkoordningen

Närmare bestämmelser om kyrkans verksamhet och förvaltning finns i kyrkoordningen, som utfärdas av kyrkomötet.

Kyrkoordningen publiceras i Finlands författningssamling.

2 kap.

Kyrkans administrativa indelning

6 §

Stiftet

Stiftet utgör grundenheten för kyrkan.

Kyrkan består av tre eller flera stift som vart och ett leds av stiftets biskop. En av biskoparna är ärkebiskop.

Stiftsindelningen fastställs närmare i kyrkoordningen.

7 §

Församlingarna och klostren

Stiften är indelade i församlingar. Församlingsindelningen skall motsvara kommunindelningen så att varje kommun i sin helhet befinner sig på området för samma församling.

På framställning av stiftets biskop beslutar kyrkostyrelsen om ändring av en församlings område, delning av en församling på territoriell grund, indragning av en församling samt om grundande av en ny församling.

Stiften kan förutom församlingar också omfatta kloster. På framställning av stiftets biskop beslutar kyrkostyrelsen om inrättande eller indragning av ett kloster.

8 §

Samarbetet mellan församlingar

Församlingar kan ingå avtal om att de uppgifter som hör till dem skall skötas gemensamt.

En församling kan med stöd av avtal sköta uppgifter även för någon annan församlings räkning. I avtalet kan det bestämmas att den sistnämnda församlingen är berättigad att invälja personer, som är valbara till förtroendeuppdrag i den egna församlingen, till medlemmar i respektive organ i den församling som sköter uppgiften.

9 §
Kapellförsamlingarna

Från en församling kan ett område avskiljas som en kapellförsamling. Närmare bestämmelser om organen i en kapellförsamling finns i kyrkoordningen.

På framställning av stiftets biskop beslutar kyrkostyrelsen om grundande och indragning av en kapellförsamling samt om ändring av området.

3 kap.
Kyrkans gemensamma förvaltning

Kyrkomötet

10 §
Sammansättning

Medlemmar av kyrkomötet är

- 1) stiftsbiskoparna och de biträdande biskoparna,
- 2) elva ombud för prästerskapet,
- 3) tre ombud för kantorerna samt
- 4) aderton lekmannaombud.

11 §
Valet av ombud och mandattid

Val av ombud vid kyrkomötet förrättas vart tredje år senast den 31 mars. Ombuden för prästerskapet och kantorerna samt lekmannaombuden väljs genom separata val.

Ombudens mandattid börjar den 1 juni efter valet och varar tre år.

12 §
Valbarhet och rösträtt

Valbara och röstberättigade vid val av ombud för prästerskapet är kyrkans präster och diakoner vilka inte är valbara eller röstberättigade vid val av ombud för kantorerna. En medlem av prästerskapet som genom biskopskonferensens beslut har avhållits från utförandet av prästerliga förrättningar är dock inte valbar eller röstberättigad.

Valbara och röstberättigade vid val av ombud för kantorerna är kantorer som är anställda i kyrkan eller en församling och som sköter kantorsuppgifterna i huvudsyssla.

Medlemmarna av prästerskapet och kantorerna är valbara och utövar sin rösträtt i det stift eller det valområde till vilket de hör. Närmare bestämmelser om prästerskapets och kantorernas tillhörighet till ett stift eller ett valområde finns i kyrkoordningen.

Valbara som lekmannaombud och som elektorer för lekmannaombud är för ortodox kristlig övertygelse kända personer som är medlemmar i kyrkan och som inte är omyndiga.

Rösträtt vid val av lekmannaombud har de elektorer som valts av församlingarna och, i de församlingar som bildar ett eget valområde enligt 15 § 2 mom., medlemmarna i församlingsfullmäktige. De som är kandidater vid valet har inte rösträtt.

13 §

Valet av ombud för prästerskapet och kantorerna

Ombuden för prästerskapet väljs genom hemliga val i varje valområde. Varje stift är indelat i ett valområde eller flera enligt vad som bestäms i kyrkoordningen.

Från varje stift väljs ombuden för prästerskapet i samma förhållande som antalet valbara präster och diakoner vid utgången av året före valåret, dock minst ett ombud från varje stift. Om det finns fler valområden än ett i stiftet, fördelas antalet ombud mellan dessa i förhållande till antalet präster.

Ombuden för kantorerna väljs genom hemliga val i varje valområde. Från varje stift väljs ett ombud för kantorerna.

Varje röstberättigad får rösta på högst det antal kandidater som det skall väljas ombud från valområdet.

En frånvarande röstberättigad har rätt att före valförrättningen lämna in sin röstsedel inlagd i ett slutet kuvert till kyrkoherdeämbetet i den församling där valen hålls.

Vid valet blir de kandidater valda som fått flest röster, vid valet av ombud för prästerskapet dock så att minst hälften av de valda från varje valområde är anställda i kyrkan eller en församling som präster eller diakoner i huvudsyssla.

14 §

Uppställande av kandidater och val av elektorerna vid valet av lekmannaombud

Församlingarna har rätt att uppställa kandidater vid valet av lekmannaombud.

Församlingsfullmäktige beslutar om uppställandet av kandidater. Församlingsfullmäktige skall lämna in sin kandidatförteckning till kyrkostyrelsen, som fastställer kandidatförteckningen för valområdet.

Församlingsfullmäktige väljer elektorerna för lekmannaombuden och elektorernas suppleanter. Antalet elektorerna från en församling bestäms så som anges närmare i kyrkoordningen enligt antalet medlemmar i församlingen vid ingången av året före valåret.

15 §

Valet av lekmannaombud

Lekmannaombuden väljs genom hemliga val i varje valområde.

Varje stift är indelat i ett valområde eller flera enligt vad som bestäms närmare i kyrkoordningen. En församling som har fler än 10 000 medlemmar bildar ett eget valområde.

Fördelningen av lekmannaombudsplatserna mellan valområdena bestäms i förhållande till antalet medlemmar i församlingarna inom valområdet vid ingången av året före valåret.

Varje elektor och medlem i församlingsfullmäktige i en församling som bildar ett valområde får rösta på det antal kandidater som det skall väljas ombud från valområdet.

Vid valet blir de kandidater valda som fått flest röster.

16 §

Fastställande av valresultatet

Kyrkostyrelsen fastställer resultatet av valet av ombud vid kyrkomötet.

17 §
Uppgifter

Kyrkomötet handlägger ärenden som gäller lagstiftning, förvaltning och ekonomi samt kyrkans andliga frågor inom de gränser som anges i 1 §.

Kyrkomötet skall

- 1) handlägga ärenden som gäller de kanoniska förhållandena,
- 2) besluta om förslag till ändring av denna lag och om förslag som gäller annan lagstiftning om kyrkan,
- 3) godkänna och ändra kyrkoordningen,
- 4) besluta om tillsättande av arbetsgrupper och kommittéer för att bereda ärenden som avses i 2 och 3 punkten,
- 5) avge kyrkans utlåtande i frågor av principiell vikt för kyrkan,
- 6) besluta om grundande och indragning av ett stift samt om ändring av stiftsgränserna,
- 7) välja biskopar,
- 8) godkänna bokslutet och besluta om ansvarsfrihet,
- 9) bestämma avgifterna till kyrkans centralfond,
- 10) fastställa kyrkans budget och verksamhetsplan,
- 11) besluta om hjälp till sammanslutningar som främjar församlingarnas, klostrens och kyrkans uppgift,
- 12) välja medlemmar och suppleanter i kyrkostyrelsen,
- 13) utöva allmän tillsyn över kyrkans verksamhet, förvaltning och ekonomi,
- 14) välja kyrkans revisorer samt
- 15) besluta i andra ärenden som kyrkomötet enligt bestämmelser eller föreskrifter skall besluta om.

18 §
Sammanträde

Kyrkomötet sammanträder årligen.

Extraordinarie kyrkomöte kan sammankallas om kyrkostyrelsen anser det vara nödvändigt eller om biskopskonferensen eller två tredjedelar av ombuden vid kyrkomötet anhåller därom hos kyrkostyrelsen.

19 §
Initiativrätt och framställningar

Kyrkans biskopar, kyrkostyrelsen, ombuden vid kyrkomötet, församlingarna och klostren kan förelägga kyrkomötet ärenden för behandling.

Framställningar till kyrkomötet skall lämnas in till kyrkostyrelsen senast den 30 juni.

Ett extraordinarie kyrkomöte kan föreläggas ärenden av biskopskonferensen, kyrkostyrelsen och, i samband med anhållan om sammankallning av kyrkomöte, ombuden vid kyrkomötet. Vid extraordinarie kyrkomöte behandlas endast de ärenden för vilka kyrkomötet har sammankallats.

20 §

Beredningen av ärenden

Ärenden som skall föreläggas kyrkomötet bereds av kyrkostyrelsen.

21 §

Utskott

Kyrkomötet tillsätter utskott för sin valperiod. Kyrkomötet kan dessutom tillsätta ett temporärt utskott för att bereda eller utreda ett särskilt ärende.

Efter remissdebatt vid kyrkomötet överförs ärendena till de berörda utskotten för beredning, om inte kyrkomötet vid remissdebatten på framställning av kyrkostyrelsen beslutar att ärendet inte skall behandlas. Kyrkomötet kan inte börja behandla ett ärende förrän det berörda utskottet har berett det.

Biskopskonferensen

22 §

Sammansättning

Stiftsbiskoparna är medlemmar i biskopskonferensen.

23 §

Uppgifter

Biskopskonferensen handlägger kyrkans andliga frågor inom de gränser som anges i 1 §.

Biskopskonferensen skall

- 1) fastställa valet av biskopen och den biträdande biskopen i ett stift,
- 2) kanoniskt installera biskoparna och viga dem,
- 4) godkänna de böcker som används vid kyrkliga förrättningar,
- 5) ansvara för kyrkans utrikesrelationer,
- 6) avge utlåtanden till kyrkomötet och kyrkostyrelsen,
- 8) på framställning av stiftets biskop besluta om meddelande av förrättningsförbud för mer än sex månader samt om förlust och återställande av den prästerliga värdigheten samt
- 9) besluta i de övriga angelägenheter som enligt kyrkans kanon samt denna lag och kyrkoordningen hör till biskopskonferensen.

Biskopskonferensen övervakar att kyrkomötets och kyrkostyrelsens beslut är förenliga med kyrkans dogmer och kanon. Anser biskopskonferensen att ett beslut strider mot kyrkans dogmer eller kanon, skall ärendet utan dröjsmål hänskjutas till det berörda organet för ny behandling.

24 §

Beslutförhet

Biskopskonferensen är beslutför när ordförande och två medlemmar är närvarande.

Om det är nödvändigt för att biskopskonferensen skall bli beslutför, kallar ordföranden en biträdande biskop och vid behov en pensionerad biskop som extra medlem.

Uppnås inte beslutförhet med det förfarande som avses i 2 mom., begär ordföranden den ekumeniska patriarken att förordna en biskop eller biskopar från en annan ortodox kyrka som extra medlemmar.

Ärkebiskopen

25 § *Ärkebiskopen*

Ärkebiskopen är kyrkans överherde som i samråd med kyrkomötet, biskopskonferensen och kyrkostyrelsen skall leda ärkebiskopsdömet i enlighet med kyrkans tradition och den ortodoxa kyrkans övriga regler samt enligt denna lag och kyrkoordningen.

Om ärkebiskopen är förhindrad eller om uppdraget är vakant, vikarierar den stiftsbiskop som till tjänsteåren är äldst.

Kyrkostyrelsen

26 § *Sammansättning*

Medlemmar i kyrkostyrelsen är

- 1) ärkebiskopen,
- 2) de övriga stiftsbiskoparna samt
- 3) fyra av kyrkomötet för tre kalenderår valda sakkunniga inom den kyrkliga förvaltningen.

27 § *Sakkunnigmedlemmarnas valbarhet*

Som sakkunnigmedlemmar i kyrkostyrelsen kan väljas för ortodox kristlig övertygelse kända personer som är medlemmar i kyrkan och som inte är omyndiga.

En av sakkunnigmedlemmarna skall vara präst med behörighet för prästbefattning och en skall ha avlagt en sådan examen som krävs för domartjänst.

28 § *Valet av sakkunnigmedlemmar i kyrkostyrelsen*

Var och en av sakkunnigmedlemmarna i kyrkostyrelsen väljs särskilt av kyrkomötet för dess mandattid genom hemliga val. Varje medlem får rösta på en kandidat. Om någon av kandidaterna får mer än hälften av de avgivna rösterna vid den första omröstningen, blir denne vald. I annat fall verkställs en andra omröstning mellan de två kandidater som fått flest röster. Den kandidat som fått fler röster vid den andra omröstningen blir då vald.

För varje medlem väljs särskilt en personlig suppleant med iakttagande av samma förfarande.

29 §
Uppgifter

Om inte något annat bestäms i denna lag eller i kyrkoordningen skall kyrkostyrelsen

- 1) sköta kyrkans gemensamma förvaltning, ekonomi och verksamhet,
- 2) avge de utlåtanden som begärts av kyrkan, om det inte har föreskrivits att kyrkomötet skall avge utlåtande,
- 3) bereda ärenden för kyrkomötet,
- 4) verkställa kyrkomötets beslut,
- 5) handleda och övervaka arbetet inom de organ som kyrkomötet tillsatt att arbeta i samband med kyrkostyrelsen,
- 6) på den ortodoxa kyrkans och församlingarnas vägnar förhandla och avtala om anställningsvillkoren för dessas anställda i den ordning som föreskrivs i lagen om kollektivavtal (436/1946),
- 7) sköta de uppgifter i anslutning till förandet av kyrkböckerna som enligt 69, 70 och 72 § hör till kyrkostyrelsens uppgifter,
- 8) bestämma om kyrkans gemensamma kollekter,
- 9) sköta de uppgifter som inte hör till någon annan myndighet inom kyrkan.

Kyrkostyrelsen skall bevaka kyrkans intresse, företräda kyrkan och föra dess talan, om inte något annat bestäms i denna lag eller i kyrkoordningen.

30 §
Beslutförhet

Kyrkostyrelsen är beslutför då över hälften av medlemmarna är närvarande.

31 §
Utövande av befogenheter

Ärenden som hör till kyrkostyrelsens uppgifter avgörs enligt vad som bestäms i dess arbetsordning av

- 1) kyrkostyrelsen vid dess sammanträde,
- 2) en sektion inom kyrkostyrelsen,
- 3) en biskop eller
- 4) en anställd vid kyrkostyrelsen som förordnats att avgöra ärenden av ifrågasvarande slag.

Om sammansättningen och beslutförheten för kyrkostyrelsens sektioner bestäms i arbetsordningen.

4 kap.
Kyrkans ekonomi

32 §
Kyrkans centralfond

Kyrkans centralfond är kyrkans gemensamma fond, vars intäkter används inom ramen för den budget som fastställts av kyrkomötet

- 1) för utgifter för kyrkans gemensamma förvaltning,

- 2) för stiftets utgifter,
- 3) för fullgörande av kyrkans övriga gemensamma uppgifter,
- 4) för pensioner och familjepensioner,
- 5) för stöd till sammanslutningar som främjar församlingarnas, klostrens och kyrkans uppgift samt
- 6) för betalning av kyrkans övriga utgifter enligt lag eller särskilda förbindelser.

33 §

Församlingarnas och klostrens avgifter till kyrkans centralfond

Till kyrkans centralfond betalas årligen avgifter som följer:

- 1) varje församling en av kyrkomötet fastställd andel av den beskattningsbara inkomst för vilken föregående år påförts eller förelegat rätt att påföra kyrkoskatt,
- 2) varje församling och kloster en av kyrkomötet fastställd andel av sin rena kapitalinkomst enligt inkomstskattelagen (1535/1992).

Varje församling skall dessutom betala en avgift till centralfonden för betalning av prästerskapets och kantorernas pensioner och familjepensioner. Pensions- och familjepensionsavgifterna fördelas årligen mellan församlingarna i förhållande till inkomsterna enligt 1 mom. 1 och 2 punkten.

Har ett förhållande eller en åtgärd getts en sådan rättslig form som inte svarar mot sakens egentliga natur och syfte, skall då avgiften fastställs förfaras som om en riktig form hade använts i saken.

Om betalningarna blir fördröjda skall församlingarna eller klostren betala en dröjsmålsränta som är sex procentenheter större än den gällande grundräntan vid respektive tidpunkt. Kyrkostyrelsen kan av särskilda skäl på ansökan befria en församling från att betala dröjsmålsränta.

5 kap. Stiftsförvaltningen

34 §

Stiftets biskop

Stiftets biskop är överherde i sitt stift och leder stiftet i enlighet med kyrkans tradition och den ortodoxa kyrkans övriga regler samt enligt denna lag och kyrkoordningen.

Biskopen skall leda och övervaka församlingarnas och prästernas verksamhet i stiftet så som bestäms närmare i kyrkoordningen.

35 §

Biträdande biskopen

Kyrkan kan ha en biträdande biskop eller flera.

Den biträdande biskopen skall bistå den stiftsbiskop till vars medhjälpare han förordnas. Biskopskonferensen beslutar om den biträdande biskopens uppgifter och placeringsort.

36 §
Stiftsrådet

Stiftsrådet skall bistå stiftets biskop med att planera och samordna förvaltningen och verksamheten i stiftet och dess församlingar.

Medlemmar i stiftsrådet är biskopen, kyrkoherdarna i församlingarna i stiftet, ombud för församlingarnas förtroendevalda och föreståndarna för klostren. Närmare bestämmelser om valet av ombud för församlingarnas förtroendevalda finns i kyrkoordningen.

37 §
Valet av biskop

Biskopen väljs av kyrkomötet.

Kyrkomötets medlemmar har rätt att föreslå kandidater för valet av biskop. För förslag till kandidat förutsätts samtycke av den berörda personen.

Av de föreslagna personerna uppställer biskopskonferensen de mest meriterade och lämpligaste som kandidater.

Biskopen väljs genom hemliga val. Varje medlem får rösta på en kandidat. Om någon av kandidaterna får mer än hälften av de avgivna rösterna vid den första omröstningen, blir denne vald. I annat fall verkställs en andra omröstning mellan de två kandidater som fått flest röster. Den kandidat som fått fler röster vid den andra omröstningen blir då vald.

6 kap.
Församlingens förvaltning

Allmänna bestämmelser

38 §
Församlingens uppgifter

För att fullgöra kyrkans uppgifter sköter församlingen förrättande av gudstjänster och heliga förrättningar, ortodox fostran och undervisning, diakoni- och välgörenhetsarbete samt övriga uppgifter som grundande sig på det kristliga budskapet avser förkunnelse och tjänst.

39 §
Församlingsmedlemmarna

Varje medlem i kyrkan är medlem i den församling på vars område han eller hon har hemkommun och bostad enligt lagen om hemkommun (201/1994).

De som hör till brödraskapet eller systerskapet i ett kloster eller är noviser vid ett kloster är dock medlemmar av klostret.

Stiftets biskop kan av särskilda skäl bestämma att en medlem i kyrkan hör till någon annan församling eller något annat kloster än den församling eller det kloster som avses i 1 eller 2 mom.

40 §
Rättsförmåga

En församling får förvärva rättigheter och ingå förbindelser samt föra talan vid en domstol och hos andra myndigheter.

41 §
Namnsteckningsrätt

Kyrkoherden har rätt att teckna församlingens namn.

42 §
Rösträtt och förteckning över röstberättigade

Alla de medlemmar i kyrkan som har fyllt 18 år har lika rösträtt i valen. Den som röstar i församlingsfullmäktigeval skall fylla 18 år senast den första valdagen och den som röstar i kyrkoherdeval senast den dag då ansökningstiden går ut.

Vid församlingsfullmäktigeval utövas rösträtten i den församling i vilken den röstberättigade har antecknats som församlingsmedlem senast den 31 augusti och vid kyrkoherdeval i den församling i vilken motsvarande anteckning har gjorts senast den dag då ansökningstiden gått ut. Är församlingen indelad i flera valområden, skall rösträtten utövas inom det valområde där den röstberättigade har hemkommun den dag som avses ovan.

Om nya val skall förrättas på grund av besvär eller med stöd av 49 §, skall 18 års ålder vid församlingsfullmäktigeval uppnås senast den första valdagen och vid kyrkoherdeval senast den dag då ansökningstiden går ut. Vid nya val utövas rösträtt i den församling i vilken den röstberättigade har antecknats som församlingsmedlem senast 60 dagar före den första valdagen.

Närmare bestämmelser om förteckningen över röstberättigade, förrättandet av val och räkningen av valresultatet finns i kyrkoordningen.

43 §
Valbarhet

Valbara till förtroendeuppdrag i en församling är för ortodox kristlig övertygelse kända församlingsmedlemmar som är röstberättigade och som inte är omyndiga.

Valbara till förtroendeuppdrag i församlingsfullmäktige och församlingrådet är dock inte de som är anställda i huvudsyssla i församlingen i fråga.

44 §
Valnämnd

Valnämnden består av församlingens kyrkoherde samt tre andra medlemmar som skall vara valbara för församlingsorgan i enlighet med 43 §.

Valnämndens medlemmar väljs av församlingsfullmäktige för fyra år och deras mandattid varar tills nya medlemmar har valts.

Valnämnden fastställer förteckningen över röstberättigade för val av medlemmar i församlingsfullmäktige och val av kyrkoherde samt verkställer och fastställer valet av medlemmar i församlingsfullmäktige och valet av kyrkoherde.

45 §

Vägran att ta emot och avsägande av förtroendeuppdrag

Den som har fyllt 60 år eller som under de fyra närmast föregående åren har innehaft samma förtroendeuppdrag eller förtroendeuppdrag inom samma organ eller innehaft förtroendeuppdrag i en församling i sammanlagt åtta års tid har rätt att vägra ta emot förtroendeuppdrag i en församling.

Det är också tillåtet att av andra giltiga orsaker vägra ta emot förtroendeuppdrag. Beslut om godkännande av vägran fattas av det berörda organet.

Det är tillåtet att avsäga sig förtroendeuppdrag av giltiga orsaker. Beslut om beviljande fattas av det organ som valt den förtroendevalda. Församlingsfullmäktige beviljar avsked för medlemmar i församlingsfullmäktige.

46 §

Beslutförhet

Ett församlingsorgan är beslutfört då över hälften av alla medlemmar är närvarande.

Församlingsfullmäktige

47 §

Sammansättning

Medlemmar i församlingsfullmäktige är

- 1) kyrkoherden och
- 2) medlemmar som valts för fyra kalenderår.

Församlingsfullmäktige skall ha minst 9 och högst 18 medlemmar. Antalet medlemmar bestäms enligt antalet församlingsmedlemmar så som anges närmare i kyrkoordningen.

Om en plats som medlem blir permanent ledig under mandattiden, skall ordföranden i medlemmens ställe kalla den valbara person som fått näst mest röster inom valområdet.

48 §

Valet av församlingsfullmäktige

Medlemmarna i församlingsfullmäktige väljs av röstberättigade församlingsmedlemmar genom hemliga val.

Församlingsfullmäktige kan indela församlingen i flera valområden så att församlingens olika delar blir proportionellt representerade. En församling som har fler än 5 000 medlemmar skall indelas i valområden.

Två röstberättigade församlingsmedlemmar har rätt att inom sitt valområde uppställa kandidater till församlingsfullmäktige. Förslaget skall föreläggas skriftligen och varje förslag får innehålla högst så många kandidater som det antal medlemmar i fullmäktige som skall väljas från valområdet.

Varje röstberättigad får rösta på högst så många kandidater i sitt valområde som det antal medlemmar i fullmäktige som skall väljas från valområdet. Valda blir så många kandidater som fått flest röster som det antal medlemmar i fullmäktige som skall väljas från valområdet.

49 §
Extra val

Stiftets biskop skall förordna att kompletterande val förrättas, om antalet medlemmar i församlingsfullmäktige vid valet eller under valperioden understiger tre fjärdedelar av det föreskrivna antalet.

Stiftets biskop kan förordna att nya val skall förrättas också med anledning av en väsentlig förändring av församlingsindelningen. Om en ändring av församlingsindelningen kräver det, kan biskopen förordna att valet skall förrättas med iakttagande av den nya församlingsindelningen innan ändringen har trätt i kraft.

För extra val bestämmer biskopen vid behov valområden enligt 48 § 2 mom.

Mandattiden för de medlemmar som valts genom extra val varar till den pågående valperiodens slut. Om val enligt 2 mom. förrättas under det sista året av valperioden, varar mandattiden dock till utgången av nästa valperiod.

50 §
Uppgifter

Församlingens beslutanderätt utövas av församlingsfullmäktige. Närmare bestämmelser om församlingsfullmäktiges uppgifter finns i kyrkoordningen.

51 §
Beredningen av ärenden och kallelse till sammanträde

Ärenden som skall föreläggas församlingsfullmäktige bereds av församlingrådet eller i enskilda fall av en kommitté som fullmäktige förordnat för uppdraget.

Församlingsfullmäktige kan besluta i ett ärende utan beredning endast om beslutet är enhälligt.

Församlingsfullmäktige kan inte besluta i ett ärende som inte har nämnts i kallelsen till sammanträdet.

Församlingrådet

52 §
Sammansättning

Medlemmar av församlingrådet är

- 1) kyrkoherden,
- 2) kyrkvärden i huvudkyrkan samt
- 3) minst fyra personer som församlingsfullmäktige valt för sin mandattid.

Om en plats som medlem blir permanent ledig under mandattiden, skall församlingsfullmäktige välja en ny medlem för den återstående mandattiden.

De präster, diakoner och kantorer som är anställda i församlingen i arbetsavtalsförhållande i huvudsyssla kan inom sig välja ett ombud som har yttranderätt vid församlingrådets sammanträden.

53 §

Valet av församlingsråd

Medlemmar av församlingsrådet enligt 52 § 1 mom. 3 punkten väljs av församlingsfullmäktige.

54 §

Uppgifter

Församlingsrådet skall främja församlingens andliga liv, ansvara för församlingens förvaltning och ekonomi samt beredningen av, övervakningen av lagligheten hos och verkställigheten av församlingsfullmäktiges beslut. Församlingsrådet skall bevaka församlingens intresse, företräda församlingen och föra dess talan, om inte något annat bestäms i denna lag eller i kyrkoordningen.

Närmare bestämmelser om församlingsrådets uppgifter finns i kyrkoordningen.

55 §

Övervakning av lagligheten hos församlingsfullmäktiges beslut

Om församlingsrådet anser att ett beslut av församlingsfullmäktige har fattats i oriktig ordning eller att fullmäktige har överskridit sina befogenheter eller om ett beslut annars strider mot lag, skall församlingsrådet vägra verkställa beslutet. Ärendet skall utan dröjsmål hänskjutas till fullmäktige för ny behandling.

Vidhåller församlingsfullmäktige sitt beslut, skall församlingsrådet hänskjuta ärendet till kyrkostyrelsen för avgörande om lagliga hinder föreligger för att verkställa beslutet. Kyrkostyrelsen får inte avgöra ett ärende förrän tiden för framställande av rättelseyrkande i ett beslut av fullmäktige har gått ut.

Prästerskapet och kantorerna

56 §

Kyrkoherden

Föreståndare för varje församling är kyrkoherden.

Kyrkoherden ansvarar för att gudstjänsterna och de heliga förrättningarna förrättas enligt kyrkans tradition, kyrkoordningen och andra kyrkliga bestämmelser. Kyrkoherden skall sörja för församlingens religiösa fostran och församlingsmedlemmarnas själavård.

Kyrkoherden leder församlingens förvaltning, ekonomi och övriga verksamhet enligt denna lag, kyrkoordningen och församlingsorganens beslut.

57 §

Valet av kyrkoherde

Kyrkoherden väljs av röstberättigade församlingsmedlemmar genom hemliga val.

Stiftets biskop ställer upp kandidaterna efter det att ansökningstiden har gått ut. Biskopen skall ställa upp högst de tre mest meriterade och för uppgiften lämpligaste kandidaterna på förslag.

Minst tio röstberättigade församlingsmedlemmar har rätt att som extra kandidat föreslå en person som har sökt sig till uppdraget och som skriftligen gett sitt samtycke till att bli uppställd som extra kandidat. Förslaget skall skriftligen föreläggas stiftets biskop minst tio dagar före valet. Biskopen har rätt att godkänna eller avslå den extra kandidaten. Om biskopen avslår den extra kandidaten, skall motiven för avslaget anges i beslutet.

Varje röstberättigad får rösta på en person som uppställts på förslag eller på den extra kandidaten. Den som röstat på den extra kandidaten får dessutom rösta på en person som uppställts på förslag. Om mer än hälften av väljarna understöder den extra kandidaten blir denne vald för uppdraget. I annat fall blir den kandidat som får flertalet röster vald. Vid lika röstetal blir den kandidat som är placerad i det högre förslagsrummet vald.

58 §

Valet av präst, diakon och kantor

Andra präster i församlingen än kyrkoherden, diakoner och kantorer väljs av församlingsfullmäktige.

Stiftets biskop ställer upp kandidaterna efter det att ansökningstiden har gått ut. Biskopen skall ställa upp högst de tre mest meriterade och för uppgiften lämpligaste kandidaterna på förslag.

Varje medlem i församlingsfullmäktige får rösta på en kandidat. Den kandidat som får flest röster blir vald. Vid lika röstetal blir den kandidat som är placerad i det högre förslagsrummet vald.

Ändringar i församlingsindelningen

59 §

Initiativrätt

Initiativ till ändringar i församlingsindelningen kan tas av en församling eller av stiftets biskop.

60 §

Församlingsanställda

Om en ändring av församlingsindelningen innebär att en församling dras in, överförs de anställda i arbetsavtalsförhållande av permanent natur i den församling som dras in till motsvarande lämpliga uppgifter i arbetsavtalsförhållande i den församling som utvidgas eller i den nya församlingen enligt vad de berörda församlingarna kommer överens om.

Om en överenskommelse inte nås, skall kyrkostyrelsen på framställning av den berörda församlingen eller anställda fatta beslut om överföringen.

Om en ändring av församlingsindelningen innebär att församlingens område minskas så att en anställd som avses i 1 mom. inte behövs i församlingen och om det inte går att komma överens om hans eller hennes överföring till en anställning i den församling som utvidgas eller i den nya församlingen, skall kyrkostyrelsen besluta om överföringen så som bestäms i 2 mom.

61 §

Delning av egendom

Om församlingsindelningen ändras skall församlingarna komma överens om hur egendomen skall delas. Överenskommelsen skall ingås mellan de församlingar som berörs av ändringen eller som grundas i samband med den.

Är församlingarna av olika åsikt om hur egendomen skall delas, avgörs ärendet av kyrkostyrelsen.

Kyrkostyrelsen fastställer församlingarnas överenskommelse eller beslutar om delningen av egendomen i samband med beslutet om ändring av församlingsindelningen. Kyrkostyrelsen kan senarelägga fastställandet av överenskommelsen eller beslutet om delning av egendomen och vid behov besluta bara om tillfällig användning av egendomen.

När överenskommelsen eller delningen av egendomen har fastställts, utgör en i beslutet intagen bestämmelse om att en församling har tilldelats egendom åtkomsthaling för egendomen.

62 §

Allmän delningsgrund

Förenas en församling i sin helhet med en annan församling eller med en ny församling som grundas, övergår församlingens egendom till den sistnämnda församlingen.

Delas en församling territoriellt i två eller flera församlingar, skall egendomen fördelas mellan församlingarna i den proportion som folkmängden utvisar enligt läget den dag då församlingsindelningen träder i kraft.

Fogas en del av församlingens område till någon annan församling eller bildas det av delen en ny församling, skall den församling till vilken delen fogas eller som bildas därav erhålla en så stor andel av den förstnämnda församlingens tillgångar, att den motsvarar förhållandet mellan folkmängden på det område som överförts från församlingen och folkmängden på det kvarstående området, om inte något annat följer av 63 §.

Skulder och andra motsvarande förbindelser skall fördelas mellan församlingarna i samma förhållande som de erhåller tillgångar. Ansvar för skulder eller förbindelser får dock inte överföras utan rättsinnehavarens samtycke.

63 §

Undantag från fördelningsgrunderna

Vid delning av egendom skall med avvikelse från fördelningsgrunderna kyrkorna, bönehusen, de övriga byggnaderna avsedda för kyrkans bruk jämte lösöre samt den begravningsplats som eventuellt finns i anslutning till kyrkan lämnas åt den församling inom vars område de kommer att finnas.

En församling som berörs av ändringarna i församlingsindelningen kan dock berättigas att för en bestämd tid använda i 1 mom. nämnd egendom på de villkor som närmare fastställs i delningsbeslutet, förutsatt att detta inte förorsakar betydande olägenhet för den församling som egendomen tillhör.

Skulle ändringarna i församlingsindelningen, egendomens fördelning eller ett i 1 mom. nämnt förfaringsätt medföra att verksamheten och ekonomin uppenbart försvagas för någon församling eller någon annan väsentlig olägenhet, kan avvikelser i fördelningsgrunderna ske.

Klostren

64 §

Föreståndare

Medlemmarna av klostret väljer en föreståndare för klostret för högst fem år åt gången. Valet fastställs av stiftets biskop.

65 §

Direktion

Varje kloster skall ha en direktion som sköter klostrets angelägenheter. Direktionsmedlemmarna väljs av medlemmarna av klostret för högst fem år åt gången. Föreståndaren för klostret är ordförande för direktionen.

66 §

Reglemente

I reglementet för klostret finns bestämmelser om klostrets uppgifter, förvaltning och verksamhet. Reglementet fastställs av stiftets biskop på framställning av klostrets direktion.

67 §

Ekonomistadga

Klostrets direktion beslutar om klostrets ekonomistadga. Ekonomistadgan skall underställas kyrkostyrelsen för fastställelse.

Kyrkböckerna och församlingens arkiv

68 §

Kyrkböckerna

Kyrkböcker utgör

- 1) medlemsregistren enligt lagen om trossamfundens medlemsregister (614/1998),
- 2) de kyrkliga befolkningsregister som fördes innan den lag som nämns i 1 punkten trädde i kraft och de handlingar som hör till dem,
- 3) längderna över döpta samt över personer beträffande vilka hindersprövning verkställts för ingående av äktenskap, över vigda, döda och begravda samt över dem som utträtt ur eller intagits i kyrkans gemenskap.

69 §

Förandet av kyrkböckerna

Församlingarna och klostren för kyrkböcker med iakttagande av vad som bestäms om det i eller med stöd av denna eller någon annan lag. Kyrkostyrelsen svarar dock för uppgifterna i och upprätthållandet av centralarkivets kyrkböcker.

Efter att ha hört den berörda församlingen kan kyrkostyrelsen besluta att församlingens kyrkböcker skall hållas vid kyrkostyrelsen eller att flera församlingar skall föra kyrkböcker tillsammans. Kyrkostyrelsen skall samtidigt förordna en registeransvarig för uppdraget.

Beslutsfattandet i ärenden som gäller förändret av kyrkböckerna ankommer på kyrkoherden eller den registeransvarige som förordnats för uppdraget. Kyrkostyrelsen meddelar närmare föreskrifter om hur kyrkböckerna skall föras.

70 §

Utlämnande av uppgifter

I fråga om utlämnande av uppgifter ur kyrkböckerna gäller vad som särskilt bestäms om det.

Kyrkostyrelsen bestämmer de avgifter som skall tas ut för uppgifter som lämnas ut ur kyrkböckerna.

71 §

Anmälningskyldighet

Om en präst döper eller jordfäster en person som inte hör till hans församling, skall prästen omedelbart efter förrättningen anmäla detta till den församling eller det religionssamfund där personen blir eller var medlem.

Anmälan skall innehålla åtminstone namn och personbeteckning eller födelsetid, uppgifter om vårdnadshavarna för ett minderårigt barn samt uppgifter om förrättningen och tidpunkten för den.

72 §

Arkivering av handlingar

Kyrkostyrelsen meddelar närmare föreskrifter om ordnande och uppbevaring samt om förutsättningarna för förstörande av kyrkböcker och andra handlingar som hör till församlingens arkiv.

Gamla kyrkböcker och övriga handlingar i församlingens arkiv kan deponeras i allmänna arkiv på det sätt som bestäms särskilt.

7 kap.

Församlingens ekonomi

73 §

Kyrkoskatt

Församlingens medlemmar är skyldiga att bidra till anskaffandet av inkomster som behövs för att täcka de utgifter som nämns i 75 §.

Det belopp som enligt den av församlingsfullmäktige årligen godkända budgeten behövs för att betala utgifterna utöver övriga inkomster insamlas genom kyrkobeskattning för finansåret. Församlingsfullmäktige fastställer inkomstskattesatsen. Inkomstskattesatsen fastställs till närmaste 0,05 procentenheter.

Kyrkoskatt betalas av alla personer som under skatteåret är bosatta i kommunerna inom

församlingens område och enligt deras beskattningsbara inkomst vid kommunalbeskattningen.

74 §

Befrielse från kyrkoskatt

Har den skattskyldige i enlighet med föreskrivna skälighetsgrunder helt eller delvis beviljats befrielse från betalning av skatt på inkomst till kommunen eller från påföljder med anledning av försenad skattebetalning, erhåller han eller hon motsvarande befrielse från den kyrkoskatt som skall betalas för samma inkomst samt från påföljder med anledning av försenad skattebetalning.

Har den skattskyldige inte fått den befrielse som avses i 1 mom., kan församlingrådet av särskilda skäl på ansökan helt eller delvis bevilja befrielse från kyrkoskatt eller från påföljder med anledning av försenad skattebetalning på samma grunder som statliga och kommunala myndigheter kan bevilja befrielse från stats- och kommunalskatt.

75 §

Användning av församlingens inkomster

Församlingens inkomster får användas bara för att fullfölja församlingens uppgifter.

8 kap.

Begravningsväsendet

76 §

Anläggning av begravningsplatser

Församlingsfullmäktige eller klostrets direktion beslutar om anläggning, utvidgning eller nedläggning av begravningsplatser.

77 §

Gravrätt och innehavare av en gravrätt

Rätt till en grav överläts för en bestämd tid. Den som innehar en gravrätt kan överlåta denna rätt endast till församlingen.

När graven överläts avtalas om vem som innehar gravrätten och vem som får gravsättas i graven. Om avtal inte har ingåtts inom ett år från den dag då graven överläts eller om det avtal som ingåtts inte kan följas, blir den avlidnes efterlevande make eller maka innehavare av gravrätten eller, när det inte finns någon efterlevande make eller maka eller också maken eller maken är död, de närmaste arvingarna till den avlidne som först gravsatts i graven. Om arvingarna är flera skall de välja en innehavare av gravrätten som företräder dem i frågor som gäller graven. Meddelande om den nya innehavaren av gravrätten skall lämnas till den församlingsmyndighet som svarar för begravningsväsendet.

Om de närmaste arvingarna till den avlidne som först gravsatts i graven inte har kunnat komma överens om en ny innehavare av gravrätten, kan församlingrådet förordna en innehavare av gravrätten och ge företräde åt den som bor på orten eller den som har haft hand om skötseln av graven.

78 §

Gravsättningsordning

Om avtal inte har kunnat nås i enlighet med 77 § 2 mom. om vem som får gravsättas i graven, får i graven i första hand gravsättas den avlidne för vilken graven har överlåtits och dennes make eller maka samt dessutom släktingar i rätt ned- eller uppstigande led eller makar till dessa i den ordning som dödsfallen inträffar. Om det inte finns någon sådan släkting eller om den som innehar gravrätten samtycker till det, får i graven gravsättas den avlidnes syster och bror samt deras barn, adoptiv- och fosterbarn till de nämnda personerna samt makarna till samtliga dessa. Med samtycke av den som innehar gravrätten kan den församlingsmyndighet som svarar för begravningsväsendet bevilja tillstånd för att i graven gravsätts även någon annan person, när det finns särskilda skäl därtill.

79 §

Skötsel av gravarna

En grav skall skötas på ett för begravningsplatsen värdigt sätt. Den som innehar gravrätten svarar för skötseln av graven, om inte församlingrådet beslutar något annat eller om det inte har överenskommits om skötseln på det sätt som anges i 2 mom.

En församling kan avtala med den som innehar gravrätten om att församlingen för en bestämd tid mot ersättning ansvarar för skyldigheten att sköta graven.

Har skötseln av en grav väsentligt försumrats, kan församlingrådet ålägga den som innehar gravrätten att inom ett år från det församlingrådets beslut delgivits honom eller henne försätta graven i skick vid äventyr att rätten till gravplatsen annars förklaras förverkad.

80 §

Lösande av meningsskiljaktigheter

Församlingrådet eller klostrets direktion avgör meningsskiljaktigheter som gäller en gravrätt, den som innehar en gravrätt, skyldigheterna för den som innehar en gravrätt eller andra frågor som gäller en grav, om inte något annat föreskrivs.

81 §

Tillämpning av begravningslagen

För begravningsväsendet gäller dessutom begravningslagen (457/2003).

9 kap.

Förvaltningsförfarande

82 §

Jäv

Medlemmar av kyrkomötet är jäviga att delta i beslut som rör dem personligen.

Medlemmar i församlingsfullmäktige är jäviga att delta i beslut som gäller dem personligen eller deras närstående som avses i 28 § i förvaltningslagen. Då ordföranden eller vice ordföranden deltar såsom självskrivna i något annat församlingsorgans sammanträde tillämpas 3 mom. på denna.

I fråga om jäv för övriga förtroendevalda och anställda i kyrkan och församlingarna gäller 28 § i förvaltningslagen. Ett anställningsförhållande till församlingen medför dock inte jäv för en person i ett förvaltningsärende i vilket församlingen är part, om personen inte på basis av sitt anställningsförhållande har varit föredragande i ärendet eller annars på motsvarande sätt handlagt det.

83 §

Förlust av valbarhet

Om en medlem av ett av kyrkans eller församlingens förtroendeorgan förlorar sin valbarhet under mandattiden, skall det berörda organet befria honom eller henne från uppdraget.

84 §

Beslutsfattande i kollegiala organ

Om ett organ är enigt om en sak eller ett motförslag inte har vunnit understöd, skall ordföranden konstatera att beslut har fattats. I annat fall skall ordföranden konstatera vilka förslag som på grund av bristande understöd inte tas upp till omröstning samt vilka som tas upp till omröstning. Ordföranden förelägger organet omröstningssättet och, om flera omröstningar skall förrättas, omröstningsförfarandet för godkännande samt framställer en omröstningsproposition så att svaret "ja" eller "nej" uttrycker ståndpunkten till förslaget.

Omröstningarna förrättas öppet. Om så yrkas skall val dock förrättas med slutna sedlar. Om rösterna faller lika avgör den röst som avgivits av ordföranden för sammanträdet. Om rösterna faller lika vid omröstning med slutna sedlar avgörs beslutet genom lottning.

När omröstning förrättas vid biskopskonferensen eller kyrkostyrelsens sammanträde eller i en sektion iakttas dock samma förfarande som vid kollegiala domstolar.

Vid omröstning har varje medlem av mötet en röst. Som beslut skall, med de undantag som nämns nedan, anses det som majoriteten biträder.

För överlämnande av en proposition med förslag till lag om ändring av denna lag och för avgivande av ett bifallande utlåtande om en sådan proposition samt för utfärdande och ändring av kyrkoordningen krävs två tredjedels majoritet av de avgivna rösterna vid kyrkomötet.

85 §

Avvikande mening

Den som deltagit i beslutsfattandet och som lagt fram ett motförslag eller röstat mot beslutet samt den som föredragit ärendet har, om beslutet avviker från beslutsförslaget, rätt att anmäla avvikande mening genom att reservera sig mot beslutet. Reservationen skall göras genast efter att beslutet har fattats. En skriftlig motivering som har framställts innan protokollet justerats skall fogas till protokollet.

Den som har röstat mot beslutet eller reserverat sig är inte ansvarig för beslutet. Föredraganden är ansvarig för ett beslut som fattats på hans eller hennes föredragning, om han eller hon inte har reserverat sig.

86 §
Delgivning

I fråga om delgivning av ett beslut och övriga handlingar av kyrkliga myndigheter eller församlingsmyndigheter gäller vad som bestäms i förvaltningslagen.

Handlingar delges församlingsmedlemmar genom att handlingarna hålls offentligt framlagda på församlingens anslagstavla så som meddelats på förhand. Delfäendet anses ha ägt rum när handlingen har lagts fram. En part delges dock beslutet särskilt så som föreskrivs i förvaltningslagen.

87 §
Delgivning i frågor som gäller gravar

Beslut som gäller gravar delges dem som innehar gravrätten.

Finns inte uppgifter om den som innehar en gravrätt eller hans eller hennes vistelseort, skall ett meddelande om beslutet utsättas på graven. Beslutet skall dessutom kungöras i en tidning med allmän spridning på orten. Delfäendet anses ha ägt rum den dag då kungörelsen har publicerats i tidningen.

88 §
Tillämpning av förvaltningslagen

I fråga om grunderna för god förvaltning samt det förfarande som kyrkliga myndigheter och församlingsmyndigheter skall iaktta i förvaltningsärenden gäller dessutom vad som bestäms i förvaltningslagen.

89 §
Tillämpning av offentlighetslagen

Inom kyrkans, församlingarnas och klostrens förvaltning skall lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet tillämpas.

En revisor har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av myndigheterna få de upplysningar och ta del av de handlingar som revisorn anser vara nödvändiga för skötseln av revisionsuppdraget.

Kyrkostyrelsen meddelar närmare föreskrifter om de avgifter som tas ut för kopior av en handling samt för utlämnande av uppgifter i form av en utskrift eller med hjälp av teknisk anslutning eller annars i elektronisk form eller på något annat därmed jämförbart sätt eller i form av informationstjänst hos en myndighet.

90 §
Offentliga sammanträden

Kyrkomötets och församlingsfullmäktiges sammanträden är offentliga, om inte ärenden eller handlingar som enligt lag är sekretessbelagda behandlas vid sammanträdet eller om inte organet annars av vägande skäl beslutar något annat. Handlingar som lagts fram vid ett slutet sammanträde och handlingar som upprättats om diskussionerna vid ett slutet sammanträde är sekretessbelagda, om så bestäms i lag.

De övriga organens möten är offentliga bara om organet beslutar det och om inte några ärenden eller handlingar som är sekretessbelagda enligt lag behandlas.

91 §

Tillämpning av bestämmelserna om språkliga rättigheter och församlingars språk

Inom kyrkoförvaltningen skall språklagen (423/2003) iakttas i tillämpliga delar. Vad som i språklagen bestäms om statliga myndigheter gäller i tillämpliga delar kyrkliga myndigheter och vad som bestäms om kommunala myndigheter gäller på motsvarande sätt i tillämpliga delar församlingsmyndigheter.

Utgående från den språkliga fördelningen för dem som antecknats som församlingsmedlemmar vid utgången av det föregående kalenderåret bestämmer kyrkostyrelsen vart femte år vilka församlingar som är finskspråkiga, svenskspråkiga eller tvåspråkiga. En församling är tvåspråkig då den finsk- eller svenskspråkiga minoriteten är så stor att en kommun på motsvarande sätt skulle vara tvåspråkig enligt språklagen.

Bestämmelser om rätt att använda samiska finns i samiska språklagen (1086/2003).

Gudstjänster och annan verksamhet ordnas enligt behov också på andra språk än församlingens språk.

10 kap.

Underställning och ändringssökande

92 §

Underställning av beslut

Ett beslut av församlingsfullmäktige eller klostrets direktion skall underställas kyrkostyrelsen för fastställelse före verkställandet, om det gäller

- 1) försäljning, byte, annan överlåtelse, uthyrning för mer än tio år eller pantsättning av fast egendom,
- 2) försäljning eller annan överlåtelse av sådant lösöre som direkt ansluter sig till kyrkliga förrättningar,
- 3) en ekonomisk förbindelse vars värde eller ett projekt för vilket utgifterna under fem år överstiger församlingens årsinkomst,
- 4) anläggning, utvidgning eller nedläggning av en begravningsplats,
- 5) godkännande av en plan som gäller byggande eller rivning av en kyrka eller ett bönehus samt godkännande av en plan om renovering som innebär att en kyrka eller ett bönehus ändras väsentligt eller
- 6) godkännande eller ändring av ekonomistadgan för ett kloster.

Om ett beslut inte har underställts inom ett år efter att det fattats, förfaller beslutet.

Har ett underställt beslut inte tillkommit i oriktig ordning och överskrider det inte myndighetens befogenhet och är det inte heller i övrigt lagstridigt eller oändamålsenligt, skall beslutet fastställas. I beslutet kan vid fastställelsen företas sådana ändringar med karaktär av rättelse som inte påverkar innehållet i sak.

Rättelseyrkande som framställts i ett beslut som skall underställas skall avgöras i samband med det underställda ärendet. Ett beslut som underställts får inte fastställas förrän tiden för framställande av rättelseyrkande gått ut.

93 §

Rättelseyrkande och besvär

Den som är missnöjd med ett beslut i ett förvaltningsärende av kyrkliga myndigheter eller församlingsmyndigheter får skriftligen yrka rättelse hos kyrkostyrelsen.

Ändring i kyrkostyrelsens beslut med anledning av rättelseyrkande eller beslut i ett underställt ärende får sökas genom besvär hos Kuopio förvaltningsdomstol.

94 §

Grunder för rättelseyrkande och besvär

Rättelseyrkande får framställas och besvär anföras på den grund att

- 1) beslutet har tillkommit i oriktig ordning,
- 2) den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter eller
- 3) beslutet annars strider mot lag.

Rättelse i ett sådant beslut av församlingsfullmäktige eller klostrets direktion som skall underställas får också yrkas på den grunden att beslutet inte är ändamålsenligt. Besvär över ett beslut av underställningsmyndigheten får anföras endast på den grund som nämns i 1 mom.

95 §

Rättelse- och överklagbarhet

Rättelse får inte yrkas i och besvär får inte anföras över beslut som endast gäller beredning eller verkställighet.

96 §

Rätt att yrka rättelse och anföras besvär

Rättelseyrkande får framställas av den som ett beslut avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (*part*). Rättelseyrkande i ett beslut av en församlingsmyndighet får dessutom framställas av en församlingsmedlem.

Museiverket får framställa rättelseyrkande i beslut av en församling som gäller åtgärder som nämns i 92 § 1 mom. 5 punkten och som riktas till en kyrka eller ett bönehus som skyddats med stöd av 109 § samt i beslut som kyrkostyrelsen fattat med stöd av 109 § 1 och 4 mom.

Ändring i ett beslut med anledning av ett rättelseyrkande får sökas genom besvär av den som framställt rättelseyrkandet. Har ett beslut ändrats med anledning av rättelseyrkande, får ändring i beslutet sökas genom besvär också av den som enligt 1 mom. har rätt att yrka rättelse och, om beslutet gäller ett beslut av en församlingsmyndighet, också av den församling som fattat beslutet.

97 §

Rättelseyrkande- och besvärstid

Ett rättelseyrkande skall framställas inom 14 dagar och besvär anföras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet.

98 §
Fullföljd

Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

99 §
Besluts verkställbarhet

Ett beslut av kyrkan och en församling får verkställas innan beslutet har vunnit laga kraft. Verkställighet får dock inte inledas, om rättelseyrkanden eller besvär blir onödiga till följd av verkställigheten eller om den myndighet som behandlar rättelseyrkanden eller besvär förbjuder verkställighet.

100 §
Begränsning av rätten att yrka rättelse och att anföra besvär

Rättelse får inte yrkas i och besvär får inte anföras över kyrkomötets och biskopskonferensens beslut samt i biskopens beslut i ett sådant ärende som avses i 57 § 2 och 3 mom. , 58 § 2 mom. och 105 § 1 mom..

I ett sådant beslut om upphandling som fattats av en kyrklig myndighet eller en församlingsmyndighet får inte rättelse yrkas eller besvär anföras på den grunden att beslutet strider mot lagen om offentlig upphandling (1505/1992), om prövningen av ärendet hör till marknadsdomstolens behörighet.

101 §
Förvaltningsprocesslagen

Om inte något annat bestäms i denna lag, skall förvaltningsprocesslagen (586/1999) iakttas i fråga om sökande av ändring och beslut som gäller sökande av ändring.

11 kap.
Särskilda bestämmelser

102 §
Krav på medlemskap för anställda

Anställda som arbetar med uppgifter i anslutning till förrättande av gudstjänster och kyrkliga förrättningar samt diakoni eller undervisning samt det lagfarna ecklesiastikrådet vid kyrkostyrelsen skall vara medlemmar av den ortodoxa kyrkan.

103 §
Allmänna skyldighet för präster, diakoner och kantorer

Prästerna, diakonerna och kantorerna får inte undervisa, i predikan ta in eller sprida åsikter som strider mot kyrkans trosbekännelse eller kanoniska struktur. De skall i sina arbetsuppgifter och utanför dem uppträda på det sätt som deras ställning förutsätter.

104 §
Tystnadsplikt

En präst får inte som vittne eller annars yppa vad som anförtrotts honom i enskild syndabekännelse eller annars vid själavård, eller röja den som sålunda anförtrott sig åt honom.

Uppenbarar någon i enskild syndabekännelse eller annars vid själavård att ett sådant brott är förestående som enligt allmän lag måste anges, skall prästen uppmana personen i fråga att underrätta myndigheterna eller den som är utsatt för fara. Är personen inte villig att göra detta, skall prästen anmäla saken till myndigheterna i den mån det är möjligt utan att den som har anförtrott saken direkt eller indirekt blir röjd.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller i tillämpliga delar även biskopar och diakoner.

105 §
Förrättningsförbud och förlust av prästerlig värdighet

Handlar en präst eller diakon i strid med de skyldigheter som anges i 103 §, kan biskopen meddela prästen eller diakonen förrättningsförbud för högst sex månader. Biskopskonferensen beslutar om förrättningsförbud för en längre tid än sex månader.

Visar prästens eller diakonens handlande enligt 1 mom. eller beteende i strid med skyldigheterna att prästen eller diakonen kanoniskt sett inte är lämplig för den prästerliga värdigheten, kan biskopskonferensen meddela förlust av den prästerliga värdigheten.

106 §
Representationen för kvinnor och män i olika organ

I kyrkliga organ skall med undantag för kyrkomötet, kyrkostyrelsen, stiftsrådet, biskopskonferensen och församlingsfullmäktige finnas såväl kvinnor som män vardera minst 40 procent, om inte något annat följer av särskilda skäl.

107 §
Ingående av kollektivavtal

Kyrkostyrelsen ingår kollektivavtal på kyrkans och församlingarnas vägnar. För kyrkostyrelsen gäller vad som i lagen om kollektivavtal (436/1946) bestäms om arbetsgivare eller registrerade föreningar av arbetsgivare.

108 §
Kyrkliga titlar

Biskopen kan förläna en präst i sitt stift prosttitel samt en kantor titeln *director cantus* och *director musices*. Bestämmelser om övriga kyrkliga titlar, utmärkelsetecken och utmärkelser finns i kyrkoordningen.

109 §
Skydd av kyrkor och bönehus

Kyrkor byggda före 1917 är skyddade. Kyrkostyrelsen kan besluta att kyrkor eller bönehus som är yngre skall förklaras skyddade, om det finns sådana skäl för åtgärden som medför att

en motsvarande byggnad skulle kunna förklaras skyddad enligt byggnadsskyddslagen (60/1985). Kyrkostyrelsen kan även besluta om skydd på initiativ av en församling eller Museiverket. Innan ett skyddsbeslut fattas skall Museiverket beredas tillfälle att yttra sig. Byggnadsskyddet omfattar även en byggnads fasta inredning, därtill anslutna målningar och konstverk samt gårdsplan.

Skyddade kyrkor eller bönehus får inte rivas eller bli föremål för sådana ändringar som äventyrar byggnadens kulturhistoriska värde.

Innan en plan om renovering som väsentligt förändrar skyddade kyrkor eller bönehus godkänns skall församlingen bereda Museiverket tillfälle att yttra sig om planen.

Har en byggnad som avses i denna paragraf skadats på ett sådant sätt att den inte längre kan återställas i ursprungligt skick eller är det av något annat särskilt skäl motiverat att inte längre skydda byggnaden, kan kyrkostyrelsen, efter att ha berett Museiverket tillfälle att yttra sig, besluta att byggnaden inte längre skall vara skyddad.

110 §

Övervakning av byggnadsskyddet

För att verkställa inspektioner och undersökningar som behövs för att väcka ett byggnadskyddsärende eller för att kontrollera hur skyddet följs och tillämpas har en av kyrkostyrelsen eller Museiverket utsedd inspektör tillträde till kyrkor och bönehus.

Är det uppenbart att sådana ändringar eller renoveringar som avses i 92 § 1 mom. 5 punkten utförs i en byggnad utan att underställningsmyndigheten har fastställt detta, kan kyrkostyrelsen förbjuda åtgärden eller bestämma att arbetet skall avbrytas.

12 kap.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

111 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs

1) lagen av den 8 augusti 1969 om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969) jämte ändringar,

2) lagen av den 10 februari 1984 om tjänste- och arbetsvillkorsutskottet inom ortodoxa kyrkosamfundet i Finland (158/1984) samt

3) undervisningsministeriets förordning av den 2004 om avgifter för prestationer vid ortodoxa kyrkosamfundets kyrkostyrelse (1).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

112 §

Överföring av ansvaret för kyrkostyrelsen, stiftsförvaltningen och ortodoxa seminariet till kyrkan

Ansvaret för ortodoxa kyrkostyrelsen, stiftsförvaltningen och ortodoxa seminariet överförs från staten till den ortodoxa kyrkan. Kostnaderna för lön och reseersättning till

tjänstemän vid kyrkostyrelsen, stiftsförvaltningen och seminariet samt övriga omkostnader överförs till den ortodoxa kyrkan.

Staten ersätter kyrkan för kostnaderna för ansvaret genom årliga statsbidrag. Statsbidragets storlek fastställs enligt de kostnader som ansvaret för kyrkostyrelsen, stiftsförvaltningen och seminariet åsamkat staten under kalenderåret före överföringen. I statsbidragsbeloppet beaktas dessutom beloppet av de statsunderstöd som har beviljats ortodoxa kyrkans församlingar och inrättningar under kalenderåret före överföringen. Beloppet av statsbidraget justeras årligen med ett belopp som motsvarar den uppskattade förändringen i kostnadsnivån. Förändringen i kostnadsnivån räknas ut så att två tredjedelar av förändringen anses bero på förändringen i förtjänstnivån och i de lönebundna avgifterna samt en tredjedel på förändringen i den allmänna prisnivån.

113 §

Ändring av tjänsteförhållanden till arbetsavtalsförhållanden

När denna lag träder i kraft ändras tjänsteförhållandena i kyrkan och församlingarna till arbetsavtalsförhållanden och tjänsterna dras in utan några särskilda åtgärder. I fråga om anställda och anställningsvillkor tillämpas vad som bestäms i lagen eller med stöd av den samt vad som avtalas i kollektivavtalet och arbetsavtalet.

114 §

Prövotid

För en präst, diakon eller kantor som är anställd på prövotid vid lagens ikraftträdande upphör prövotiden fyra månader efter ikraftträdandet eller om prövotiden enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet skall upphöra tidigare, vid den sistnämnda tidpunkten.

115 §

Pensionsrätt

I fråga om pensionsrätten för en anställd vars anställningsförhållande har inletts före den 1 januari 1993 och som med stöd av 113 § övergår från tjänsteförhållande till arbetsavtalsförhållande i kyrkan, gäller vad som föreskrivs om rätten till pension för den som står i tjänsteförhållande till staten.

En anställd som övergår från sådant tjänsteförhållande i en församling som avses i 21 § i den upphävda lagen om ortodoxa kyrkosamfundet till arbetsavtalsförhållande, har rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension samt hans anhöriga till familjepension, vilka betalas av kyrkans centralfond, i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller den som står i tjänsteförhållande till staten.

Anställda som avses i 1 och 2 mom. är skyldiga att delta i bekostandet av pensionsskyddet i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller dem som står i tjänsteförhållande till staten.

116 §

Anhängiga förvaltningsärenden

På förvaltningsärenden som väckts hos en kyrklig myndighet eller församlingsmyndighet före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. När det gäller ärenden som återsänts för ny behandling skall dock denna lag tillämpas.

117 §

Organ och förtroendevalda

Mandattiden för tillrättavisningsnämnden och kyrkliga överdomstolen upphör vid ikraftträdandet och anhängiga ärenden vid dessa förfaller. Ärenden som bereds av tjänste- och arbetsvillkorsutskottet inom ortodoxa kyrkosamfundet i Finland och vid beredningsutskottet vid kyrkomötet överförs till kyrkostyrelsen. Mandattiden för de föreståndare och direktioner för klostren som valts tills vidare före ikraftträdandet upphör fem år efter ikraftträdandet.

Övriga organ i kyrkan och församlingarna som valts före ikraftträdandet fortsätter till slutet av sin mandattid enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. I fråga om valbarhet för förtroendevalda som valts före ikraftträdandet tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

118 §

Reglementen, instruktioner och arbetsordningar

De reglementen och instruktioner som gäller i kyrkan och församlingarna vid ikraftträdandet fortsätter att gälla. Om en bestämmelse i ett reglemente, en instruktion eller en arbetsordning står i strid med denna lag eller kyrkoordningen, skall denna lag eller kyrkoordningen iakttas.

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 952-442-823-7 (nid.)

ISBN 952-442-824-5 (pdf)

ISSN 1458-8102

Julkaisumyynti:

Yliopistopaino

PL 4 (Vuorikatu 3)

00014 Helsingin Yliopisto

puhelin (09) 7010 2363

faksi (09) 7010 2374

books@yopaino.helsinki.fi

www.yliopistopaino.helsinki.fi